

Þjóttandi við Þjórsá

Fornleifarannsóknir 2008

Landsvirkjun

Júní 2009

Þjótandi við Þjórsá

Fornleifarannsóknir 2008

Júní 2009

Upplýsingablað

Skýrsla LV nr: LV-2009/071 Dags: Júní 2009

Fjöldi síðna:	Upplag: 25	Dreifing: Opin	Takmörkuð til
---------------	------------	----------------	---------------

Titill: Þjótandi við Þjórsá. Fornleifarannsóknir 2008

Höfundar / fyrirtæki Bjarni F. Einarsson & Sandra Sif Einarsdóttir. Fornleifafræðistofunni.

Verkefnisstjóri: Guðlaugur Þórarinnsson

Unnið fyrir: Landsvirkjun Power

Samvinnuaðilar: _____

Útdráttur: Vegna hinnar fyrirhuguðu Urriðafossvirkjunnar þurfti að rannsaka nokkrar rústir sem munu fara undir stíflugarð eða lón. Fyrsti áfangi rannsókna fór fram árið 2007. Minjarnar sem rannsakaðar voru 2008 reyndust vera skepnuhús af ýmsum toga og einnig hús frá seinni hluta víkingaaldar, en um hlutverk þess er erfitt að segja til um með vissu. Gjóskugreiningar benda til þess að sumar minjanna geti verið nokkuð fornar, eða frá því um 1000 AD.

Lykilorð: Urriðafossvirkjun, Þjórsá, Þjótandi, Fornleifafræðistofan, fornleifarannsókn, skepnuhús, vinnsluhús, laxaverkun, sútun, víkingaöld, miðaldir.

ISBN nr: 978-9979-9865-3-9

ISSN nr:

Undirskrift verkefnisstjóra
Landsvirkjunar

Þjótandi við Þjórsá

Fornleifarannsóknir 2008

Bjarni F. Einarsson
Sandra Sif Einarsdóttir
2009

Forsíðumyndin sýnir rúst 4:10a-e í október eftir fyrstu snjókomu haustsins.
Þjórsá í bakgrunni. (Ljósmynd BFE. Horft til SSV. Stafrænar myndir nr. 469).

© Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir 2009
Þjótandi við Þjórsá. Fornleifarannsóknir 2008
Útgefandi: Landsvirkjun & Fornleifafræðistofan
Útgáfustaður: Reykjavík
Unnið fyrir Landsvirkjun
ISBN 978-9979-9865-3-9

FORNLEIFAFRÆÐISTOFAN

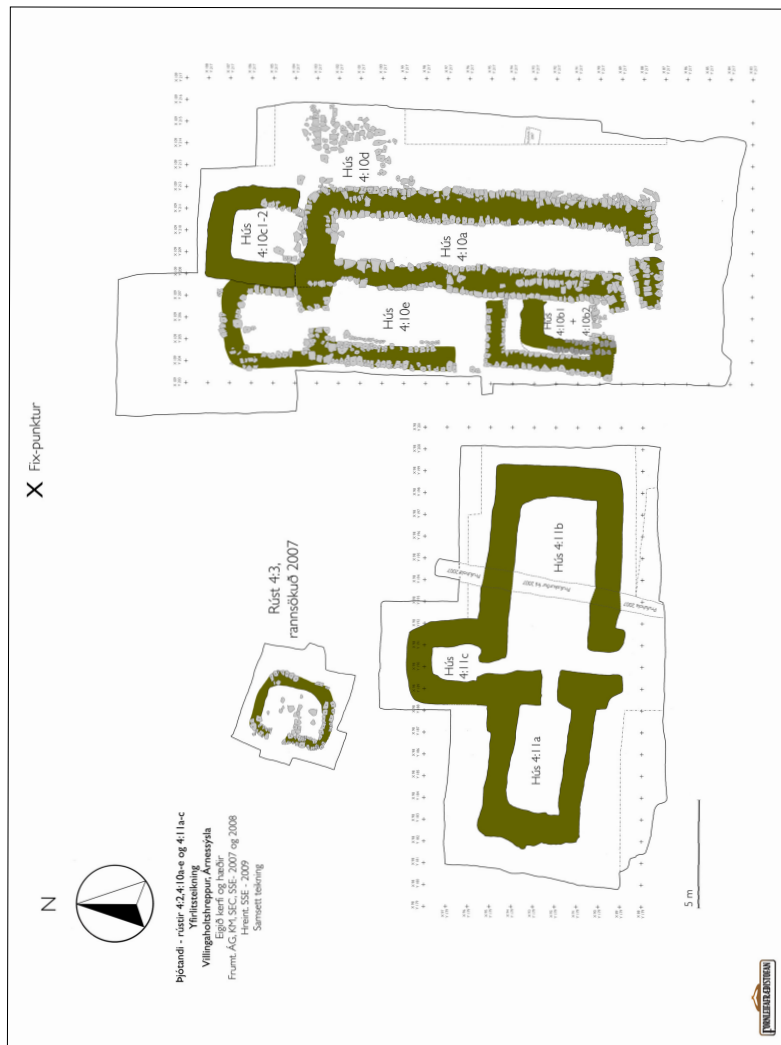
Efnisyfirlit

1	INNGANGUR	5
2	MARKMIÐ OG RANNSÓKN	7
2.1	MARKMIÐ RANNSÓKNA Á ÞJÓTANDI	7
2.2	AÐFERÐ.....	8
2.2.1	Rúst 4:10 a-e	8
	Hús 4:10a	10
	Hús 4:10b1-2.....	13
	Hús 4:10c1-2.....	16
	Hús 4:10d	17
	Hús 4:10e	17
2.2.2	Rúst 4:11a-c	20
	Hús 4:11a	21
	Hús 4:11b	28
	Hús 4:11c.....	33
	Hlað og öskuhaugur.....	34
3	RITHEIMILDIR	36
4	STAÐARHÆTTIR	38
4.1	UM MERKINGU ÖRNEFNANNA ÞJÓRSÁR OG ÞJÓTANDA	38
4.2	NÁTTÚRA OG UMHVERFI.....	39
5	GREININGAR	43
5.1	RÚST 4:10A-E.....	43
5.1.1	Gjóskugreiningar	43
5.1.2	Skordýragreiningar	44
5.1.3	Dýrabeinagreiningar	44
5.1.4	Viðarkol og C-14	46
5.2	RÚST 4:11A-C	48
5.2.1	Gjóskugreiningar	48
5.2.2	Jarðvegsgreiningar	49
5.2.3	Dýrabeinagreiningar	50
5.2.4	Viðarkol og C-14	51
6	UMFJÖLLUN OG TÚLKUN	55
6.1	RÚST 4:10A-E.....	55

6.1.1 Hús 4:10a og 4:10c2	56
Kynslóð 1	57
Kynslóð 2	59
Kynslóð 3	60
6.1.2 Hús 4:10b1-2	61
6.1.3 Hús 4:10c1 og 4:10d	63
6.1.4 Hús 4:10e	66
6.2 4:11A-C	70
6.2.1 Aldur	70
6.2.2 Gólflog og eldstæði	71
Hlutverk eldstæðanna	74
6.2.3 Rásin	76
6.3 RÚST 4:14	77
7 TEIKNINGAR	79
7.1 RÚST 4:10A-E	79
7.1.1 Hús 4:10a	80
7.1.2 Hús 4:10b1-2	87
7.1.3 Hús 4:10c1-2	89
7.1.4 Hús 4:10d	91
7.1.5 Hús 4:10e	93
7.1.6 Rúst 4:14	95
7.2 RÚST 4:11A-C	96
7.2.1 Hús 4:11a	97
7.2.2 Hús 4:11b-c	110
8 HEIMILDIR	117
8.1 PRENTAÐAR HEIMILDIR OG HEIMILDIR AF VERALDARVEFNUM	117
8.2 AÐRAR HEIMILDIR	120
9 TÆKNILEGAR UPPLÝSINGAR	121
10 DAGBÓK	123
11 SKRÁR	137
11.1 FUNDASKRÁ	138
11.2 SÝNASKRÁ	145
11.3 SKRÁ YFIR STAFRÆNAR MYNDIR	150
11.4 LITSKYGGNUSKRÁ	169

11.5 SÉRSTAKAR LJÓSMYNDIR AF GRIPUM.....	171
11.6 FRUMTEIKNINGASKRÁ.....	173
12 VIÐAUKAR.....	175
12.1 DÝRABEINAGREINING GERÐ AF ALBÍNU HULDU PÁLSDÓTTUR, DÝRABEINAFRÆÐINGI	176
12.2 SKORDÝRAGREINING GERÐ AF HRÖNN KONRÁÐSDÓTTUR, FORNVISTFRÆÐINGI.....	190
12.3 GJÓSKUGREINING GERÐ AF DR. ÞORVALDI ÞÓRÐARSYNI, ELDFJALLAFRÆÐINGI	194

Mynd 1. Yfirlitsteikning af uppgrafsarsvæðum rústa 4:10 og 4:11. Á teikningunni er einnig uppgrafsarsvæði rústar 4:3, sem rannsókuð var árið 2007.

I Inngangur

Að beiðni Landsvirkjunnar tók Fornleifafræðistofan að sér framhaldsrannsóknir á minjum í landi Þjótanda í Villingaholtshreppi í Árnassýslu vegna fyrirhugaðra virkjunarframkvæmda við Urriðafoss. Fornleifafræðistofan hefur séð um fornleifaskráningu á svæðinu fyrir Landsvirkjun vegna sömu framkvæmda frá árinu 2001. Fyrsta umferð rannsókna fór fram sumarið 2007, en þá kom í ljós að rannsaka þyrfti fleiri rústir en upphaflega var ráðgert.

Rannsóknir á Þjótanda árið 2008 stóðu yfir í tæpa fjóra mánuði og voru mun tímafrekari en í upphafi var ráðgert. Þær stóðu frá 14. júlí til 12. nóvember, þó með eilítlum hléum undir lok rannsókna. Umfang rannsókna breyttist enn þegar í ljós kom að rústirnar á Þjótanda reyndust fleiri og stærri en þrjú árið 2007 höfðu áður gefið til kynna. Þess skal getið sérstaklega að rannsóknum á Þjótanda er ekki lokið, eins og síðar mun koma í ljós. Verkefnisstjóri var Bjarni F. Einarsson, en auk hans unnu við rannsóknirnar fornleifafræðingarnir Ármann Guðmundsson, Brynhildur Baldursdóttir, Guðbjörg Melsted, Inga Hlín Valdimarsdóttir, Sandra Sif Einarisdóttir og Sindri Ellertson Csillag. Þar að auki bættust Böðvar Þór Unnarsson, Óskar Leifur Arnarson fornleifafræðingar og Benedikt Bragi Sigurðsson, MA-nemi í sálfræði við hópinn á seinni stigum rannsókna. Sömu leiðis var Kristján Mímisson fornleifafræðingur með í lokin.

Fulltrúar verkkaupa voru Guðlaugur Þórarinnsson og Helgi Jóhannesson hjá Landsvirkjun.

Öllum þessum aðilum eru færðar hinar bestu þakkir fyrir ánægjulegt samstarf og góðan hug. Einnig þökkum við þeim greiningaraðilum sem við sögu koma, enginn nefndur, enginn gleymdur.

	4:10a	4:10bI	4:10bII	4:10c	4:10d	4:10e	
Bein	-	-	-	-	-	-	-
Gjóska	3	-	I	-	-	-	4
Gólf	I	-	-	-	-	-	I
Jarðvegur	-	-	-	-	-	-	-
Viðarkol	4	-	-	-	I	3	8
Alls	8	-	I	-	I	3	13

Tafla 1. Tafla sem sýnir tegund og fjölda sýna sem tekin voru úr rúst 4:10. Doktorsnemi í eldfjallafræði frá Háskólanum í Edinborg tók fleiri sýni úr og í kringum rústirnar. Greint verður frá greiningu sýnanna í viðauka 1212.3 (en ekki þeirra sem doktorsneminn tók).

	4:10a	4:10bI	4:10b2	4:10c	4:10d	4:10e	Hlað	Lausaf.	Alls
Bein og tennur	7	-	I	-	I	-	-	-	9
Gjall	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Hnoð	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Hóffjöður	-	I	-	-	-	-	-	-	I
Hnoð og timbur	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Járn	I	-	-	I	3	-	-	-	5
Kopparhringur	3	-	-	-	-	-	I	-	4
Járnpinni	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Leirtau	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Nagli	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Skeifa	-	-	-	-	-	-	I	-	I
	17	I	I	I	4	0	2	-	26

Tafla 2. Tafla sem sýnir dreifingu og fjölda gripa í og við rúst 4:10.

Rúst	Ytra mál		Innra mál		Br. veggja	Önd	m ²
	Lengd	Breidd	Lengd	Breidd			
4:10	21,00 m	12,20 m	-	-	-	-	-
4:10a	16,80 m	5,00 m	13,60 m	2,00 m	1,30 m(1,70)	-	27,90
4:10aI	9,90 m	5,00 m	8,10 m	2,00 m	1,30 m(1,70)	1,95 x 0,6 m, 1,6 x 0,55 m	18,25
4:10aII	3,30 m	4,65 m	2,40 m	1,75 m	1,30 m(1,60)	0,40 x 0,40 m	4,36
4:10aIII	4,80 m	4,50 m	2,70 m	1,90 m	1,30 m(1,50)	0,68 x 0,70 m	5,29
4:10bI	6,00 m	3,15 m	4,05 m	2,45 m	0,85 m (1,00)	1,10 x 0,6 m*	10,58**
4:10b2	4,45 m*	3,05 m*	3,40 m*	2,35 m*	0,65 m (1,05)	-	7,99
4:10cI	2,80 m	2,40 m	2,20 m	1,70 m	0,50 m*	-	3,74
4:10c2	4,50 m	4,50 m	3,30 m	2,50 m	1,05 m (1,10)	1,8 x 0,5 m*	9,15**
4:10d	3,70 m*	3,60 m*	2,50 m*	2,50 m*	0,85 m*	-	6,25*
4:10e	10,80 m	4,35 m	8,85 m	2,60 m	1,00 m (1,10)	-	24,28**
4:10e:I	5,90 m	4,70 m	5,90 m	2,60 m	1,00 m (1,10)	-	15,34
4:10e:II	5,00 m	4,70 m	3,20 m	2,45 m	0,7 m*	1,30 x 0,85 m	8,94

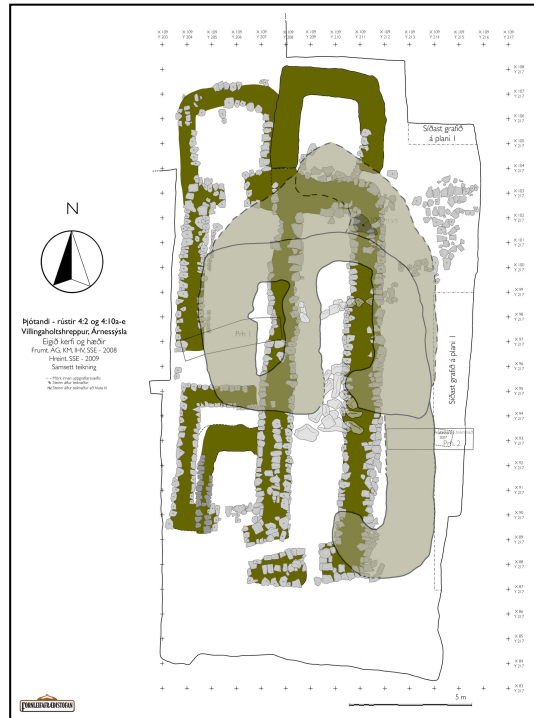
* Stærðir eru að vissu marki áætlaðar sökum þess hve illa farin rústin var.
** Heildartala inniheldur að einhverju leyti áætlaðar stærðir.

Tafla 3. Tafla sem sýnir stærðir rústar 4:10. Tölur innan sviga í breidd veggja sýnir mestu breidd þeirra. Sú fremri sýnir meðal breidd veggja. Mesta breidd veggja er ekki sýnd við þau hús þar sem breidd veggja er áætluð (merkt með stjörnu).

2 Markmið og rannsókn

2.1 Markmið rannsókna á Þjótandi

Hluti af rannsóknum sumarsins 2007 á Þjótanda var að kanna hvort eldri rústir kynnu að liggja undir beitarhúsi frá 20. öld, rúst 4:2. Var þetta gert að kröfu Fornleifaverndar ríkisins. Það gekk eftir og í ljós kom rúst á um eins metra dýpi sem fékk nafnið rúst 4:10, eins og greint var frá í fyrri skýrslu. Við það breyttust forsendur rannsóknarinnar og í framhaldi af því var svæðið kannað á ný með það að leiðarljósi að fleiri rústir gætu leynst á svæðinu. Vegna þess dýpis sem rúst 4:10 lá á gætu

Mynd 2. Hér má sjá hvernig rúst 4:2 lá ofan á rúst 4:10 (Frumt. ÁG, KM, IHV, SSE. Hreint SSE).

aðrar rústir frá svipuðum tíma falist í umhverfinu á svipuðu dýpi eða meira, og því verið ógreinanlegar á yfirborði. Um tíu metrum VSV við rúst 4:2 var lágur ílangur hóll sem þótti bera með sér útlatt form rústar. Prufuskurður var gerður þvert í þennan hól og þar kom í ljós rúst 4:11 (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarisdóttir, 2008, bls. 5-13).

Verkefni sumarsins 2008 voru því að rannsaka rústir 4:10 og 4:11 til hlítar. Í ljós kom að báðar rústirnar, einkum þó rúst 4:10, voru mun umfangsmeiri en prufuskurðirnir höfðu gefið til kynna. Þetta hafði í för með sér að upphaflegar tímaáætlanir varðandi uppgröft og úrvinnslu brustu í samræmi við breyttar

forsendur. Unnt reyndist að ljúka rannsókn á rúst 4:11, en á síðustu dögum rannsókna í nóvember kom í ljós enn ein rústin sem lá undir rúst 4:10, rúst 4:14. Frekari rannsóknir eru því nauðsynlegar á henni.

Í I. hluta verður farið almennt yfir allar rústirnar, aðferðir, greiningar og umfang rannsókna. Í II. hluta, verður svo farið í nánari túlkun á rústum 4:10 og 4:11. III. hluti hefur svo að geyma skrár og viðauka skýrslunnar.

2.2 Aðferð

Sama hnita- og hæðakerfi var notað og árinu áður á bæði rústir 4:10a-e og 4:11a-c. Færa þurfti fix punktin, þar sem hann hafði verið steypuklumpur á N-hlið rústar 4:2, en rústin var fjarlægð áður en eiginleg rannsókn hófst. Punkturinn var fluttur á hnitin X 116,05 Y 198. Upphafleg hæð hans var 100 m.y.s., en mældist 99,50 m.y.s. eftir flutninginn. Á seinni stigum rannsókna varð fix punkturinn fyrir hjaski af völdum vinnuvéla við stækkun uppgraftarsvæðis 4:10. Hnitin héldust óbreytt, en hæð hans mældist þá 99,30 m.y.s.

Númer gripa var í beinu framhaldi af fyrri númerum. Sama á við um aðra lista og skrár, sem og ljósmyndir. Planteikningar voru gerðar í mælikvarðanum 1:20, sérteikningar í 1:10 og yfirlits teikning af uppgraftarsvæðum var gerð í 1:100. Teknar voru litskyggjur og stafrænar myndir. Einnig voru nokkrar litskyggjur teknar á 120 formati.

Í umfjölluninni hér á eftir verða heitin 4:10 og 4:11 notuð sem yfirheiti á tvær rústaþyrpingar, þ.e.a.s. með rúst 4:10 er t.d átt við alla þyrpinguna 4:10a-e.

2.2.1 Rúst 4:10 a-e

Stærsta viðfangsefni uppgrftarins á Þjótanda á síðastliðnu ári var rúst 4:10a-e. Prufuskurðirnir sem gerðir voru sumarið 2007 sýndu að um væri að ræða a.m.k. fimm metra breiða rúst með gólfagi. Erfitt var að gera sér grein fyrir lengd hennar vegna þess að ofan á henni lá rúst 4:2. Reynt var að ákvarða lengd hennar með prufuskurðum, en ekki tókst það svo að öruggt væri. Í verkáætlun var þó rústin talin vera um 7 x 18 m stór og voru þá afar ójós form á yfirborði túlkuð á nokkuð

frjálslegan hátt. Við upphaf rannsókna 2008 var rúst 4:2 fjarlægð með vélgröfu eins og áður greinir. Var gröfunni beitt þar til rúst 4:10 fór að koma í ljós og endimörk hennar fundin.¹

Í fyrstu var opnað um 254 m² stórt svæði með vélgröfunni, og þegar rústin fór að taka á sig mynd tók handmokstur við. Þegar leið á uppgröftinn varð greinilegt að rúst 4:10 var mun viðameiri en í fyrstu var ætlað. Uppgraftarsvæðið var því stækkað í nokkrum áföngum eftir því sem ný hús komu í ljós. Alls varð upppgraftarsvæðið rúmum 318 m² að stærð þegar mest lét. Þegar umfang rústarinnar fór að skýrast var upppgraftarsvæðið minnkað um 28 m², úr 318 m² í 290 m².

Rúst 4:10 var samsett úr fimm húsum og snéri húsaþyrpingin í N-S. Alls var hún 21 m á lengd og mesta breidd hennar var 12,20 m. Það er þó fjarri lagi að einstök hús hafi nokkurn tíman verið samtíða öll í einu, en þau hafa verið byggð á mismunandi tímum og enst mislengi. Sum hafa verið endurbyggð hvað eftir annað, á meðan sum sjaldan eða aldrei. Þetta byggingar- og endurbyggingarferli hefur haft í för með sér að myndast hefur þyrping rústa sem nefnd var 4:10 og grafin var fram árið 2008. Alls hefur ferlið náð yfir um 300 ár, en þá er ekki tekið tillit til þess að enn er ógráfin rúst undir öllu saman, rúst 4:14. Hún gæti lengt þetta ferli um 100 - 200 ár og breytt allri túlkun staðarins á afgerandi hátt. Um hana verður ekki fjallað sérstaklega hér, heldur bíður hún betri tíma. Nánar verður farið í aldursgreiningar og túlkun í köflum 5 og 6.

Í heildina voru 18 fundanúmer skráð úr rúst 4:10 og af svæðinu umhverfis hana. Undir þessi fundanúmer falla 23 gripir² og koma 17 þeirra úr húsi 4:10a (11 fundanúmer). Einn gripur fannst í húsum 4:10b1, 4:10b2 og 4:10c2 hverju fyrir sig og og fjórir gripir (tvö fundanúmer) fundust í húsi 4:10d. Þá fundust einnig tveir gripir á hlaðinu (tvö fundanúmer). Í heildina voru 13 sýni tekin úr rústinni, flest þeirra viðarkolasýni eða átta alls. Ekkert húsanna hefur verið mannabústaður þar sem engin eldstæði fundust í þeim og gólfög bentu ekki til þess að í þeim hafi

¹ Síðar kom í ljós að þetta voru einungis endimörk húss 4:10a. Hús 4:10c átti eftir að bætast við norðan megin, 4:b og e vestan megin og 4:10d austan megin.

² Fjöldi gripa sýnir hve margir einstakir hlutir hafa fundist, en tákna ekki heilan grip. Ástæðan fyrir þessu er sú að í fundaskrá Fornleifafræðistofunnar eru taldir hve margir einstakir hlutar tilheyra einum fundi, en ekki hve mörgum gripum þeir tilheyra. Þetta á t.a.m. við ef að hnífur finnst brotinn í tvo hluta er fjöldi gripa undir fundanúmerinu skráður tveir. Slíkt heyrir þó til undantekninga.

nokkurn tímann brunnið eldur. Ekki er þó hægt að útiloka að hús 4:10c2 sé í raun norðurgafli húss 4:14, meints skála. Um það verður ekkert sagt án frekari rannsóknar, en veggjagerðin í 4:10c2 bendir til þess.

Yfir rústþyrpingunni lá nokkuð mikið gjóskulag sem greint hefur verið af eldfjallafræðingi sem Katla 1500 og annað sem lá utan í þeim var greint sem gjóska úr Veiðivatnakerfinu frá árinu 1477 (sjá kafla 5.1.1).

2.2.1.1 Hús 4:10a

Hús 4:10a snéri N-S og var stærst þeirra húsa sem rúst 4:10 samanstóð af, 16,80 x 4,80 m að ytra máli og 12,00 x 1,80 m að innra máli, að öndum undanskildum. Þrennar dyr voru á húsinu; á S- og N-göflum og við SV-horn. Fyllt hafði verið í þær tvær síðasttöldu. Hér verður fjallað um þær tvær syðri, en þær þriðju lágu á milli húsa 4:10a og 4:10c2 og fjallað verður um þær í kaflanum um hús 4:10c1-2. Stærð þeirra reiknast því ekki með húsi 4:10a.

Öndin við SV-hornið var 1,95 löng og 0,60 m breið. Lá hún dálítið á ská inn í húsið. Öndin á S-gaflinum var 0,60 löng og 0,55 m breið. Að þeim meðtöldum var húsið alls 27,90 m² að flatarmáli. Mesta breidd veggja var 1,70 m, en meðalbreidd þeirra var 1,30 m. Veggir voru úr torfi með grjóthleðslum að innan- og utanverðu.

Gólf hússins var aðeins um 2-3 sm á þykkt og mjög lífrænt. Það var ljóst, feitt og innihélt örfáa viðarkolamola og enga ösku. Þetta bendir til þess að eldur hafi ekki brunnið í húsinu að staðaldri og því ekki um mannbústað að ræða. Í miðlinu rýmis I fannst þó stór kolaflekkur, 38 x 34 sm að stærð, sem var líklegast leifar stoðar með brenndum botni fremur en eldstæði. Ef um eldstæði hefði verið að ræða hefðu ummerki um viðarkol og ösku í gólfinu verið mun umfangsmeiri en raun bar vitni. Niðurstaða viðargreiningar á kolum úr flekkinum sýndi að um birki hefur verið að ræða. Ómögulegt er að stofn birkitrés verði 40 sm á þykkt. Sennilegast hefur botnin verið 10-20 sm í þvermál og hann dreift úr sér og svo flast út þegar húsið féll úr notkun. Til að trjástofn sé notaður sem stoð þarf hann að vera a.m.k. tíu sm í þvermál. Birkitré ná víða slíkri stærð á Suðurlandi og því ekki ósennilegt að þau hafi verið nýtt sem stoðir.

Mynd 3. Hér sést inn í hús 4:10a. Rými I er í forgrunni og rými III er fjarst. Sjá má tvo stoðarsteina sem fjallað er um í textanum um miðja mynd. Kolaflekkurinn fannst aðeins norðan við efri steininn, þar sem sést smá steinakraðak. (Ljós. BFE. Horft til N. Stafrænar myndir nr. 436).

Mynd 4. Hér sést inn í rými II og III í húsi 4:10a. Hæðarmunurinn á milli rýmanna sést aðeins, en hann reyndist vera um 18 sm. (Ljós. BFE. Horft til N. Stafrænar myndir nr. 368).

Mynd 5. Járnpinni eða sill sem fannst í A-vegg húss 4:10a. (Ljós. BFE. Gripur nr. 73).

Sunnan megin við kolaflekkinn fundust stoðarsteinar sem lágu einnig við miðlínu hússins og mynduðu línu ásamt kolaflekknum. Það þýðir að húsið hefur verið einása með einni röð stoða sem legið hefur eftir því miðju. Þegar einása hús voru of löng til að nógværi að ásinn lægi á göflunum til að bera þakið, voru stoðir settar undir ásinn honum til stuðnings (Hörður Ágústsson, 1987, bls. 309). Stoðirnar stóðu ýmist á stoðarsteinum eða að þær voru grafnar niður. Í þeim tilfellum þar sem stoðirnar voru grafnar niður tíðkaðist stundum að brenna botninn til að verjast fúa, líkt og gert var í húsi 4:10a. Steinarnir gegndu sama hlutverki. Kolaflekkurinn fannst 0,65 m norðar en nyrðri stoðarsteinninn. Syðri stoðarsteinninn var 1,35 sunnan við þann nyrðri og 2,60 m á milli syðri steinsins og kolaflekksins. Fjögurra sentimetra hæðarmunur var á syðri steininum og kolaflekknum, en 17 sentimetrar á milli stoðarsteinanna tveggja og 21 sentimetra munur á nyrðri stoðarsteininum og kolaflekknum. Vegna hæðarmunar kolaflekksins og nyrðri steinsins sem og nálægðar þeirra er ekki víst að þeir séu samtíða. Líklegra er að syðri steinninn og kolaflekkurinn séu samtíða. Alls eru 2,60 m á milli þeirra. Nyrðri steinninn tilheyrir þá yngra skeiði hússins.

Á einu skeiði hússins hefur því verið skipt upp með milliveggjum úr grjóti í þrjú rými (I-III). Dyr eða op hafa verið vestan megin á veggnum sem aðskildi rými I og II og austan megin á veggnum milli rýma II og III (sjá mynd 3 og 10). Rými I var syðst og þeirra stærst, 8,10 x 2,00 m að innra máli og 18,25 m² að flatarmáli, að öndum meðtöldum. Rými II var 2,40 x 1,75 m að stærð að innra máli og 4,36 m² að flatarmáli, að dyrum meðtöldum. Veggurinn á milli rýma I og II var um 0,40 m á breidd. Rými III var 2,70 x 1,90 m að stærð og 5,29 m² að flatarmáli, að dyrum meðtöldum. Veggurinn á milli rýma II og III var um 0,70 m á breidd. Rými III virðist hafa verið niðurgrafið að einhverju leyti og hefur hugsanlega verið hlaða. Hæðarmunurinn á milli rýma II og III var um 18 sm. Seinni tíma súrheysgryfjur frá Suðurlandi eru einmitt yfirleitt ysta rýmið á fjárhúsum, fjærst útidyrum líkt og rými III. Þær eru þó töluvert meira niðurgrafnar. Ekki er hægt að útiloka að rými III hafi verið dýpra. Hér gæti því verið um tilraunir fólks til súrheysgerðar að ræða.

Ögn neðar í gólfum fundust tvær steinhleðslur sem eru líklegast hluti af eldra skeiði hússins. Hleðslurnar lágu inn í rými II og hafa verið hluti af eldri vegg og hefur húsið þá upphaflega verið mun styttra, eða 11,65 m á lengd í stað 16,80 m.

Eins og greint var frá hér að framan þá fundust sautján gripir undir 11 fundanúmerum í rúst 4:10a. Allt eru þetta fremur óræðir og lítilfjörlegir gripir³, en einn er þó fremur athyglisverður. Það er járnþinni eða síll sem stungið hafði verið í A-vegg hússins. Aðrir gripir voru m.a. gjall, bein, hnoð og bronshringur.

Tveir gripir fundust á hlaðinu austan við húsið. Annars vegar var það tiltölulega ungt skeifubrot sem fannst ofarlega í moldum og er líklegast frá 18. - 19. öld. Hins vegar var það brotinn hringur úr bronsi eða öðrum koparríkum málm. Áþekkur gripur fannst í rými I í húsi 4:10a.

Fjórar planteikningar voru gerðar af húsi 4:10a. Alls voru átta sýni tekin úr því, þrjú gjóskusýni, eitt gólfsýni og fjögur viðarkolasýni.

Hús 4:10b1-2

Hús 4:10b1 snéri N-S og var áfast V-hlið húss 4:10a og lá sunnan við hús 4:10e. Það var 6,00 x 3,15 m að ytra máli og 4,05 x 2,45 m að innra máli, að önd undanskilinni.

³ Sjá töflu 2 á bls. 6.

Mynd 6. Bæði húsin sem tilheyrir rúst 4:10b. (Ljósmynd BFE. Horft mót N. Stafrænar myndir nr. 418).

Öndin var 1,10 á lengd og 0,6 m á breidd og að henni meðtalinni hefur húsið verið 27,58 m² að flatarmáli. Mesta breidd veggja var 1,00 m og meðalbreidd þeirra var 0,85 m. Veggirnir voru úr torfi með grjóthleðslum að innan- og utanverðu. Austur veggur var sameiginlegur húsi 4:10a og sá hluti hans sem snúið hefur inn í hús 4:10b1 var einnig sá best hlaðni. Dyr voru á S-gafla og voru þær nokkuð illa farnar. Ekkert gólf fannst í húsinu og aðeins einn gripur kom í ljós en það var hóffjöður (gripur nr. 27). Engin sýni voru tekin.

Hús 4:10b2 lá undir rúst 4:10b1 og var nokkuð minni. Húsið snéri einnig N-S og var 4,45 x 3,05 m að ytra máli og 3,40 x 2,35⁴ m að innra máli. Dyr hafa að öllum líkindum verið á S-gafla en húsið var það skemmt af yngra húsi (4:10b1) að ekki var hægt að sjá þær með vissu. Áætlað flatarmál þess var því 7,99 m². Mesta breidd veggja var 1,05 m og meðalbreidd þeirra var 0,65 m. Veggir voru úr torfi með grjóthleðslum á innan- og utanverðum V-vegg. Ekkert er hægt að segja til um gerð hinna veggjanna vegna slæms ástands hússins. Í N-gafla hússins sást torfveggur þess nokkuð vel en þar voru engar

⁴ Breiddin er áætluð sökum þess að V-veggur húss 4:10a liggur ofan á A-vegg húss 4:10b2. Vegna þess er ekki hægt að sjá hver innri mörk hússins voru.

Mynd 7. Hér sést vel hvernig rúst 4:10c1 var byggð innan í rúst 4:10c2. Takið eftir þverstrengnum í torfveggnum. Þar er ekkert grjót sem bendir til forns veggjar! (Ljós. BFE. Horft mót S. Stafrænar myndir nr. 413).

Mynd 8. Rúst 4:10d. (Ljós. BFE. Horft mót V. Stafrænar myndir nr. 458).

grjóthleðslur að finna. Hugsanlegt er að grjótið hafi verið fjarlægði við bygginu 4:10b1 og/ eða 4:10a. Örpunnt gólflag fannst í húsinu, mjög lífrænt.

A-veggur húss 4:10b2 lá undir V-vegg húss 4:10a og er því eldra. Húsið hefur skemmst nokkuð eins og að ofan greinir þegar hús 4:10a hefur verið byggt. Í húsinu fannst eitt bein (gripur nr. 90). Eitt gjókusýni var tekið úr rústinni (nr. 40).

Alls voru gerðar fjórar planteikningar af húsum 4:10b1-2. Þrjár planteikningar voru gerðar af húsi 4:10b1 og á þeirri þriðju voru bæði hús 4:10b1 og 4:10b2 teiknuð. Á síðasta planinu var aðeins hús 4:10b2 teiknað, en þá hafði hús 4:10b1 verið fjarlægt.

Hús 4:10c1-2

Hús 4:10c1 var mjög illa farið og erfitt að sjá umfang þess nákvæmlega. Það snéri NA-SV og hefur verið að ytra máli um 2,80 x 2,40 m og 2,20 x 1,70 að innra máli. Ekki var hægt að sjá hvar dýrnar hafa verið út úr því, ef þær hafa verið þar yfir höfuð. Alls er óvíst að þetta hafi verið mannvirki með þaki.

Eyður í veggnum gefa þó vísbendingar um að dyr geti hafa verið á austanverðri NA-hlið eða norðarlega á V-hlið. Líklegra er þó að dýrnar hafi verið á NA-hlið þar sem NA-horn húss 4:10c2 sem hús 4:10c1 var byggt ofan í er mjög eytt, hugsanlega af umferð í og út úr yngra húsinu.

Húsið hefur verið um 3,74 m² að flatarmáli. Veggirnir voru einvörðungu úr grjóti og voru að því er virtist um 0,5 m á breidd. Húsið hafði verið byggt ofan í innanverða rúst 4:10c2.

Hús 4:10c2 snéri N-S eins og nær öll húsin sem tilheyrðu rúst 4:10. Það var áfast N-gaflí húss 4:10a og dyr hafa legið á milli þeirra. Það voru einu dýrnar á húsinu og því hafa engar dyr legið út úr því. Húsið var 2,80 x 2,40 m á stærð að ytra máli og 2,20 x 1,70 m að innra máli að dyr undanskildum. Fyllt hefur verið í dýrnar á einhverjum tímamarki og notkun hússins því lagst af á undan húsi 4:10a. Dýrnar hafa farið nokkuð illa þegar fyllt var í þær og stærð dýranna byggir því að vissu marki á áætlun. Mikið af steinum vantar í dýrnar og hugsanlegt að þeir hafi verið fjarlægðir eftir að notkun dýranna lagðist af. Nokkrir urðu þó eftir og þeir benda til þess að dýrnar hafi verið um 1,8 langar og 0,5 m breiðar og að þeim meðtöldum

hefur húsið verið 9,15 m² að flatarmáli. Veggir voru úr torfi eingöngu. Mesta breidd þeirra var 1,10 m og meðalbreidd þeirra var 1,05 m. Aðeins fundust þunn og slitrótt ummerki um gólflög og einn járngripur. Fjórar planteikningar voru gerðar af húsum 4:10c1-2, þar sem bæði húsin koma fyrir á öllum. Nokkuð af torfslettum fannst í húsinu og eru þær líklegast leifar af þaki hússins. Athygli að veggir 4:10c2 voru byggðir úr þverstrengjum. Slik aðferð er mjög lítið þekkt. Hún hefur þó sést áður, þ.á.m. í nokkrum húsum frá landnámsöld í Hólmi í Laxárdal (sjá t.d. Bjarni F. Einarsson, 2006, bls. 11). Þetta bendir til þess að húsið sé fornt og að það gæti jafnvel verið hluti af meintum skála, húsi 4:14 eins og áður hefur komið fram.

Hús 4:10d

Hús 4:10d snéri A-V og var 3,70 x 3,60 m að stærð að ytra máli og 2,50 x 2,50 m að innra máli. Engar dyr voru sjáanlegar á húsinu, en það var mjög illa farið. Alls var það 6,25 m² að flatarmáli. Sökum þess hve illa farið húsið var eru allar stærðir að vissu marki áætlaðar. Húsið var áfast A-hlið húss 4:10a, alveg við NA-horn þess. Veggir voru að mestu leyti úr grjóti, en þeir hlutar sem voru sameiginlegir húsi 4:10a voru bæði úr torfi og grjóti. Meðal breidd veggja var 0,85 m og mesta breidd þeirra var 0,95m. Erfitt er þó að segja til um mestu breidd þeirra sökum þess hve illa farnir þeir voru.

Ekkert gólflög fannst en stór og mikill viðarkolaflekkur, hugsanlega eftir stoð sem hefur brunnið fannst í rústinni. Almennt var nokkuð mikið af viðarkolum í húsinu miðað við að ekkert gólf var þar að finna. Það er því hugsanlegt að húsið hafi brunnið. Fjórir gripir fundust í húsinu, eitt bein og þrír járngripir (nr. 101). Járngripirnir þrír fundust í fyrrnefndum kolaflekk. Eitt viðarkolasýni var tekið úr húsinu. Fjórar planteikningar voru gerðar af húsinu. Fyrsta planið er á plani þrjú af húsi 4:10a, þar sem ekki var í fyrstu ljóst að um hús væri að ræða. Húsið minnir mjög á hús 4:10c1.

Hús 4:10e

Hús 4:10e snéri N-S og var 10,80 x 4,35 m að stærð að ytra máli og 8,85 x 2,60 m að innra máli. Húsið liggur við V-hlið húss 4:10a, en hefur þó ekki verið samtíða

Mynd 9. Hús 4:10e. Vinstra megin á myndinni má sjá rúst 4:10a. Greinilegt er á myndinni hve illa farið húsið var (Ljósm. BFE. Horft mót S. Stafrænar myndir nr. 456).

Því. Austur-vegg hússins var ekki að finna í fyrstu, en ummerki hans fundust undir V-vegg húss 4:10a. Af þeim sökum, auk þeirra staðreyndar að húsið liggur stratigrafískt lægra, er hægt að álykta að hús 4:10e sé eldra en hús 4:10a.

Hvorki voru útidyr sjáanlegar á húsinu né vísbendingar um hvar þær væru að finna. Lausnin á því liggur þó líklegast í þeirri staðreynd að S-gafl hússins var með öllu horfinn og hafa dyrnar líklegast verið þar, eins og algengt er á húsum með þessu lagi. Leiða má líkur að því að gaflinn hafi horfið vegna þess að hús 4:10e er eitt af eldri húsunum á svæðinu og steinar úr veggjum þess líklega verið endurnýttir í yngri hús og því voru leifar þess mun rýrari en þeirra sem yngri eru.

Húsinu var skipt upp í tvö rými (I-II). Dyr voru á milli rýmanna. Veggir voru úr torfi og grjóti, mesta breidd þeirra var 1,10 m og meðal breidd var 1,00 m. Rými I, það syðra og stærra, var 5,90 x 2,60 m að innra máli og 15,34 m² að flatarmáli. Rými II var 3,20 x 2,45 m að stærð að innra máli og dyr verið 1,30 á lengd og 0,85 m á

Mynd 10. Hér má sjá hvernig öll hús rústar 4:10a-e lágu. Teikningin er samsett af neðstu plönnum hvernar rústar og eru einungis veggir þeirra sýndir. Milliveggir í rúst 4:10a eru þó teknir af plani þrjú þar sem þeir hófðu verið fjarlægðir þegar síðasta planteikningin var gerð af húsina.

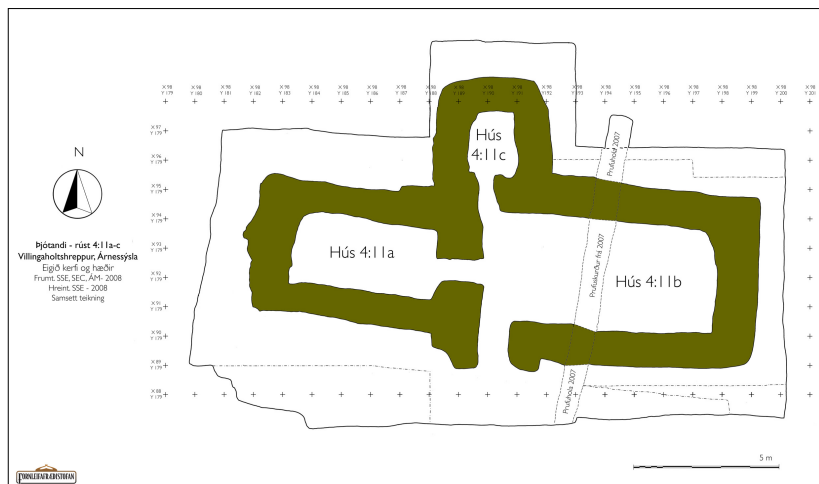
breidd. Að þeim meðtöldum hefur rýmið verið 8,94 m² að flatarmáli. Alls var hús 4:10e því 24,28 m² að flatarmáli. Veggir rýmis II voru mjög illa farnir og því eru stærðir þess áætlaðar að vissu marki, byggðar á þeim veggjaleifum sem eftir voru.

Þrjú viðarkolasýni voru tekin, en engir gripir fundust í húsinu. Ein planteiking var gerð af rými I og tvær af rými II.

2.2.2 Rúst 4:11a-c

Prufuskurðurinn sem gerður var í rúst 4:11 sumarið 2007 sýndi að um væri að ræða a.m.k. sjö metra breiða rúst með miklu gólfagi. Út frá formi hennar á yfirborði var áætlað að rústin væri um 17 m á lengd. Gerðar voru greiningar á gjösku úr veggjartorfi og reyndist þar vera Landnámslagið svokallaða, sem féll 871±2 (Karl

Mynd 11. Yfirlitsteikning af rúst 4:11a-c. Sjá má prufuskurð frá 2007 hægra megin á myndinni.

Grönvold o.fl. 1995). Yfir rústinni lá þunnt gjöskulag sem hugsanlega kemur úr Heklugosinu frá 1104 (Þorvaldur Þórðarson, 2008). Opnað var um 190 m² (ca. 19 x 10 m) stórt svæði með vélgröfu, en við tók handmökstur þegar fyrstu vísbendingar um vegg komu í ljós. Fljótlega varð þó ljóst að ekki væri um einugis eitt hús að ræða. Í fyrstu sáu tvö hús, 4:11a og 4:11b, en þegar neðar dró mátti sjá móta fyrir tveimur torfveggjum í N-þversniði uppgraftarsvæðisins. Því var svæðið stækkað um 15 m² til norðurs og í ljós kom hús 4:11c.

Þegar umfang rústarinnar fór að skýrast var uppgraftarsvæðið aðlagð að því og minnkað um rúma 32 m², úr 205 m² í tæpa 173 m². Rúst 4:11 var samsett af þremur húsum og snéri VNV-ASA. Heildarlengd hennar var 17,35 m og mesta breidd

hennar var 10 m, en þá er tekið mið af húsi 4:11c. Samanlagt voru húsin tæpir 42 m² að flatarmáli að innan.

Alls voru 85 fundanúmer skráð úr rúst 4:11a-c og svæðinu í kring. Undir þessi fundanúmer falla fleiri en 183 gripir; 63 úr húsi 4:11a (39 fundanúmer), 90 í húsi 4:11b (31 fundanúmer), 24 af hlaðinu (13 fundanúmer), fimm gripir úr öskuhaugunum (eitt fundanúmer) og 1 lausafundur. Enginn gripur fannst í húsi 4:11c. Stærsti gripaflokkurinn hefur reyndar bara eitt fundarnúmer og telur meira en 50 gripi. Um er að ræða járnhrúgu og brýni sem fundust upp við vegg í húsi 4:11b. Að þessu fundanúmeri undanskildu þá voru stærstu gripaflokkarnir „Bein og tennur“ fleiri en 59 og „Naglar“ með 10 stykki.

Í heildina voru 32 sýni tekin úr rústinni, en flest þeirra voru viðarkolasýni, 19 alls.

Hús 4:11a

Hús 4:11a snéri VNV-ASA og var V-hluti rústar 4:11. Húsið var 8 x 3,5 m að stærð að ytra máli og 5 x 2,20 m að innra máli, að önd undanskilinni. Öndin var 1,00 m á lengd og 0,4 m á breidd og að henni meðtalinni hefur húsið verið 11 m² að flatarmáli. Mesta breidd veggja var 1,70 m við vesturgaflinn, en meðalbreidd þeirra var um 1,1 m. Dyr voru á A-gaflí og lágu inn í hús 4:11b. Upphaflega hafa þær þó verið útidyr þar sem húsum 4:11b-c hefur verið bætt við hús 4:11a seinna. Um þetta og þróun einstakra hluta rústar 4:11 verður fjallað nánar í kafla 6.

Gólf hússins var um 8-10 sm á þykkt, gráleitt að mestu leyti, með brenndum beinum, sóti, ösku, viðarkolum og lífrænum leifum. Mikil litadýrð var í gólfinu á köflum, margir gráir tónar og mikið af ljósum og gulum lögum og jafnvel laxableikum. Það var einkum áberandi vestarlega í húsinu, norðan megin við miðju, en þar var gólfíð gulbleikt og feitt⁵. Í efstu lögum gólfsins var lagið mjög útbreytt,

---

⁵ Undirrituð hafa séð slík lög í kringum eldstæði í vikingaaldarskálum þó í minna mæli væri, m.a. í Vogji á Reykjanesi, Hólmi í Laxárdal í Nesjum og á Granastöðum í Eyjafirði. Þar eru um venjuleg íbúðarhús að ræða þar sem margvísleg starfsemi sem hver og ein er í tiltölulega litlum mæli fyrir heimabruk. Í húsum 4:11:a-b hefur hins vegar farið fram sérhæfð og einsleit starfsemi og því sjáum við þetta efni í svo miklu meira mæli en í skálum. Því er þetta ekki hefðbundinn mannabústaður.

	4:IIa	4:IIb	4:IIc	Hlað	Alls
Bein	1	-	-	-	1
Gjóska	-	-	-	-	-
Gólf	2	1	1	-	4
Jarðvegur	4	3	-	1	8
Viðarkol	10	9	-	-	19
Alls	17	13	1	1	32

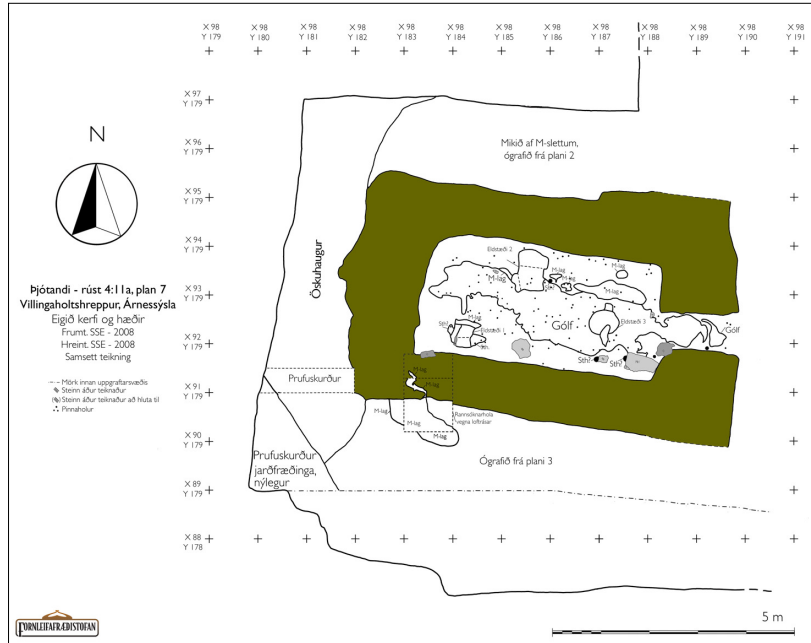
Tafla 4. Tafla sem sýnir tegund og fjölda sýna sem tekin voru úr rúst 4:II. Doktorsnemi í eldfjallafræði frá Háskólanum í Edinborg tók fleiri sýni úr og í kringum rústirnar.

	4:IIa	4:IIb	Hlað	Öskuh.	Lausaf.	Alls
Bein og tennur	29	>9	16	5	-	>59
Brýni	4	1	-	-	1	6
Heinbrýni	-	-	1	-	-	1
Hnífur	5	3	-	-	-	8
Hnoð	-	-	1	-	-	1
Hraftinna	7	2	-	-	-	9
Járn	5	-	1	-	-	6
Járnhringur	-	3	-	-	-	3
Járnhrúga	-	>50	-	-	-	>50
Járnteinn	-	8	-	-	-	8
Kléberg	1	-	-	-	-	1
Lykkja	-	3	-	-	-	3
Lyklar	-	2	-	-	-	2
Nagli	2	5	3	-	-	10
Pinni	-	-	1	-	-	1
Sakka/ kljasteinn	6	3	-	-	-	9
Skrautsteinn	1	-	1	-	-	2
Slípsteinn	1	1	-	-	-	2
Snældusnúður	1	-	-	-	-	1
Unninn steinn	1	-	-	-	-	1
Alls	63	>90	24	5	1	>183

Tafla 5. Tafla sem sýnir dreifingu og fjölda gripa í rúst 4:II.

Rúst	Ytra mál		Innra mál		Br. veggja	Önd	m ²
	Lengd	Breidd	Lengd	Breidd			
4:II	17,35 m	10,00 m	14,25	7 m	-	-	41,66
4:IIa	8,00 m	4,5 m	5 m	2,12 m	1,1 m (1,70)	1x0,4 m	11
4:IIb	11 m	6,40 m	8 m	3,40 m	1,2 m (1,40)	1,05x0,6 m	27,46
4:IIc	4,60 m	3,90 m	2,10 m	1,4 m	1,2 m (1,35)	0,75x0,35 m	3,2

Tafla 6. Tafla sem sýnir stærðir rústar 4:II. Tölur innan sviga í breidd veggja sýna mestu breidd þeirra. Sú fremri sýnir meðal breidd veggja.

Mynd 12. Hús 4: I a, plan 7 (af 9). Hérna sést neðsta planteikningu af gólfinu. Pinnaholur og eldstæði 3 og 4 eru tekin af plönun 8 og 9. Einnig hefur verið bætt við sérteikningu af rásinni sem lá frá eldstæði 1 út um S-vegginn vestanverðan. (Frumt. SSE. Hreint. SSE.)

Mynd 13. Hús 4: I a. Vinstra megin við miðja mynd má sjá eldstæði 2. Hér sést vel hve trampað svæðið er í kringum eldstæðið. Neðan við það má sjá steinvólur sem fjallað er um síðar í skýrslunni. (Ljós. BFE. Horft mót A. Stafrænar myndir nr. 395)

en þegar neðar dró kom í ljós eldstæði eða seyður⁶ (eldstæði 2). Innihald eldstæðisins hefur því flætt út fyrir barma sína og þannig orðið hluti af gólfinu. Enda er sama innihald í eldstæði og gólfi. Húsið hefur verið þrískipa og gólfið því eðlilega þykkast í miðskipinu. Meðfram langveggjum hafa verið set eða bekkir á köflum og því aðeins mannvistarlagsslettur og slitur af gólfi sem fundust þar. Mjög margar pinnaholur fundust í gólfinu, þær má sjá á mynd 12 hér að framan. Fjöldi pinnaholanna var ekki undir 117.

Alls fundust fjögur eldstæði/ seyðar í húsinu. Sýni voru tekin úr hverju þeirra. Eldstæði 1 var við SV-horn hússins, upp við S-vegginn. Það var 0,4 x 0,5 m á stærð og 0,10 m á þykkt og virðist einungis hafa verið lítillega niðurgrafið. Fylling eldstæðisins var aska, sót viðarkol og lífrænar leifar. Á V-hlið eldstæðisins var steinn og eru það einu ummerki umbúnaðar sem fundust í

Myndir 14-16. Hér að ofan má sjá þversnið eldstæða 1-4 í húsi 4:11a. Eldstæði 1 er efst og 3/4 er neðst. Mælikvarðinn sýnir 40 sm. (Ljós. BFE. Mót S, N og A. Stafrænar myndir nr. 507, 508 og 512).

	Stærð	Dýpt	Fylling
Eldstæði 1	0,4 x 0,5 m	0,10 m	Aska, sót, viðarkol, brennd bein og lífrænar leifar. Steinn á V-hlið og stoðarhola upp við A-hlið.
Eldstæði 2	0,55 x 0,85 m	0,17 m	Aska, sót, lífrænar leifar, viðarkol og brennd bein. Að hluta til var fyllingin dekkri en í öðrum eldstæðum og lagskiptari.
Eldstæði 3	0,45 x 0,58 m	0,08 m	Aska, sót, viðarkol, brennd bein og lífrænar leifar. Stoðarhola upp við N-hlið. Rofin S-megin af eldstæði 4.
Eldstæði 4	0,15 x 0,38 m	0,15 m	Aska, sót, viðarkol, brennd bein og lífrænar leifar

Tafla 7. Hér má sjá stærð og dýpt eldstæða í húsi 4:11a, ásamt upplýsingum um fyllingu þeirra.

er hins vegar að þau passa ekki heldur við skilgreininguna á þeim. Til eintöldunar verður því framvegis talað um eldstæði. Nánar verður fjallað um þetta í kafla 6.

Myndir 17 og 18. Til vinstri má sjá slípistein úr vikri og til hægri er snældusnúður, en báðir gripirnir fundust í húsi 4:11a. Vinstra megin á slípisteininum má sjá hvernig vikurinn hefur eyðst á álagsfletinum. Mælikvarði sýnir 5 sm. (Ljós. BFE. Gripir nr. 87 og 117).

Mynd 19. Til vinstri má sjá grip 84 sem talin er hafa verið hluti búnaðar til reipa- eða snærisherðar. Hægra megin á myndinni má svo sjá áætlað þvermál gripsins og hugmyndir um staðsetningu gatanna á honum. (Ljós. SSE. Teikn. SSE. Gripur nr. 84).

kringum eldstæðin í rúst 4:11.

Í veggnum sunnan við eldstæði 1 fundust ummerki loftrásar. Loftrásin var tæplega 1 m á lengd og hefur fallið saman. Rásin lá nokkuð fyrir ofan gólfíð og var full af mannvistarlagi, einkum og sérilagi viðarkolum og einnig var talsverð mannvistarlagssletta á hlaðinu fyrir utan húsið þar sem rásin endaði. Þar sem rásin hefur opnast inn í hús 4:11a lá hella yfir henni, en undir henni fundust bein.

Hugsanlega hefur hún verið fódruð með timbri svo hún félli ekki saman, en það fundust þó engin ummerki um það. Nánar verður fjallað um loftrásina í kafla 6.2.3.

Eldstæði 2 var V-megin við miðju á N-langvegg og eldstæði 3 og 4 A við miðju í miðskipi. Eldstæði 2 var þeirra stærst og var 0,55 x 0,85 m stórt og 0,17 m á þykkt. Eldstæðið er nokkuð niðurgrafið með áberandi gulbleikri fyllingu, ösku, lífrænum leifum sóti og viðarkolum. Fyllingin var ekki eins blönduð og í öðrum eldstæðum og mun lagskiptari. Sum lögín voru mjög dökk af viðarkolum og sóti á meðan önnur voru mjög ljós og rík af lífrænum leifum. Lífrænu leifarnar voru meira áberandi í eldstæði 2 en í öðrum eldstæðum. Þegar fyrst var grafið niður á eldstæði 2 var yfirborð þess og gólfsins í kring mjög gárótt, ekki ólíkt útrömpuðu forarsvaði eins og sjá má á mynd 13 hér að framan.

Eldstæði 3 og 4 eru í reynd tvær kynslóðir sama eldstæðis og lágu austarlega í miðju húsi. Eldstæði 3, það nyðra af þeim tveimur var það eldra og er rofið af eldstæði 4. Það er 0,08 m á þykkt og er lítilla niðurgrafið. Fyllingin inniheldur ösku, söt, viðarkol og lífrænar leifar. Lífrænu leifarnar hafa haldist nokkuð óblandaðar og eru ljós gulbleikar. Eldstæði 4 hefur verið aðeins meira niðurgrafið og er 0,15 m á þykkt. Fyllingin er samsett úr ösku, sóti, viðarkoli og lífrænum leifum. Viðarkolin og sótið virðast vera dreifðari hér en í eldstæði 3. Öll eldstæðin innihéldu tiltölulega lítið af kolum.

Timburleifar eða fôr eftir timbur fundust í N-hliðarskipi hússins og lágu í A-V. Annað faranna eftir timbrið lá vestan megin við og alveg upp að eldstæði 2 og hitt lá við hliðina á eldstæði 3. Hugsanlega hafa þetta verið undirstöður undir set eða bekki.

Leifar eftir þröskulda úr timbri fundust í dyrum hússins, sín hvoru megin við öndina (sjá teikningu nr. 74 og 75). Austan megin við sitthvorn enda þröskuldsins fundust grannar stoðarholur (aðeins önnur þeirra fékkst staðfest með þversniði). Þær eru líklegast leifar af dyraumbúnaði hússins.

Í rúst 4:11 varð nokkuð vart við litríkar líparít völnur í hrúni og áfoki. Steinvölnurnar eru algengar á svæðinu umhverfis rústir 4:10 og 4:11, einkum þegar komið er nærri Þjórsá. Það var þó á einum stað sem þessar steinvölnur fundust í mun meira magni en annars staðar en það var innanlega í gólfi húss 4:11a, nærri V-gafla. Völnurnar lágu mjög þétt á um 0,5 x 0,3 m stóru svæði. Hvað þetta steinvölusafn

getur táknað eða hvaða hlutverki þær þjónuðu er erfitt að segja til um og verður hér látið liggja á milli hluta.

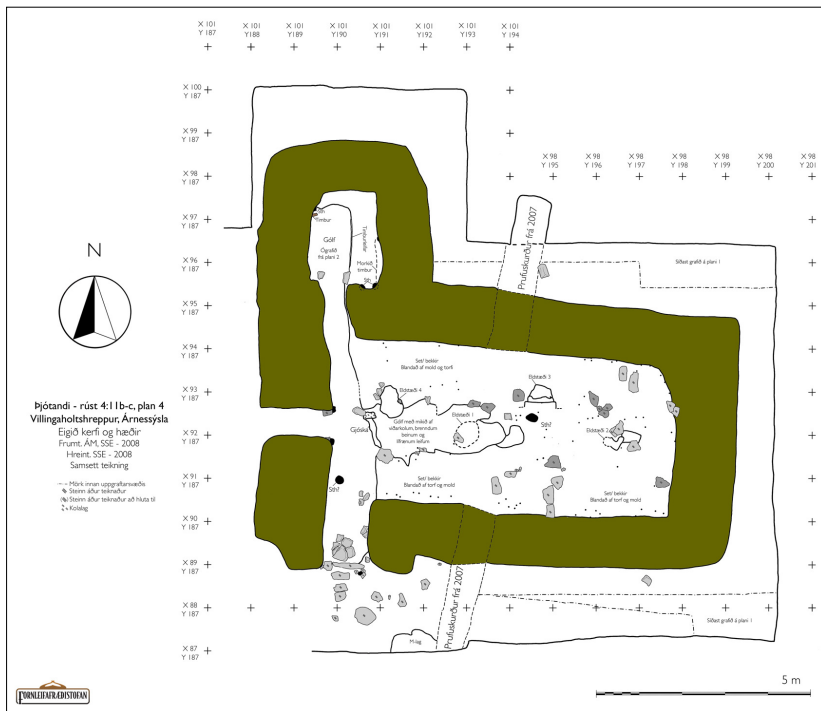
Eins og kom fram hér að framan þá voru 39 fundanúmer skráð í húsinu með alls 63 gripum. Flestir af þessum gripum voru tennur eða bein, 29 alls. Nokkrir athyglisverðir gripir fundust í húsinu, þ.á.m. slípisteinn úr vikri, snældusnúður úr innlendum rauðum sandsteini og brot af unnum innlendum rauðum sandsteini með boruðu gati sem lá skáhallt um hann (sjá myndir 17 - 19). Steinninn með gatinu hefur upprunalega verið rúmir 4 sm sm í þvermál og líklegast hafa fleiri göt legið skáhallt í gegnum hann. Hugsanlega hefur steinninn verið notaður til reipa- eða snærisgerðar, t.d. hefur hann leikið á hrosshári þegar það var tvinnað.

Slípisteinninn úr vikri var með athyglisverðum slípiförum sem sýna á óyggjandi hátt hvert hlutverk hans var. Margar ílangar rákir eru á virkurmolanum, en ein þeirra er hvað mest áberandi og er um 1 sm á breidd og 3,5 sm á lengd. Erfitt er að segja til um hvað hefur verið brýnt eða slípað með steininum, en það hefur í öllu falli verið nokkuð fingert verkfæri hugsanlega úr beini timbri eða horni, jafnvel skinni eða sinum. Einnig fannst töluvert af hnífum í húsinu, eða alls fimm stykki.

Þá fundust sex sökkur eða kljásteynar. Ekki er hægt að gera greinarmun á því hvort um kljásteyn eða sökku sé að ræða af gripunum einum og sér, og því þarf að treysta á að fundarsamhengið gefi frekari vísbendingar. Áhugavert er að geta þess að þrjú gripanna fundust í eldstæði 1. Hugsanlega hafa þeir verið lagðir í eldstæðið til hreinsunar og athyglisvert er að velta fyrir sér hvers konar óhreinindi hafi átt að ná af þeim. Óhreinindi geta verið af alls konar toga, breytileg eftir samhengi og samfélagi. Einnig geta þau verið bæði hlutlæg og huglæg. Ef um sökkur er að ræða er hugsanlegt að þeim hafi verið hent eldinn til gæfu, aukna fengsæld eða til að hreinsa af þeim fiskifælni. Nánar verður fjallað um hugsanlega notkun eldstæðanna í kafla 6.

Þrjár staðfestar stoðarholur fundust í húsinu. Ein hefur verið sett alveg ofan í eldstæði 1 eftir að það hefur verið lagt af, önnur var alveg upp við eldstæði 4, N-megin og sú þriðja var yst í dyrum hússins, einnig N-megin. Grunur er um fleiri stoðarholur en þær fengust þó ekki staðfestar. Tveir líklegir stoðarsteinar liggja í línu (A-V) við stoðarholuna við eldstæði 1, í syðra hliðarskipi hússins.

Mynd 20. Hús 4:1b, plan 4 og hús 4:1c, plan 1 (Frumt. ÁG, SEC, SSE. Hreint. SSE).

Níu planteikningar voru gerðar af húsi 4:11a, auk sérteikninga af þversniðum eldstæðanna og stoðarholanna. Einnig voru tvær sérteikningar gerðar í plani af loftrásinni frá eldstæði 1. Alls voru tekin 17 sýni úr rúst 4:11a, sjá töflu 3.

2.2.2.1 Hús 4:1b

Hús 4:11b snéri VNV-ASA og var A-hluti rústar 4:11. Húsið var 11 x 6,40 m að stærð að ytra máli og 8 x 3,40 m að innra máli að önd undanskilinni. Dyrnar voru 1,05 m langar og 0,6 m breiðar og að henni meðtalinni hefur húsið verið 27,5 m² að flatarmáli. Mesta breidd veggja var 1,40 m, en meðalbreidd þeirra var um 1,2 m. Þrennar dyr voru á húsinu. Einar eru fyrrnefndar dyr sem liggja úr húsi 4:11a yfir í 4:11b. Aðrar lágu í norður inn í hús 4:11c og þá voru útidyr á S-hlið sem snéru að ánni. Þær tvær síðasttöldu voru gegnt hvor annari og lágu alveg upp við millivegg húsa 4:11a og b (V-gafl húss 4:11b). Við útidyrnar fannst þrepskjöldur og hellulagt var bæði fyrir utan og innan hann. Hellulögnin náði um 0,7 m inn í húsið. Hellurnar

Myndir 21-24. Hér má sjá þrjú járnhringi sem fundust í húsi 4:1 b og neðst til hægri má sjá tvo járngripi sem fundust saman og hafa líklegast verið einn gripur upphaflega (Ljós. BFE. Gripir nr. 57, 58, 68 og 63).

Myndir 25. Hér má sjá járnsgjóð sem fannst í húsi 4:1 b og neðst til vinstri er brýni (heinbrýni) (Ljós. BFE. Gripir nr. 51).

að utan voru þrjár sem lágu að húsinu og náðu um 0,8 m frá þrepskildinum til suðurs í átt að ánni (sjá myndir 20 og 31). Við útidyrnar mátti greina stutta kampa sem gengu út frá veggjunum, báðum megin dyranna.

Gólf hússins var um 8-10 sm á þykkt, grátt og dökkgrátt, með brenndum beinum, ösku, sóti og viðarkolum. Gólfíð var mun einsleitara en í húsi 4:11a. Húsið hefur verið þrískipa og gólfíð því þykkast í miðskipinu. Mikið var af pinnaholum í gólfinu, en þó ekki jafn margar og fundust í húsi 4:11a. Pinnaholurnar voru a.m.k. 75 talsins. Í öndinni var þó allt öðru vísi gólf. Þar hafði sandi verið dreift um nær alla öndina og sennilega hefur hann verið sóttur niður að á. Þar undir voru hellur. Til hvers sandurinn var borin í gólfíð er ekki fyllilega vitað, en hugsanlega er það í einhverjum gagnlegum tilgangi, svo sem að þurrka það upp (sjá mynd 31).

Í hliðarskipinu hafa verið set eða bekkir, en aðeins á köflum og í þeim fundust aðeins slittrur af mannvistarlagi. Austast í húsinu hækkaði gólfíð og var þynnra. Líklegast hefur pallur verið við A-gafl hússins á fyrra skeiði þess, og horfið síðar þegar gólf þykknuðu. Á mörkum þeirrar hækunar kom í ljós eldstæði 2 undir gólflaginu, seint í uppgrafterlinu.

Alls fundust fjögur eldstæði/seyðir í húsinu. Eldstæði 1 var í miðju gólfí, V-megin við miðju. Það var mjög viðamikíð og djúpt niðurgrafið eldstæði og mikið af innihaldi þess hafði flætt um gólfíð. Það var 0,5 x 0,7 m að stærð og mesta dýpt þess var 29 sm.

Myndir 26-29. Hér að ofan má sjá þversnið eldstæða 1-4 í húsi 4:11b. Eldstæði 1 er efst og 4 er neðst. Mælikvarðinn sýnir 20 sm. (Ljós. BFE, SSE. Horft mót N,A, N og V. Stafrænar myndir nr. 527, 522, 524 og 534).

	Stærð	Dýpt	Fylling
Eldstæði 1	0,5 x 0,7 m	0,29 m	Aska, sót, viðarkol, brennd bein og lífrænar leifar. Niðurgrafin. Grábleik og gulbleik.
Eldstæði 2	0,2 x 0,35 m	0,03 m	Aska, viðarkol, sót, brennd bein og lífrænar leifar. Mun minna af lífrænum leifum en í öðrum eldstæðum í rúst 4:11.
Eldstæði 3	0,55 x 0,55 m	0,12 m	Aska, sót, viðarkol, brennd bein og lífrænar leifar
Eldstæði 4	0,45 x 0,75 m	0,15 m	Aska, sót, viðarkol, brennd bein og lífrænar leifar. Grábleik, nokkuð ljós. Viðarkol mjög afmörkuð, aðeins litillega blönduð við aðra hluta fyllingarinnar

Tafla 8. Hér má sjá stærð og dýpt eldstæða í húsi 4:11b, ásamt upplýsingum um fyllingu þeirra.

Eins og kom fram hér að ofan þá var eldstæði 2 austarlega í miðju gólfí. Það var 0,2 x 0,35 m að stærð og var mun grynna en hin þrjú, einungis um 3 sm á þykkt. Fylling þess var ekki jafn litskrúðug. Þar að auki var það að hluta til mjög ríkt af kolum, ólíkt hinum þremur. Eldstæði 3 var í N-hliðarskipi hússins og var 0,55 langt og 0,55 m breitt og 0,12 m á dýpt. Það var litillega niðurgrafið og fylling þess samansett af ösku, sóti, brenndum beinum og lífrænum leifum. Fyllingin var afar blönduð og því ekki jafn litskrúðug og í mörgum öðrum eldstæðum í rúst 4.11.

Eldstæði 4 var mjög vestarlega í húsinu á mörkum miðskips og N-hliðarskips. Það var nokkuð niðurgrafið og fylling þess var lítið blönduð. Hlutar hennar voru mjög ljósir og ríkir af lífrænum leifum og inn á milli voru stórir viðarkolamolar. Sýni voru tekin úr hverju þeirra. Alls voru tekin 13 sýni úr rúst 4:11b, sjá töflu 3. Nánar verður fjallað um eldstæðin í kafla 6.2.2.

Leifar af timbri fundust austarlega í húsinu. Þær lágu í N-S yfir S-hliðarskip og yfir í mitt miðskipið, að eldstæði 2. Einnig fundust timburleifar upp við (A-megin) þrjá steina sem lágu í N-S í syðra hliðarskipi. Annað hvort er um að ræða leifar seta eða bekkja líkt og í húsi 4:11a, eða einhvers konar innréttingu svo sem skápa eða geymslna.

Nokkuð margir athyglisverðir gripir fundust í húsi 4:11b. Þar ber helst að nefna þrjá járnhringi, þrjá hnifa, tvo járngripi sem minna mikið á lykla en hafa líklegast verið einn gripur og verið einhvers konar lykkja sem fest hefur verið á timbur, klæði eða leður. Líklegast er þó að hann hafi verið hluti af upphengibúnaði á fötu eða álíka grip. Þá fannst einnig slípistein úr vikri, áþekktum þeim sem fannst í húsi 4:11a. Það er þó einn fundur sem sker sig verulega frá hinum, þó aðallega í magni fremur en gerð. Það var járnjóður sem fannst þétt upp við vegg undir veggjarhruni úr N-vegg hússins. Fleiri en 50 járngripir lágu ofan á heinbrýni. Enginn gripanna er einstakur

Mynd 30. Hús 4:11b. Efst í hægra horni myndarinnar má sjá hús 4:11c og efst á miðri mynd má sjá innganginn í hús 4:11a. Skurðirnir í veggjum húss 4:11b eru ummerki þrúfuskurðar sem tekin var árið 2007. (Ljós. BFE. Horft mót V. Stafrænar myndir nr. 334).

Mynd 31. Útidyr húss 4:11b. Horft er inn í húsið og sjá þrúfuskjöldinn og sandlagið innan við hann sem lá ofan á stein-hellum í öndinni. (Ljós. BFE. Horft mót N. Stafrænar myndir nr. 417).

eða óvenjulegur, en saman komnir eru þeir harla athyglisverðir. Líklegst er um að ræða einhvers konar varasjóð, þar sem járngrípimír, aðallega naglarnir, voru flestir bognir og sumir brotnir. Brýnið var brotið um gatið og lá undir járngrípunum, sem voru m.a. naglar, lykkjur, skinnur og hringur. Upphaflega hafa grípimír líklegast verið í einhvers konar pung. Engin ummerki um slíkt höfðu þó varðveist.

Engar stoðarholur fundust í húsinu sem fengust staðfestar með þversniði, en þrjár mjög líklegar fundust á mörkum hliðar- og miðskipa. Í sömu línunum lágu efnilegir stoðarsteinar og ein steinvelta⁷. Einnig fannst stoðarhola A-megin við útdyr hússins.

Fjórar planteikningar voru gerðar, auk sérteikninga af þversniðum eldstæðanna.⁸

Hús 4:11c

Hús 4:11c snéri NNA-SSV og var áfast N-hluta húss 4:11b. Húsið var 4 x 3,40 m að stærð að ytra máli og 2,10 x 1,40 m að innra máli að önd undanskilinni. Öndin var 0,75 löng og 0,35 m breið og að henni meðtalinni hefur húsið verið 3,2 m² að flatarmáli og mesta breidd veggja var 1,35 m. Meðalbreidd veggja var hinsvegar um 1,2 m. Einar dyr eru á húsinu og liggja þær inn í hús 4:11b. Gólfíð var mjög þunnt og náði alveg upp að V-vegg hússins, út um dýrnar og tengdist gólfi 4:11b. Engin ummerki gólfs voru hins vegar við N- og A vegg hússins. Á mörkum gólfsins A-megin mátti sjá timburleifar sem benda til þess að einhvers konar mannvirki úr timbri hafi verið í húsinu þeim megin, mögulega einhverskonar hillubúnaður. Breidd þessa mannvirkis eða hillubúnaðar var vart meiri en 25 sm. Nokkuð miklar timburleifar lágu svo alveg við A-vegginn. Stoðarholur fundust í NV- og SA-hornum, þétt upp að torfveggnum.

Engir gripir fundust í húsi 4:11c og þar var eitt gólfsýni tekið. Ein planteikning var gerð af húsinu.

---

⁷ Steinvelta er far eftir stein.

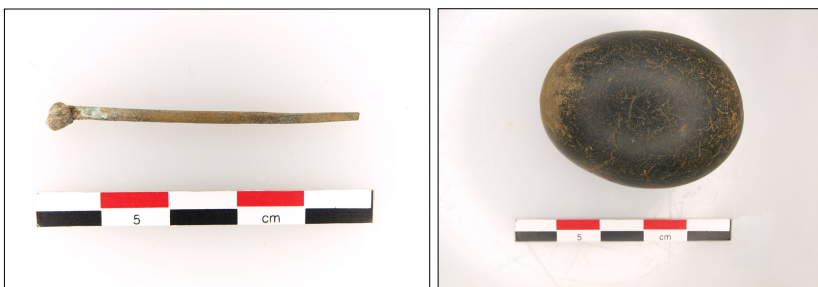
⁸ Öll eldstæðin voru teiknuð að eldstæði 2 undanskildu. Það var sökum þess að eldstæðið var það grunnt að slík teikning hefði ekki bætt neinu við þær upplýsingar sem þegar lágu fyrir.

Mynd 32. Hús 4:1 Ic og inngangurinn yfir í 4:1 Ib. Grágræna sandlagið ofan á veggnum er nær víst landnámslagið. (Ljós. BFE. Horft mót S. Stafrænar myndir nr. 376).

Hlað og öskuhaugur

Vestan við og alveg upp að húsi 4:11a lá öskuhaugur. Til að kanna umfang hans var grafinn prufuskurður í hann sem lá A-V eða því sem næst. Prufuskurðurinn var 1,9 m á lengd og 0,5 m á breidd. Hann leiddi í ljós að öskuhaugurinn var allt að 10 sm á þykkt. Engir gripir fundust í honum að undanskildum fimm beinum sem safnað var úr prufuholunni. Í öskuhaugnum var trúlegast einvörðungu innihald eldstæða, en

Myndir 33 og 34. Bronspinni og skrautsteinn sem fundust á hlaði rústar 4:1 I. (Ljós. SSE. Gripir nr. 33 og 38).

ekki annað rusl. Greinilegt var að öskuhaugurinn hafði nýlega (talið í mánuðum) verið raskaður með skurði, líklegast í tengslum við jarðfræðikannanir. Ákveðið var að rannsaka öskuhauginn ekki frekar.

Á bæjarhlaðinu fundust alls 24 gripir, þ.á.m. 16 bein. Þar ber helst að geta lítils brots af heinbrýni og eins bronspinna. Þar fannst einnig mjög lábarinn og ávalur skrautsteinn. Grafið var niður á gjóskulag sem greint var sjónrænt af eldfjallafræðingi sem Landnámslagið 871±2. Mikið af mannvistarlagsslettum fundust á hlaðinu og þær auðraktar til öskuhaugsins.

3 Ritheimildir⁹

Fáar ritheimildir eru til sem varða Þjótanda og sem dæmi má nefna að bæjarnafnið kemur aldrei fyrir í Íslensku fornbréfasafni. Elstu heimildir um bæinn eru að finna í jarðabókum og þeirra elst er frá 1597. Þar kemur fram að landskuld á Þjótanda sé 40 aurar og kúgildi séu þrjú, en dýrleika er ekki getið (*Jarðabók 1597*, bls. 55). Næst kemur Þjótandi fyrir í jarðabók frá 1686 en þar segir að dýrleiki bæjarins sé tíu hundruð, kúgildi fjögur og landskuld sé 60 álnir. Engin breyting er á þessum tölum í jarðabók frá 1695 (Björn Lárusson, 1967, bls. 107). Jarðabækurnar frá 1686 og 1695 eru einu heimildirnar um dýrleika Þjótanda. Ítarlegust er lýsing á landi Þjótanda í *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns* en hún er frá 1709. Þar er dýrleika Þjótanda þó ekki getið fremur en annarra jarða í eigu biskupsstólanna eða konungs, sökum þess að ekki var greidd tíund af þeim (*Saga Biskupsstólanna*, 2006, bls. 92). Árið 1574 var gerð samþykkt á Alþingi um að „gjaldast skuli tíund fátækum af öllum kóns jörðum og kirkjunnar...“ (*Alþingisbækur Íslands I*, 1912, bls. 234). Í *Jarðabók Árna og Páls* segir þó aftan við umfjöllun um Sandvíkurhrepp, Hraungerðishrepp, Villingaholtshrepp og Eystri – Hrepp að bændur á svæðinu þykist ekki kannast við þessi lög og að svokallaður jarðareyrir hafi ekki verið greiddur í meira eða minna 30 ár (*JÁP*, 1918-1921, bls. 115-116, 148-149, 181, 232).

Í *Kirkjueignum á Íslandi 1597 – 1984* kemur hins vegar fram að Þjótandi hafi verið 23 hundruð að dýrleika (*Kirkjueignir 1597 – 1984*, 1992b, bls. 98). Þetta stemmir ekki við eldri heimildir og því líklegast um innsláttarvillu að ræða. Í inngangi skrárinnar segir: „Einnig hefur verið stuðst við Jarðabók sem tekur til allra jarðeigna á Íslandi frá 1695... er í jarðabókinni getið um eignarhald jarðanna og þar er tilgreint matsverð þeirra og fjöldi kúgilda sem fylgja“ (*Kirkjueignir 1597 – 1984*, 1992a, bls. 4). Upplýsingarnar koma án efa einvörðungu úr jarðabókinni 1695 eða hugsanlega 1686, því eins og áður sagði kemur dýrleiki Þjótanda hvorki fram í jarðabókinni 1597 né í þeirri frá 1709.

---

⁹ Þessi kafli og sá næsti birtust fyrst í skýrslu fyrsta áfanga rannsókna á Þjótanda. Þeir birtast hér aftur lítillaga breyttir.

Þjótandi hélst í eigu Skálholts allt þar til 8. september árið 1798 þegar hún var seld á 74 ríkisdali (*Kirkjueignir 1597 – 1984*, 1992b, bls. 98). Veturinn 1916 – ’17 keypti Fossafélagið Titan svo jörðina á 26.000 kr (Guðjón Friðriksson, 1999, bls. 374-375) og hélst hún í eigu þeirra allt til 1952, þegar jörðin féll í eigu ríkisins (Ríkisendurskoðun, 2007).

4 Staðarhættir

Í dag er ekkert eftir af bænum Þjótanda annað en rústir einar, yngstar frá byrjun 20. aldar. Það er þó ekki langt síðan að jörðin lagðist í eyði, en yngstu bæjarhúsin eyðilögðust í jarðskálftunum árið 2000 og voru rifin í kjölfarið. Þau stóðu nálægt Þjórsárbrúnni gömlu, en þangað hafði bærinn verið fluttur í kringum aldamótin 1900. Áður stóð hann ofar í landinu og þær rústir liggja eftir óhreyfðar. Hvað olli þessum flutningi er ekki vitað með vissu, en þó eru líklega tveir atburðir áhrifamestir. Annars vegar er það bygging brúarinnar yfir Þjórsá, en hún var tekin í gagnið árið 1895. Hugsanlega hafa ábúendur á Þjótanda séð aukinn hag í nálægð við þjóðveginn og nýreista brúna. Hinn atburðurinn átti sé stað snemma hausts ári síðar, en þá urðu nokkrir snarpir jarðskjálftar á Suðurlandi. Þeir eru taldir hafa verið 6 – 7,5 stig á Richterskalanum (*Sunnlenskar byggðir*, 1981, bls. 365-637) og ekki ólíklegt að bæjarhúsin hafi orðið fyrir skemmdum vegna þeirra. Það var að öllum líkindum samspil þessara atburða sem varð til þess að bærinn var fluttur.

4.1 Um merkingu örnefnanna Þjórsár og Þjótanda

Nafnið Þjórsá er yfirleitt útskýrt með tengingu við naut, þar sem merking orðsins þjór er naut. Af sama meiddi er skýring nafnsins í *Landnámu*, en þar segir: „Þórarinn hét maðr, sonr Þorkels ór Alviðru Hallbjarnarsonar Hörðakappa; hann kom skipi sínu í Þjórsárós ok hafði þjórshöfuð á stafni, ok er þar áin við kennd“ (*Íslensk fornrit*, 1968, bls. 370). Tengingin við nautgripi kemur þó víðar fyrir á svæðinu, m.a. í örnefninu Nautavaði við Þjórsárholt og Kúadal í landi Þjótanda (*Örnefnaskrá Skálmhólts og Þjótanda*).

Þetta er þó ekki eina útskýringin sem sett hefur verið fram og er Svavar Sigmundsson einn þeirra sem lagt hefur til aðra tilgátu. Hann segir:

Gísli Gestsson segir í Árbók Ferðafélagsins 1956 að á vetrum komi það oft fyrir, að Þjórsá bólgni svo mjög upp í frostum, að hún flæði langt upp á tún og sjálfur fossinn (Urriðafoss) hverfi með öllu. Það er fornenska orðið þéor, sem merkir 'bólga' eða 'kýli' sem hjálpar hér til skýringar. Það er skylt orðinu þjó, sem er af indóevrópskri rót +teu, sem merkir að 'bólgnu'. Í sumum norskum örnefnum sem hafa Tjörn að forlið, er talað um sömu merkinguna „e-ð klunnalegt“. Nafnið Þjörn er haft í formáli um eyjuna Tjörn í Böhúsléni í Svíþjóð þar sem eru há fell. Af þessari ástæðu þykir mér ekki ósennilegt að nafnið Þjórsá sé dregið af slíkri ishörn fremur en af því að nausthöfuð hafi verið í stafni skips sem silgdi upp ána (Svavar Sigmundsson, 1990, bls. 131-132).

Enn önnur tilgáta er þess efnis að áin og bærinn Þjótandi eigi sér sama uppruna. Þessi tilgáta hefur verið lögð fram í ljósi þess að þegar litið er á heimildir um Þjórsá kemur fyrir orðmyndin *Þjótsá*. Þórhallur Vilmundarson telur að líklegast sé um að ræða eldri mynd á nafni árinna og sé dregið af þrengslunum sem verða í ánni við Þjótanda. Hann segir:

Nafnið Þjótandi og aðstæður þar gætu bent til þess, að *Þjótsá kunni að vera eldra nafn árinna, af *Þjótr, annarri mynd nafnsins Þjótandi, sbr. Lútur-Lútandi, en nafnmyndin Þjótur er til sem síkisheiti í Hálsasveit í Borgarfirði... *Þjótr ætti þá að hafa verið ofan þrengslanna í Þ.[jórsá] ofan og neðan við Urriðafoss“ (Þórhallur Vilmundarson, 1996, bls. 137)¹⁰.

Þjótsá kemur fyrir á nokkrum stöðum í *Íslenzku fornbréfasafni (D.I)* og t.d. er talað um *þiótzá* í dómi frá 1476 (1900, bls. 82). Orðmyndin kemur líka fyrir í skrá frá 1615, en þar segir: „Vmm ausutrskógana j ärnessyslu firir vtan *þiotsä* og þeirra ornefne norður fra Sandartungu“ (*DI*, 1888, bls. 867) (leturbr. höf.). Einnig kemur orðmyndin *Þjótsá* eða *Þjóssá* fyrir í *Fornbréfasafninu*. Til dæmis er talað um í vitnisburði um landamerki frá 1384 um *þiosar hollt* (1896, bls. 19). Elsta dæmi þess að áin er nefnd annað en Þjórsá kemur fyrir í tylftatali frá 1312, þar sem talað er um *þiossaros* (1896, bls. 379).

4.2 Náttúra og umhverfi

Í *Sunnlenskum byggðum* er Þjótandi lýst á þessa leið: „Þjótandi er lítil jörð, eingöngu heiðlendi, skjólgóð en frekar landlétt“ (*Sunnlenskar byggðir*, 1981, bls. 36). Í *Nytjalandi – Jarðabók Íslands* segir að 42,4% jarðarinnar sé rýrt mólendi og 22,1% sé ríkt mólendi. Þrátt fyrir að einungis séu átta ár frá því að jörðin fór í eyði falla 0,1% hennar undir ræktað land. Annað fellur t.d. undir votlendi og hálfdeigju¹¹ (*Nytjaland – Jarðabók Íslands*, 2006a). Upplýsingarnar í eldri jarðabókunum sýna greinilega fram á að þetta er ekki nýleg þróun og Þjótandi hefur ekki verið gjöful jörð. Í *Jarðabók Árna og Páls* segir:

Torfrista og stúnga engin að telja og er heyturf tilfengið af Skálmholtshrauni, en hefur þó ei viss tollur fyrir goldist til þessa.

¹⁰ Texti innan hornklofa eru viðbætur frá höfundum.

¹¹ Á heimasíðu *Nytjalandis* er hugtakið „hálfdeigja“ útskýrt á eftirfarandi hátt: „Í þennan flokk falla gróðurlendin hálfdeigja, jaðar og framræst votlendi sem ekki er farið að bera augljós merki gróðurbreytinga yfir í þurrlendi (vallendi eða mólendi)“ (*Nytjaland – Jarðabók Íslands*, 2006b). Samkvæmt *Íslenskri orðabók* þá merkir hálfdeigja m.a. votlent engi. Jaðar er svæði á mörkum votlendis og þurrlendis (2002, 543; 723)

Móskurður hefur verið til eldiviðar, meinast nú engin.
Engjar öngvar, nema hvað hent er úr vallendis dældum í úthögum.
Landþróng er mikil, og nýtur ábúandi þolinmæði náþúa sinna, en ekki
geldst hjer beitartollur nje hefur goldist so menn viti.
Hætt er kvikfje á vetur í stórvíðrum fyrir hrakningi í Þjóssá.
Vatnsból bregst á vetur og er þá í Þjórsá vatns að afla, sem so er erfitt,
að menn verða að ausa upp vatnið, og bera það í ílátum yfir gljúfur,
sem liggur með ánni, þángað sem peningi verður að komið (*JÁP*,
1918-1921, bls. 178).

Í þessari lýsingu er ekki minnst á að sandur spilli landinu, en þó er líklegt að svo hafi verið. Mögulegt er þó að vandamálið hafi ekki verið mjög slæmt í upphafi 18. aldar á þeim tíma sem *Jarðabók Árna og Páls* var skráð. Um Skálmholt, sem er næsti bær við Þjótanda segir: „Túninu grandar sandfok, sem mjög fer í vöxt, sjerdeilis í landnyrðingi“ (*JÁP*, 1918-1921, bls. 179). Við uppgröft á rústum í landi Þjótanda sést að land hefur verið og er mjög sendið, og hugsanlega fundust ummerki tilrauna til landgræðslu.

Verið getur að aðrir fýsilegri kostir en landgæði hafi verið við ábúð á Þjótanda. Fiskigengd upp með Þjórsá hefur verið nýtt um aldir. Fyrsta heimildin sem nefnir þetta er *Jarðabók Árna og Páls* frá byrjun 18. aldar, en Urriðafoss er efsti bærin sem þar er sagður nýta sér hana (*JÁP*, 1918-1921, bls. 177). Það útilokar þó ekki að áin hafi verið nýtt fyrir og öðruvísi en þar er vísað til. Áður en áin þrengist við Þjótanda er hún breið og nokkuð lygn og vel hugsanlegt að þar hafi veiðar verið stundaðar áður fyrir. Þjórsá var fiskgeng frá náttúrunnar hendi allt að Hestafossi og Búðafossi (Búða) við Árnes, sem eru mun ofan í Þjórsá en svæðið við Þjótanda (Magnús Jóhannsson o.fl., 2002, bls. 1).¹²

Elsta heimildin um ána í *Fornbréfasafninu* er frá 1198 og þar er hún nefnd *þiorsa*. (*D.I.* 1857-1876, bls. 303). Þetta styður ekki kenningar þess efnis að Þjórsá sé eldri mynd nafnsins, en þó er ekki hægt að útiloka að svo sé. Þórhallur bendir á að framburður nafna geti breyst, sérstaklega í orðum þar sem -rs- eða -ts- standa saman. Samsetning þessara stafa er oft borin fram sem -s- (Þórhallur Vilmundarson, 1996, bls. 137).

Þetta útskýrir þann rugling sem virðist vera á nafninu, en segir ekki til um hvort sé eldra. Nafnið virðist vera nokkuð á reiki lengi fram eftir og sem dæmi má nefna

¹² Þjórsá hefur í dag að geyma einn stærsta laxastofn landsins og um 4,9% allrar árlegrar laxveiði á Íslandi kemur úr ánni. Talsvert hefur verið um seiðasleppingar síðastliðin ár og hefur Landsvirkjun staðið straum af kostnaði við það (Magnús Jóhannsson o.fl., 2002, bls. 3).

að í *Jarðabók Árna og Páls* frá byrjun 18. aldar, er talað jöfnum höndum um *Þjóssá* og *Þjórsá*, jafnvel á sömu síðunni (sjá t.d. bls. 175 og tilvitnunin hér á bls. 38).

Þórhallur segir nafnið Þjótanda dregið af „straumþunga og dyn árinna“ (Þórhallur Vilmundarson, 1996, bls. 137). Því er hugsanlegt að bærinn dragi nafn sitt af ánni eða öfugt, t.d. hefur nafn bæjarins verið dregið af þrengingunni og bærinn þá gefið ánni nafn. Það er kannski ekki að furða ef svo væri sökum þess hve mikil breyting verður á ánni á þessum stað sem setur mikinn svip á svæðið. Um uppruna örnefnisins segir Svavar Sigmundsson:

Líklegt er að nafnið Dynjandi hafi snemma orðið karlkyns eins og oft gerist um örnefni, ekki sist bæjanöfn. Bærinn hefur verið nafnlaus í fyrstu en sá sem fyrstur byggði þar hefur búið „at Dynjandi“, þ.e. við fossinn Dynjandi. Svipað hefur gerst með bæjarnafnið **Þjótanda** í Þjórsá. Orðið Þjótandi var kvk. í fornu máli og merkti 'lífað'. Nafnið hefur vafalítið átt við þrengslin sem verða í ánni þar sem brúin hefur staðið við bæinn Þjótanda. Ásgeir Blöndal Magnússon segir í orðsifjabók sinni að Þjótandi sé kk.orð og merki 'þytur, hraður straumur' og er það efalítið dregið af nafni bæjarins, sem hefur verið kk. Þjótandi, um Þjótanda“ (Svavar Sigmundsson, 2005).¹³

Hvort áin öll dragi nafn sitt af þessu svæði verður hér látið ósagt, en það verður að teljast a.m.k. jafn líkleg skýring, ef ekki líklegri og að nafnið sé dregið af nautshaus á stafni eins landnámsmanna. Sérkennilegt verður þó að telja að jafn lítið býli og Þjótandi trúlega var og við þekkjum úr ritheimildum, hafi gefið jafn mikilli á nafn sitt, kannski er skýringin fólgin í því að þarna stóð bær á landnámsöld, sem hvarf síðar, en skildi eftir sig nafn á mikilli á? Nánari rannsókn á staðnum mun hugsanlega skýra þetta.

Líklegt er að áin hafi verið fiskgeng enn ofar fyrir á öldum, þar sem talið er að Árnes hafi verið landfast vestan megin (í Árnessýslu). Við þær aðstæður hefur allt vatn runnið um Árneskvísl. Í skýrslu um rannsóknir á lífríki Þjórsár segir að við þær aðstæður hafi verið fiskgengt um Hestafoss (Magnús Jóhannsson o.fl., 2002, bls. 15). Því til stuðnings hefur verið vísað til Landnámu en þar segir frá Þorbirni Laxakarli sem nam Þjórsárdalinn allan og Gnúpverjahrepp ofan til Kálfár og er talinn hafa búið á Haga (*Íslensk fornrit*, 1968, bls. 381).

Hagi er vel fyrir ofan Árnes. Sumir vilja túlka viðurnefni Þorbjarnar á þann veg að fiskgengd hafi náð alveg upp að landnámi hans. Hvort eitthvað sé að marka

¹³ Tilvitnunin er tekin úr safninu „Örnefni mánaðarins“ á heimasíðu Stofnunar Árna Magnússonar, en birtist á heimasíðu Örnefnastofnunar frá 2002-2006. Upplýsingar um Þjótanda er að finna í umfjöllun um örnefnið Dynjanda frá maí 2005 (Árnastofnun, 2007).

frásögn Landnámu eða hvort merking nafnsins „Laxakarlf“ sé bein tenging við veiðar í Þjórsá er erfitt að segja til um. Hinsvegar er varla hægt að draga í efa að náttúruleg fiskgengd hefur náð langt fram hjá bæjarstæði Þjótanda og því mögulegt að áður fyrir hafi þessi auðlind verið nýtt, þó það hafi ekki ratað í ritheimildir. Staðsetning elstu húsanna sem fundist hafa við Þjótanda (4:10 og 4:11) gæti gefið til kynna að hlutverk þeirra hafi verið í tengslum við nýtingu árinna eins og síðar getur.

Ritheimildir frá 18. og 19. öld gefa þó ekki mynd af mjög gjöfulem veiðum í Þjórsá. Eins og áður kom fram þá var Urriðafoss efsti bærinn skv. *Jarðabók Árna og Páls* sem hafði hlunnindi af silungaveiðum og laxveiði hvergi talin til hlunninda á bæjum við Þjórsá. Í *Ferðabók Sveins Pálssonar* frá lokum 18. aldar er þess getið að laxveiði sé lítið stunduð í Þjórsá og að sumir haldi því jafnvel fram að enginn lax sé í ánni eða að hann sé af „annari tegund en hinn venjulegi S. salar¹⁴“ (Sveinn Pálsson, 1945, bls. 520-521).

Í Lýsingu Árnass-sýslu eftir Jón Þórðarson frá 1848 segir: „Nokkuð ofar er foss eigi all lítill, hann heitir Urriðafoss, og er þar ágæt laxveiði“ (Jón Þórðarson, 1990, bls. 21). Bjarni Sæmundsson sem stundaði rannsóknir á svæðinu árið 1896 segir í skýrslu sinni að engin veiði sé fyrir ofan Urriðafoss, en áður fyrir hafi þó verið veiddur hoplax¹⁵ á haustin í Holtunum (Bjarni Sæmundsson, 1897, bls. 135). Holtin eru austan við Þjórsá og rétt NA við Þjótanda. Þau eru hins vegar við sama breiða kafla árinna og Þjótandi, þ.e.a.s. fyrir ofan þrenginguna. Því er ekki ósennilegt að veiðar á hoplaxi hafi einnig verið stundaðar á Þjótanda og hefur líklegast verið gjöfulesta áin á þessu svæði sé tekið mið af heimildum.

Ekki er hægt að útiloka að áin hafi lítið talsvert öðru vísi út fyrir á öldum, t.d. verið tærari og minna um flóð en síðar varð. Hafi hún þá jafnvel verið enn gjöfulli.

---

¹⁴ Hér er átt við Salmo Salar sem er Atlantshafslax.

¹⁵ Hoplax er niðurgöngulax.

5 Greiningar

5.1 Rúst 4:10a-e

5.1.1 Gjóskugreiningar

Tekin voru fjögur gjóskusýni (nr. 26, 31, 39 og 40) úr rúst 4:10a-e og þau öll send í greiningu til dr. Þorvaldar Þórðarssonar, eldfjallafræðings hjá Edinborgarháskóla. Doktorsnemi á hans vegum kom einnig á Þjótanda og tók fleiri sýni, en niðurstöður þeirra höfðu enn ekki borist þegar þessi skýrsla fór í prentun. Þær munu þó væntanlega birtast í doktorsrígrið viðkomandi.

Sýni 26 var tekið úr gjóskulagi sem lá utan í A-langvegg rústar 4:10a og er því yngri en hún. Efnasamsetning sýnis 26 bendir til þess að gjóskan komi úr Veiðivatnakerfinu og líkist þá einna helst gjósku úr gosunum 1477 eða Landnámslaginu 871±2. Hægt er mjög auðveldlega að útiloka Landnámslagið sem möguleika, þar sem viðarkol innan úr húsi 4:10a hefur verið aldursgreint til. 13. aldar (sjá kafla 5.1.4). Að auki voru gjóskukorn (*e. tephra grains*) í sýninu sem talin eru tilheyra annað hvort Heklugosinu 1104 eða 1389. (Þorvaldur Þórðarson, 2009, bls 1: sjá viðauka 12.3). Ef það reynist rétt liggur lagið hugsanlega ekki *in situ*, heldur hefur það blásið upp og blandast öðrum gjóskum á svæðinu. Það getur einnig hafa blásið í lagið eftir að það féll.

Sýni 31 var tekið úr gjóskulagi sem lá yfir rúst 4:10a-e. Efnasamsetning gjóskunnar sýndi að hún hefur komið úr Kötlu og passar við þrjú gos frá árunum 920, 1500 og 1721 e. Kr. Samkvæmt mati Þorvaldar er Katla 1500 sennilegasti kosturinn (Þorvaldur Þórðarson, 2009, bls 1). Það passar vel við viðarkolsgreininguna úr húsinu, en hún útilokar Kötlu 920 sem möguleika af sömu ástæðum og greint var frá hér að ofan. Gjóskulagið sem sýni 31 var tekið úr lá beint ofan á rúst 4:10a-e og því hefur ekki mjög langur tími liðið frá því að notkun hennar lagðist af og þar til lagið féll. Af þeim ástæðum er ósennilegt að gjóskulagið tilheyri Kötlugosinu frá 1721. Meðalíftími torfhúsa á suður Íslandi hefur verið um 50-75 ár og því hugsanlegt að síðasta skeið húss 4:10a-e (vænanlega hús 4:10d) sé ekki mikið eldra en frá því um 1400. Um þetta verður fjallað nánar í kafla 6.1.1.

Sýni 39 var tekið úr gjóskulagi sem fannst í meintum húsvegg á mörkum húsa 4:10a og c. Við fyrstu skoðun reyndist meintur veggur vera náttúrumyndun, en við nánari skoðun er vel hugsanlegt að hann sé forn veggur húss 4:14. Sýni 40 var tekið úr gjóskulagi innan í húsi 4:10bII, ofan á mannvistarlagi. Gjóskugreiningin sýnir að um sömu gjósku sé að ræða, bæði í sýnum 39 og 40. Samsetning gjóskunnar bendir til þess að gjóskan sé úr Landnámslaginu 871±2 (Þorvaldur Þórðarson, 2009, bls 1).

5.1.2 Skordýragreiningar

Aðeins eitt gólf- eða jarðvegsýni var tekið úr rúst 4:10, en það var tekið úr rými I í húsi 4:10a. Tekið var fimm lítra gólfsýni (nr. 48) og sent til Hrannar Konráðsdóttur, fornvistfræðings til greiningar, líkt og gert var árinu áður við sýni úr rústum 4:3 og 4:5:1.

Í sýninu fundust leifar tveggja tegunda skordýra. Annars vegar var það hélukeppur (*O. nodosus*) og hins vegar túnrani (*T. obustus*), en báðar eru af ranabjölluætt (Hrönn Konráðsdóttir, 2009, bls. 2. Sjá viðauka 12.2). Hvorug tegundin er talin tengjast hýbýlum manna sérstaklega. Skordýragreiningin bar mjög lítinn árangur þar sem varðveisla á sýnunum var mjög léleg. Þær fáu skordýraleifar sem sýnin gáfu virðast vera skemmdar af einhvers konar efnum að mati Hrannar (Hrönn Konráðsdóttir, 2009, bls. 2). Vegna þess hve fá skordýr fengust úr sýnunum segja þau okkur ekkert nánar um hlutverk hússins.

5.1.3 Dýrabeinagreiningar

Alls fundust meira en níu bein í rúst 4:10, í öskuhaugnum og á hlaðinu umhverfis húsin og féllu þau undir sjö fundanúmer. Þau voru öll send til greiningar hjá Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings. Eins og með skordýrin þá er varðveisla á dýrabeinum frá Þjótanda slök. Þetta á við um dýrabein frá mest öllu Suðurlandi, sökum þess hve súr jarðvegurinn er (Albína Hulda Pálsdóttir, 2009, bls. 11). Sjá viðauka 12.1). Vegna þessa hafa eflaust færri bein varðveist en ella, þar sem þau sem fundust voru í nokkuð slæmu ástandi. Niðurstöður beinagreininganna endurspeglar þetta, því af níu beinum voru aðeins þrjú greinanleg til tegundar. Tvö

Deildir (e. taxon) eftir efnahagshópum	Hús 4:11 11. öld	Hlað/öskuhaugur 11. öld	Hús 4:10 13. öld
Kýr (Bos taurus)	5	2	1
Hestar (Equus caballus)		1	
Kindur (Ovis aries)	4	2	
Kindur/geitur (Ovis/Capra sp.II)	3	1	2
	12	6	3
Heildarfjöldi tegundargreinanlegra beina (TOTAL NISP) =			
Meðalstór landdýr (e. Medium Terrestrial Mammal)	5	2	2
Stór landdýr (e. Large Terrestrial Mammal)	2		
Ógreinanleg brot af spendýrabeinum (e. Unidentified Mammal Fragments)	3	4	3
Heildarfjöldi brota (TNF) =	22	12	8

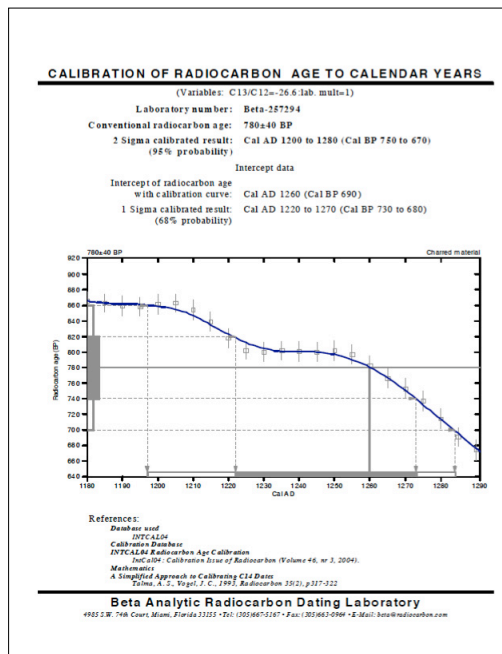
Tafla 9. Skipting beinanna frá Þjótanda eftir fundarstað og tímabili. Taflan er fengin úr viðauka 12.1 (Albína Hulda Pálsdóttir, 2009, bls. 11).

Sýni nr.	Hús	Viðartegund	Eiginaldur	Athugasemdir
41. 4 st kol, rest jarðvegur með mjög smáum kolabrotum	4:10d	Birki Viðir (Salix) Viðir Viðir	25 ár 12 ár 20 ár 28 ár	C-14 ? Ekki við börk. C-14 Ok, en frekar lítið efni. C-14 Nei C-14 Nei (öll í sér pokum)
42. 4 st kol	4:10a	1. Birki 2. 3. st Birki	14 ár --	C-14 Já C-14 Nei
44. 2 st smábrot af kolum, mest jarðvegur í sýnapoka	4:10e	1. Barrviður 2. Barrviður	---- ----	C-14 Nei. Viðarreki eða innfluttur viður. (Ekki hægt að greina nánar til tegundar en virðist ekki vera greni, Líklega fura eða lerki.
45. 2 st kol	4:10e	1. Birki 2. Birki	7 ár 13 ár	C-14 ? (Ekki við börk) C-14 ? (Ekki við börk)
46. 2 st kol, lítil	4:10e	Birki	18 ár	C-14 Nei, ekki ráðlegt, í sér poka.
49. 10 kolabrot greind til tegunda	4:10al	Öll birki Sýni fyrir C-14	6 ár	C-14 sýni í poka, sæmilegt en gæti gefið of háan aldur vegna þess að það er ekki úr þeim hluta trésins sem er undir berki.
56. Smá kolabrot	4:10a	Ekki hægt að greina		C-14 Nei
57. Mjög smá kolabrot	4:10a	Engin greining framkvæmd		C-14 Nei

Tafla 10. Niðurstöður tegundagreiningar á viðarkolasýnum úr rúst 4:10a-e (Ólafur Eggertsson, 2009, bls. 1-2). Upplýsingum um úr hvaða húsi sýnin voru tekin og feit- og skáletrun var bætt við af höfundum. Feit- og skáletrun sýnir hvaða sýni var sent út til C-14 greiningar.

beinanna koma úr kindum/ geitum og eitt bein fannst úr kýr. Hluta af beinum, eða fimm brot var aðeins hægt að greina nánar en til spendýra. Þar af voru tvö meðalstór landdýr¹⁶ og þrjú ógreinanleg brot af spendýrum. Engir áverkar eftir t.d. slátrun eða skurð sáust á beinum (Albína Hulda Pálsdóttir, 2009, bls. 11). Vegna þess hve fá beinin eru er ekki hægt að draga neinar viðtækar ályktanir út frá niðurstöðum beinagreiningarinnar aðrar en þær að þeir sem höfðust við í og við rústirnar á Þjótanda höfðu aðgang að kindum/geitum og nautgripum.

5.1.4 Viðarkol og C-14

Mynd 35. Niðurstöður C-14 greiningar á sýni nr. 42 úr rúst 4:10a.

Tekin voru átta viðarkolasýni úr rúst 4:10a-e. Þar af voru fjögur tekin úr rúst 4:10a, þrjú úr rúst 4:10e og eitt sýni var tekið úr rúst 4:10d. Sýnin voru send til tegundagreiningar á Rannsóknarstöð Skógræktar á Mógilsá og greininguna annaðist dr. Ólafur Eggertsson jarðfræðingur.

¹⁶ Landýrum er skipt upp í þrjá flokka: Stór, meðalstór og lítil. Stór eru t.d. hestar og kýr. Meðalstór eru t.d. manneskjur, kindur, geitur, svín og hundar. Lítil landdýr eru t.d. mýs, refir og smáir hundar.

Sýni nr.	Hús	Viðartegund	Eiginaldur	Athugasemdir
27. 10 st. kolabrot greind til tegunda	4:11b	Allt birki (Betula) 6 st 4 st fyrir C-14	15-28 ár Undir 10 ára	Í sér poka, ekki góð C-14 sýni Öll góð í C-14, í sér poka. Má senda saman í aldursgreiningu.
28. 1 st kol	4:11b	Birki	16 ár	C-14 Já, í poka
29. 5 stærstu valin	4:11a	1. Birki 2. Birki 3. Birki 4. Birki 5. Birki	12 ár 23 ár 10 ár 10 ár 6 ár	C-14 Nei, ekki við börk C-14 Nei, ekki við börk C-14 Nei, ekki við börk C-14 Já C-14 Já
30. 10 stærstu kolin greind til tegunda.	4:11b	1. Birki 2. Birki 3. Birki 4. Birki 5. Birki 6. 3st birki 7. 2st birki	30 ár 39 ár 25 ár 23 ár 35 ár 25-36 ár 18-33 ár	C-14 Já, en frekar hár eiginaldur C-14 Nei of hár eiginaldur C-14 Já, við börk C-14 Já, við börk C-14 Nei C-14 Nei, ekki við börk C-14 Nei, ekki við börk. (Sýni 1, 3, 4 má aldursgreina saman og fá þannig meira efni)
32. 1 st kol	4:11b	Birki	22 ár	C-14 Já, í sér poka
33. 1 st kol	4:11b	Birki	16 ár	C-14 Já, í sér poka
34. 5 st kol	4:11b	1. Birki 2. Birki 3. Birki 4. Birki 5. Birki	8 ár 17 ár 10 ár 15 ár 13 ár	C-14 ? Ekki við börk C-14 ? Ekki við börk C-14 ? Ekki við börk C-14 Já C-14 Já (má senda saman með sýni 4)
38. Illa varðveitt kol, hægt að greina tvö brot sem eru af eik	4:11a	2 st Eik (Quercus)		C-14 Nei, í sér poka
43. 1 st kol	4:11a	Birki	22 ár	C-14 Já, í sér poka
47. 1 st kol	4:11a	Birki	17 ár	C-14 Já, í sér poka
51. 3 st kol greind til tegunda	4:11a	1. Birki 2. Birki 3. Birki	18 ár 25 ár 17 ár	C-14 Já C-14 Nei C-14 Já en frekar lítill efniviður (má setja sýni 1 og 3 saman og aldursgreina)
52. 1 st kol	4:11a	Birki	5 ár	C-14 Já, gott sýni börkur tekinn í burt. Í sér þokum ekki aldursgreina börkinn.
54. 5 stærstu brotin valin til greininga	4:11a	1. Birki 2. Birki 3. Birki 4. Birki 5. Birki	7 ár 14 ár 10 ár 4 ár 6 ár	Öll sýnin í lagi fyrir C-14 greiningu. Hægt að sameina þau og senda saman sem eitt sýni í aldursgreiningu.
55. 1 st kol	4:11a	Birki	18 ár	C-14 Já, í sér poka
63. 5 stærstu kolin greind til tegundar	4:11a	1. Birki 2. Viðir/birki 3. Birki 4. ekki hægt 5. Barrviður	7 ár 5 ár 12 ár ---- 8 ár	C-14 Já C-14 Já C-14 Já C-14 Nei C-14 Nei (reki eða innflutt)
64. 5 kol valin til greininga, þau stærstu	4:11a	1. Birki 2. Birki 3. Birki 4. Birki 5. Birki	11 ár 13 ár 15 ár 15 ár 22 ár	C-14 Nei C-14 Já C-14 nei C-14 já C-14 já (Það má setja saman sýni 2,4,5 sem eitt sýni í aldursgreiningu)
65. Lítið um varðveitt kol. 3 st í lagi	4:11b	1. Birki 2. Viðir 3. Birki	16 ár 6 ár 8 ár	C-14 Já C-14 Já, frekar lítið efni C-14 Nei, ekki við börk
66. 2 st kol greind	4:11b	1. Birki 2. Birki	13 ár 18 ár	C-14 Já C-14 Já (má setja saman og senda í C-14 greiningu)

Tafla 11. Niðurstöður tegundagreiningar á viðarkolasýnum úr rúst 4:11a-c (Ólafur Eggertsson, 2009, bls. 1-2). Upplýsingum um úr hvaða húsi sýnin voru tekin og feit- og skáletrun var bætt við af höfundum. Feit- og skáletrun sýnir hvaða sýni voru send út til C-14 greiningar.

Sýni úr öðrum viðartegundum en birki og víði eru gjarnan ekki send í aldursgreiningu þar sem þau eru af erlendri gerð og geta hafa rekið á strendur landsins eða verið hluti af eigum manna, og því verið mjög gamalt þegar það lenti í jörðu. Eins og sjá má af töflunni hér að neðan voru nær öll sýnin ónothæf til C-14 greininga. Aðeins eitt þeirra var vel nothæft en það var var einn af fjórum kolamololum sem voru í sýni 42 úr húsi 4:10a. Sýnið reyndist vera úr birki með eiginaldur upp á 14 ár.

Niðurstaða C-14 greiningar gáfu þá niðurstöðu að sýni nr. 42 reyndist vera 780 ± 40 BP, þ.e.a.s. 780 ± 40 árum eldra en nútími (1950). Sýnið er því frá árunum 1130 – 1210 e. Kr. samkvæmt óleiðréttri niðurstöðu. Sé niðurstaðan hins vegar leiðrétt samkvæmt hefðbundinni leiðréttingarkúrfu (sbr. mynd 35) með 2 sigma staðalfrávikum þá má halda því fram með 95% öryggi að sýnið sé einhvern tímann frá tímabilinu 1200 – 1280 e. Kr. Með 1 sigma staðalfrávikum eða 68% vissu er það frá tímabilinu 1220 – 1270 e. Kr.

5.2 Rúst 4:11a-c

5.2.1 Gjósugreiningar

Af þeim gjóskusýnum sem tekin voru sumarið 2008 náðist ekki að greina þau sýni sem tekin voru úr rúst 4:11a-c, en úr rúst 4:1a-e eru niðurstöður birtar hér í kafla 5.1.1. Þau sýni sem tekin voru úr rúst 4:11a-c sumarið 2008 voru tekin af eldfjallafræðingum í tengslum við nám þeirra og rannsóknir (doktorsnám). Niðurstöður greininganna munu því birtast á þeirra vegum og vonandi einnig í skýrslu um rannsóknir á rúst 4:14.

Hér verða niðurstöður greininga á sýnum sem tekin voru í rúst 4:11b sumarið 2007 birtar aftur (tafla 12), en þau sýni voru tekin af dr. Þorvaldi Þórðarsyni jarðfræðingi. Niðurstöður þeirra greininga eru að í veggjatorfi hússins fannst Landnámslagið frá 871 ± 2 og ofan á húsinu lá lag sem hugsanlega kemur frá Heklugosinu árið 1104 (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2008, bls. 26; 143). Húsið er því yngra en 871 ± 2 og eldra en 1104. Vegna þess hvernig gjóskan frá 1104 lá yfir rústinni má draga þá ályktun að húsið hafi verið orðið að

Nr.	Rúst	Lýsing	Niðurstaða	Ályktun
TT01	Snið í skála (rúst II)	0.5-1.5 sm grábrún -, fin - miðlungs gróf -, öskurik - sandlinsa	Blandað sýni úr ýmsum áttum	-
TT02	Snið í skála (rúst II)	0.1-0.2 sm mjög fin gjóska	Katla 1721	Katla 1721
TT03	Snið í skála (rúst II)	0.5-1.2 sm grábrún fin - miðlungs gróf gjóska	Bárðarbunga seinni hluti 17. aldar eða snemma á 18. öld	Bárðarbunga seint á 17. öld eða snemma á 18. öld.
TT04	Snið í skála (rúst II)	0.3-0.6 sm grábrún fin - miðlungs gróf gjóska	Bárðarbunga fyrri- eða miðhluti 16. aldar	Bárðarbunga, fyrri- eða miðhluti 16. aldar
TT05	Snið í skála (rúst II)	0.2-0.7 sm grá brún miðlungs gróf gjóska	Veidivötn 1477	Veidivötn 1477
TT06	Snið í skála (rúst II)	0.1-0.2 sm svört fin gjóska	Katla 15. öld eða Katla 1440	Katla á 15. öld
TT07	Snið í skála (rúst II)	0.5-1.0 sm grábrún fin eða miðlungs gróf gjóska	Blandað sýni úr ýmsum áttum, vindborin gjóska	-
TT08	Snið í skála (rúst II)	0.5-1.0 sm grásvört - svört miðlungsgróf gjóska	Niðurstaðan ekki einhlít (hugsanlega byrjunarfasi H 1300)	Hekla 1300
TT09	Snið í skála (rúst II)	0-0.5 sm gráleit - hvít mjög fin gjóska	Niðurstan ekki einhlít (hugs. byrjunarfasi H 1206)	Hekla 1206
TT10	Snið í skála (rúst II)	0-0.5 sm svört mjög fin gjóska	Blandað sýni úr ýmsum áttum. Vindborin gjóska	-
TT11	Snið í skála (rúst II)	0-0.4 sm svört mjög fin gjóska	Lagið er komið frá Heklu, en ekki ljóst hvenær (mögulega 1104)	Hekla 1104
TT12a	Snið í skála (rúst II)	Dökkur hluti af gjóskulagi í torfvegg	L a n d n á m s s y r p a n (Vatnaöldur ~870AD + Katla)	Landnámslagið
TT12b	Snið í skála (rúst II)	Ljós hluti af gjóskulagi í torfvegg	L a n d n á m s s y r p a n (Vatnaöldur ~870AD + Katla)	Landnámslagið

Tafla 12. Niðurstöður gjóskugreininga dr. Þorvalds Þórðarsonar frá 2007 og birtust í skýrslu 2008 (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir 2008). Reiturinn lengst til hægri eru túlkanir höfunda og þýðingin er þeirra.

rúst löngu fyrir 1104. Hversu löngu fyrir þann tíma er óvísst, en varla er hægt að tala um minni tíma en eina öld.

5.2.2 Jarðvegsgreiningar

Fjögur gólfsýni (sýni nr. 35, 36, 37 og 50) voru tekin úr rúst 4:11a-c og átta jarðvegssýni úr eldstæðum (sýni nr. 59-63 og 67-69). Ákveðið var að senda eitt gólfsýni úr 4:11a (nr. 50, fimm lítrar) og eitt sýni úr eldstæði 1 úr húsi 4:11b (nr. 67, fimm lítrar) í skordýragreiningu til Hrannar Konráðsdóttur, fornvistsfræðings.

Sýnið úr eldstæðinu innihélt því miður engar skordýraleifar. Samkvæmt Hrönn kemur sú niðurstaða ekki á óvart, af tveimur ástæðum. Annars vegar af því að skordýrin

forðast eldinn og hins vegar vegna þess að þær leifar sem eru í eldstæðum fara svo illa í eldinum að þær verða illgreinanlegar (Hrönn Konráðsdóttir, 2009, bls. 2).

Í gólfkýningu fundust leifar einnar skordýrategundar. Það var færilús sem leggst á kindur (Hrönn Konráðsdóttir, 2009, bls. 2). Þær festa sig á ull þeirra með safu og sennilegt að þær detti af ullinni þegar hún er unninn (Hrönn Konráðsdóttir, 2009, bls. 2). Einnig getur lúsinn hafa borist inn með skóbúnaði fólks. Þar sem aðeins eitt skordýr fannst er ekki hægt að draga neinar ályktanir um hlutverk hússins út frá því. Þrjú gólfkýni (nr. 35-37) voru tekin og send til greiningar hjá Veidimálastofnun á Selfossi. Markmiðið var að finna hreistur af laxfiski og staðfesta að húsin hafi verið notuð við vinnslu á fisk úr ánni. Ekki bar sú greining árangur, þar sem engin hreistur fundust. Tvennt getur verið áhrifavaldur í því. Annars vegar er það fyrrnefndur súr jarðvegur á Suðurlandi. Hins vegar er staðreyndin sú að Veidimálastofnun er ekki von að leita eftir og rannsaka 1000 ára gömul brot af hreistri. Því er sá möguleiki fyrir hendi að þeim hafi yfirsést eitthvað. Neikvæð niðurstaða þarf þess vegna ekki að þýða að laxfiskur hafi ekki verið verkaður í húsinu.

5.2.3 Dýrabeinagreiningar

Alls fundust meira en 59 bein í rúst 4:11, öskuhaugnum og á hlaðinu umhverfis húsin og féllu þau undir 20 fundanúmer. Eins og sagt var frá í kafla 5.1.3 þá er varðveisla á beinum á Þjótanda ekki góð og því sama vandamál á ferðinni við greiningu beinanna sem komu úr rúst 4:11 og þeirra sem komu úr rúst 4:10.

Af þessum 59 beinum voru 18 greinanleg til tegundar. Eins og sjá má í töflu 9 voru flest beinanna úr kindum eða kindum/ geitum, alls sjö úr húsunum og þrjú af hlaðinu og úr öskuhaugnum. Fimm bein úr kúm fundust í húsum 4:11a-c og tvö slík fundust á hlaðinu eða í öskuhaugnum. Á hlaðinu fannst einnig eitt bein úr hesti. Hluta af beinum, alls 16 brot var ekki hægt að greina nánar en til spendýra. Þar af voru fimm meðalstór landdýr í húsum 4:11a-b og tvö slík voru af hlaðinu og úr öskuhaugnum. Tvö stór landdýr fundust í húsum 4:11a-b og þrjú ógreinanleg brot af spendýrum. Fjögur ógreinanleg brot fundust á hlaðinu og í öskuhaugnum. Engir áverkar um t.d. slátrun eða skurð fundust á beinum (Albína Hulda Pálsdóttir, 2009, bls. 11).

Eins og í rúst 4:10 var ekki hægt að draga neinar viðtækar ályktanir út frá niðurstöðum beinagreiningarinnar vegna fæðar og ástands beinanna. Hægt er þó að sjá hvaða dýr fólkíð hafði aðgang að. Þau hafa verið hin hefðbundnu íslensku húsdýr. Athygli vekur að engin höggfór fundust á beinum eða ummerki um slátrun. Tvennt kemur til greina, annars vegar að um sjálfdaud dýr sé að ræða eða að ummerkin sjáist ekki vegna slæms ástands þeirra. Hið síðarnefnda hlýtur að teljast líklegri skýring. Ástæðan fyrir beinafæðinni getur einnig legið í þeirri ástæðu að þetta hafi verið útstöð og að slátrun hafi ekki farið fram á staðnum heldur hafi aðeins ákveðnir hlutar skepnunar verið teknir með sem nesti. Hvort þetta sé útstöð eður ei fæst þó ekki á hreint fyrr en meintur skáli (rúst 4:14) er staðfestur og að hann hafi verið samtíða húsum 4:11a-c.

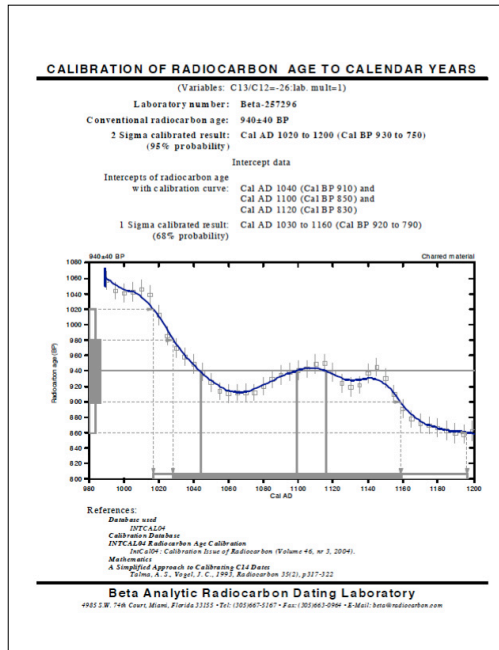
5.2.4 Viðarkol og C-14

Tekin voru 19 viðarkolasýni úr rúst 4:11a-c. Þar af voru tíu tekin úr rúst 4:11a og níu úr húsi 4:11b. Ekkert viðarkolasýni var tekið úr húsi 4:11c sökum þess að nær engin viðarkol fundust í húsinu.

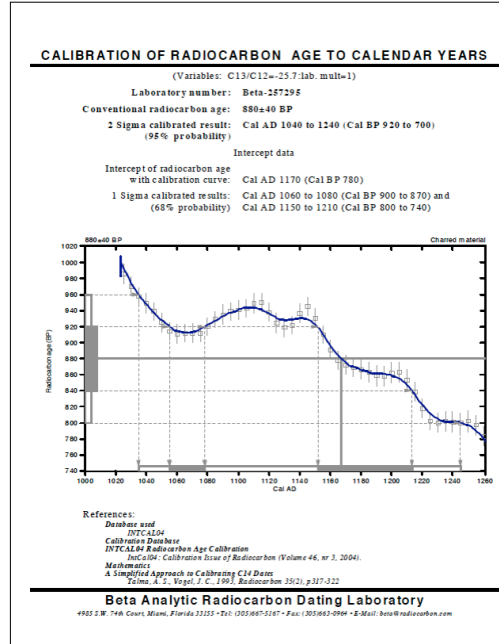
Átján sýnanna voru send til tegundagreiningar á Rannsóknarstöð Skógræktar á Mógilsá. Eins og sjá má af töflunni hér að neðan voru mörg sýnanna hæf til C-14 greininga en voru þó með nokkuð háan eiginaldur. Tvö þeirra, sýni 52 og 65 voru valin úr sitthvoru húsinu og þau send utan til aldursgreiningar. Sýni 52 úr húsi 4:11a reyndist vera úr birki með eiginaldur upp á 5 ár. Í sýni 65 úr húsi 4:11b var lítið um varðveitt kol en þrjár viðarkolamolar voru í lagi og einn þeirra hæfur til C-14 greiningar. Hann reyndist einnig vera úr birki með eiginaldur upp á 16 ár.

C-14 greining á sýni 52 gaf þá niðurstöðu að sýnið reyndist vera 880 ± 40 BP (sjá mynd 36). Sýnið er því frá árunum 1030 – 1110 e. Kr. samkvæmt óleiðrétttri niðurstöðu. Sé niðurstaðan hins vegar leiðrétt samkvæmt hefðbundinni leiðréttingarkúrfu) með 2 sigma staðalfrávikum þá má halda því fram með 95% öryggi að sýnið sé einhvern tímann frá tímabilinu 1040 – 1240 e. Kr. Með 1 sigma staðalfrávikum eða 68% vissu er það frá tímabilinu 1060 – 1080 e. Kr og 1150-1210. Út frá gjóskulögum er líklegra að rústin sé frá neðri mörkun C-14 greiningarinnar. Sagt verður nánar frá því í kafla 6.2.1.

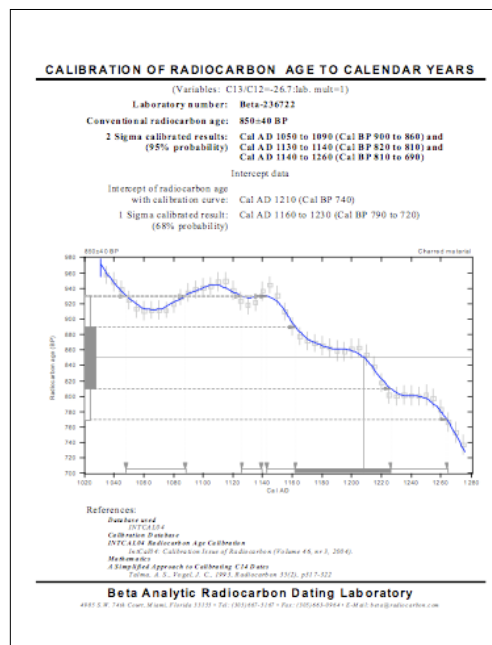

Mynd 36. Niðurstöður C-14 greiningar á sýni nr. 52 úr rúst 4: I la.

Mynd 37. Niðurstöður C-14 greiningar á sýni nr. 65 úr rúst 4: I Ib.

C-14 greining á sýni 65 gaf þá niðurstöðu að sýnið reyndist vera 940 ± 40 BP (sjá mynd 37). Sýnið er því frá árunum 970 – 1050 e. Kr. samkvæmt óleiðréttri niðurstöðu. Sé niðurstaðan hins vegar leiðrétt samkvæmt hefðbundinni leiðréttingarkúrfu með 2 sigma staðalfrávikum þá má halda því fram með 95% öryggi að sýnið sé einhvern tímann frá tímabilinu 1020 – 1200 e. Kr. Með 1 sigma staðalfrávikum eða 68% vissu er það frá tímabilinu 1030 – 1160 e. Kr. Um þessa niðurstöðu má segja það sama og fyrri niðurstöðuna, gjöskugreiningarnar benda til neðri markanna.

Mynd 38. Niðurstöður C-14 greiningar á sýni nr. 1 úr prufuskurði í rúst 4:11b, sem gerður var árið 2007.

Tekið var viðarkolasýni (sýni 1) úr gólfri rústarinnar þegar prufuskurður var gerður í hana árið 2007 þegar hún fannst. Það var sent til greiningar og samkvæmt viðargreiningu var sýnið ekki gott til aldursgreiningar sökum þess að það var innan úr tré, en ekki við bök þess. Það var úr birki og með 6 ár í eiginaldur. Sýnið var samt sem áður sent til C-14 aldursgreiningar þar sem um birki var að ræða þrátt fyrir allt. Reyndist aldur þess vera 850 ± 40 BP eða frá árunum 1060 – 1140 e. Kr. óleiðrétt. Sé niðurstaðan leiðrétt kemur í ljós að hún lendir á mjög óheppilegum stað

á leiðréttingarkúrfunni (sjá mynd 38). Með 2 sigma staðalfrávik og 95% öryggi er sýnið frá 1050 – 1090, 1130 – 1140 eða 1140 – 1260. Leiðrétting samkvæmt 1 sigma hefur í för með sér einhlitari niðurstöðu eða að sýnið sé einhverntíman frá 1160 – 1230 með 68% öryggi. Eins og áður segir benda gjóskulög til þessað neðri mörk þessara greininga sýni líklegasta aldur rústar 4:11a-c (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2008, bls. 26-27).

Af þessari síðustu greiningu má sjá hve mikilvægt það er að senda „rétt“ sýni til C-14 aldursgreiningar.

6 Umfjöllun og túlkun

6.1 Rúst 4:10a-e

Eins og áður hefur verið komið inn á myndaðist rústaþyrpingin 4:10a-e á tiltölulega löngum tíma þar sem hús voru byggð ofan á og utan í eldri hús. Mörg hundruð árum seinna, löngu eftir að notkun húsanna lagðist af var fjárhús (4:2) byggt ofan á rústir þeirra.

Hús	Ytra mál		Innra mál		m ²	Tilgáta	Aldur
	Lengd	Breidd	Lengd	Breidd			
4:10	21,00 m	12,20 m	-	-	-	-	11.-15. öld
4:10a	16,80 m	4,80 m	13,60 m	1,85 m	27,90	Fjárhús og hlaða	<13.öld
4:10aI	9,90 m	4,95 m	8,10 m	2,00 m	18,25	Fjárhús	-
4:10aII	3,30 m	4,65 m	2,40 m	1,75 m	4,36	Fjárhús	-
4:10aIII	4,80 m	4,50 m	2,70 m	1,90 m	5,29	Hlaða	-
4:10b1	6,00 m	3,15 m	4,05 m	2,45 m	10,58**	Skepnuhús***	12.-13. öld
4:10b2	4,45 m*	3,05 m*	3,40 m*	2,35 m*	7,99	Skepnuhús***	11.-12. öld
4:10c1	2,80 m	2,40 m	2,20 m	1,70 m	3,74	Fiskbyrgi	14.-15. öld
4:10c2	4,50 m	4,50 m	3,30 m	2,50 m	9,15**	Hlaða	13. öld
4:10d	3,70 m*	3,60 m*	2,50 m*	2,50 m*	6,25*	Fiskbyrgi	14. - 15. öld
4:10e	10,80 m	4,35 m	8,85 m	2,60 m	24,28**	Fjós og hlaða	11.öld-12.öld
4:10eI	5,90 m	4,70 m	5,90 m	2,60 m	15,34	Fjós	-
4:10eII	5,00 m	4,70 m	3,20 m	2,45 m	8,94	Hlaða	-

* Stærðir eru að vissu marki áætlaðar sökum þess hve illa farin rústin var.

** Heildartala inniheldur að einhverju leyti áætlaðar stærðir.

Tafla 13. Tafla sem sýnir stærðir húsa sem falla undir rúst 4:10 og tilgátu um hlutverk þeirra.

Þetta ferli, að fjárhús séu byggð ofan á og við eldri minjar er víða þekkt. Það var gert aðallega af þremur ástæðum. Í fyrsta lagi vegna þess að graslendi í kringum rústir er iðulega mun gróskumeira sökum þess magns af lífrænum leifum sem eru að finna í jarðveginum og koma frá rústunum. Í öðru lagi vegna þess að svæðið eða staðurinn var enn eftirsóknarverður til húsbygginga af sömu ástæðum og hann var það í upphafi þegar staðurinn var fyrst valinn, t.d. þurr og vatn í nágrenni. Í þriðja lagi var nýtanlegur efniviður þegar kominn á staðinn og hann mátti endurnýta í ný hús. Þetta á bæði við grjót og torf, sem hægt var að styngra upp aftur. Í einhverjum tilfellum hafa nýtanlegir raftar verið til staðar.

Undir lok rannsókna á Þjótanda 2008 fannst enn ein rústin (4:14) undir 4:10a-e og er því ljóst að nýting þessa staðar á sér mjög langa sögu. Dæmi um slíka endurnýtingu svæða með eldri minjum er t.d. að finna í *Jarðabók Árna og Páls*, í skráningu þeirra frá Völlum í landi Ketilsstaða í Austur-Barðastrandasýslu. Þar segir:

Í heimalandi er pláts eitt, kallað **Veller**. Þar er nú brúkaður stekkur. Af girðingum og tóftavexti, sem þar er, sýnist so sem þar hafi að fornu kunnað að vera býli, en þar um veit þó enginn neitt að segja annað en munnmæli. Kann nú ómögulegt að byggjast (*JÁP*, 1938, 97).

Þetta sama ferli má t.d. líka sjá við Fjánhól á Síðu í V-Skaftafellssýslu. Þar eru margar fornar rústir sem eru að öllum líkindum frá fyrstu öldum byggðar í landinu. Ofan á nær öllum þeirra hafa verið reist yngri fjárhús (Kristján Mímisson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2004).

Ekkert húsanna sem falla undir rúst 4:10a-e hafa verið mannabústaðir. Í engu þeirra fannst eldstæði og í þeim voru lítil sem engin gólfög, að húsi 4:10a undanskildu. Þetta á þó kannski ekki við rúst 4:10c, sem gæti verið hluti af hinu órannsakaða húsi 4:14.

6.1.1 Hús 4:10a og 4:10c2

Hús 4:10a var langt og mjótt hús með mjög lífrænu gólf lagi og með engum eldstæðum. Það hefur því verið skepnuhús - sennilega verið fjárhús af sömu gerð og önnur kynslóð rústar 4:5:1 sem fjallað var um í skýrslu fyrra árs. Önnur kynslóð rústar 4:5:1 var að vísu mun styttri en 4:10a (3 - 4 m styttra), en annars mjög áþekkt. Húsið er mjög mjótt eins og rúst 4:5:1, en í umfjöllun í skýrslu fyrra árs var litið nánar á slíkar rústir. Þar kom í ljós að hús sem hafa verið mjó miðað við lengd eru nokkuð algeng á miðöldum á Suðurlandi. Litið var á hlutfall lengdar og breiddar og voru Þórarinsstaðir á Hrunamanna-afrétti með hæstan stuðullinn (þ.e. mjóst miðað við lengd) af þeim rústum sem fannst í þeim rústum sem litið var á eða níu rústir. Önnur kynslóð rústar 4:5:1 var með stuðulinn 6,44 og hús 4:10a hefur verið mest með stuðulinn 7,35¹⁷ (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2008, bls. 33).

Á mynd 39 - 41 má sjá grófar hugmyndir um það hvernig hús 4:10a hefur þróast í gegnum tíðina. Það hefur tekið mörgum breytingum á sínu notkunarskeiði og hafa þær skilið eftir sig ummerki í fornleifunum sem þessar tilgátur byggjast á. Hins vegar eru sum þeirra ummerkja sem finnast svo ógreinileg að ekki sést hvaða breytingum þau tilheyra. Sem dæmi má nefna að í syðri hluta vestur veggjar hússins var steinaröð langsum í honum miðjum. Hún hefur í eina tíð verið hluti af ytra eða

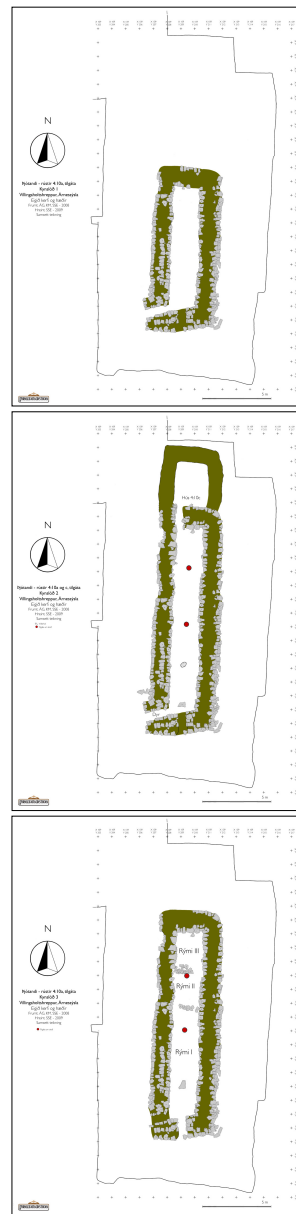
¹⁷ Allar tölur í L/B stuðli miðast við innra mál húsanna.

innra byrði veggjarins (líklega innri röð) þegar hann lá annað hvort lengra til austurs eða vesturs. Vegna þess að steinaröðin stendur stök er í raun ekkert meira hægt um hana að segja. Þetta stig hússins er of illa farið vegna ítrekaðra endurbygginga og lagfæringa til að hægt sé að segja eitthvað um það.

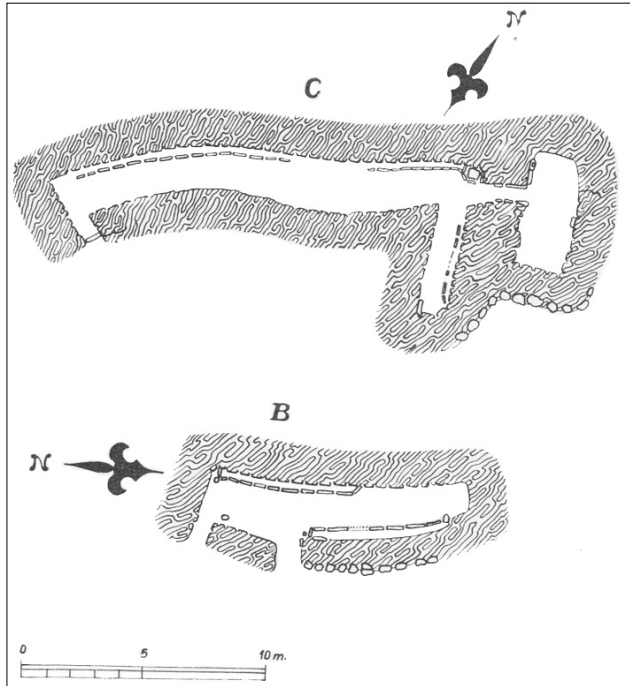
Viðarkolasýni var tekið úr rými III (því nyrsta) og það sent utan til C-14 greiningar. Niðurstaða hennar sýndi með 95% öryggi að kolið sé frá 13. öld (sjá 5. kafla). Sýnið var tekið neðarlega úr rýminu og tilheyrði fremur kynslóð 2 en 3. Eins og minnst var á fyrir í þessari skýrslu entust torfhús á suðurlandi að jafnaði um 50-75 ár og kynslóð 1 gæti því verið um 50-75 árum eldri en C-14 greiningin sýnir. Því er sennilegt að elsta kynslóð hússins sé frá því fyrir 1200, jafnvel frá miðri 12. öldinni.

Kynslóð I

Í upphafi hefur húsið verið einása með dyr á V-hlið við SV-horn og nokkuð styttri en yngri kynslóðir þess. Þessi túlkun byggir á því að veggur fannst undir rými II eins og sagt var frá í kafla 2.2.1 og hefur hann í eina tíð verið N-gafl hússins. Samkvæmt því hefur húsið upphaflega verið um fimm metrum styttra að ytra máli og um þremur metrum styttra að innra máli. Dyr hafa verið við SV-horn og snúið mót V. Þegar húsið var grafið fram hafði verið fyllt í þær en ekki í dyrnar við S-gafl. Því tilheyrta dyrnar við SV-hornið líklega

Myndir 39-41. Tilgátumyndir af húsi 4:10a. Hér eru lagðar til þrjár kynslóðir af húsinu. (Frumt. ÁG, KM, SSE. Hreint. SSE).

Mynd 42. Rústir B og C á Þórarinsstöðum í Hrunamannafrétti (Kristján Eldjárn, 1949, bls. 34).

eldra stigi hússins. Enginn stoðarsteinanna sem fundust í húsinu er talinn hafa tilheyrt þessari kynslóð. Annars vegar er það vegna þess að þeir fundust nokkuð ofarlega í gólfum og hins vegar vegna þess að einása hús þurftu ekki stoðir nema að þau væru þeim mun lengri (Hörður Ágústsson, 1987, bls. 309).

Ef húsið er borið saman við hús B á Þórarinsstöðum á Hrunamannafrétti (sjá mynd 42), sést að form þeirra eru mjög áþekkt að undanskildu bogaformi hússins á Þórarinsstöðum. Á Þórarinsstöðum fundust þó ummerki um jötur, en engin slík fundust á Þjótanda. Það útilokar þó ekki að jötur hafi verið í húsinu - þeim getur hafa verið eytt af yngri kynslóðum.

Óljósar vísbendingar eru um að enn eldri kynslóð þessa húss hafi verið til, nokkrum metrum styttri en sú sem hér er nefnd kynslóð 1. Grjóthleðsla í V-vegg hússins liggur þvert á hann og hefur ef til vill verið NV-horn þessa húss á einhverjum tímabili. Úr þessu verður ekki skorið.

Kynslóð 2

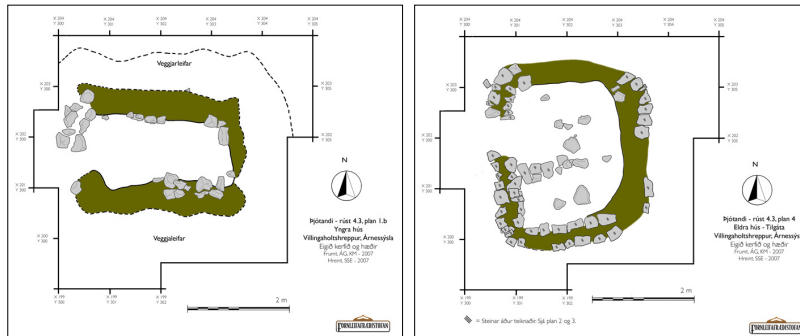
Túlkun á kynslóð 2 byggir m.a. á ummerkjum þeirra stoðarholna sem lægra lágu í gólfínu. Allar kynslóðir húss 4:10a hafa verið einása, en eins og áður hefur komið fram þurfa lengri einása hús stoðir til þess að styðja við ásinn. Stoðarsteinarnir eru því vísbending um breytta lengd hússins. Tvær kynslóðir stoðarsteina fundust og einn flekkur eftir brennda stoð. Samkvæmt ummerkjum stoðanna sem lægra lágu í gólfínu hefur syðsta stoðin verið mjög nærri S-gaflí hússins og nánast alveg við yngstu dyr þess. Ef dýrnar á S-gaflí hafa verið í notkun á sama tíma og þessi stoð hefur verið mjög þröngt við innganginn og ólíklegt er að stoð hafi verið sett beint fyrir framan hann. Því er líklegast að dýrnar við S-gaflí hafi ekki verið komnar til sögunnar á þessum tímamarki og dýrnar við SV-hornið hafi verið notaðar áfram í fyrstu eftir að húsið var stækkað.

Að öllum líkindum hefur hús 4:10c2, sem liggur við N-gaflí 4:10a, verið í notkun á svipuðum tíma og kynslóð 2 og þá hugsanlega gegnt hlutverki hlöðu. Dyr lágu á milli rýmanna og fyllt hafði verið í þær áður en notkun 4:10a lagðist af. Því hefur 4:10c2 ekki verið í notkun á síðasta skeiði húss 4:10a.

Ef lítið er aftur á mynd 42 má sjá rúst C á Þórarinsstöðum. Að undanskilinni lambakrónni á SA-hlið hússins er það mjög áþekkt tilgátunni um kynslóð 2 í húsi 4:10a. Að öllum líkindum munar ekki miklu í aldri á þeim, en þær eru báðar taldar vera frá því um 1100. Samkvæmt Sigurði Þórarinssyni eru afstöður gjóskulaga á Þórarinsstöðum og á Stöng í Þjórsárdal nær algjörar hliðstæður. Yfir báðum rústunum lá ljóst gjóskulag sem hann kallaði áður 1300-lagið (Sigurður Þórarinsson, 1949, bls. 52). Umrætt lag kemur úr Heklu og var aldursgreining þess endurskoðuð af Sigurði sjálfum. Niðurstaðan var sú að gosið hafi átt sér stað um 1104, og var fyrsta Helkugos eftir að byggð hófst hérlendis (Sigurður Þórarinsson, 1968, bls. 30-34). Íðulega er vísað til lagsins sem H1.

Umfangsmiklar fornleifarannsóknir áttu sér stað í Þjórsárdal árið 1939 og samkvæmt niðurstöðum þeirra rannsókna lagðist dalurinn í eyði vegna Heklugossins árið 1104 (þá talið hafa gerst árið 1300). Síðari rannsóknir á Stöng leiddu í ljós að bærinn hafði verið í notkun eftir gosið og hefur því búseta þraukað áfram í dalnum eftir 1104 (Vilhjálmur Örn Vilhjálmsson, 1994). Ef að hægt hefur

Myndir 43-44. Kynslóðir 1-2 í rúst 4:3 á Þjótaandi. Yngri kynslóðin er til vinstri og sú eldri til hægri (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einaradóttir, 2008, bls. 47).

verið að halda búsetu áfram í Þjórsárdal í 15-20 km fjarlægð frá Heklu er ekki ósennilegt að byggð hafi einnig þrúkað á Þórarinsstöðum í Hrunamannafrétti, í 50 km fjarlægð frá Heklu. Um það er þó ekkert hægt að segja enn sem komið er þar sem þær rústir hafa ekki verið endurrannsakaðar líkt og þær á Stöng.

Aldursgreining Kristjáns Eldjárns á Þórarinsstöðum byggðist að mestu leyti á gjóskulagarannsóknnum og aldursgreiningu Sigurðar Þórarinssonar á H1 sem síðar reyndist röng. Hann taldi að húsin hefðu verið byggð upp seint á 13. öld, ekki löngu áður en gjóskan féll, sem hann taldi þá hafa fallið árið 1300 (Kristján Eldjárn, 1941, bls. 41). Nú er ljóst að aldursgreining Kristjáns stenst ekki og eru rústirnar á Þórarinsstöðum því eldri en hann taldi í fyrstu. Líklegast eru þær frá lokum 12. aldar eða hugsanlega frá þeirri 13 ef að búseta hefur haldist áfram á svæðinu eftir gosið 1104. Því er hægt að álykta að elstu rústir 4:10a-e séu líklegast frá svipuðum tíma og rústirnar í Þjórsárdal og á Þórarinsstöðum og eru þá Þórarinsstaðir ekki nema í mesta lagi um 100 árum eldri.

Kynslóð 3

Samkvæmt þeim ummerkjum sem fundust við rannsókn N-gafls 4:10a hefur fjárhúsið og hlaðan verið styt, þ.e.a.s. Hús 4:10c2 var lagt af og hlöðu verið bætt við inni í húsi 4:10a. Þá hefur húsinu verið skipt upp í áður nefnd þrjú rými sem fundust við rannsóknina. Innst í húsinu fannst rými (rými III) sem hefur verið túlkað sem hlaða og var það nokkuð niðurgrafið. Sunnan við það var annað lítið rými sem

hefur hugsanlega verið lambakró. Syðst hefur þá verið aðalrými fjárhússins fyrir sauðféð.

Ef meðal endingartími torfhúsa er um 75 ár og kynslóð 2 er aldursgreind til 13. aldar (1200-1280), þá er hægt að ganga út frá því að kynslóð 3 sé ekki yngri en frá 14. öld. Í gólfí annarrar kynslóðar rústar 4:5:1 fundust tvær rásir sem í voru gjóskulag sem greint var til Kötlu 1440 eða annars 15. aldar goss úr henni. Ofan á gólfinu var annað gjóskulag sem greint var sem Veiðivötn 1477. Því er rústin ekki yngri en það. Yfir rúst 4:10a-e lá gjóskulag sem greint var sem Katla 1500 og rústin því ekki yngri en það. Því er ekki útilokað að rúst 4:5:1, sem rannsökuð var 2007, hafi tekið við hlutverki húss 4:10a á Þjótanda.

6.1.2 Hús 4:10b1-2

Hús 4:10b1 sem lá áfast V-hlið húss 4:10a hafði dæmigert form útihúss. Fjallað var um slík hús í skýrslunni um rannsóknir á Þjótanda árið 2007 (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir 2008). Tvær yngstu kynslóðir rústar 4:5:1 og 1. stig rústar 4:5:2 höfðu sama form og féllu því í sama flokk (ibid, 2008, bls. 44). Þetta er mjög yfirgripsmikill flokkur og í hann falla margs konar hús, eins og t.d. beitarhús, skemmur, útibúr og smiðjur. Sama byggingarform var stundum notað á kórlaus bænhús og kirkjur. Það er fljótlegt að útiloka nokkra af þessum möguleikum strax. Hús 4:10b var hvorki kirkja, bænhús né smiðja. Það er augljóst þar sem húsið snéri N-S og var alveg laust við viðarkol og gjall. Eins og áður segir brann eldur ekki í húsinu og var það því ekki mannabústaður. Út frá þessum upplýsingum og nálægðarinnar við önnur skepnuhús er hægt að gera ráð fyrir því að hús 4:10b1 hafi verið einhvers konar skepnuhús. Eins og kom fram hér að ofan var húsið áfast V-hlið 4:10a og því líklega samtíða því. Hvaða kynslóð húss 4:10a það tilheyrði er ekki eins ljóst og getur í raun hafa tilheyrt hverri þeirra, þó líklegast sé að það hafi tilheyrt yngri skeiðum þess. Því er hús 4:10b u.þ.b. frá 12.-14. öld. Nánari aldursgreiningu er ekki að fá á þessu stigi málsins.

	Ytra mál	Innra mál	m ²
4:3, K1	3,20 x 3,80 m	2,0 x 2,60 m	5,2
4:3, K2	3,80 x 2,80 m	2,60 x 1,50 m	3,9
4:10b1	6,00 x 3,15 m	4,05 x 1,70 m	10,58
4:10b2	4,45 x 3,05 m	3,40 x 2,35 m	7,99

Tafla 15. Hér má sjá stærðir rústa 4:3 og 4:10b1-2 (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2008, bls. 46).

Hús 4:10b2 hefur hugsanlega verið skepnuhús af svipaðri gerð. Fremur lítið hefur varðveist af húsinu, en þó nógu mikið til þess að hægt er að geta í eyðurnar. Það var 4,45 x 3,05 m að ytra máli og 3,40 x 2,35 m að innra máli og hefur verið 1,50 m styttra en hús 4:10b1 (sjá töflu 15). Form þess svipaði til rústar 4:3 sem rannsökuð var árið 2007, en var þó aðeins stærra en báðar kynslóðir þess. Þess ber þó að geta, eins og áður hefur komið fram, að stærðir eru að vissu marki áætlaðar, sökum þess hve illa farin rústin var. Hóffjöður fannst í húsinu sem er gæti verið vísbending um hlutverk þess, þ.e.a.s. að það hafi verið hesthús.

Eins og kom fram í kaflanum um hús 4:10b1-2 (bls. 13 og áfram) þá liggur A-veggur hússins undir húsi 4:10a og er því eldra. Áður voru líkur leiddar að því að elsta kynslóð húss 4:10a væri frá 12. öld. Því er þetta hús ekki yngra og hefur verið fallið í eyði þegar hús 4:10a er reist. Sé miðað við stratígrafíu (jarðlagaskipan) svæðisins mætti ætla að húsið væri að öllum líkindum frá 11.-12. öld. Niðurstaða gjóskugreiningar veldur þó nokkurri óvissu hvað varðar þessa aldursgreiningu. Inn í húsinu fannst gjóska sem talin er geta verið Landnámslagið (871±2 AD). Ef rétt reynist þýðir það að húsið hefur að öllum líkindum verið fallið í eyði þegar sú gjóska féll og er því nokkuð eldra en landnám Íslands. Hið svonefnda landnám fyrir landnám er umdeilt atriði á Íslandi og hefur ollið nokkrum deilum. Þekktasta dæmið er doktorsritgerð Margrétar Hermanns-Auðardóttur sem olli miklu fjaðrafoki þegar hún kom út. Þar heldur dr. Margrét því fram að Ísland hafi verið byggt þegar á 7. öld. Sú niðurstaða hennar byggist reyndar á því að Landnámslagið títtnefnda hafi verið rangt aldursgreint og sé í raun frá 7. öld. Þessi niðurstaða hennar hefur almennt verið hafnað.

Dr. Þorvaldur Þórðarsson birtir þessa niðurstöðu þó með þeim varnagla að sýnin biði enn frekari greiningar. Því verður engu slegið föstu hér um aldur sýnisins fyrir

en þær berast. Hér skal þó minnt á umfjöllun um gjósku í kafla 5.1.1 þar sem sýni var greint sem landnámslag eða V-1477, en þau munu vera talsvert lík. Á sömu forsendum og þar má því útiloka landnámslagið í húsi 4:10b2 með talverðu öryggi.

6.1.3 Hús 4:10c1 og 4:10d

Hús 4:10c1 hefur verið 3,74 m² að flatarmáli og eingöngu úr steini og nokkuð minna en 4:10c2. Hús 4:10d var einnig eingöngu úr steini, að V-hlið undanskilinni sem var sameiginleg 4:10a, sem var bæði úr torfi og grjóti. Það var nokkuð stærra en 4:10c1, eða 6,25 m². Húsin voru mjög áþekk í formi og efnivið og sökum þess verður hér fjallað um þau saman.

Hvaða hlutverki þessi hús þjónuðu er nokkuð snúið að segja til um. Engin góflög voru í þeim og aðeins örfáir gripir almenns eðlis fundust í þeim og bættu engum upplýsingum við um hlutverk húsanna. Niðurstöður jarðvegssýna og dýrabeinagreiningar hafa sýnt að varðveisla á lifrænum leifum á Þjótanda er svo slæm að greiningar á slíkum sýnum ferur mjög takmarkaðarupplýsingar.

Þegar kemur að túlkunum þarf því að reiða sig á formi húsanna og hvernig minjum þau líkjast helst. Ein tegund þeirra eru svonefnd fiskbyrgi, sem notuð voru til fiskþurrkunar og geymslu. Í raun er eini munurinn á fiskbyrgjum og húsunum á Þjótanda sá að þau fyrrnefndu voru yfirleitt kringlótt eða sporöskjulaga, en húsin á Þjótanda voru bæði nánast ferhyrnd. Vegna nálægðar húsanna við Þjórsá er ekki ósennilegt að einhver starfsemi þarna hafi snúið að verkun og geymslu laxfiska sem fengust úr ánni. Eins og áður hefur verið nefnt er Þjórsá ein af gjöffulli laxveiðiÁG landsins.

Slík byrgi voru algeng á Suðurnesjum, í Vestmannaeyjum og á Snæfellsnesi, en eru lítið þekkt utan þeirra svæða (Lúðvík Kristjánsson, 1985, bls. 289). Notkun þeirra á sér langa sögu hérlendis og hafa þau verið notuð allt frá landnámsöld og allt fram til okkar daga. Um þau segir Lúðvík Kristjánsson:

Fiskur var þurrkaður í grjótbyrgjum, ýmist á rÁG eða eftir að hafa skeljað, og á stöku stað var hann geymdur í þeim fullharður. Þeirra er hvergi getið í gömlum heimildum, en eigi að síður má ætla að notast hafi verið við þau frá fyrstu tíð (Lúðvík Kristjánsson, 1985, bls. 287-289).

Lítið hefur verið fjallað um veiðar og verkun á fiski úr ám og vötnum á fyrri tíð eða þær verið rannskaðar. Mun ítarlegra hefur verið fjallað í sjávarhætti hérlendis, en aðferðum beittum við sjávarfang ætti að öllum líkindum að vera hægt að beita á vatnafiska og alls ekki ósennilegt að slíkt hafi verið gert.

Þurrkun var fram á seinni hluta 18. aldar nær eina aðferðin sem Íslendingar höfðu til að geyma fiskmeti sitt. Þurrkun á laxfiski virðist vera óþekkt í heimildum, en þó er ekki ósennilegt að hún hafi verið stunduð. Laxfiskur er feitur fiskur og því erfiðara að þurrka hann en t.a.m. þorsk, en hið sama á við um bæði lúðu og steinbit sem hafa löngum verið þurrkuð. Það ætti því að vera vel hægt að þurrka laxfisk líkt og annan feitan fisk og ólíklegt að öðruvísi aðferð hafi verið beitt við geymslu hans en annarra fiskitegunda. Fiskþurrkun var þó þeim vandkvæðum háð að á sumrin var hún nær ómöguleg þar sem fluga komst þá í fiskinn. Þá neyddust Íslendingar á tímum einokunarinnar að selja dönskum kaupmönnum fiskinn *blautann*, kaupmenn sáu sjálfir um að setja hann í salt. Það var svo ekki fyrr en á seinni hluta 18. aldar að

Rúst	Ytra mál		Innra mál		m ²	Tilgáta	Aldur
	Lengd	Breidd	Lengd	Breidd			
4:11	17,35 m	10,00 m	14,25	7 m	41,66		11. öld
4:11a	8,00 m	4,5 m	5 m	2,12 m	11		11. öld
4:11b	11,00 m	6,40 m	8 m	3,40 m	27,46		
4:11c	4,60 m	3,90 m	2,10 m	1,4 m	3,2		

Tafla 16. Tafla sem sýnir stærðir rústar 4:11. Tölur innan sviga í breidd veggja sýnir mestu breidd þeirra. Sú fremri sýnir meðal breidd veggja.

Íslendingum var kennt að salta fisk. Fyrir þann tíma höfðu þurrkun og reyking verið einu leiðirnar til þess að geyma fiskinn, og þá hefur þurrkun verið mun algengari af þeim.

Saltfiskur varð fyrst hluti af íslenskum útflutningsvörum á 16. öld. Á tímum einokunarinnar var bæði hertur og saltaður fiskur fluttur út og saltfisksverkunin var alfarið á höndum dönsku kaupmannanna. Skúli fógeti á að hafa sagt það berum orðum að „það hafði í gamla daga verið brýnt fyrir kaupmönnum í erindisbréfum þeirra, að aftra landsmönnum frá því að salta kjöt og fisk“ (Jón Aðils, 1919, bls. 487).

Hluti af þeim saltfiski sem fluttur var út á tímum einokunarinnar var laxfiskur, þó það hafi ekki verið í miklum mæli. Jón J. Aðils segir: „Lax var þá eigi reyktur heldur saltaður niður í tunnur, en að jafnaði var þó mjög lítið af honum flutt“ (ibid, 1919, bls. 488). Samkvæmt Jóni hefur laxinn verið lúxusvara og hann segir:

Myndir 45 - 47. Tvær efstu myndirnar sýna fiskbyrgi á slóðum Kirkju- og Sandhafnar á Reykjanesi. (Ljós. SSE. Myndirnar eru úr Fornleifaská Fornleifafræðistofunnar). Á neðstu myndinni má sjá hús 4:10d. Hér má greinilega sjá hve líkar rústirnar eru í formi og efnivið. (Ljós. BFE. Horft mót V. Stafrænar myndir 41 I).

Enn fremur sendu biskupar og sýslumenn yfirboðurum sínum og fulltingismönnum í Kaupmannahöfn hitt og þetta góðgæti heiman að, svo sem fisk og kjöt, lax, æðardún, tóuskinn og þrjónles af bezta tægi, ef þeir gátu fengið flutning á því, til þess að ávinna sér hylli þeirra, ekki sízt ef þeir þurftu að fá einhverju framgengt erlendis. (ibid, 1919, bls. 513).

Þessi lúxusvara hlýtur að hafa verið nýtt áður en söltun fiska kom til sögunnar og þá hlýtur algengustu geymsluaðferð Íslendinga að hafa verið beytt á lax eins og á annan fisk.

Eins og minnst var á hér að ofan eru fiskbyrgi einna helst að finna á m.a. Snæfellsnesi og þar finnast þau hvað þéttast. Ekki er vitað um aldur þeirra, en Lúðvík Kristjánsson telur þó að þau séu frá 14. öld en geti þó verið mun eldri en um það sé ekkert hægt að fullyrða (Lúðvík Kristjánsson, 1985, bls. 293). Mat undirritaðra er að elstu fiskbirgin kunni vel að vera frá því um 1200. Það er því vel hugsanlegt að fiskbyrgin á Gufuskálum og þau á Þjótanda séu ekki frá ósvipuðum tíma, en talið er að hús 4:10 c1 og d séu frá 13.-14. öld. Sú aldursgreining fæst vegna þess að gjóskulag sem lá ofan á rústinni hefur verið greint sem Katla 1500 af eldfjallafræðingi. C-14 greining innan úr húsi 4:10a bendir til þess að það hús hafi verið í notkun á 13. öld og jafnvel fram á þá 14. Hús 4:10c1-d og hafa verið byggð nokkru eftir að 4:10a og c2 féllu í eyði, en fyrir 1500. Aldursgreiningarnar á viðarkolinu og gjóskunni gefa nokkuð afmarkaðan tímaramma sem notkun húsanna getur fallið inn í. Miðað við hann eru hús 4:10c og d frá 14.-15. öld.

Vegna skorts á gripum og lífrænum leifum er ekkert hægt að fullyrða um þetta frekar. Hugsanlegt er að þetta hafi verið taðkofi þar sem þurrkað tað var geymt. Það er þó ósennilegt þar sem taðkofar voru iðulega heima við bæinn, sökum hentugleika.

6.1.4 Hús 4:10e

Form húss 4:10e svipar nokkuð til fjárhúsa á við hús 4:10a og einnig rúst C á Þórarinsstöðum. Samt eru nokkur mikilvæg atriði sem skilja þau að. Til að mynda hefur hús 4:10e að öllum líkindum verið nokkuð styttra en hús 4:10a og var 0,45-0,85 m breiðara. Ekki er gott að segja nákvæmlega til um muninn á lengdinni

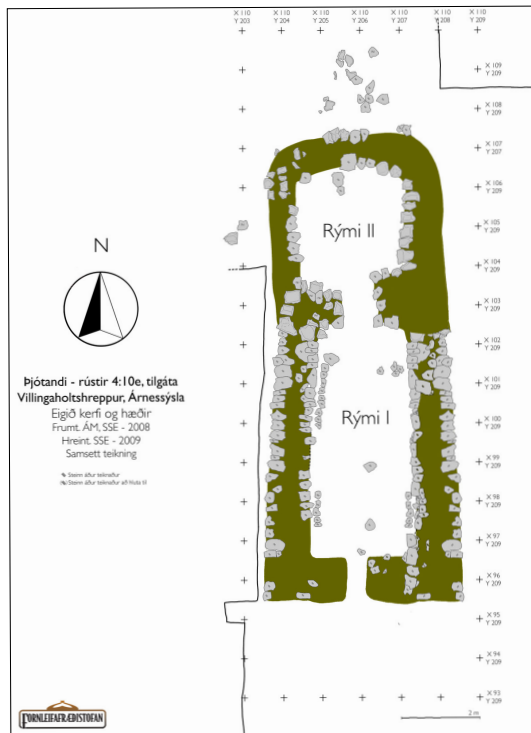
Þar sem syðri hluti húss 4:10e er nánast með öllu eyddur. Það er breiddarmunurinn sem er þó athyglisverður, og hann gæti bent til þess að ekki sé um annað fjárhús að ræða, heldur fjós.

Fjós af svipaðri gerð hafa fundist í Örnæfasveit, bæði á Gröf og á Bæ, þ.e.a.s. hlaðan er áföst við fjósið aftanvert og er nokkuð minna rými. Þar eru þó vissulega um mun stærri fjós að ræða og einnig eru um 200 árum yngri ef gengið er út frá því að rúst 4:10e sé frá 12. öld. Þá eru einnig kampar á milli fjóss og hlöðu á Þjótanda, en á Bæ og í Gröf.

Eins og kom fram í kafla 2.2.1.1 er talið að hús 4:10e sé eitt af elstu húsunum sem rúst 4:10a-e samanstendur af og sé frá 11.-12. öld. Sú aldursgreining fæst annars vegar með niðurstöðu C-14 greiningar úr húsi 4:10a og hins vegar stratigrafíu eða lagskiptingu rústanna, en 4:10e lá undir 4:10a, elstu kynslóðinni. Niðurstöður C-14 greininga sýndu að hús 4:10a hefur verið í notkun á 13. öld og miðað við fundarstað viðarkolsins og endingartíma torfhúsa þá eru elstu minjar húss 4:10a allt frá því fyrir 1200, jafnvel miðja 12. öld.

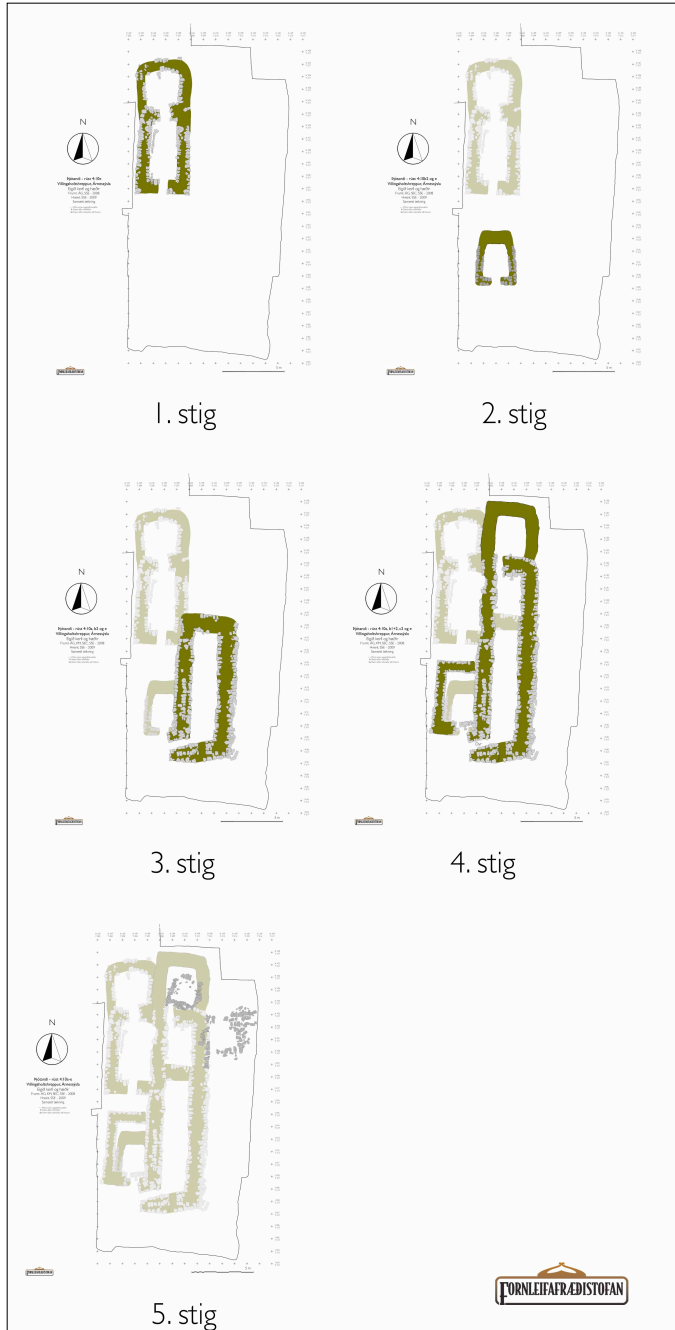
Undir V-vegg húss 4:10a lágu bæði A-veggir húss 4:10b2 og 4:10e. Að öllum líkindum er hvorugt húsanna frá því fyrir 1000 sökum þess að hús fyrir þann tíma á Suðurlandi eru sjaldan eða mjög sjaldan með grjót í veggjum, en það er að finna í báðum húsum. Líklegasta aldursgreiningin er því sú að húsin séu frá 11. öld eða fyrri hluta þeirrar 12. Hvort húsið sé eldra, 4:10 b2 eða 4:10e, er erfitt að segja til um. Hæðarmunur á neðstu steinum er það lítilfjörlegur að hann hjálpar ekki við að segja til um það. Eina vísbendingin sem gæti bent til hærri aldurs 4:10e en 4:10b2 er sú staðreynd að S-gafl húss 4:10e er mjög illa leikinn. Ekki er ósennilegt að hann hafi farið illa þegar hús 4:10b2 var reist mjög nærri honum og að efni úr gaflinum hafi verið nýtt í yngra húsið. Hús 4:10b2 og e eru hvað verst varðveitt af þeim húsum sem falla undir 4:10a-e og er það líklegast vegna hás aldurs þeirra og mikillar starfsemi á staðnum eftir að þau féllu úr notkun. Steinar hafa verið fjarlægðir úr veggjum þeirra og endurnýttir í yngri hús. Rými II í húsi 4:10e hefur verið hlaða líkt og 4:10c2. Hugsanlegt er að rými II hafi verið bætt við síðar, því eins og sjá má á myndinni hér að ofan (mynd 48) þá benda steinhleðslur á ytra NV-horni rýmis I til þess.

Mynd 48. Tilgátuteikning af því hvernig hús 4:10e hefur litið út.

Í aðeins einu viðarkolasýni úr húsinu fannst erlendur viður, en það var barrviður í sýni nr. 44.2. Þetta var eina húsið af húsaþyrpingunni nr. 4:10 sem erlendur viður fannst í. Er það athyglisvert í ljósi þess að barrviður var fyrr á öldum ekki til á Íslandi nema innfluttur eða sem rekaviðar. Slíkur viður var dýrmætur og eftirsóknarverður í húsbýggingar og í landi þar sem ákveðinn viðarskortur er til húsbýgginga er slíkur viður varla notaður sem eldiviður að neinu marki. Hins vegar má ætla að á fyrstu öldum byggðar í landinu þegar stærri birkitré og rekaviður var nægur á Íslandi hafi allur viður verið nýttur í eldinn, líka rekaviður. Bendir það því fremur til háls aldurs á húsinu og hugsanlegra tengsla við hús 4:14.

Mynd 49. Hér má sjá hugmyndir höfunda um það ferli sem rúst 4:10a-e myndaðist við. Ath. að ekki er tekið tillit til rústar 4:14. (Frumt. ÁG, KM, SEC,SSE. Hreint. SSE).

6.2 4:11a-c

Rúst 4:11a-c hefur verið byggð í tveimur til þremur áföngum. Það má ráða af torfi í A-gafla rústar 4:11a. Einnig má sjá á ástandi rústanna að rúst 4:11a er öll mun verr farin en rúst 4:11b. Í byrjun var því hús 4:11a reist á staðnum með útidyr á A-gafla. Á einhverjum tímamarki hefur starfsemin sem þar var stunduð orðið það umfangsmikil að stækkun á húsinu var nauðsynleg. Húsi 4:11b hefur verið bætt við og það haft breiðara. Að öllum líkindum hefur húsi 4:11c verið bætt við á sama tíma.

6.2.1 Aldur

Aldursgreiningar á viðarkolasýnum úr húsum 4:11a-b gáfu nokkuð óræða niðurstöðu. Samkvæmt hefðbundinni leiðréttingarkúrfu (sbr. mynd 36 á bls. 52) með 2 sigma staðalfráviki þá má halda því fram með 95% öryggi að sýni 52 úr húsi 4:11b sé einhvern tímann frá tímabilinu 1020 – 1200 e. Kr. Með 1 sigma staðalfráviki eða 68% vissu er það frá tímabilinu 1030 – 1160 e. Kr. Og samkvæmt hefðbundinni leiðréttingarkúrfu (sbr. mynd 37 á bls. 52) með 2 sigma staðalfráviki má segja með 95% öryggi að sýni 65 úr húsi 4:11a sé einhvern tímann frá tímabilinu 1040 – 1240 e. Kr. Með 1 sigma staðalfráviki eða 68% vissu er það frá tímabilinu 1060 – 1080 e. Kr og 1150-1210. e. Kr

Yngri mörk þessara aldursgreininga, þ.e.a.s. 12. og 13. öld er ólíklegur aldur á rústinni sökum þess að yfir rústinni lá lag sem var skotið gjósku úr Heklu 1104 (Þorvaldur Þórðarsson, 2008). Það lag gefur þrengra tímabil til að vinna með, eða u.þ.b. 80 ára ramma, frá 1020-1104 e. Kr, ef eldri mörkin eru miðuð við C-14 greininguna.

Ljóst er að gjóskan hefur fallið eftir að húsið er fallið úr notkun. Það mátti sjá í þversniði þrúfuskurðar sem tekinn var árið 2007. Af því hvernig gjóskan lá yfir rústinni mátti ráða að veggir hennar hafa verið mikið eyddir á þeim tímamarki sem gjóskan féll. Þetta þýðir að nokkur tími var liðinn í kringum 1104 frá því að húsið féll í eyði og hér að framan hefur var áætlað að það hafi ekki verið skemur en 100 ár (sjá bls. 48).

Í veggjum húss 4:11b fannst einnig Landnámslagið 871±2. Það gefur okkur í raun einungis *Terminus Post Quem*, þ.e.a.s. rústin er ekki eldri en 871±2. Erfitt er að segja hve lengi gjóskulagið hefur fundist í torflögum eftir að það féll, þar sem það fer eftir þykknunarhraða jarðvegs, sem er tiltölulega óþekktur á þessum tíma í þessu samhengi. Rúst 4:11a-c er þá sennilega nær neðri mörkum í tíma á C-14 kúrfunni, þ.e.a.s. frá því um 1020-1040 e.Kr.

6.2.2 Gólfög og eldstæði

Eins og kom fram í kafla 2, þá þykir litadýrð gólfanna í húsum 4:11a-b athyglisverð og vekur upp margar spurningar. Í gólfinu blönduðust saman gul og laxableik lög við grá öskulög, sem og gráhvítum flekkjum. Þessi lög hafa myndast þegar innihald eldstæðanna hefur flotið út á gólfid.

Mynd 50. Eldstæði I í húsi 4:11a. Myndin var tekin eftir að byrjað var að snitta eldstæðið. Ef myndin prentast vel má sjá hægra megin við eldstæðið hvernig það er rofið af stoðarholu. (Ljós. BFE. Horft mót S. Stafrænar myndir 502).

Það hráefni sem unnið hefur verið í eldstæðunum hefur augljóslega verið lykilatriði í því að mynda innihald þeirra og orsakað litina. Hvað það er, er þó ekki vitað. Gólfög svipuð þeim á Þjótanda hafa fundist í öðrum víkingaaldarskálum, eins og minnst var á í kafla 2, en þó í mun minna mæli. Það er einmitt umfang þeirra og

magn og fjölbreytni¹⁸ í gerð sem vekur athygli og virðist það benda til mjög mikillar sérhæfingar og einhæfrar starfsemi í húsinu, sem hefur getið af sér gólf af þessu tagi. Það útilokar því að mestu leyti að hér séu um hefðbundin húbýli fólks að ræða.

Erfitt að setja þessi hús í samhengi við önnur hús frá þessum tíma, þar sem álíka hús hafa ekki fundist áður á Íslandi eða í nágrennalöndum, eftir því sem næst verður komist. Eldstæðin í húsunum eru öll niðurgráfin, að einu undanskildu (eldstæði 2 í 4:11b). Dýpt hinna eldstæðanna nær er allt frá 0,08 m til 0,29 m. Tvö eldstæðanna eru ferhyrnd (1 og 2 í 4:11a), en önnur eru hringlaga eða því sem næst eða aflöng.

Hús 4:11a	Stærð	Dýpt	Hús 4:11b	Stærð	Dýpt
Eldstæði 1	0,4 x 0,5 m	0,10 m	Eldstæði 1	0,5 x 0,7 m	0,29 m
Eldstæði 2	0,55 x 0,85 m	0,17 m	Eldstæði 2	0,2 x 0,35 m	0,03 m
Eldstæði 3	0,45 x 0,58 m	0,08 m	Eldstæði 3	0,55 x 0,55 m	0,12 m
Eldstæði 4	0,15 x 0,38 m	0,15 m	Eldstæði 4	0,45 x 0,75 m	0,15 m

Tafla 17. Tafla sem sýnir stærðir og dýpt eldstæði í húsum 4:11a-b.

Eldstæðin, líkt og húsin sjálf í rúst 4:11a-c falla ekki auðveldlega inn í þá gerðfræði eldstæða sem þekkt er frá víkingaöld. Hitagjafar og eldunaraðstöður á þeim tíma voru langeldar, eldstæði, ofnar, soðholur og soðsteinar, seyðir og jafnvel kolur. Langeldur var byggður upp af liggjandi hellum og steinum og hellum hlaðið umhverfis hann upp á rönd. Eins og nafnið bendir til var hann ílangur og iðulega í miðju rýminu (á breiddina, ekki lengdina). Eldstæði hins vegar voru minni um sig en langeldar, stundum upp við vegg og stundum út á gólf, jafnvel í hornum. Eldstæði og langeldar voru gjarnan niðurgráfin, en ofnar ekki alltaf. Ætíð voru hellur í langeldum, en ekki alltaf í eldstæðum. Soðholur voru hins vegar alltaf niðurgráfnar og í þeim finnast mismargir soðsteinar.

Soðsteinar voru hitaðir í eldstæðum og svo settir í ílát og notaðir til þess að sjóða upp vatn í þeim eða settir í soðholu eða seyð til að sjóða matvöru sem settar voru í holurnar. Einnig voru þeir notaðir til að hita upp einstök rými hýbíla þar sem eldstæða naut ekki við. Notkun seyða var mjög svipuð og soðholna, en í þeim finnast færri soðsteinar og meira af lífrænum efnum. Þessi yfirferð er þó ekki

¹⁸ Í fjölbreytninni er fólgin ákveðin einsleitni sökum þess hve gólfíð var jafn litskrúdugt um nær öll húsin.

nákvæm þar sem engin greining hefur farið fram á eldstæðum og ákveðið hugtakafلاك í gangi í þeim efnun.

Eldstæðin í húsum 4:11a-b innihéldu fáa eða enga soðsteina og eru að því leyti frábrugðin hefðbundnum soðholun og seyðun, en líkjast þeim nokkuð mikið að öðru leyti. Auk þess að falla utan hefðbundinnar flokkunar á eldstæðun, þá eru eldstæðin einnig óvenju mörg í húsum 4:11a-b, eða átta alls. Það er þó ekki óþekkt fyrirbæri og við rannsóknir við Ullandshaug I í SV-Noregi fundust tvö hús¹⁹ með óvenju mörg eldstæði miðað við stærð húsanna. Að auki voru sum þeirra mjög svipuð þeim eldstæðun sem voru á Þjótanda. Fjórar gerðir eldstæða fundust í húsum 1 og 3 á Ullandshaug I og það er gerð *a* sem mest líkist þeim á Þjótanda. Björn Myhre sem stýrði rannsóknum á Ullandshaug I lýsir þeim á eftirfarandi hátt: a) Ildsteder som ikke innehold skjærbrente steiner; men trekull eller trekullsholdig jord (Myhre, 1980, bls. 193).

Þá fundust tvær soðholur sem svipa til eldstæðanna á Þjótanda við fornleifarannsókn í Herjólfssdal í Vestmannaeyjum. Það voru Soðhola 1 í Mannvirki I og Soðhola 4 í Mannvirki II, en þær voru nær algjörlega lausar við soðsteina. Hins vegar voru þær bæði stærri að flatarmáli og dýpri en eldstæðin á Þjótanda. Soðhola 1 í Mannvirki I var um 1,20-1,30 m í þvermál og mesta dýpt hennar var 0,5 m, en soðhola 4 í Mannvirki II var 0,96-1,06 m í þvermál og mesta dýpt hennar var 0,35 m (Margrét Hermanns-Auðardóttir, 1989, bls. 104-105).

Soðholur eru almennt nokkuð stærri og dýpri en eldstæðin sem fundust á Þjótanda. Grunnar soðholur (0,2-0,4 m) finnast víðsvegar í N-Svíþjóð, en þær eru allar frá forsögulegum tíma. Soðholur frá yngri og eldri járnöld eru almennt mun dýpri, allt að einum metra og hélt sú dýpt fram á miðaldir (Focus Laponia, e.d.). Það er í raun aðeins eldstæði 1 í húsi 4:11b sem getur flokkast sem hefðbundin soðhola, ef að miðað við dýpt. Það myndi þó flokkast sem grunn soðhola. Önnur eldstæði í húsinu eru hreinlega of grunn.

---

¹⁹ Húsin sem um ræðir á Ullandshaug I eru nr. 1 og 3 og eru aldursgreind til ca. 6. aldar e. Kr. (Myhre, 1980, bls. 193).

Hlutverk eldstæðanna

Eins og áður hefur komið fram er ekki vitað til hvers eldstæðin á Þjótanda voru notuð, en hlutverk eldstæða geta verið afar margvísleg. Meðal þeirra eru: eldsmennska, járnvinnsla, vinna við ýmsar iðnir, þurrkun eða reyking á fiski eða kjöti, vinnsla á tól eða lýsi, upphitun á rýmum og einnig eru þau ljósgjafar. Oftast þjóna þau mörgum hlutverkum í einu. Vegna þess magns af innihaldi eldstæðanna sem fannst gólfum húsa 4:11a-b og gerð þess er hægt að útiloka marga möguleika varðandi notkun eldstæðanna. Járn hefur ekki verið unnið þarna, enda fundust engin ummerki sem benda til þess að hér sé um smiðju að ræða, s.s. gjall eða aflgröf. Varla hafa eldstæðin eingöngu verið notuð sem ljósgjafar, til upphitunar eða hefðbundinnar eldamennsku á bóndabæ. Til þess er efnið of mikið og sérstakt. Ekki hefði heldur þurrkun eða reyking skilið eftir sig svo umfangsmikil gölflög og litskrúðug og raun bar vitni. Fremur væri vinnsla á tól eða lýsi líkleg, enda er innihald eldstæðanna mjög lífrænt og feitt. Ekkert af efnismenningu eða gripaflóru húsanna styður þó þá kenningu. Þá gæti notkun húsanna, og þá eldstæðanna einnig, tengst nýtingu á ánni á einhvern hátt.

Bæði í húsum 4:11a og b fundust hnefastórir²⁰ vikursteinar. Meðal þess sem vikursteinar voru notaðir við var verkun og hreinsun á skinni fyrir sútun, einkum þá á húðum sem ætlaðar voru fyrir bókfell. Þeir eru þó iðulega mjög flatir á þeirri hlið sem beitt var á húðirnar, en þeir sem fundust á Þjótanda voru með litla vel afmarkaða slitfleti víðsvegar á yfirborði sínu. Því hafa þeir hugsanlega verið notaðir til annars konar slípun á húðum eða verkfærum.

Lítið sem ekkert er vitað um sútun skinna á víkingaöld og miðöldum hérlendis, þannig að treysta verður á vitnisburði frá nágrannalöndunum. Samkvæmt Gísla Þorkelssyni var barkarsútun²¹ ekki tíðkuð í Noregi fyrr en á síðmiðöldum og telur hann sennilegast að eldri form sútunar hafi verið notaðar, og þá einkum fitu- og reysútun (Gísli Þorkelsson, 1943, bls. 121-134). Fitusútun er talin vera ein allra

²⁰ Aðeins tveir þeirra komust í fundaskrána. Óvíst var talið að sá fyrsti sem fannst væri gripur og rataði því ekki í fundaskrána. Hann fannst í seti í húsi 4:11a og er haldið til haga. Hann er bæði stærri og flatari en hinir tveir sem fundust.

²¹ Barkarsútun er á þá leið að hreinsuð skinn eru sett í gryfur í mörgum lögum. Inn á milli hvers lags af skinni er lagður kurlaður trjábörkur sem bleytt hefur verið vel í vatni (Þórarinn Hjartarson, 2000, bls. 21).

fyrsta aðferðin, ef ekki sú fyrsta sem fólk notaði. Reyksútun sem er alltaf háð fitusútuninni er einnig ævaforð aðferð og er talin hafa bæst við fitusútunina fljótlega (Rahme, 1991, bls. 8). Fitu- og reyksútun er á þann veg að eftir að kjöt hefur verið hreinsað af skinnunum (t.d. með vikursteini og bitlausum hníf) eru skinnin nudduð upp úr fitu, oft af dýrinu sjálfu eða öðru dýri. Fitun gat t.d. verið tólg, lýsi, hrogn, sjófuglaegg, beinmergur eða heili. Ef heilar voru notaðir varð að sjóða þá þar til þeir urðu hvítir.

Eftir að fitunni hafði verið nuddað inn í skinnin voru þau hengd upp yfir opinn eld til reykingar. Við reykinguna gekk fitan betur inn í húðina, fyllti upp í inn á milli trefjana og gerði hana vatnsheldnari. Þessi aðferð gerði það þó að verkum að húðin einangraði verr gegn kulda (Rahme, 1991, bls. 59). Fitu- og reyksútun var m.a. notuð af Inúítum á Grænlandi, sem notuðu spik bæði af selum og hvölum (Sveriges Hemslojðskonsulenter, 2008). Reykingin gerir það einnig að verkum að skinnin harðna ekki ef þau blotna aftur. Ein gerð af fitu- og reyksútun er m.a. notuð við verkun vaskaskinns (Rahme, 1991, bls. 59).

Mjög lítið er þó vitað um sútun hér á landi fyrir 17. öldina, en seinni tíma heimildir eru til um fitu- og reyksútun hérlendis og er henni list á þann hátt að áður en skinnin voru elt var borið í þau lýsi og þau hengd upp í rjáfur yfir eldhúshlóðunum, jafnvel svo mánuðum og árum skipti. Þetta var einkum gert við skinn sem ætluð voru í sjóklæði þar sem þau gátu blotnað og þornað á vixl án þess að harðna (Þórarinn Hjartarson, 2000, bls. 29).

Eins og komið hefur fram er talið að mjög einhæf starfsemi hafi verið stunduð í húsum 4:11a-b. Fitu- og reyksútun er ein möguleg skýring á þeirri starfsemi sem þar kann að hafa farið fram og skýrir hún einhæft og feitt gólfagið, eldstæðin og skort á soðsteinum. Eldstæðin hafa þá verið notuð til þess að bræða tólg eða sjóða heila, og reykurinn af þeim nýttur til þess að reykja skinnin. Ekki er því þó haldið fram hér að verkuð hafi verið skinn í bókfell, en hús 4:11a-c eru frá árdögum handritaritunar á Íslandi (Þórarinn Hjartarson, 2000, bls. 24).

6.2.3 Rásin

Eins og sagt var frá í kafla 2 um hús 4:11a, fannst við rannsóknina rás sem var full af mannvistarlagi og lá hún þvert í gegnum vegginn sem eldstæði 1 í húsi 4:11a lá upp við. Rásin var aðeins ofan við sjálft eldstæðið, þ.e.a.s. hún lá ofar en það. Utan við vegginn mátti svo sjá afmarkað svæði með viðarkolum, sóti og ösku. Þetta hefur að öllum líkindum verið loftrás sem hefur séð eldinum fyrir nægu súrefni. Það er þó athyglisvert að aðrar slíkar loftrásir fundust ekki við hin eldstæðin og gæti það bent til þess að þetta eldstæði hafi verið notað á annan hátt en hin. Þetta var einnig eina eldstæðið sem var með einhvers konar umbúnaði, en við V-hlið þess hafði lítilli hellu verið stungið niður. Eldstæði 1 er líklega eitt af eldri eldstæðunum í húsunum, en austan megin við það var stoðarhola sem rauf eldstæðið og er því yngri en það (sjá mynd 50). Stoðinni hefur því verið bætt við eftir að notkun eldstæðisins lagðist af.

Loftrásir líkar þeirri sem fannst við eldstæði 1 eru þekktar frá ýmsum stöðum, bæði Skandinavíu og á Íslandi. Í jarðhýsi á Granastöðum í Eyjafirði (rúst 3) fannst loftrás sem lá út frá eldstæðinu upp úr jarðhýsinu (Bjarni Einarsson, 1989, bls. 43; 66-67). Einnig lá rás út úr jarðhýsi á Hvítárholti í Hrunamannahreppi. Hún lá ekki beint frá eldstæðinu sem var í A-horni hússins, heldur út um S-hornið. (Þór Magnússon, 1973, bls. 13).

Bjarni F. Einarsson fjallar um rásir í tengslum við eldstæði í grein sem birtist í tímaritinu *Súlum* árið 1989. Þar telur hann að hugsanlegt sé um svokallaða öfuga brennslu að ræða í Hvítárholti, líkt og fundist hefur m.a. í steinaldarminjum í Norður-Svíþjóð. Hlutverk öfugar brennslu er þriþætt. Í fyrsta lagi er ferskt loft flutt inn um rás að eldstæði þar sem það hitnar. Í öðru og þriðja lagi flytja rásirnar svo reykmettað heitt loft frá eldstæðum í rásum undir eða ofan á gólfinu út úr húsinu og þannig hitar heitt loftið húsið (Bjarni F. Einarsson, 1989, 66-67).

Ummerki um svipað kerfi fannst einnig í fyrrnefndri rannsókn á rúst 3 við Ullandshaug I. Þar er þó ekki staðfest að um öfuga brennslu sé að ræða. Þar liggja rásir á milli margra eldstæða og út að veggjum. Myhre veltur fyrir sér hvort um öfuga brennslu sé að ræða en telur þó líklega að rásirnar hafi einungis borið ferskt loft til eldstæðanna fremur en heitt loft frá þeim. Rásirnar á Ullandshaug voru fullar

af dökku mannvistarlagi og telur Myhre að þær hafi verið úr timbri (Myhre, 1980, bls. 216-219).

Í húsi 4 í Hólmi í Nesjum fundust ummerki um mjög líka loftrás og á Þjótanda (Bjarni F. Einarsson 2010). Lá meint rás beint út frá eldstæðinu og handan veggjarins var svæði með talsverðu af viðarkolum, sóti og ösku, alveg eins og á Þjótanda.²²

Einnig fundust timburstokkar á Þjótanda, mjög nærri nokkrum eldstæðum (eldstæði 2, 3 og 4 í húsi 4:11a og við eldstæði 2 í húsi 4:11b). Ekki er þó víst að um hola stokka hafi verið að ræða, en það hefði þurft að vera ef þetta hafa verið stokkar til að flytja heitt loft frá eldstæðunum. Að skera úr um þetta atriði var ógerningur á staðnum þar sem timbrið var svo morkið að aðeins voru trefjar eða hismi einar eftir af því.

Eitt af því sem vekur furðu í húsi 4:11a eru hinar mýmörgu pinnaholur sem þar eru. Ein hugsanleg skýring þeirra er að pinnarnir hafi verið burðarvirki fyrir trégólf. Undir því hafi svo verið timburstokkar sem leitt hafi heitan reyk út úr húsinu. Þetta er þó óvíst þar sem engin ummerki fundust um að timburstokkarnir hafi legið út úr húsinu. Þau ummerki gátu þó hafa eyðst við byggingu húss 4:11b.

Önnur skýring á pinnaholunum er sú að á þeim hafi hangið kjötstykki til þurrkunar, eða að húðir hafi verið strengdar á þá til þurrkunar. Ekki er vitað til þess að jafn margar pinnaholur og fundust í húsi 4:11a-c hafi áður fundist á Íslandi.

6.3 Rúst 4:14

Eins og greint var frá fyrr í þessari skýrslu kom í ljós enn ein rústin undir lok rannsóknna á Þjótanda 2008. Rústin fannst þegar þrúfuskurður var gerður til þess að kanna mannvistarlög, sem komu fram þegar grafin var svokölluð öryggishola niður úr rúst 4:10a.²³

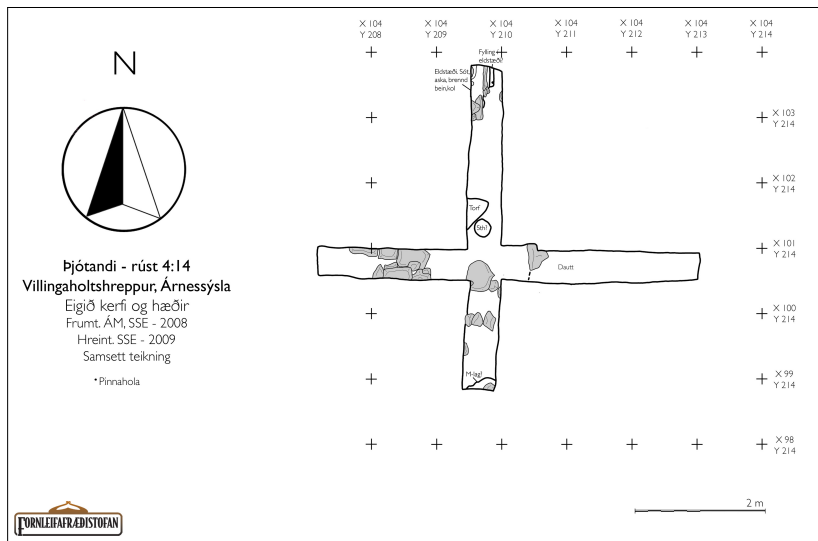
---

²² Ummerkin voru afar veik, en vegna þess hve lítið var af veggnum sást sjálf rásin ekki, en bæði vegna mannvistarlagsins utan við og að einstök viðarkol sáust þrátt fyrir allt í veggnum er líklegt að þarna hafi verið loftrás. Sjálf rásin hefur væntanlega verið ofarlega í veggnum eins og á Þjótanda.

²³ Öryggishola er grafin niður úr rústum eftir að sjálfri rannsókninni er lokið á þeim til að kanna til hlýtar hvort eldri minjar kunni að leynast undir rústunum sem kannaðar hafa verið.

Tveir skurðir voru grafnir í kross, þ.e.a.s. einn var grafinn í N-S og hinn í A-V og þveruðu þeir hvorn annan (sjá mynd 51). Sá sem lá N-S var 4,95 m á lengd og 0,50 m á breidd. Prufuskurðurinn sem lá A-V var 5,85 m á lengd og 0,5 m á breidd.

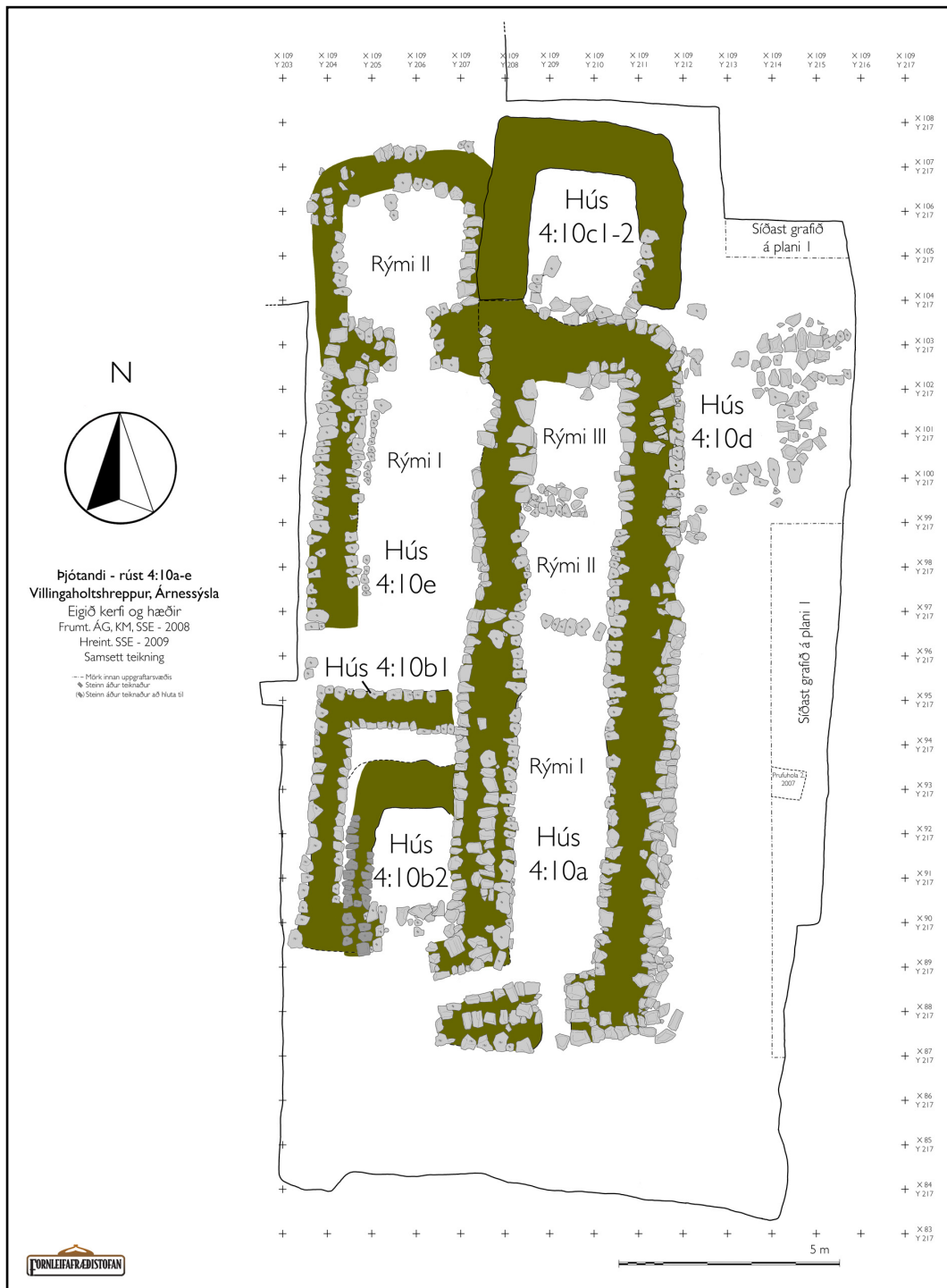
Nyrst í N-S prufuskurðinum kom í ljós SA-hluti af eldstæði (hinn hlutinn féll utan þess svæðis sem prufuskurðurinn náði yfir). Hæð eldstæðisins var um 97,58 m.y.s. en það er um 0,40 m dýpra en neðstu steinar í veggjum húsa 4:10a og e. Hins vegar er það aðeins um 0,10 m dýpra en mannvistarlagið sem fannst inn í 4:10bII og því hugsanlegt að þau séu samtíða. Það sem sást af eldstæðinu minnti mjög á langeld, en þeir finnast aðeins í skálum frá víkingaöld. Hugsanlegt er að hér sé um að ræða bæinn sem rúst 4:11a-c hefur tilheyrt eða að þetta sé jafnvel enn eldra hús, standist greiningin á gjóskunni innan úr húsi 4:10bII. Samkvæmt henni er hús 4:10bII eldra en 871 ± 2 . Rannsókn á rúst 4:14 er afgerandi fyrir túlkun á elstu mannvirkjunum á staðnum. Eru elstu mannvirkin leifar útstöðvar eða eru þau leifar býlis?

Mynd 51. Prufuskurður í hús 4:14 (Frumt. ÁG, SSE, Hreint. SSE).

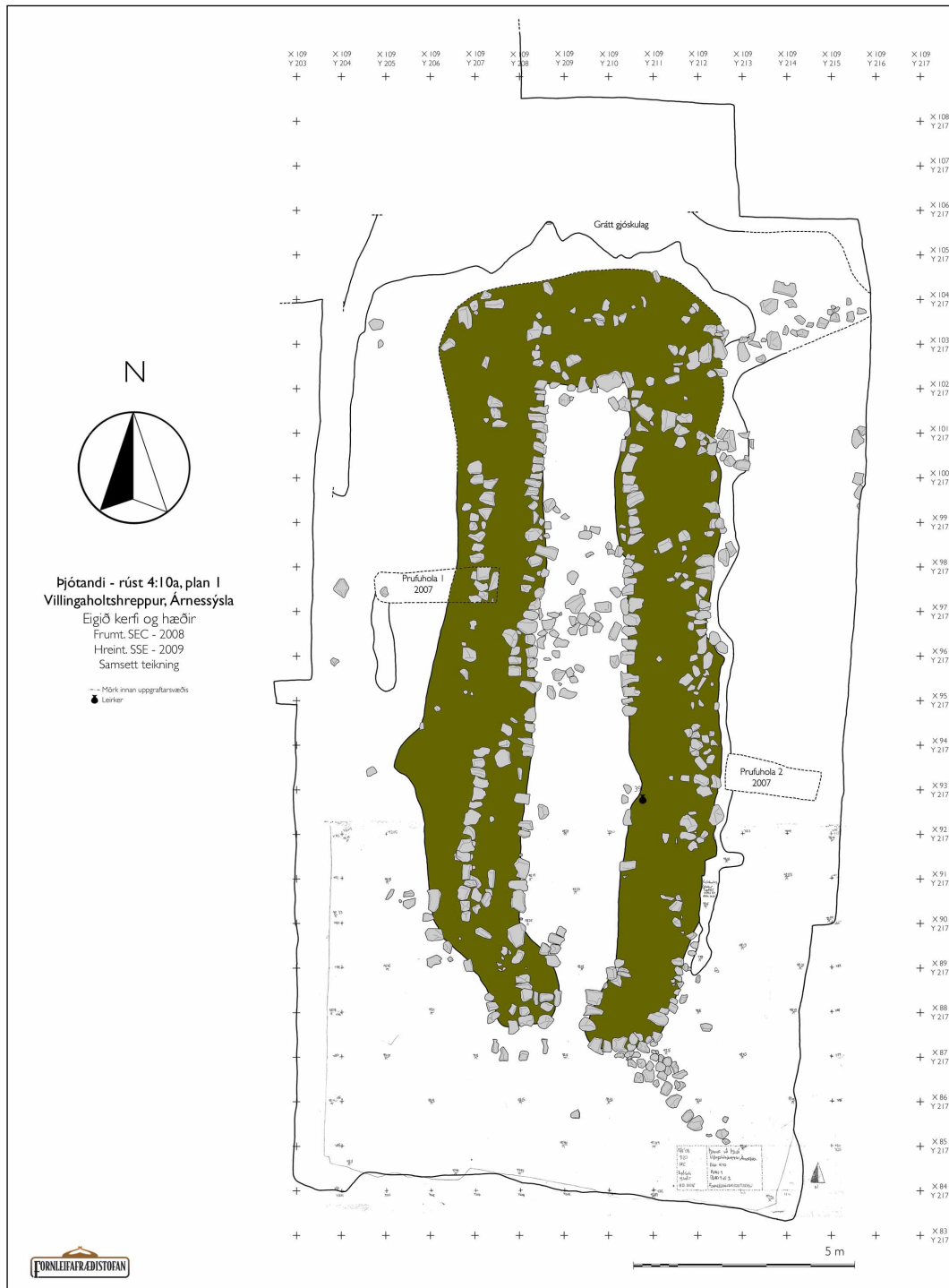
7 Teikningar

7.1 Rúst 4:10a-e

Mynd 52. Yfirlitsteikning af rúst 4:10a-e. (Frumt. ÁG, KM, SEC, SSE. Hreint. SSE).

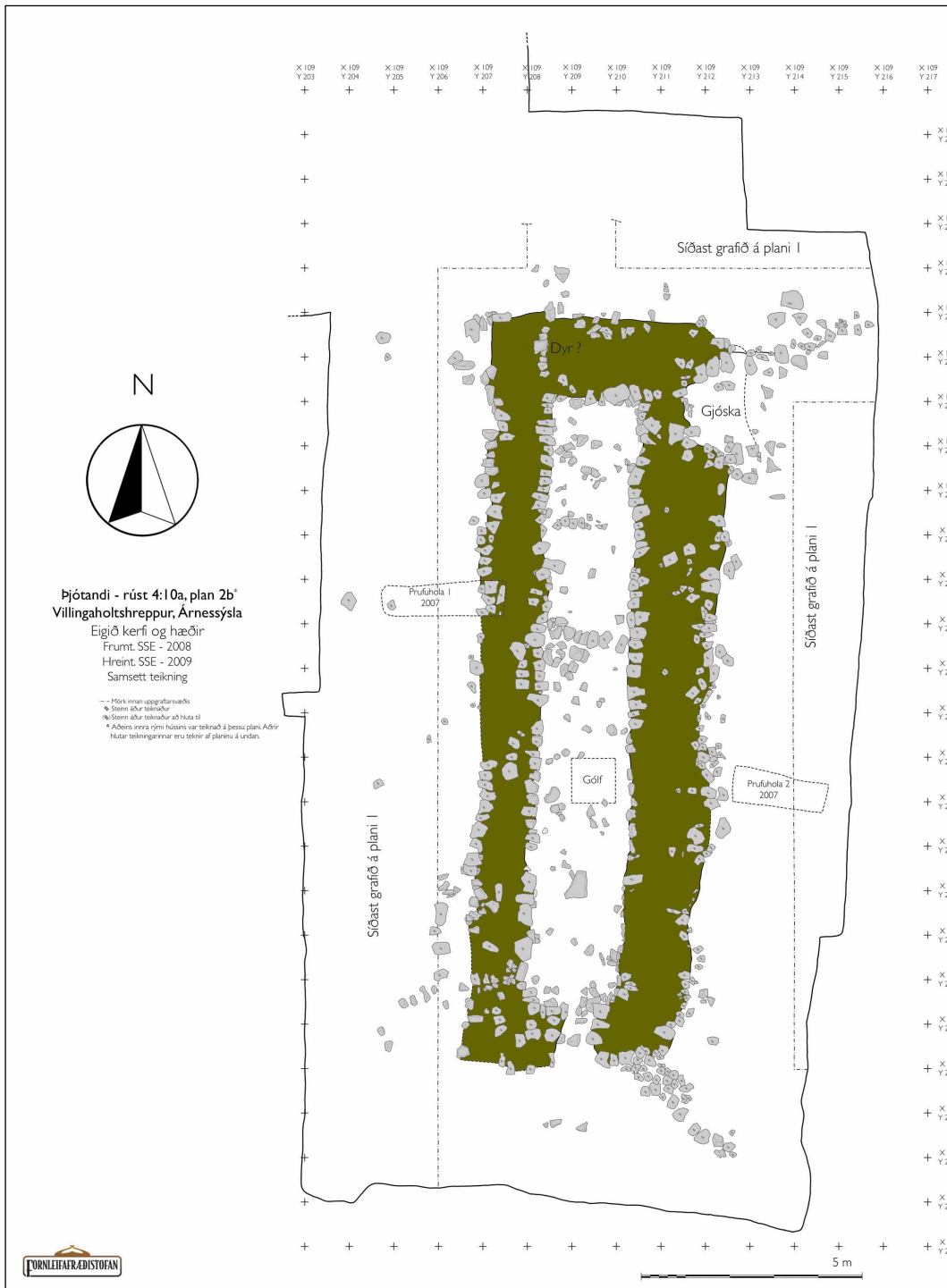
7.1.1 Hús 4:10a

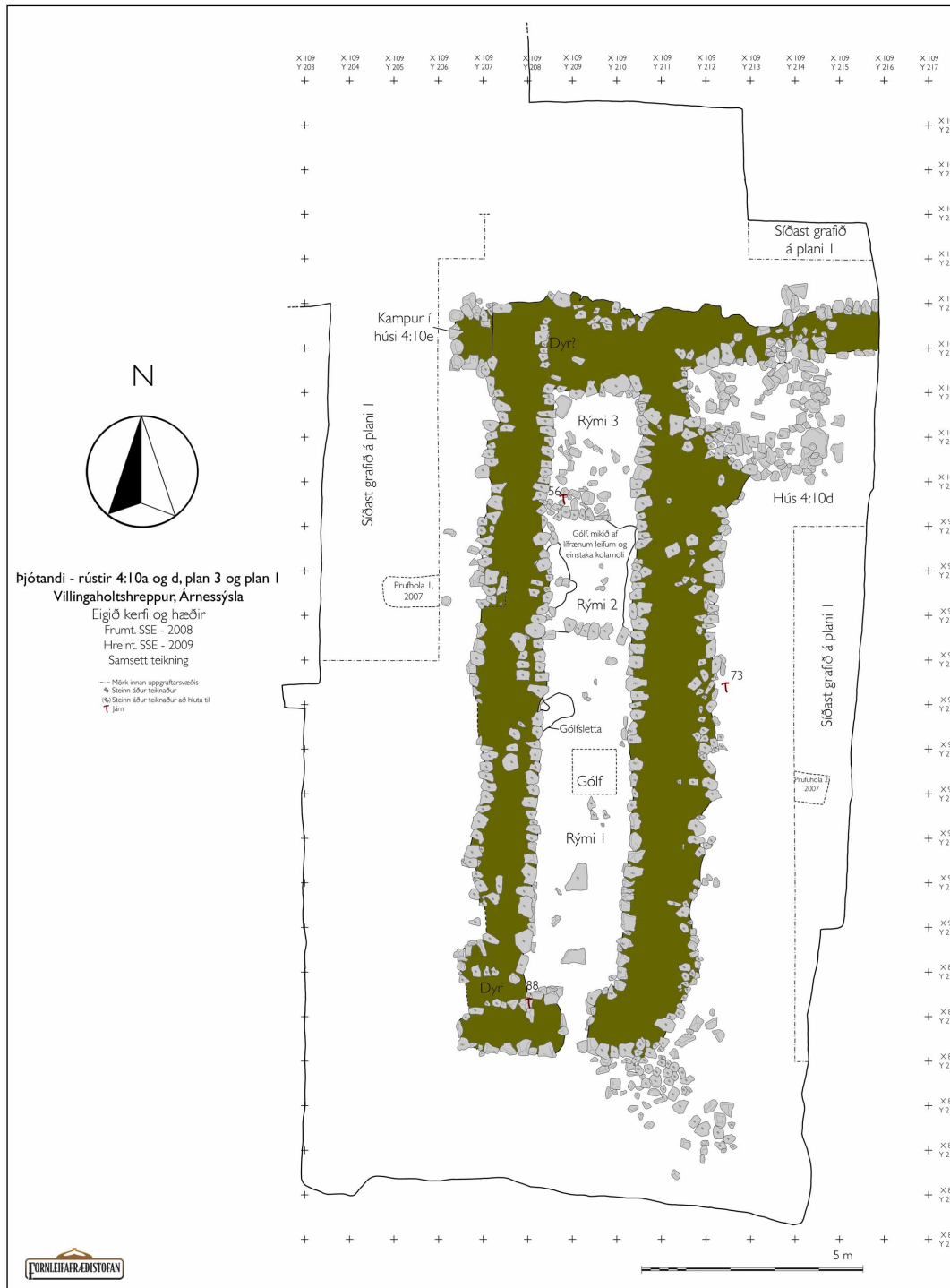
Mynd 53. Hús 4:10a, plan I (Frumt. SEC. Hreint. SSE).

Mynd 54. Hús 4:10a, plan 2 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

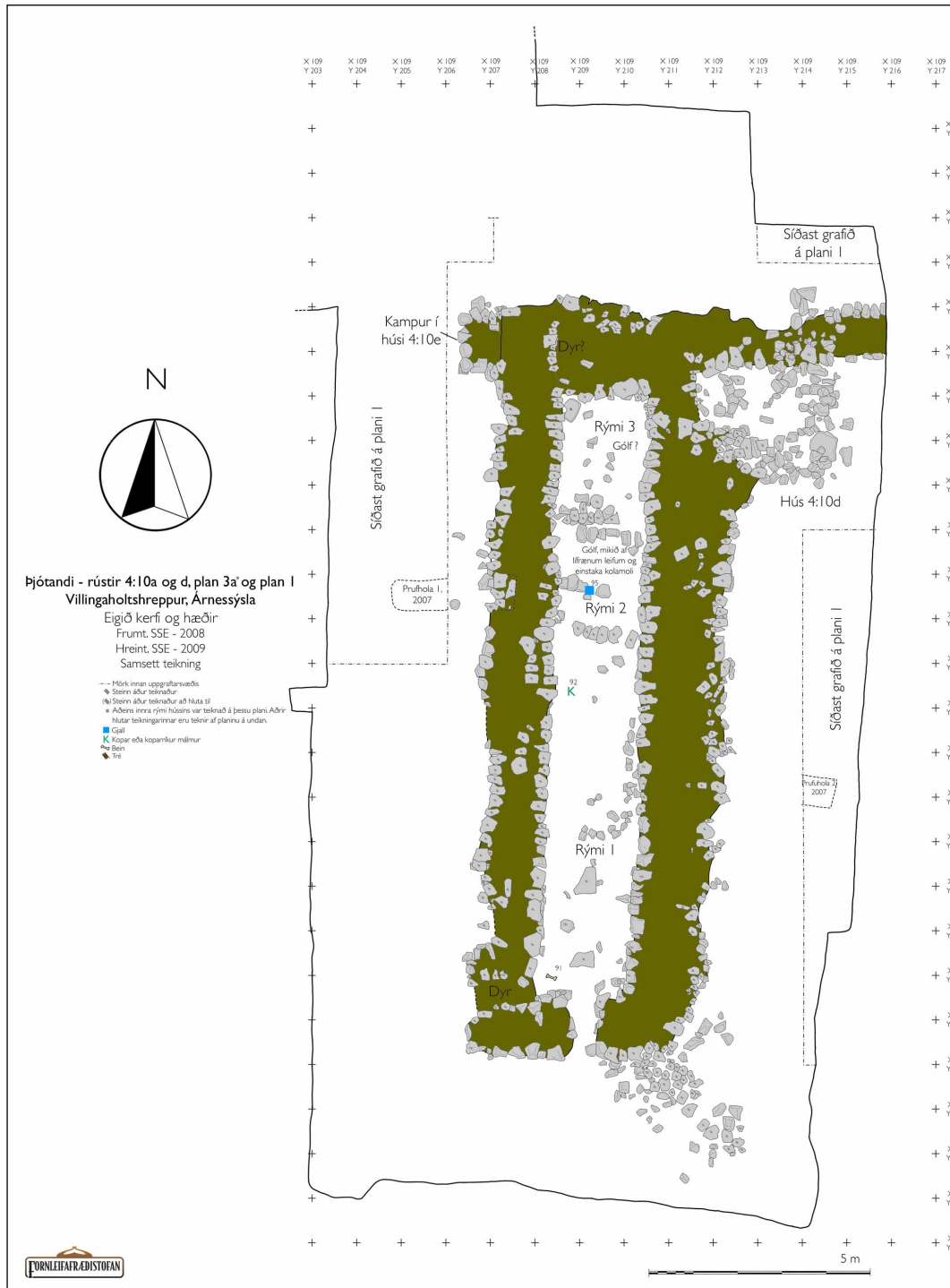

Mynd 55. Hús 4:10a, plan 2a (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

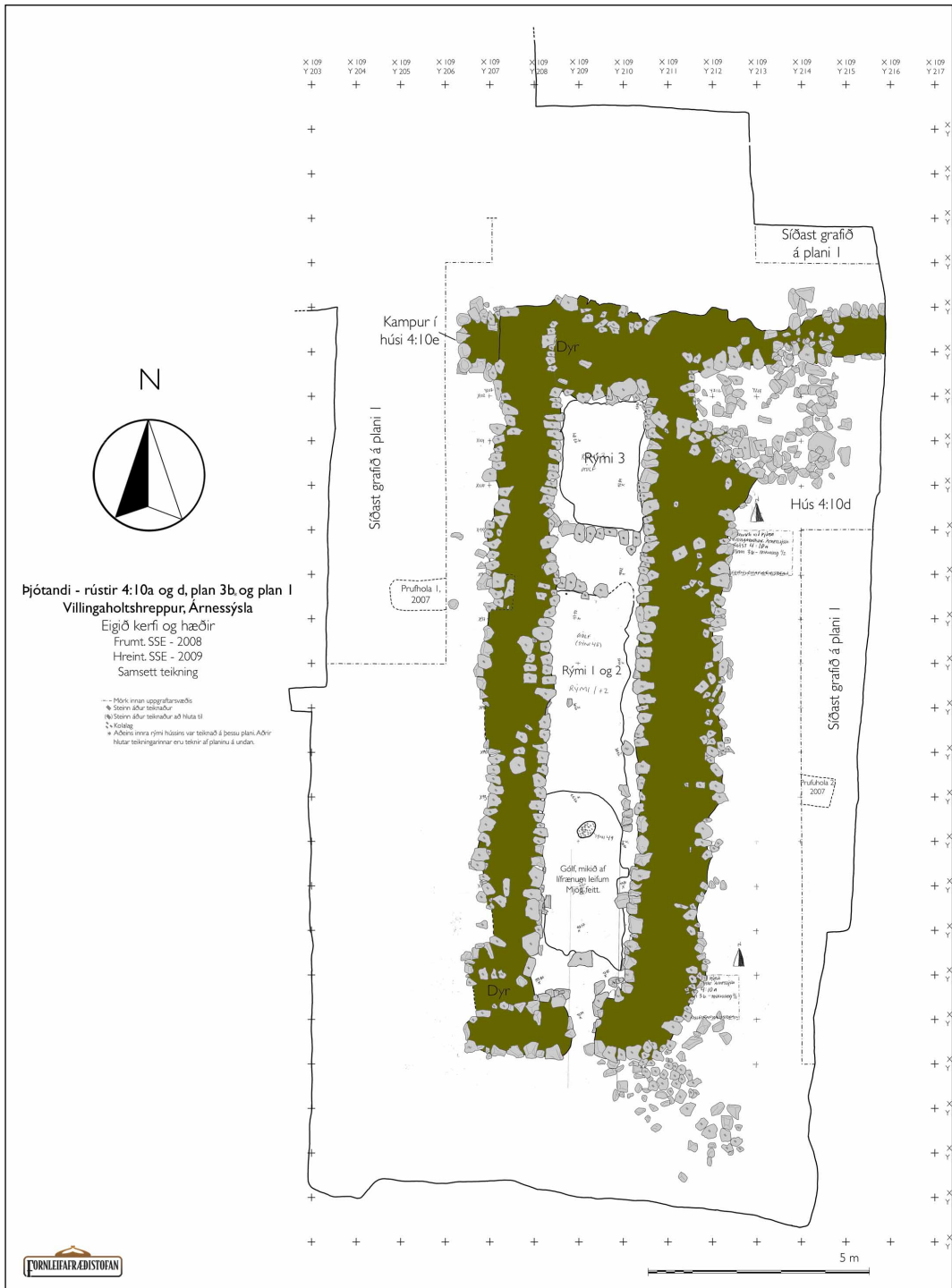

Mynd 56. Hús 4:10a, plan 3 og hús 4:10d, plan I (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

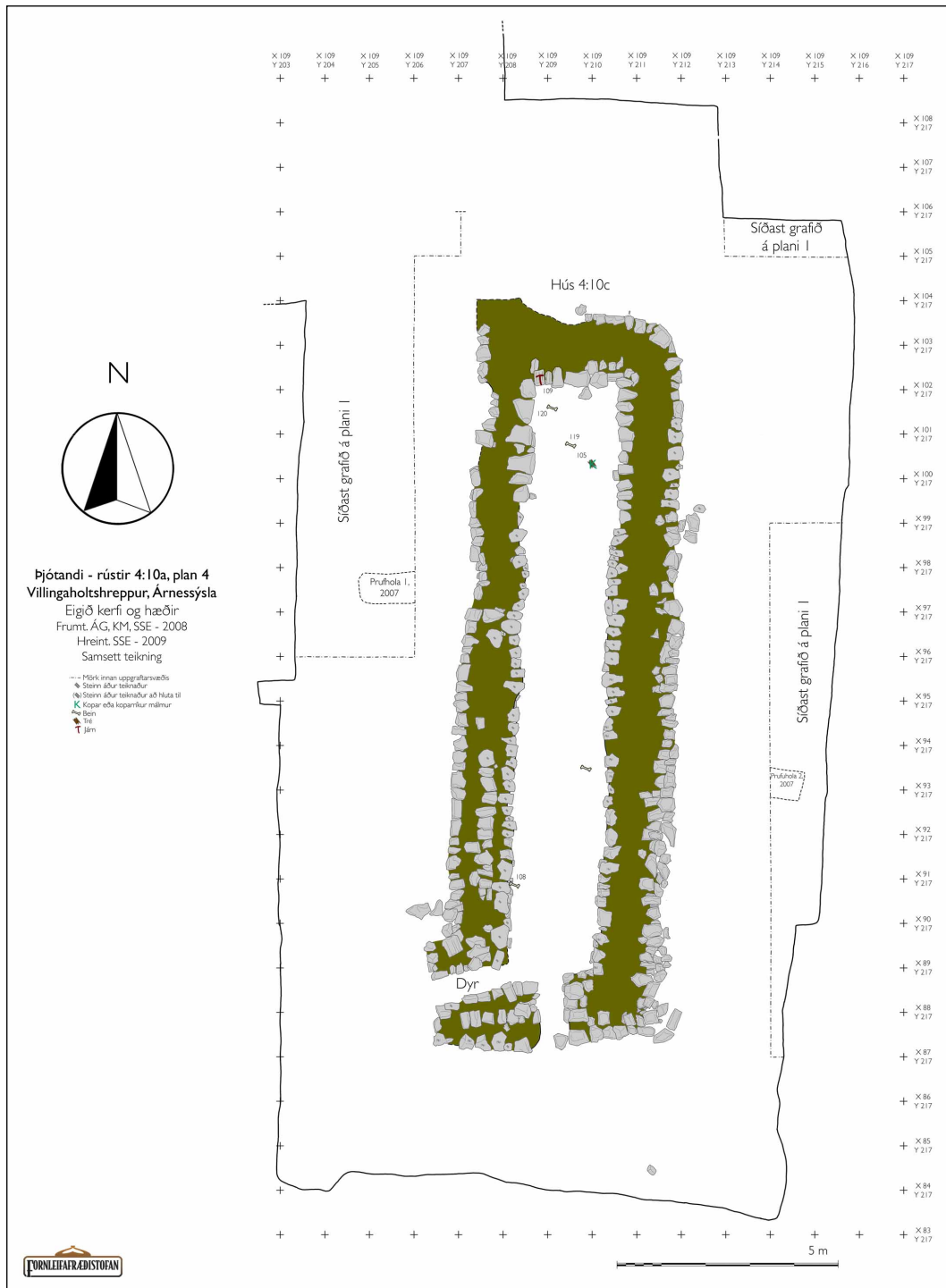

Mynd 57. Hús 4:10a, plan 3a og hús 4:10d, plan I (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

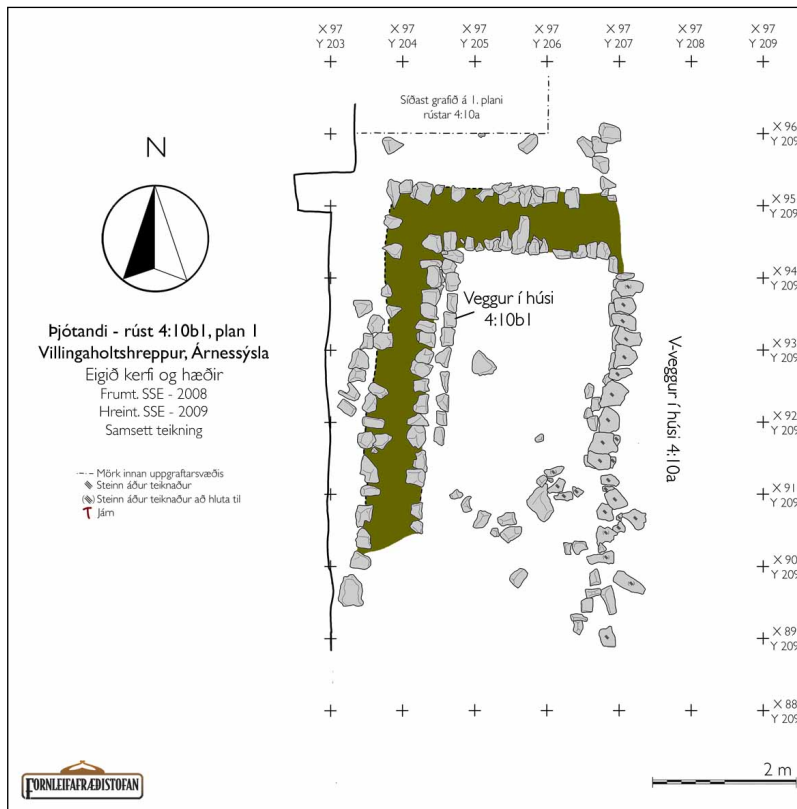

Mynd 58. Hús 4:10a, plan 3b (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

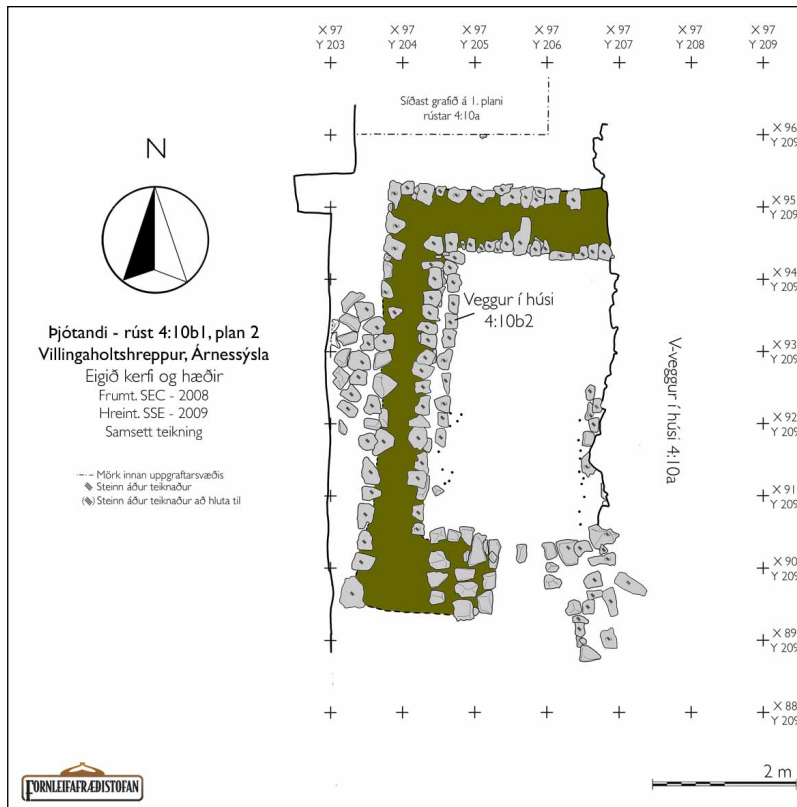

Mynd 59. Hús 4:10a, plan 4 (Frumt. ÁG, KM, SSE. Hreint. SSE).

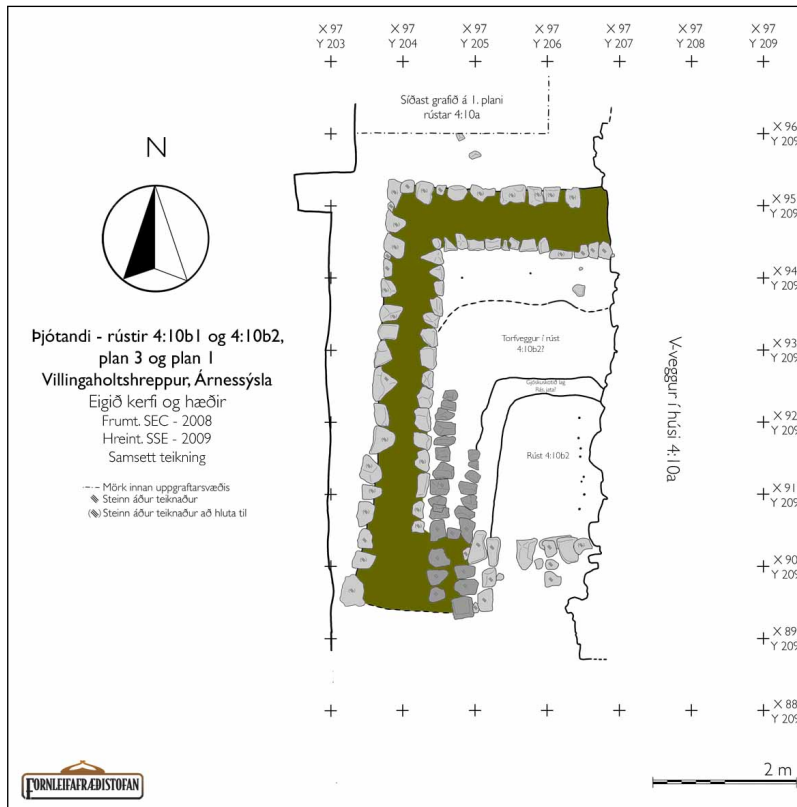
7.1.2 Hús 4:10b1-2

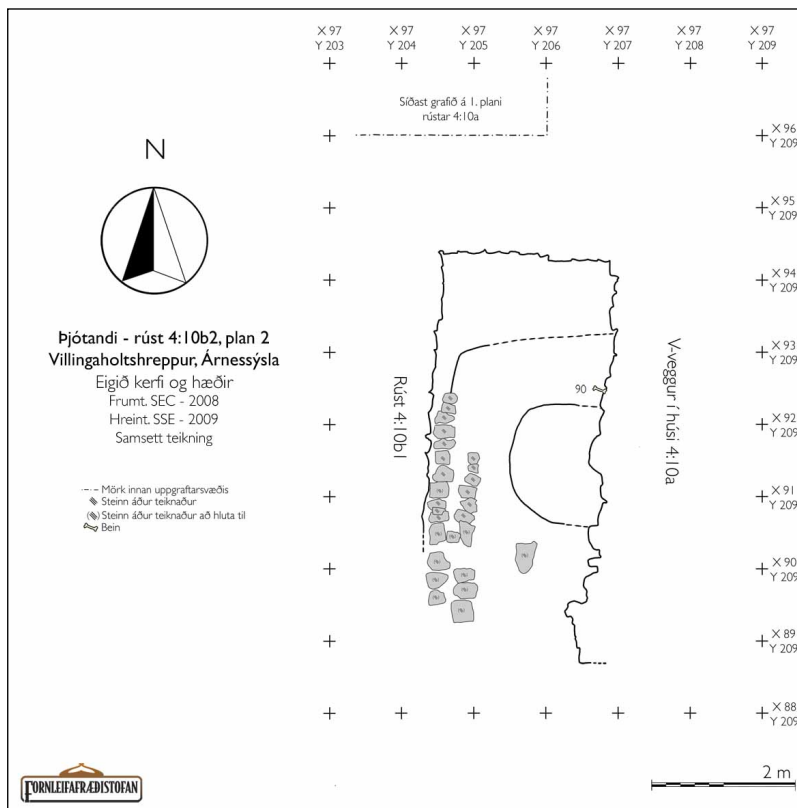
Mynd 60. Hús 4:10b1, plan 1 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

Mynd 61. Hús 4:10b1, plan 2 (Frumt. SEC. Hreint. SSE).

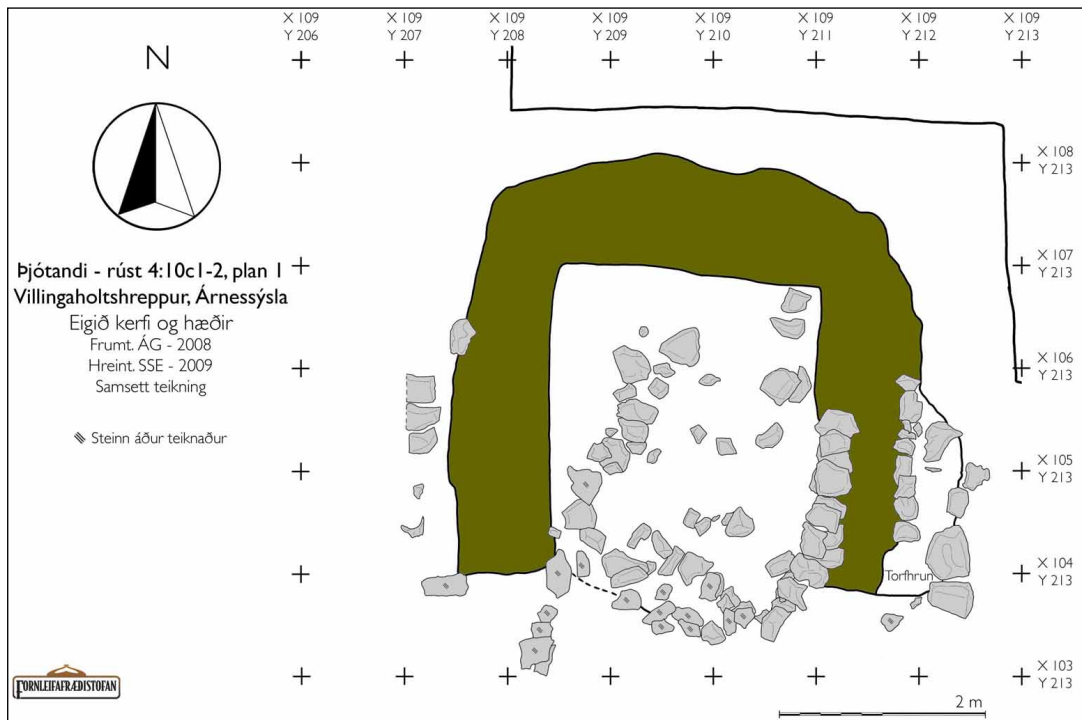

Mynd 62. Hús 4:10b1, plan 3 og 4:10b2, plan 1 (Frumt. SEC Hreint. SSE).

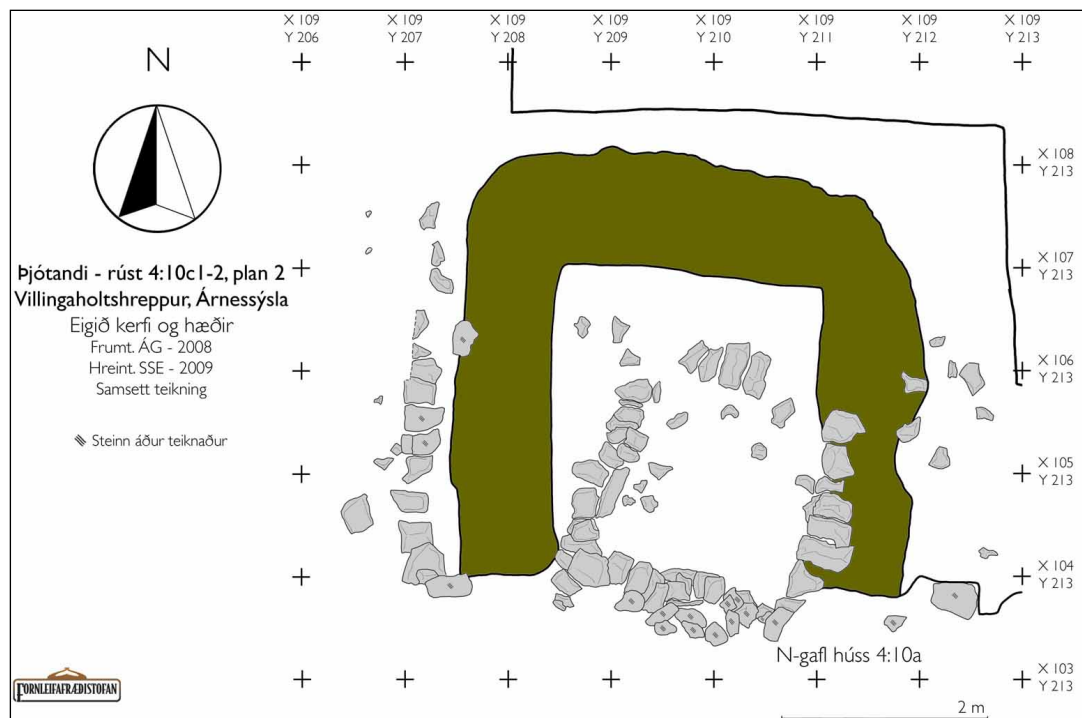

Mynd 63. Hús 4:10b2, plan 2 (Frumt. SEC Hreint. SSE).

7.1.3 Hús 4:10c1-2

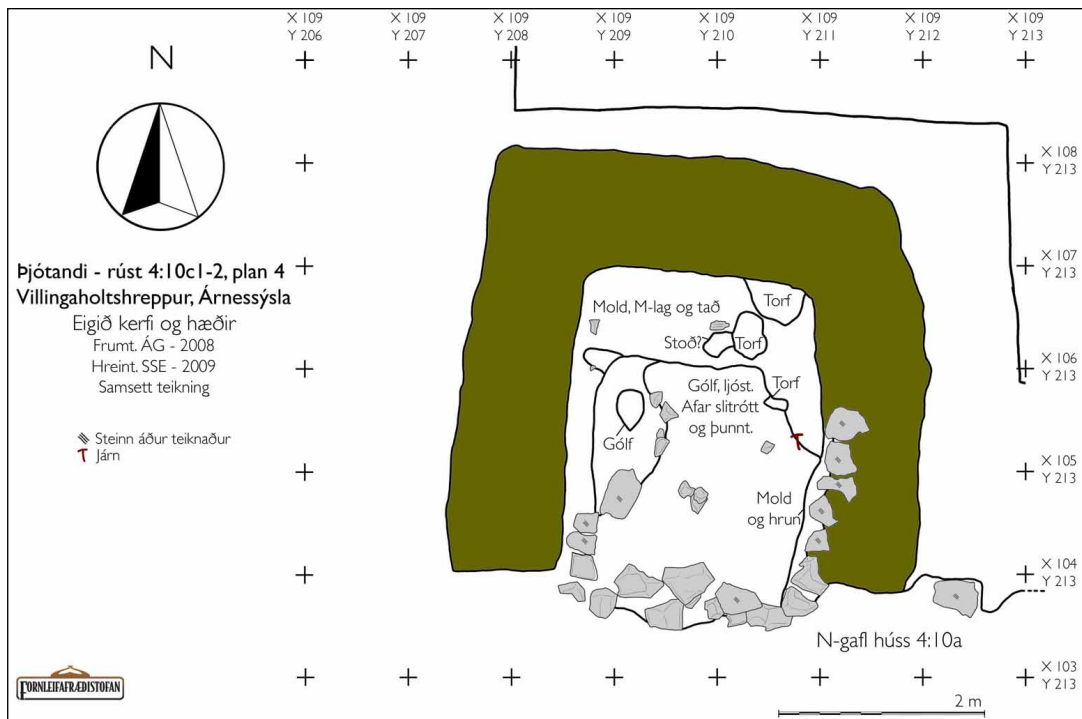
Mynd 64. Hús 4:10c1-2, plan 1 (Frumt. ÁG. Hreint. SSE).

Mynd 65. Hús 4:10c1-2, plan 2 (Frumt. ÁG. Hreint. SSE).

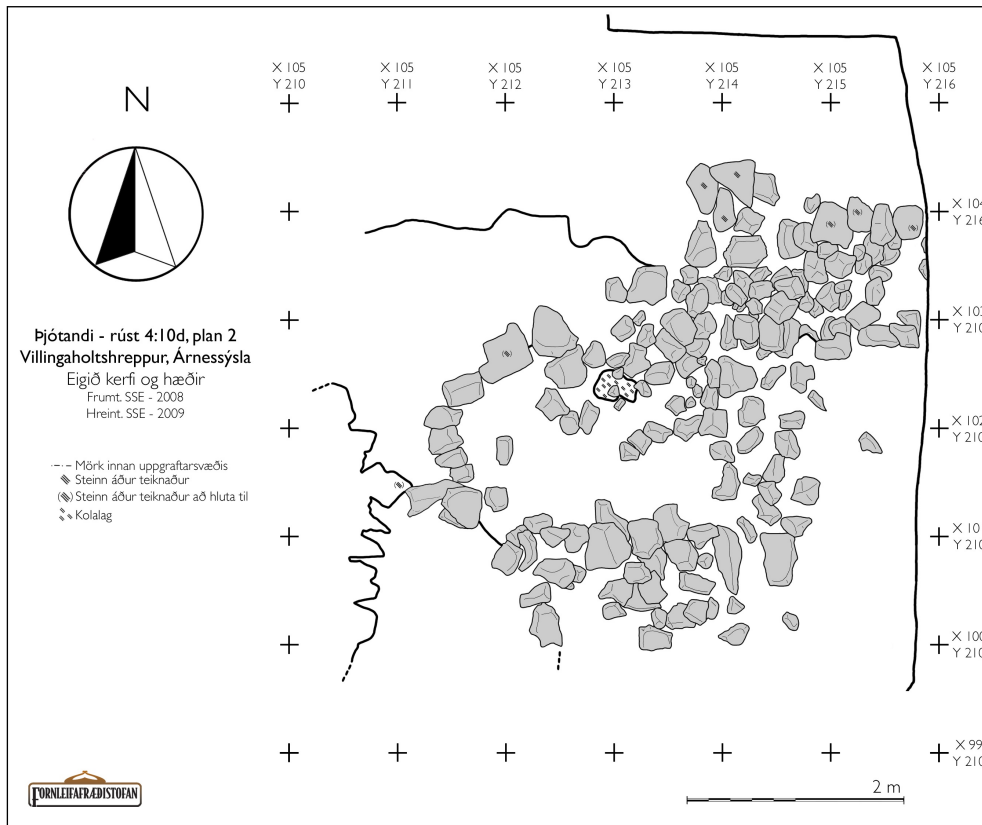

Mynd 66. Hús 4:10c1-2, plan 3 (Frumt. ÁG. Hreint. SSE).

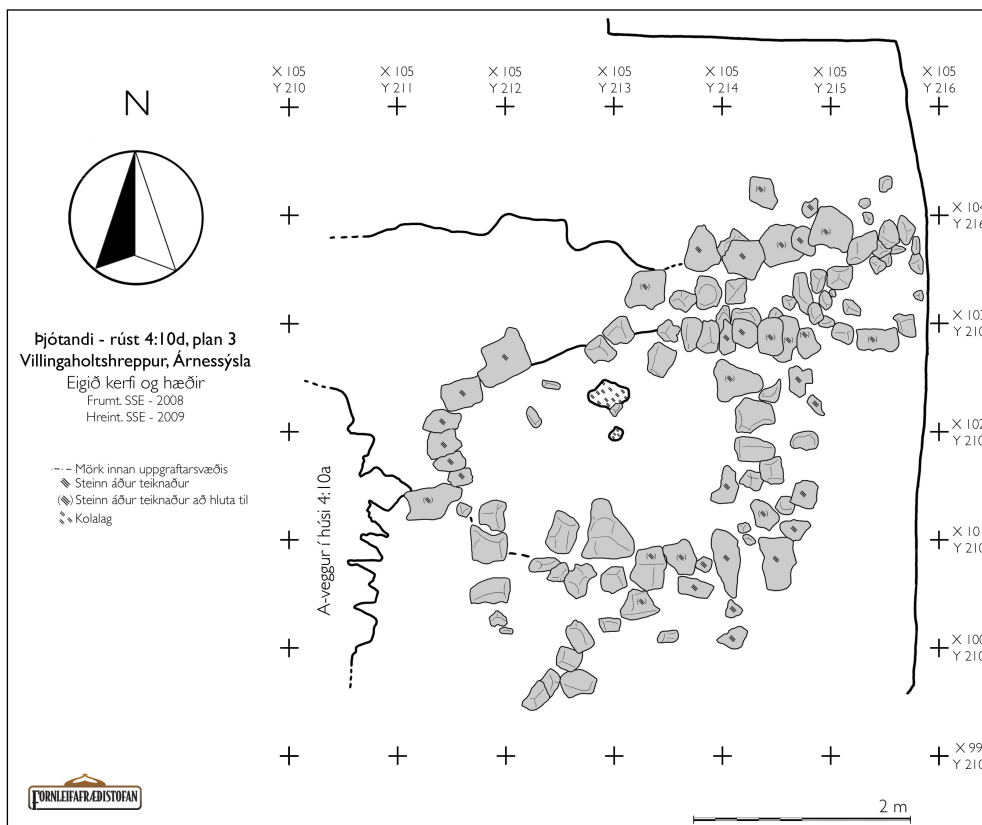

Mynd 67. Hús 4:10c1-2, plan 4 (Frumt. ÁG. Hreint. SSE).

7.1.4 Hús 4:10d

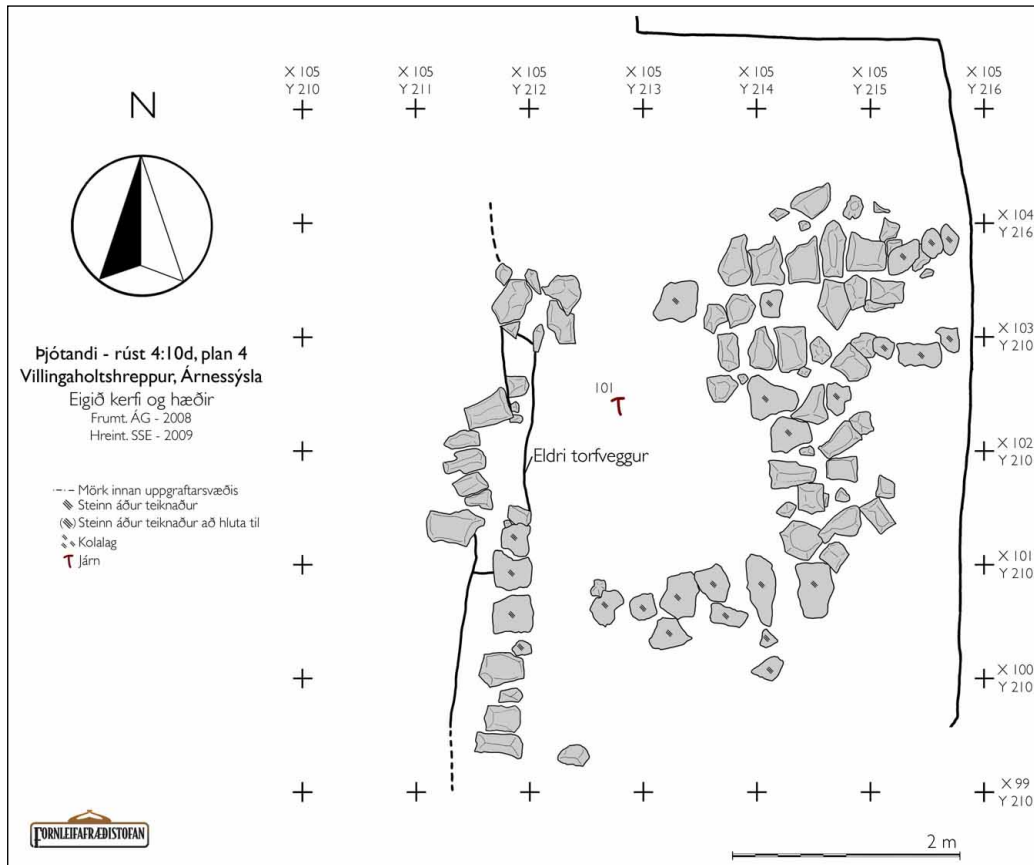

Mynd 68. Hús 4:10d, plan 2 (Frumt. SSE. Hreint. SSE). Plan 1 má sjá á plani 3 í húsi 4:10a.

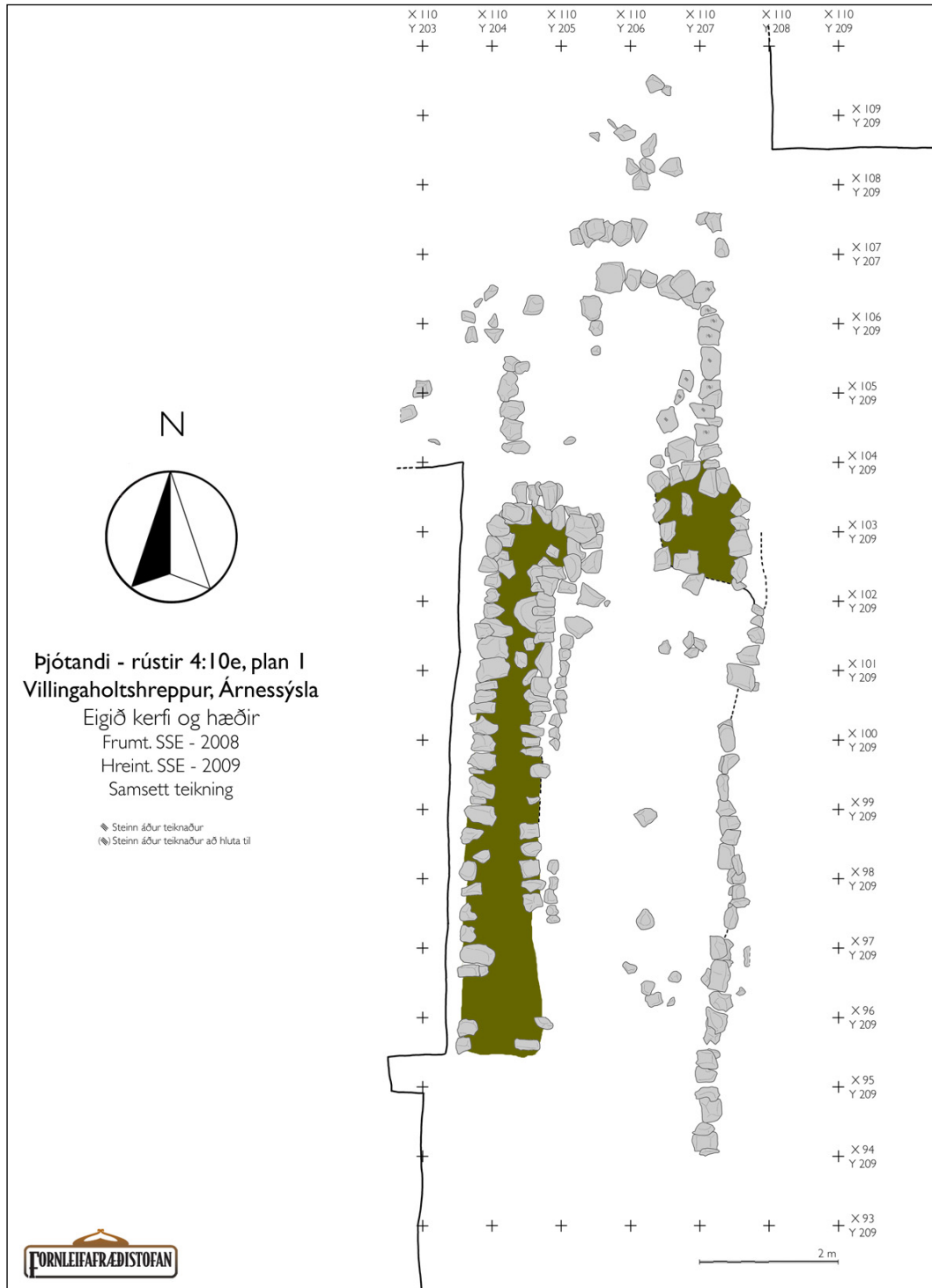
Mynd 69. Hús 4:10d, plan 3 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

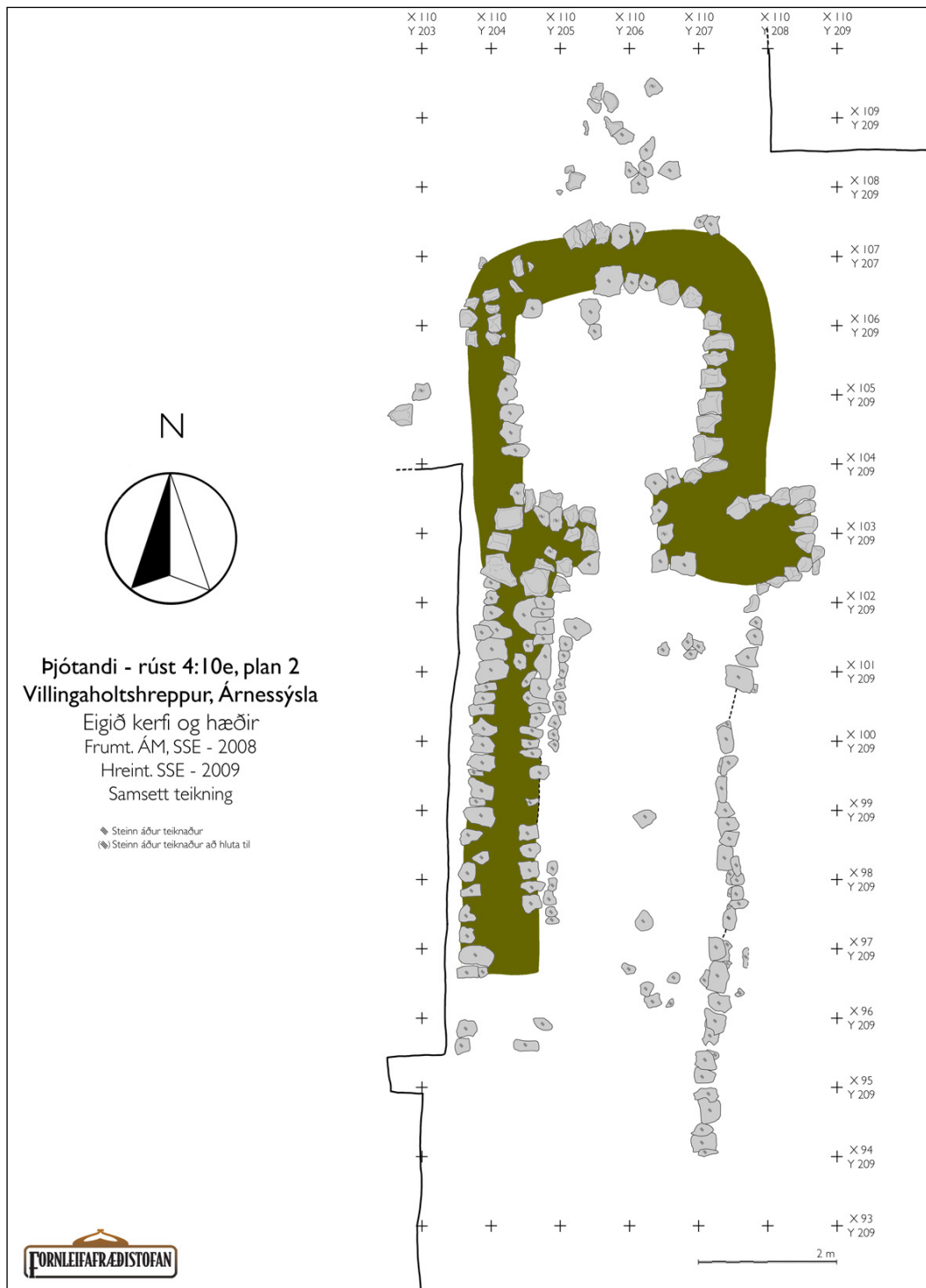

Mynd 70. Hús 4:10d, plan 4 (Frumt. ÁG. Hreint. SSE).

7.1.5 Hús 4:10e

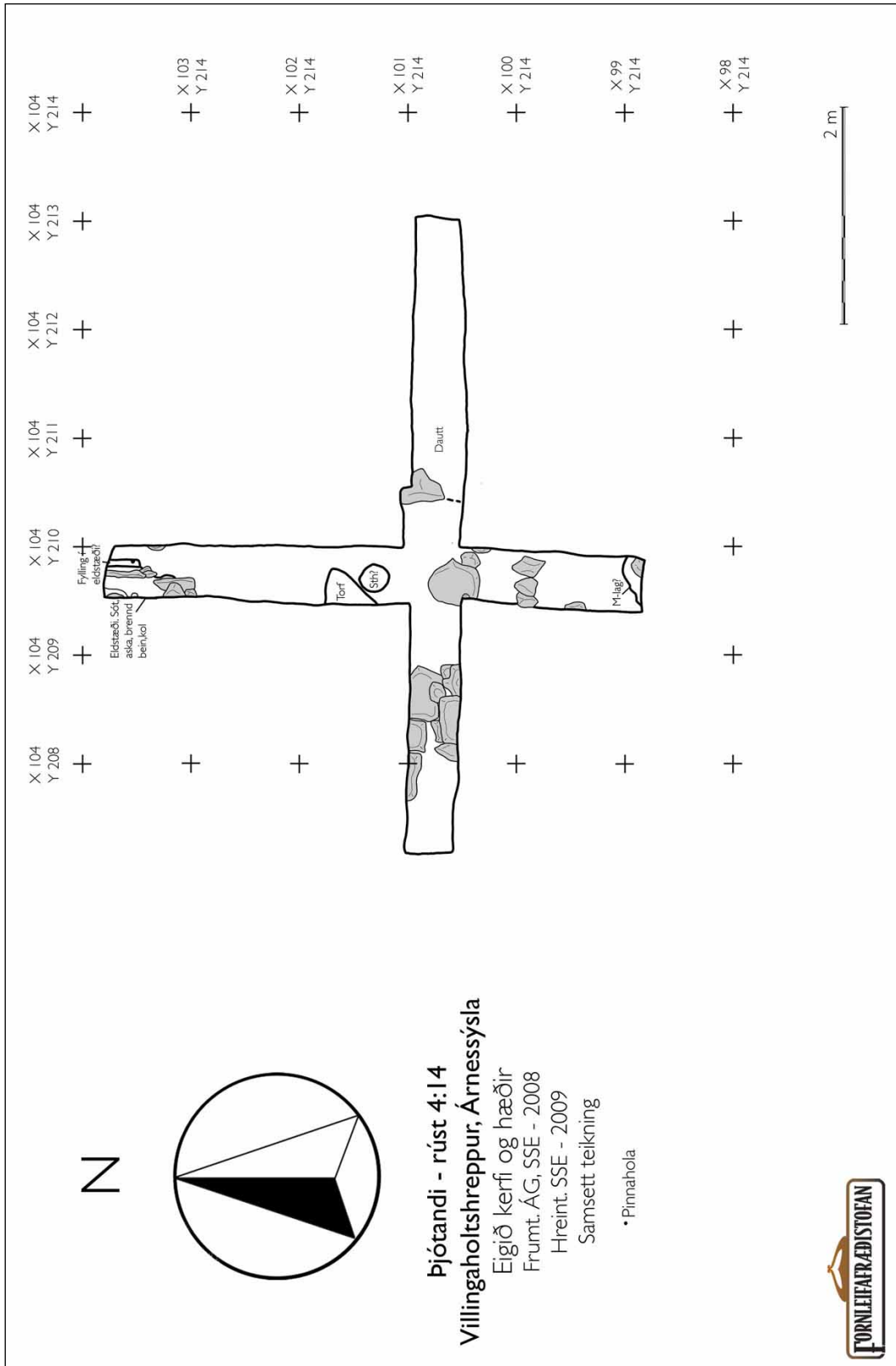

Mynd 71. Hús 4:10e, plan I (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

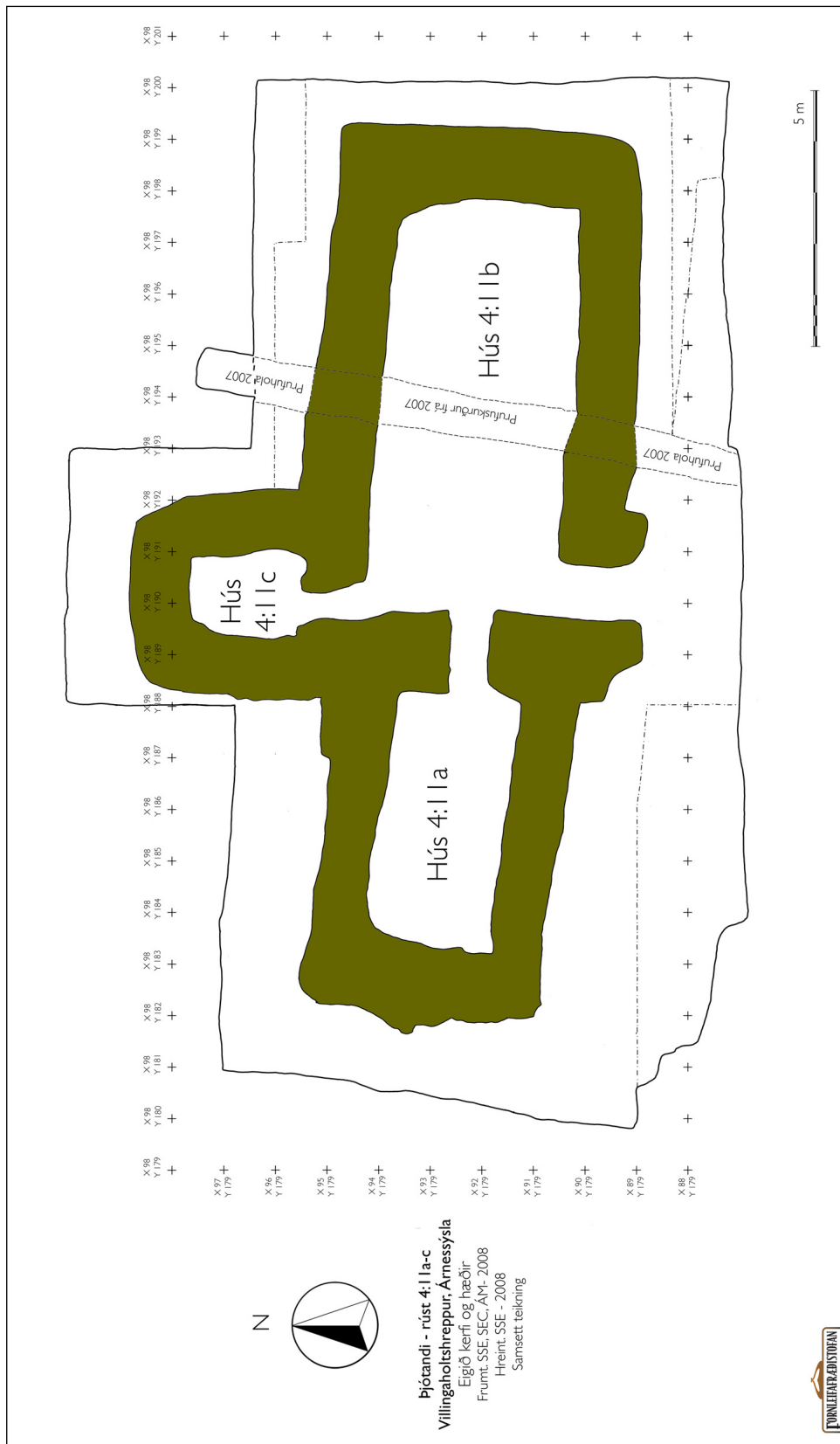
Mynd 72. Hús 4:10e, plan e (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

7.1.6 Hús 4:14

Mynd 73. Prufuskurður í hús 4:14 (Frumt. ÁG, SSE. Hreint. SSE).

7.2 Rúst 4:1 la-c

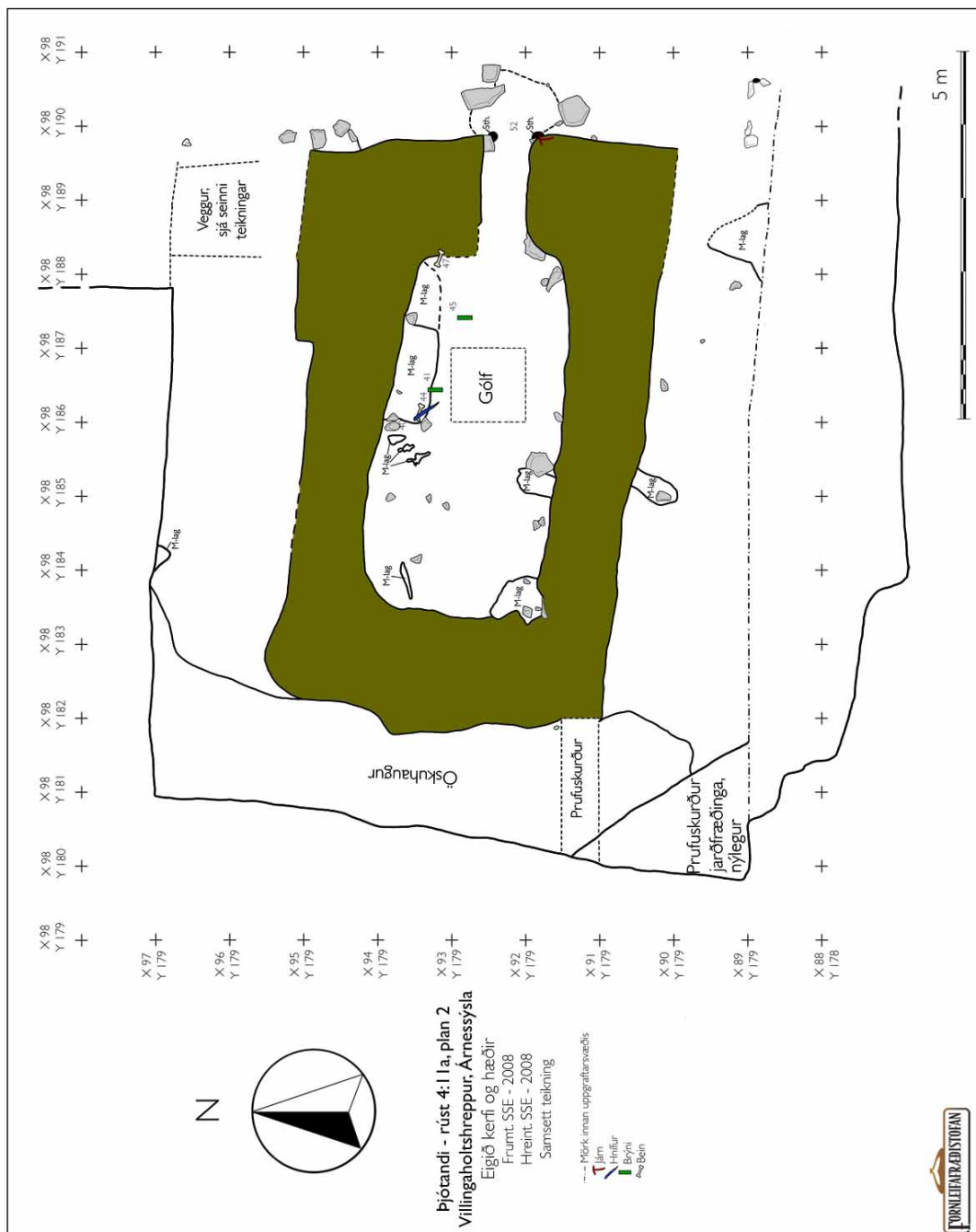

Mynd 74. Hús 4:1 la-c, yfirlitsteiking (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

7.2.1 Hús 4:11a

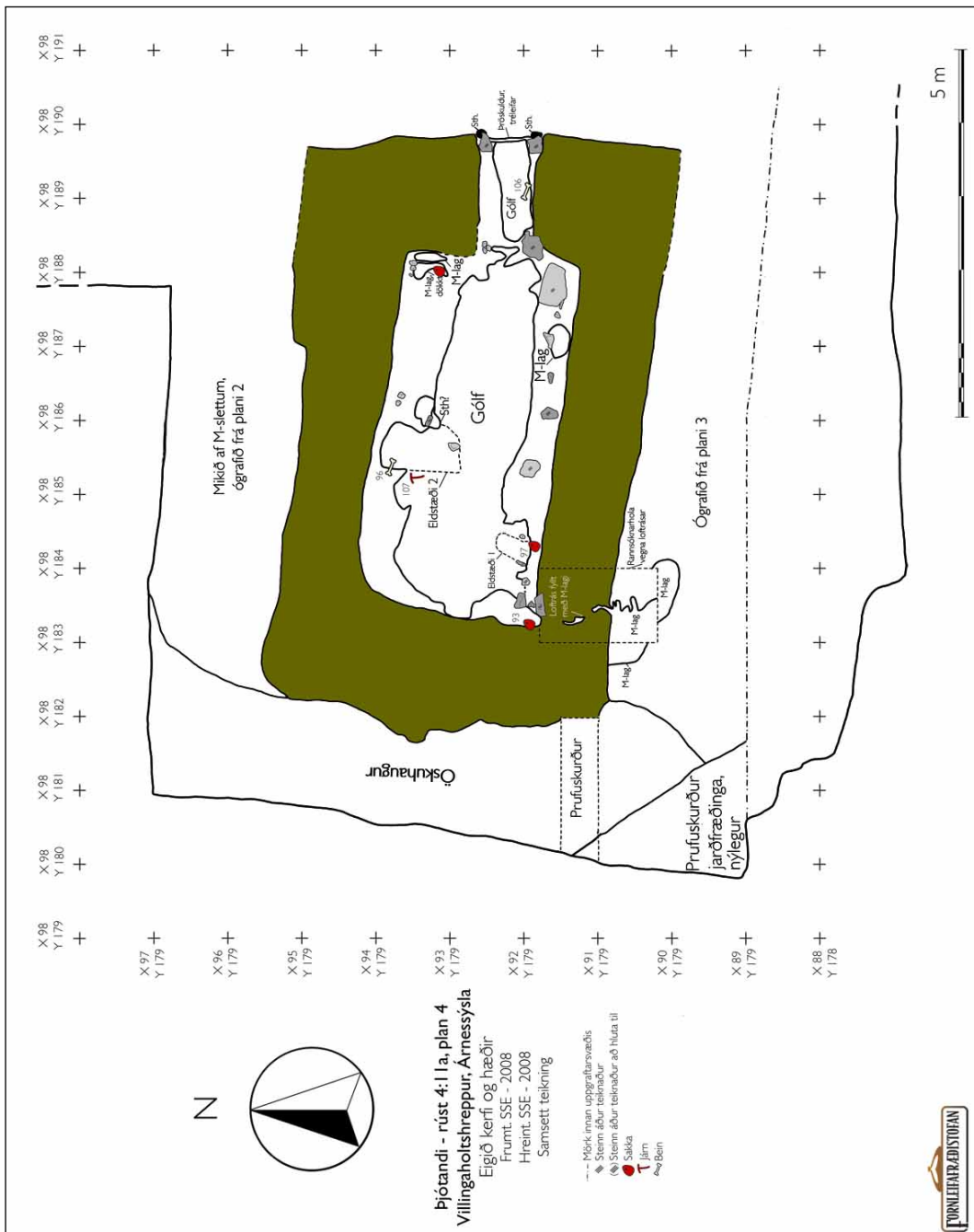
Mynd 75. Hús 4:10a, plan I (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

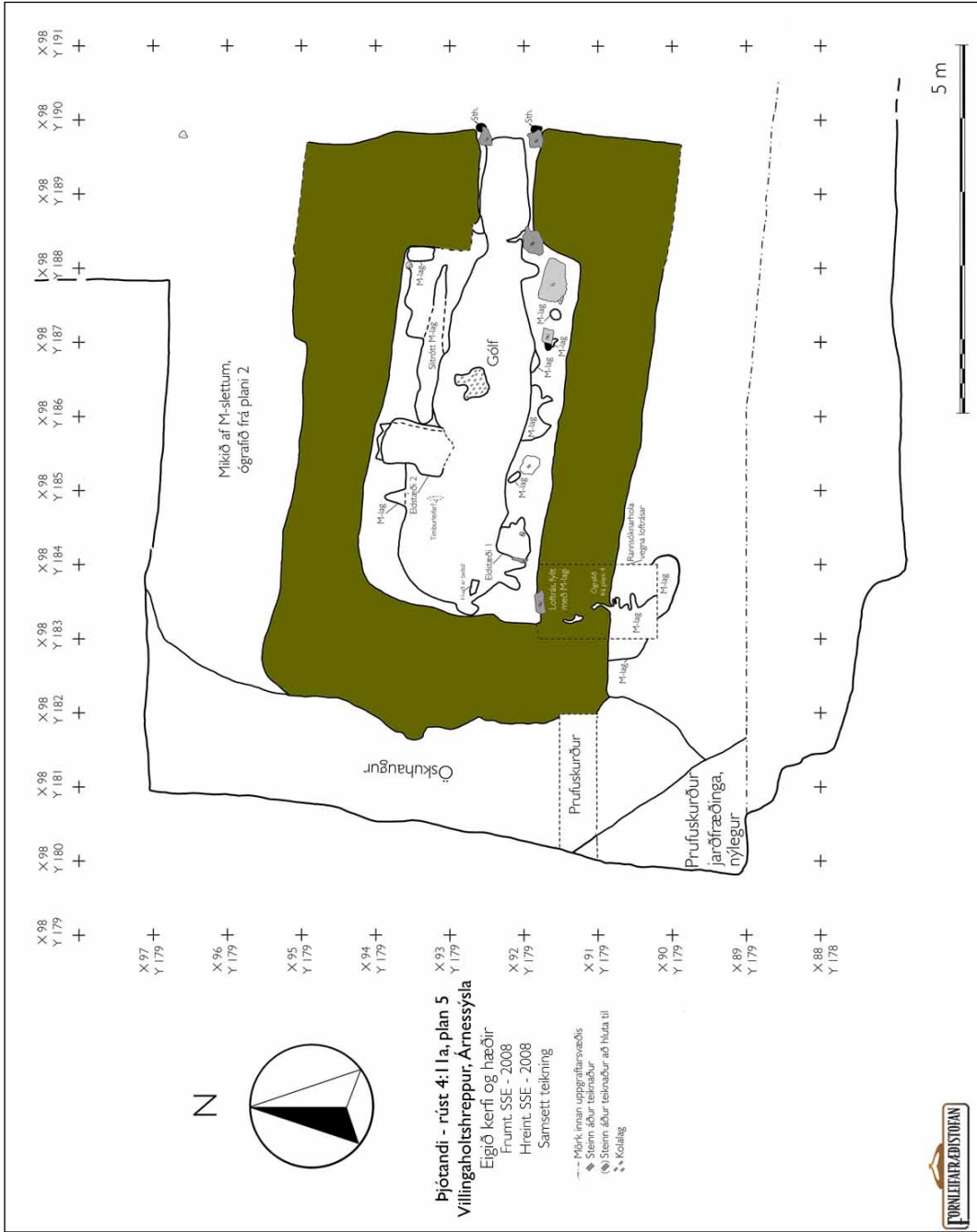
Mynd 76. Hús 4:10a, plan 2 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

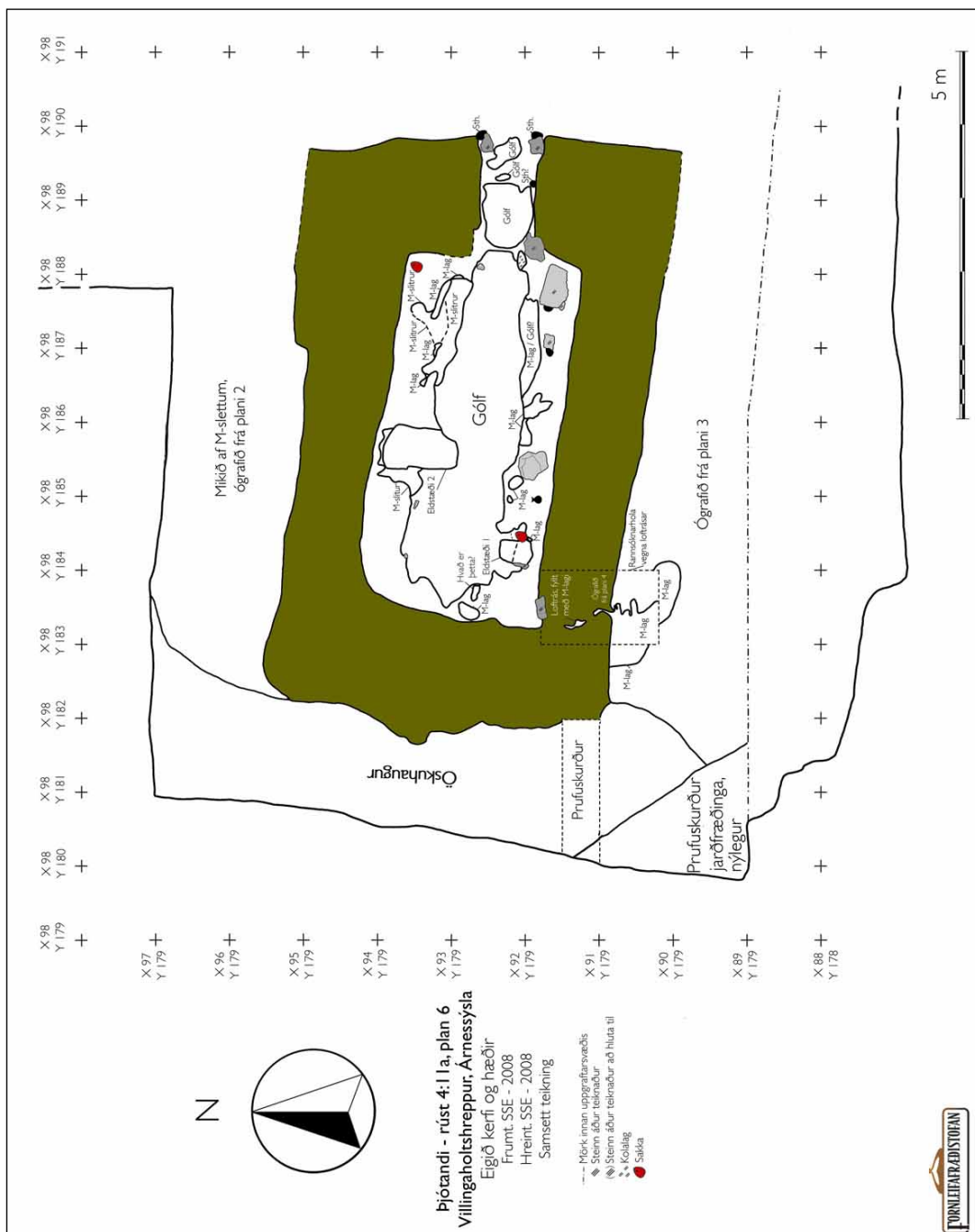

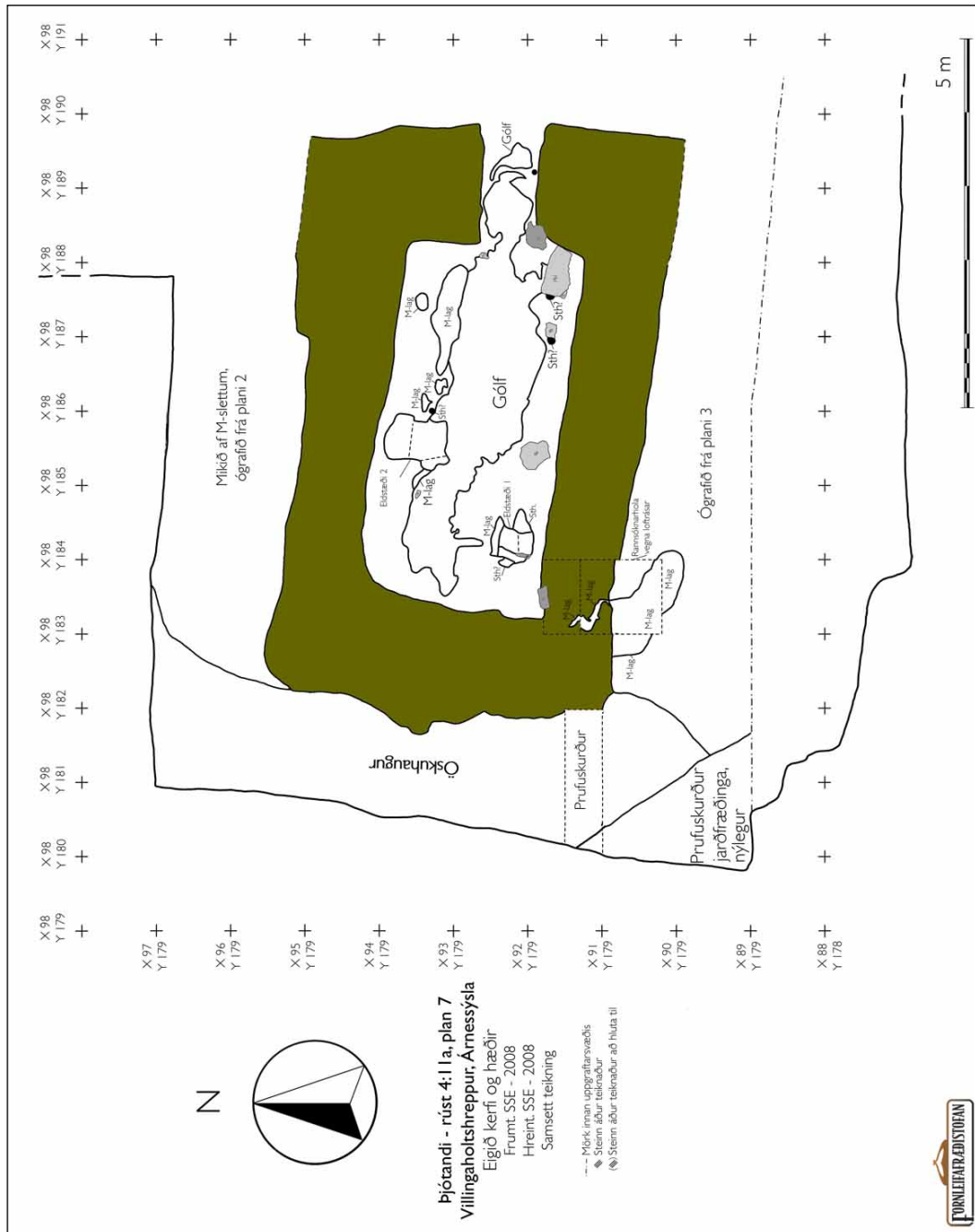
Mynd 78. Hús 4:10a, plan 4 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

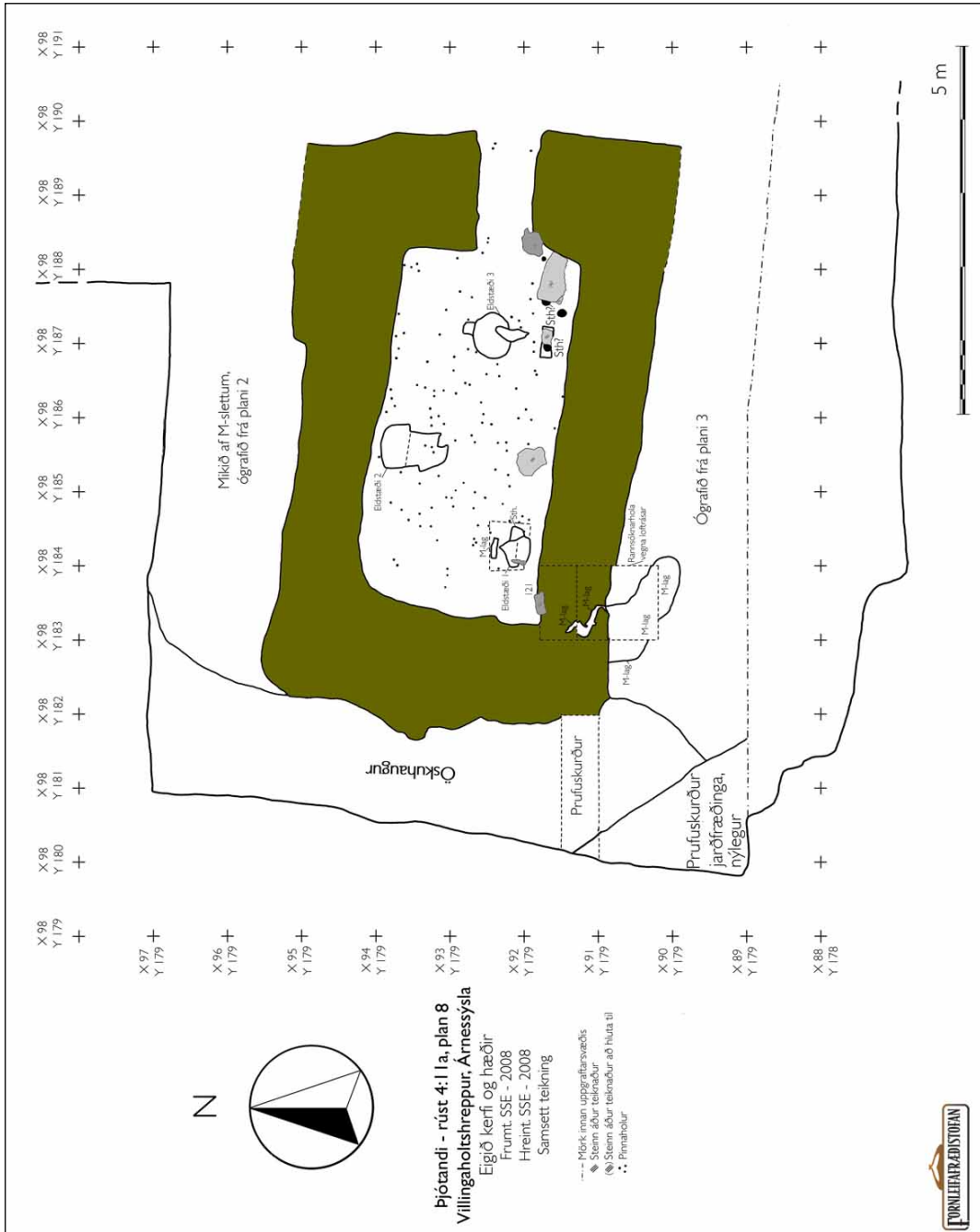
Mynd 79. Hús 4:10a, plan 5 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

Mynd 80. Hús 4:10a, plan 6 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

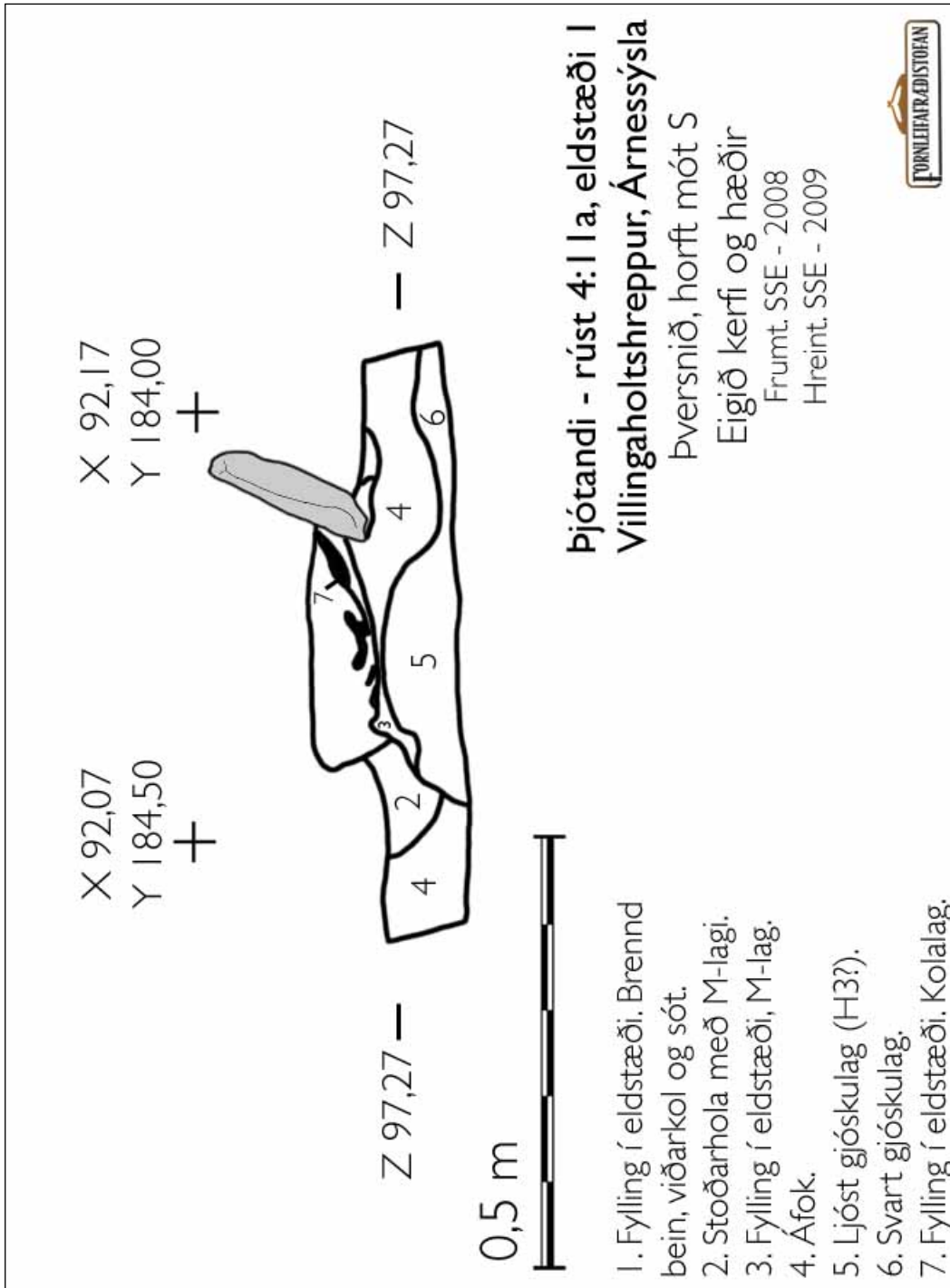
Mynd 81. Hús 4:10a, plan 7 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

Mynd 82. Hús 4:10a, plan 8 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

Mynd 83. Hús 4:10a, plan 9 (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

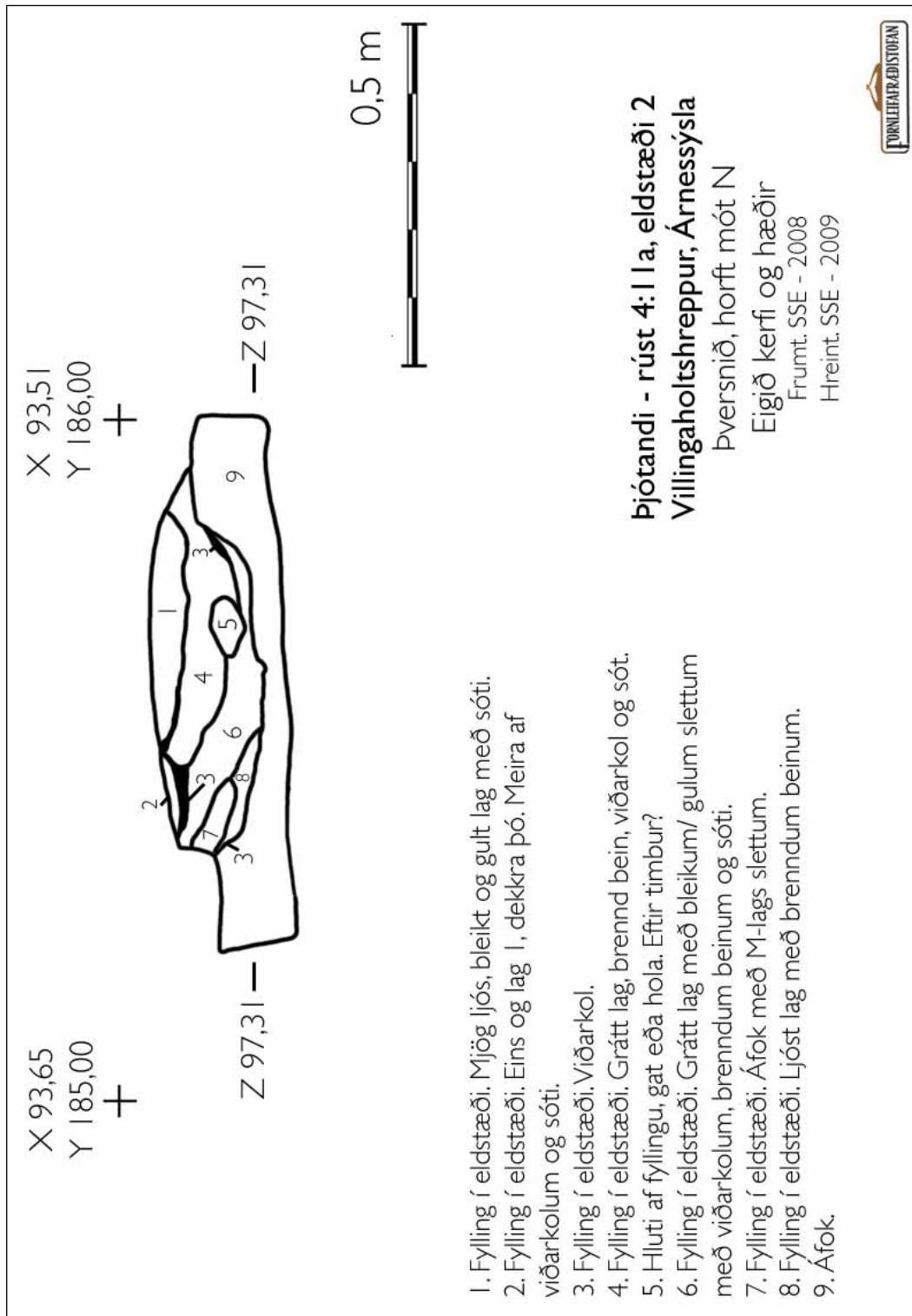
Þjótandi - rúst 4: I la, eldstæði I
Villingaholtshreppur, Árnessýsla

Þversnið, horft mót S
 Eigið kerfi og hæðir
 Frumt. SSE - 2008
 Hreint. SSE - 2009

1. Fylling í eldstæði. Brennd bein, viðarkol og sót.
2. Stoðarhola með M-lagi.
3. Fylling í eldstæði, M-lag.
4. Áfok.
5. Ljóst gjóskulag (H3?).
6. Svart gjóskulag.
7. Fylling í eldstæði. Kolalag.

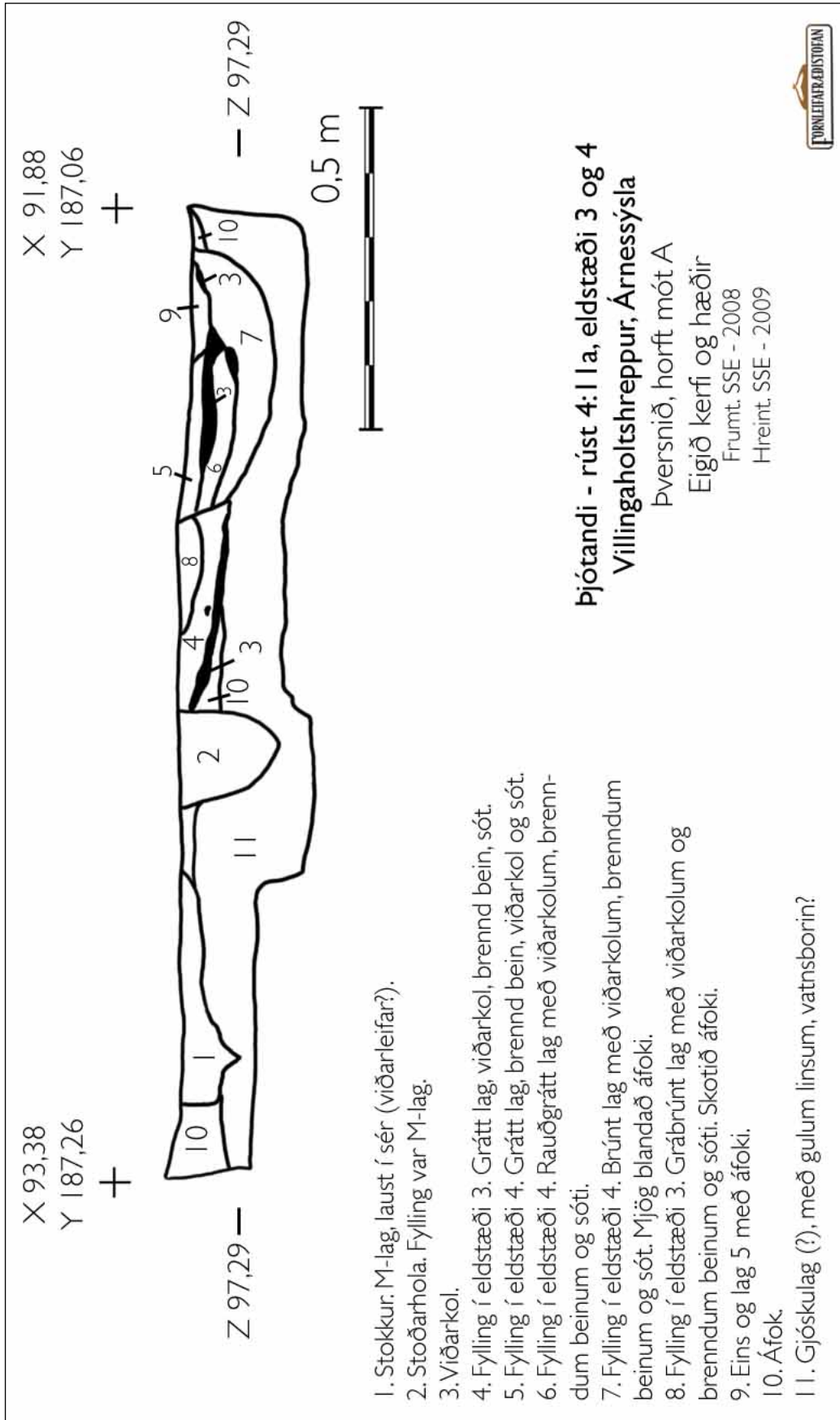

Mynd 84. Þversnið eldstæðis I í húsi 4: I la (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

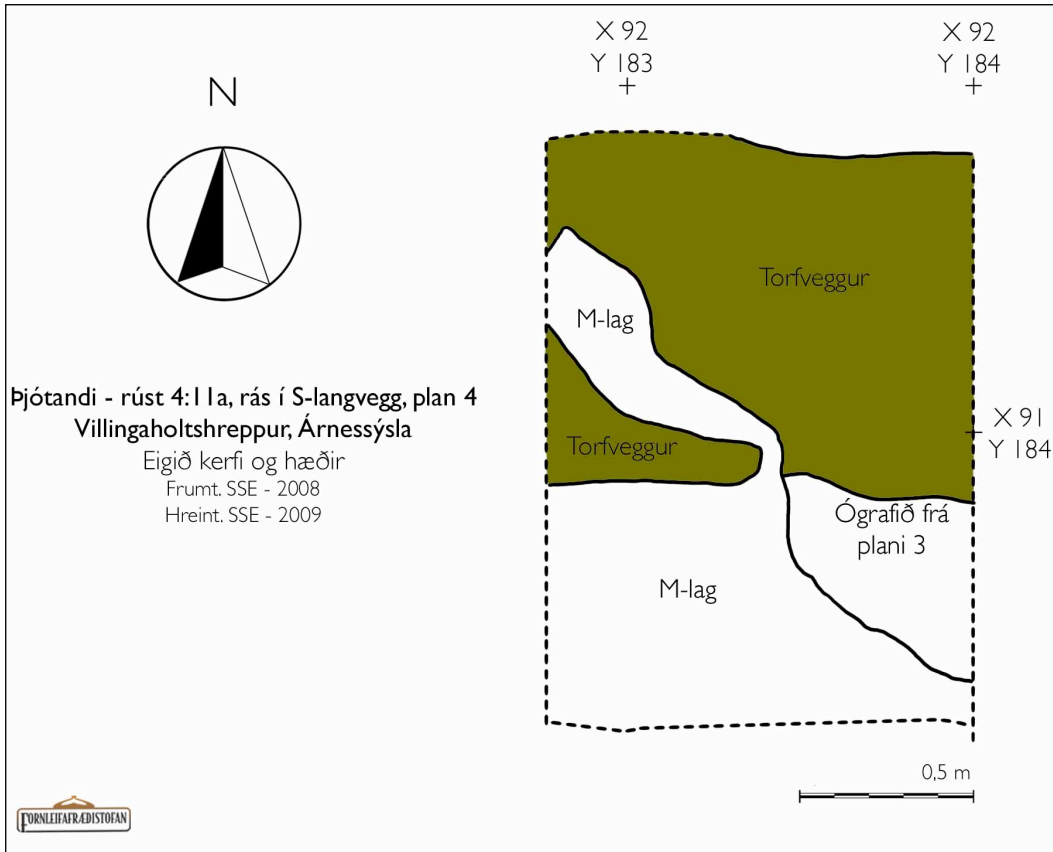

Mynd 85. Þversnið eldstæðis 2 í húsi 4:1 la (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

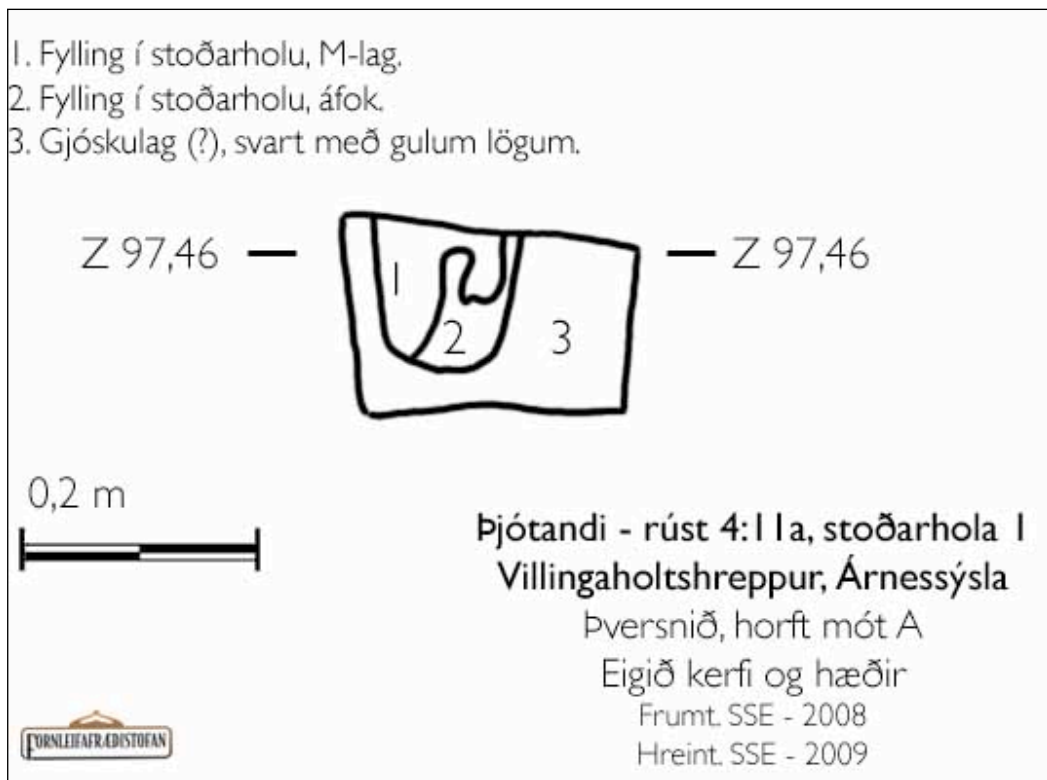

Mynd 86. Þversnið eldstæða 3 og 4 í húsi 4: I la (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

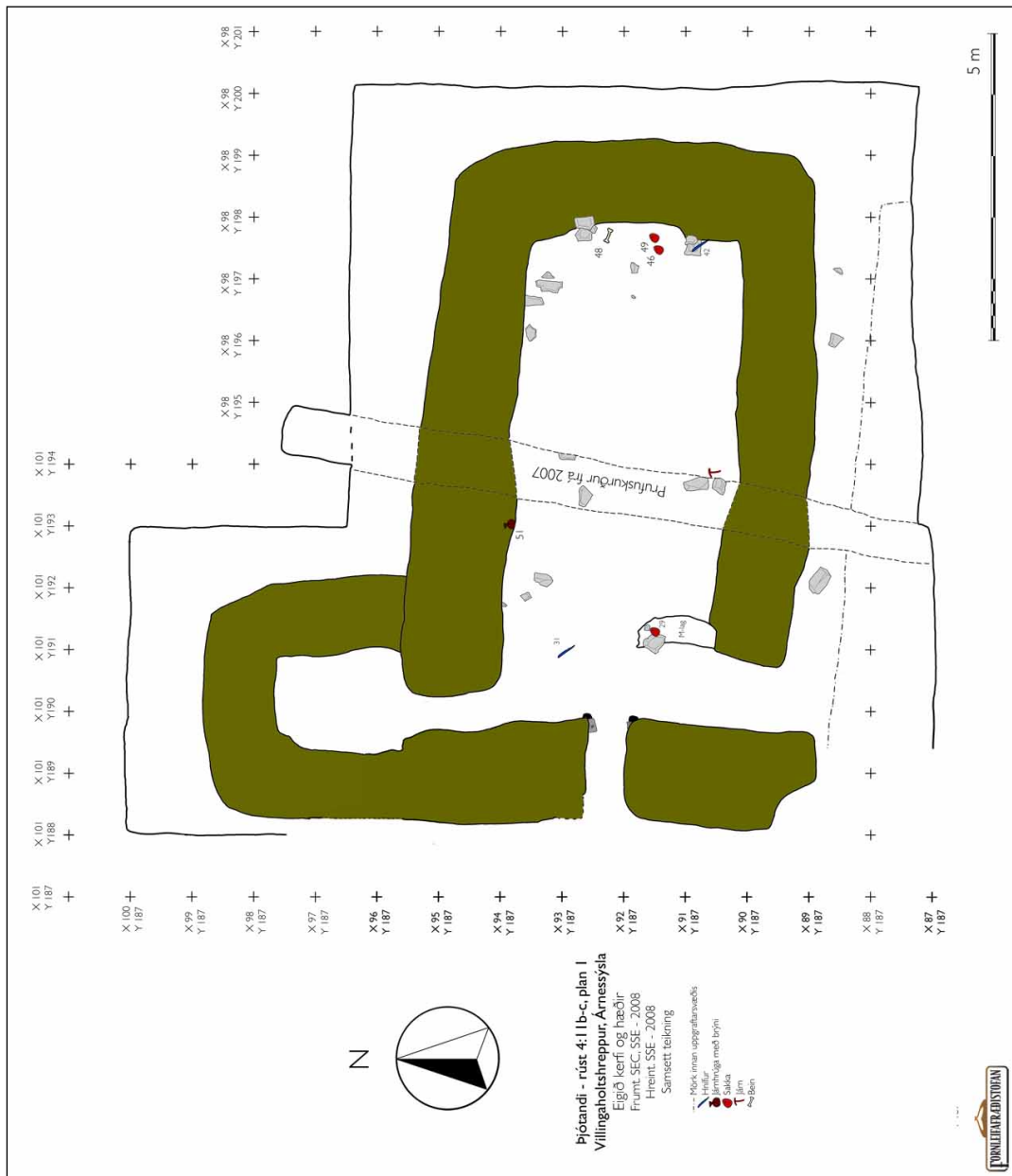

Mynd 87. Sérteikning af rás sem lá í gegnum S-langvegg húss 4: I la (Frumt. SSE Hreint. SSE).

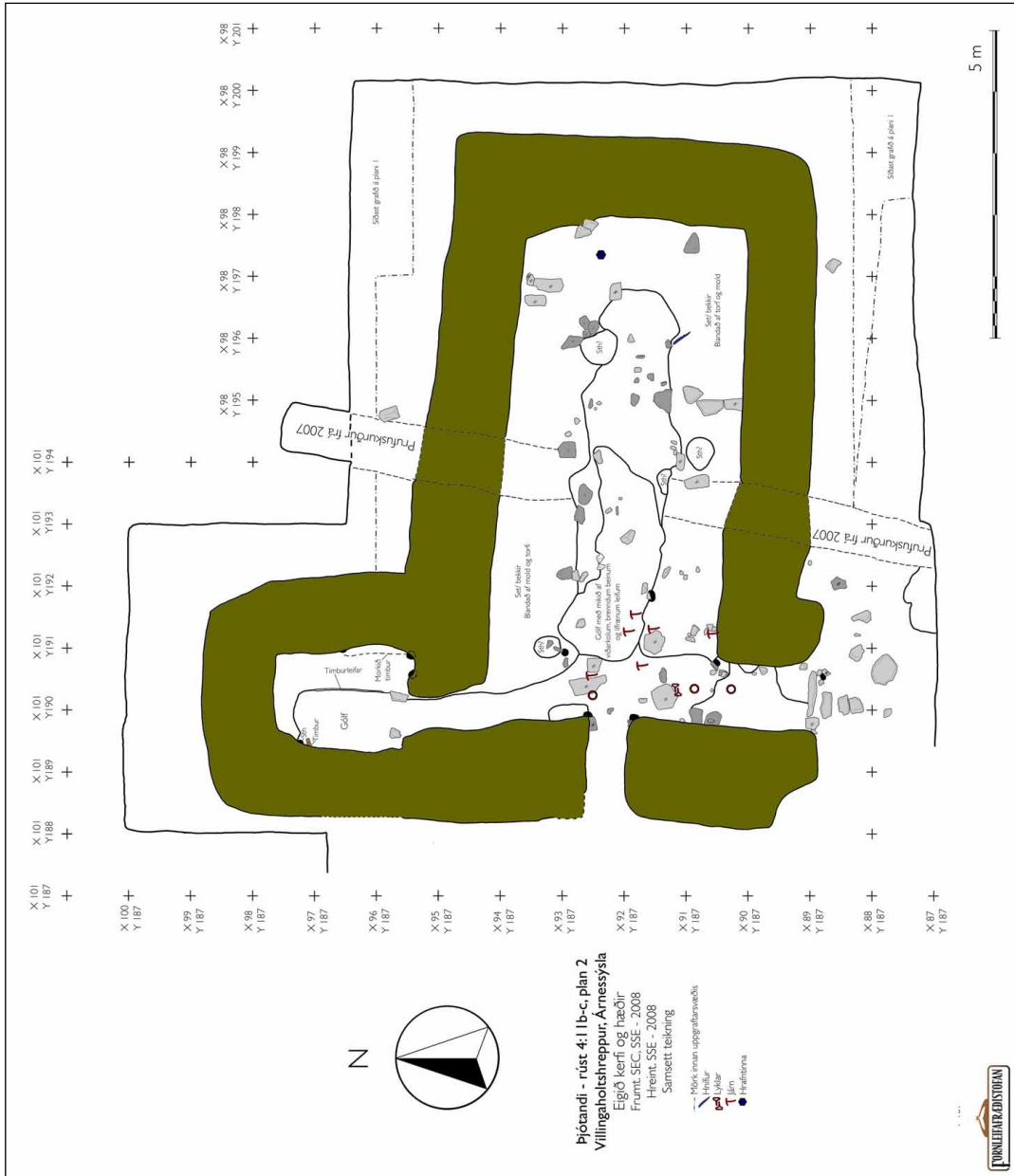

Mynd 88. Þversnið stoðarholu I í húsi 4: I la (Frumt. SSE Hreint. SSE).

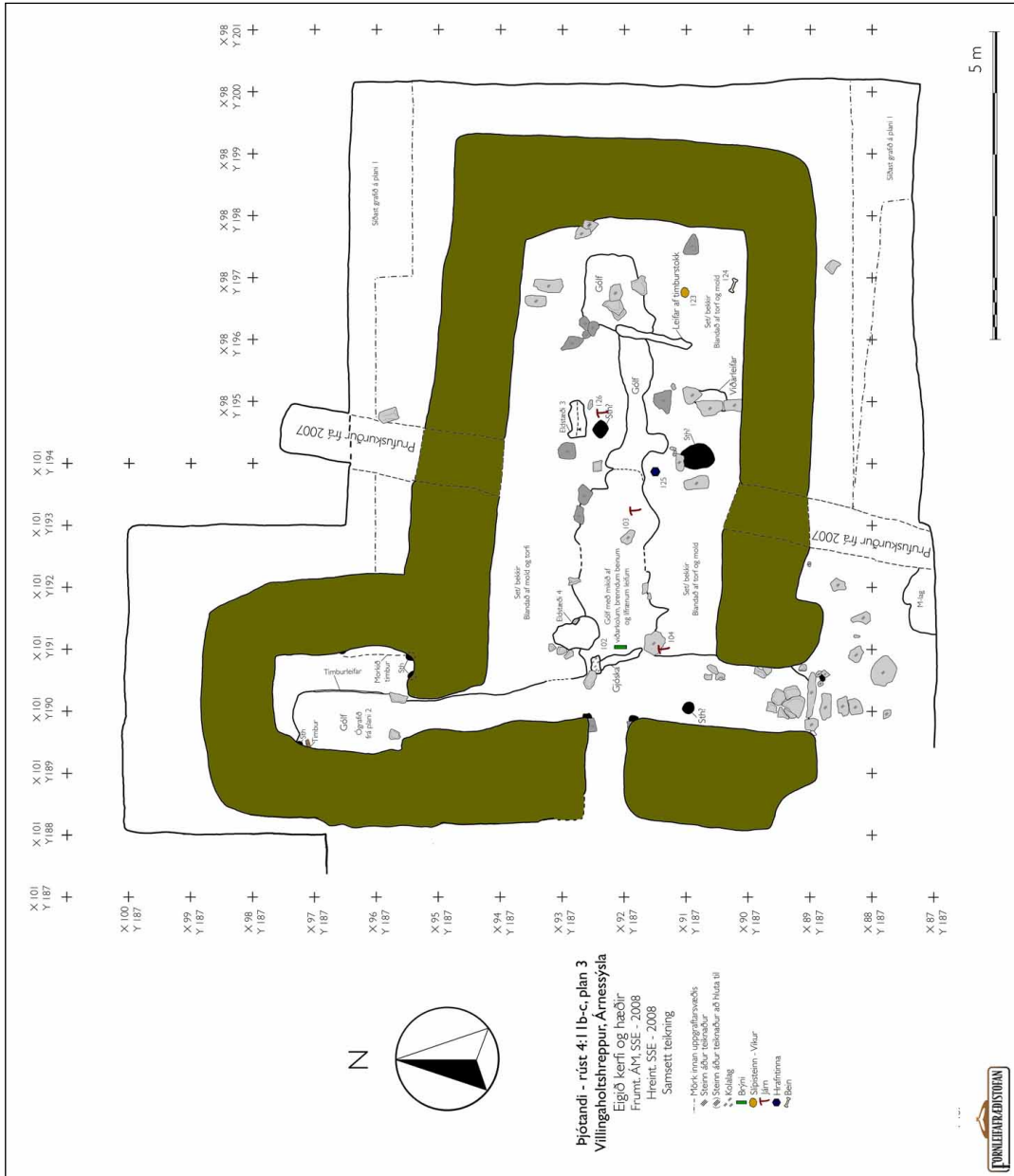
7.2.2 Hús 4: I Ib-c

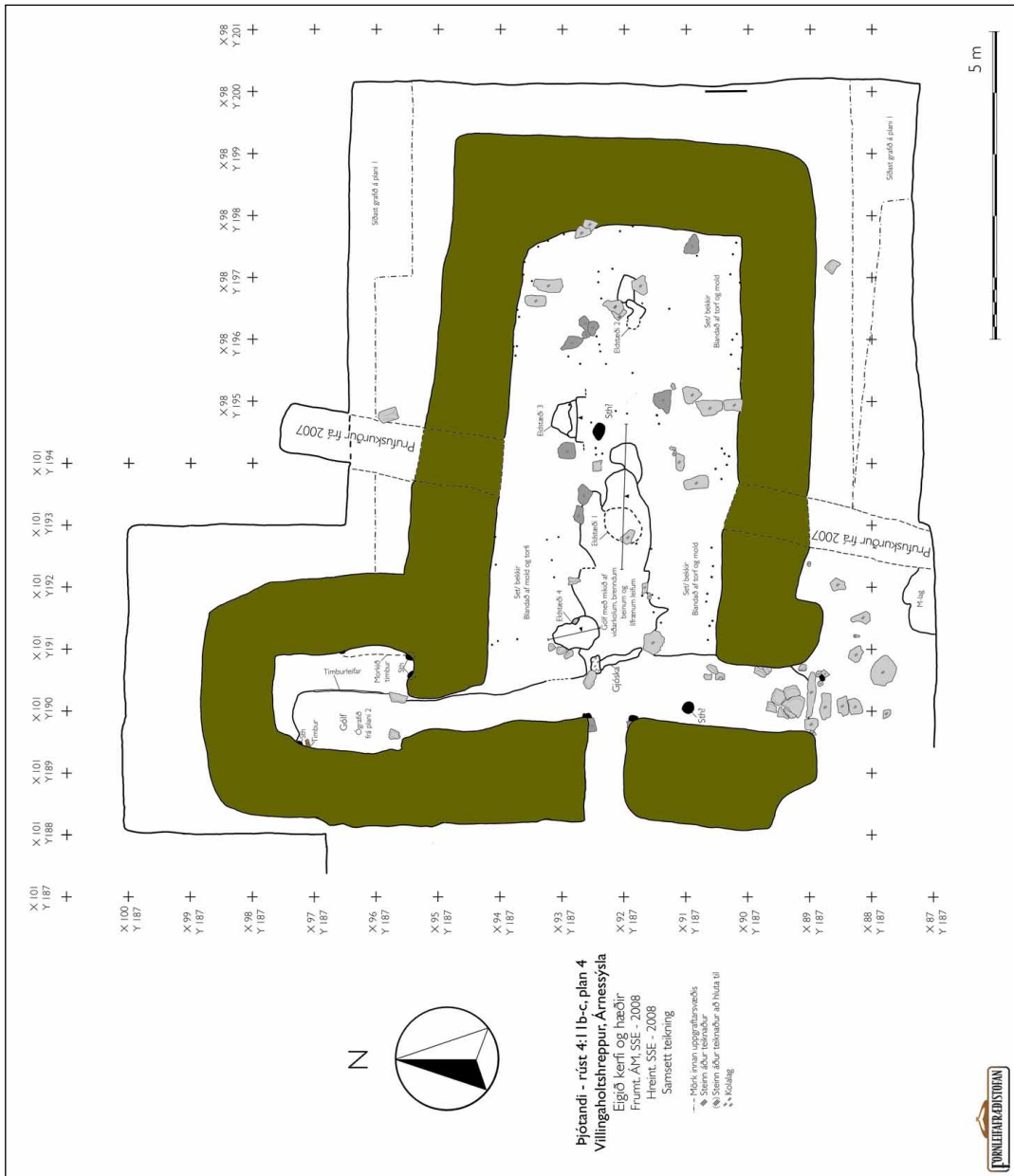
Mynd 89. Hús 4: I Ib, plan I (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

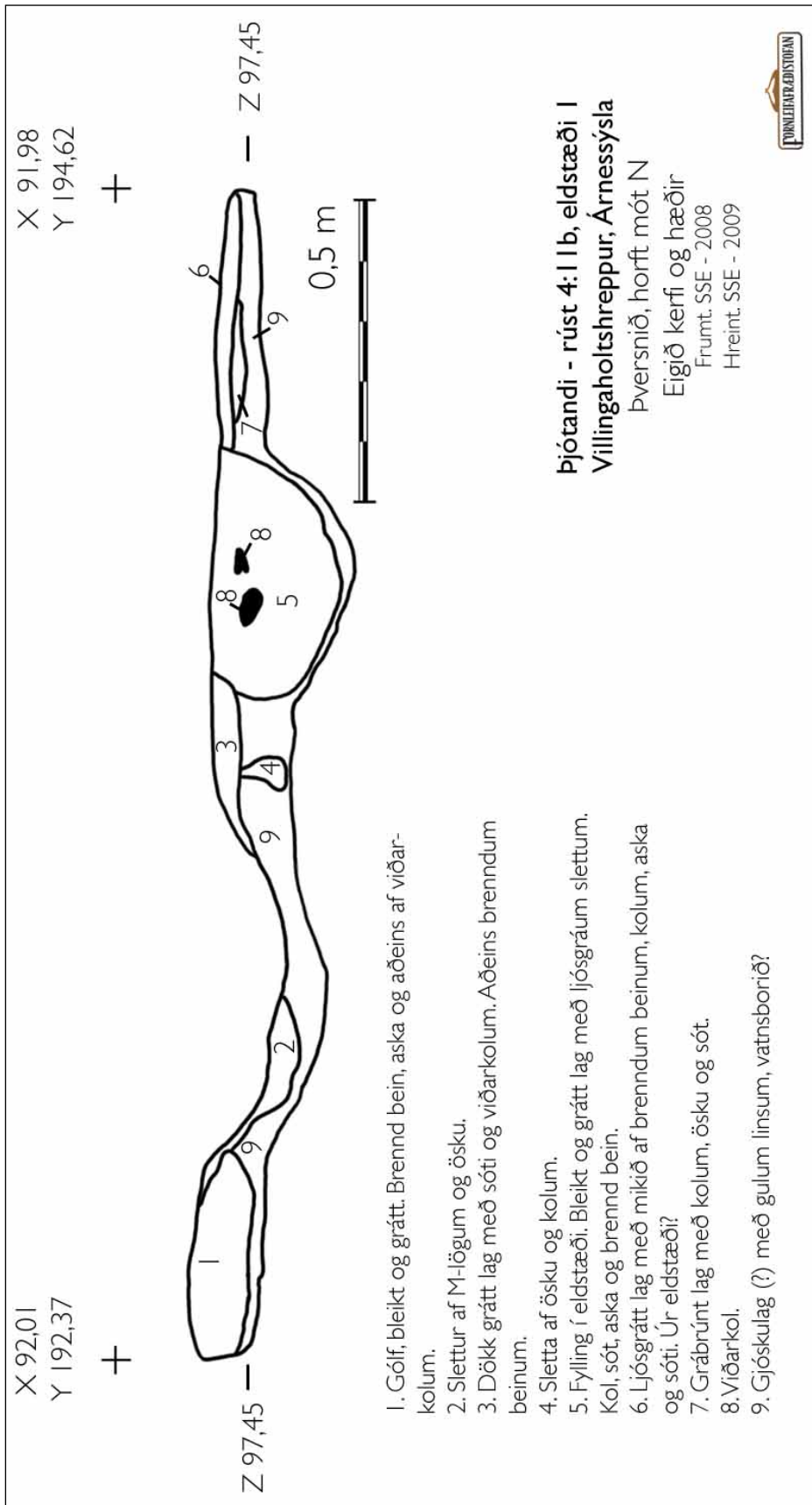
Mynd 90. Hús 4:1 Ib, plan 2 (Frumt. SEC, SSE. Hreint. SSE).

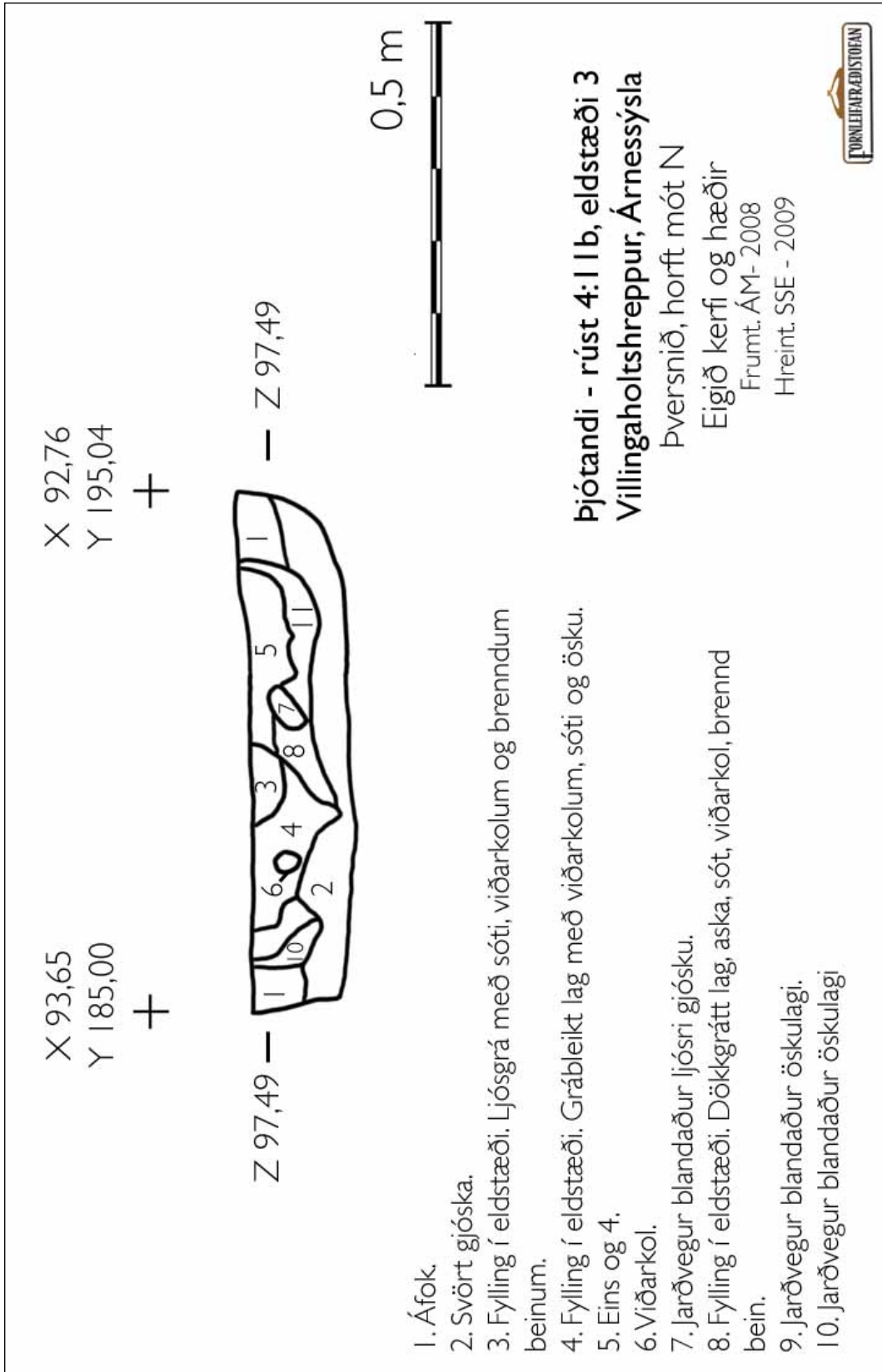
Mynd 91. Hús 4:1 lb, plan 3 (Frumt. ÁG, SSE. Hreint. SSE).

Mynd 92. Hús 4:11b, plan 4 (Frumt. ÁG, SSE. Hreint. SSE).

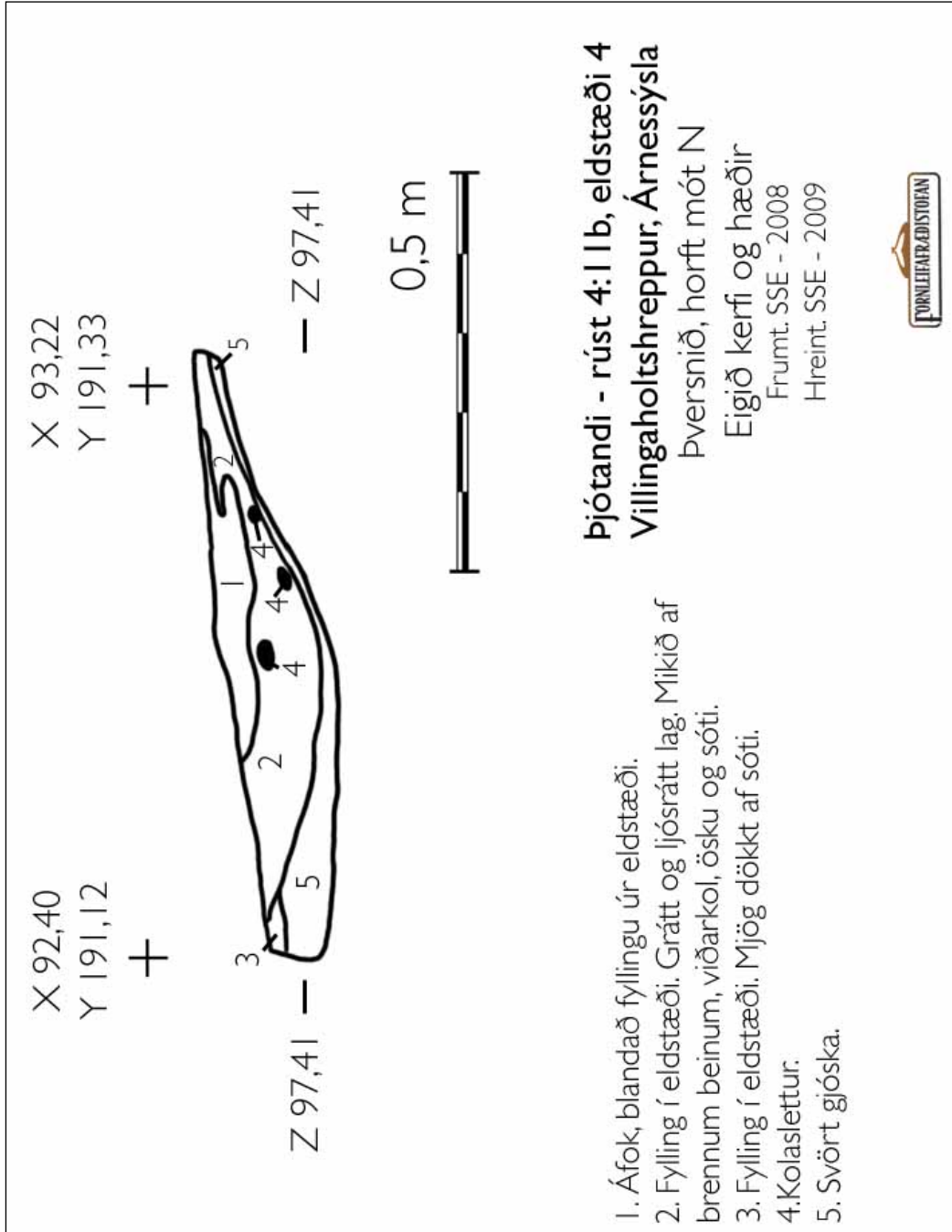

Mynd 93. Þversnið eldstæðis I í húsi 4:1 b (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

Mynd 94. Þversnið eldstæðis 3 í húsi 4:1 Ib (Frumt. ÁG. Hreint. SSE).

Mynd 95. Þversnið eldstæðis 4 í húsi 4: I b (Frumt. SSE. Hreint. SSE).

8 Heimildir

8.1 Prentaðar heimildir og heimildir af veraldarvefnum

- Albína Hulda Pálsdóttir. (2009). Þjótandi við Þjórsá. Greining á dýrabeinum. Óútgefin skýrsla. Íslenskar fornleifarannsóknir ehf.
- Alþingisbækur Íslands I.* (1912 – 1914). Reykjavík: Sögufélag Reykjavíkur.
- Bjarni Einarsson. (1989). Jaðarbyggð í Eyjafjarðardal. Víkingaaldarbærinn Granastaðir. *Súlur* 29, bls. 22-77.
- Bjarni F. Einarsson. (2006). *Hólmur í mynni Laxárdals. Skáli.* Skýrsla VII. Óútgefin skýrsla: Fornleifafræðistofan.
- Bjarni F. Einarsson. [2010]. *Hólmur í mynni Laxárdals. Hús 1, 3, 4, 5 og leit að nýjum.* Skýrsla X. Í vinnslu: Fornleifafræðistofan.
- Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarasdóttir. *Þjótandi við Þjórsá.* Fornleifarannsóknir sumarið 2007. Landsvirkjun nr. LV-2008/074. Reykjavík 2008.
- Bjarni Sæmundsson. (1897). Um fiskirannsóknir 1896, skýrsla til landshöfðingja. *Andvari, tímarit Hins íslenska þjóðvinaffelags*, bls. 96-172.
- Björn Lárusson. (1967). *The old Icelandic land registers.* Lundur: Gleerup.
- Focus Laponia - Ájtte, Svensk fjäll- och samemuseum. (E.d.) *Fakta om kokgroper.* <http://www.laponia.info/media/616.pdf>. Skoðað 5. maí 2009
- Íslenskt fornbréfasafn.* (1857 – 1876). 1. bindi. Kaupmannahöfn: Hið íslenska bókmenntafélag.
- Íslenskt fornbréfasafn.* (1888). 2. bindi. Kaupmannahöfn: Hið íslenska bókmenntafélag.
- Íslenskt fornbréfasafn.* (1896). 3. bindi. Kaupmannahöfn: Hið íslenska bókmenntafélag.
- Íslenskt fornbréfasafn.* (1900). 6. bindi. Kaupmannahöfn: Hið íslenska bókmenntafélag.
- Íslensk fornrit.* (1968). Landnámabók og Íslendingabók. 1. bindi, síðari hluti. Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag.
- Hrönn Konráðsdóttir (2009). *Skordýragreining á sýnum úr uppgreftinum á Þjótanda* 2. Óútgefin skýrsla.

- Hörður Ágústsson. (1987). *Íslensk þjóðmenning I*. Uppruni og umhverfi. Reykjavík: Þjóðsaga.
- Karl Grönvold, Niels Óskarsson, Sigfús J. Johnsen o.fl. (1995). „Express Letter. Ash layers from Iceland in the Greenland GRIP ice core correlated with oceanic and land sediments.“ *Earth and Planetary Science letters*, 135.
- Kristján Mímisson og Sandra Sif Einarsdóttir. (2004). Heiðarbýlin. Skráning og uppmæling fornminja á heiðunum á Síðu í Vestur-Skaftafellssýslu. Óútgefin Skýrsla. Reykjavík: Fornleifafræðistofan.
- Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns*. (1918 – 1921). 2. bindi. Árnessýsla. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafjelag.
- Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns*. (1923 – 1924). 3. bindi. Gullbringu- og Kjósarsýsla. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafjelag.
- Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns*. (1938). 6. bindi. Dala- og Barðastrandarsýsla. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafjelag.
- Jón J. Aðils. (1919). Einokunarverzlun Dana á Íslandi 1602-1787. Reykjavík: Verzlunarráð Íslands.
- Jón Þórðarson. (1990). Lýsing Árnessýslu. *Árnesingur, rit I*, bls. 13-23.
- Kirkjueignir á Íslandi 1597 – 1984*. (1992a). I. bindi. Reykjavík: Kirkjueignanefnd.
- Kirkjueignir á Íslandi 1597 – 1984*. (1992b). II. bindi. Reykjavík: Kirkjueignanefnd.
- Kristján Eldjárn. (1949). Eyðibýggð á Hrunamannafrétti. *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1943-48*, bls. 1-43.
- Lúðvík Kristjánsson. (1985). *Íslenskir sjávarhættir*. IV. bindi. Reykjavík: Bókaúgáfa menningarsjóðs.
- Magnús Jóhannsson, Benóný Jónsson, Erla Björk Örnólfsdóttir, Sigurður Guðjónsson og Ragnhildur Magnúsdóttir. (2002). *Rannsóknir á lífríki Þjórsár og þveráa hennar vegna virkjanna neðan Búrfells*. Selfoss: Veiðimálastofnun, Suðurlandsdeild.
- Margrét Hermanns-Auðardóttir. (1989). *Islands tidiga bosättning*. Studier med utgångspunkt i merivingertida-vikingatida gårdslämningar i Herjólfssdalur, Vestmannaeyjar, Island. Umeå: Umeå Universitet Arekologiska instituionen.

- Myhre, Bjørn. (1980). *Gårdsanlegget på Ullandshaug I: Gårdshus i jernalder og tidlig middelalder i Sørvest-Norge*. AmS-Skrifter 4. Stafangur: Arkeologisk museum i Stavanger.
- Nytjaland – Jarðabók Íslands. (2006a). *Þjótandi*. Skoðað 12. nóvember 2007 á <http://www.nytjaland.is/undri/undri.nsf/a15ece5a2e647a6800256d98003f245e/93ec1341abe4713a0025723a0057fe80?OpenDocument>.
- Nytjaland – Jarðabók Íslands. (2006b). *Gróðurflokkar*. Skoðað 12. nóvember 2007 á <http://www.nytjaland.is/landbunadur/wgrala.nsf/key2/grodur.html>.
- Ólafur Eggertsson. (2009). *Viðargreiningar, niðurstöður*. Óbirt skýrsla. Reykjavík: Mógilsá.
- Ríkisendurskoðun. (2007). *Greinargerð um samning íslenska ríkisins og Landsvirkjunar um yfirtöku vatnsréttinda í neðri hluta Þjórsár*. Skoðað 14. desember 2007 á http://www.rikisend.is/files/skyrslur_2007/Landsvirkjun_%20samningur.pdf.
- Saga biskupsstólanna. Skálholt 950 ára – 2006 – Hólar 900 ára* (2006). (Gunnar Kristjánsson aðalritstjóri). Akureyri: Bókaútgáfan Hólar.
- Sigurður Þórarinsson. (1949). Örlög byggðarinnar í Hrunamannafrétti í ljós öskulagarannsókna. *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1943-48*, bls. 44-65.
- Sigurður Þórarinsson. (1968). *Heklueldar*. Reykjavík: Sögufélagið
- Sunnlenskar byggðir*. (1981). II. bindi. Flóinn. Selfoss: Búnaðarsamband Íslands.
- Svavar Sigmundsson. (1992). Örnefni í Árnesþingi. *Árnesingur, rit II*, bls. 123-137.
- Svavar Sigmundsson. (2005). *Dynjandi*. Skoðað 14. nóv. 2007 á vef Stofnunar Árna Magnússonar: <http://www.arnastofnun.is/id/1022712#Dynjandi>.
- Sveinn Pálsson. (1945). *Ferðabók Sveins Pálssonar. Dagbækur og ritgerðir 1791-1797*. Reykjavík: Snælandsútgáfan.
- Sveriges Hemslojds konsulenter (2008). Övrigt. Ur Hemslojdens miljösidor. Skoðað 5. maí 2009 á <http://www.hemslojd.org/miljosidor/ovrigt/skinn.htm>
- Þorvaldur Þórðarson. (2008). *Tephra samples from ruins at Þjótandi in Villingaholtshreppur, Árnessýsla, Iceland. Summary of results*. Óútgefin skýrsla: Háskólinn í Edinborg.

- Þorvaldur Þórðarson. (2009). *2008 tephra samples Thj26, 31, 39 and 40 from ruins at Þjótandi in Villingaholtshreppur, Árnessýsla, Iceland*. Óútgefin skýrsla: Háskólinn í Edinborg.
- Þór Magnússon. (1973). Sögualdarbyggð í Hvítárholti. *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1972*, bls. 5-80.
- Þórarinn Hjartarson. (2000). *Skinna: Saga sítunar á Íslandi*. Safn til iðnsögu Íslendinga XIV. bindi. (Ásgeir Ásgeirsson ritstj.) Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag.
- Þórhallur Vilmundarson. (1996). Safn til íslenzkrar örnefnabókar 3. *Grímnir. Rit um nafnfræði 3*. Reykjavík: Örnefnastofnun Þjóðminjasafnsins.

8.2 Aðrar heimildir

Jarðabók 1597. Norska gjöfin 1974. Sérskjöl.

<http://www.solarnavigator.net/ropes.htm>

9 Tæknilegar upplýsingar

Rannsóknarstaður

Rústir nr. 4:10a-e og 4:11a-c í landi Þjótanda, Villingaholtshreppi, Árnessýslu.

Verkkaupandi

Landsvirkjun

Ábyrgðaraðili

Bjarni F. Einarsson, Fornleifafræðistofunni

Starfsfólk

Bjarni F. Einarsson, stjórnandi

Ármann Guðmundsson, fornleifafræðingur

Benedikt Bragi Sigurðsson, sálfræðinemi

Böðvar Þór Unnarsson, fornleifafræðingur

Brynhildur Baldursdóttir, fornleifafræðingur

Guðbjörg Melsted, fornleifafræðingur

Inga Hlín Valdimarsdóttir, fornleifafræðingur

Kristján Mímisson, fornleifafræðingur

Óskar Leifur Arnarsson, fornleifafræðingur

Sandra Sif Einarsdóttir, fornleifafræðingur

Sindri Ellertsson Csillag, fornleifafræðingur

Forvarsla

Þjóðminjasafn Íslands

Rannsóknartími

14. júlí – 12. nóvember 2008

Hnitakerfi

Eigið

Hæðakerfi

Eigið

Grafinn flötur

181,84 m²

124,39 m³

Geymsla gagna

Öll frumgögn (frumteikningar) verða færð Fornleifavernd ríkisins til geymslu eða frekari ráðstöfunnar þegar öllum fornleifarannsóknum er lokið við Þjótanda.

Skrár og fylgirit

Dagbók

Fundaskrá

Sýnaskrá

Stafrænar myndir

Litskyggnuskrá

Skrá yfir frumteikningar

Skrá yfir hreinteikningar

Fornleifaskrá

Greining á gólfsýnum – Hrönn Konráðsdóttir, fornvistfræðingur annaðist greiningar.

Greining á dýrabeinum - Albína Hulda Pálsdóttir, dýrabeinafræðingur annaðist greiningar.

Greining á gjósku – dr. Þorvaldur Þórðarson eldfjallafræðingur við háskólann í Edinborg, Skotlandi annaðist greiningar.

10 Dagbók

14. júlí

Vélgrafa kom um 11:30 en hóf ekki störf fyrr ne 14:00. Þá var búkollan loksins klár. Við byrjuðum á meintum skála og grófum um 10 m breiða skák um miðbik hans en létum gaflana vera um stund til að koma hnitakerfinu niður á rétta staði skv. kerfinu sem sett var út í fyrra. Skúr og klósett voru komin á sin stað tæplega 16:00. Rigning á stundum (og það mikil).

15. júlí

Hugsanlega er hús ofan rúst 10 sem ekki sást í sniði. Þá er átt við rúst undir þeirri ungu sem var fjarlægð. Þetta mun vonandi skýrast á allra næstu dögum. Ef þetta reynist rétt heldur áætlunin ekki. Rúst 11 er ekki mjög skýr enn, en það gætu verið komnar dyr til norðurs. Ekki er hægt að útiloka að um tvö lítil hús sé að ræða. Kallt í veðri og rok mest allan daginn.

16. júlí

Nú bendir allt til þess að við hús 10 sé ekki eins ungar kynslóðir húsa og við héldum í gær. Þar virðist vera hús sem minnir afar mikið á hús 4:5, 2. og 3. kynslóð. Húsið virðist líka vera nokkuð lengra en áætlað var, en það var 6 x 13 m.

Svo virðist sem við höfum komist fyrir hús 11 og ef svo er þá gæti það verið um 16 - 17 m langt.

21. júlí

Nú eru húsin komin nokkuð vel í ljós, en þó vantar dálítið upp á að hús 11 sé alveg á hreinu, sérstaklega vesturhlutinn.

Rigning, en þó ekki svo að ekki væri hægt að nota skóflur þar sem það átti við.

Vegna rigningarinnar var aðeins hægt að vinna grófa „skófluvinnu,“ en hana þurfti hvort eð er að vinna.

22 júlí

Könnunarskurður grafinn nestast á svæðinu til að fylgja m-lagi að jaðri rannsóknarsvæðisins. M-lagið virðist yngra en skálinn (hús 11). Ekki er enn búið að fá á hreint stærð húss 11 til vesturs.

23. júlí

Héldum áfram að fikra okkur niður. Mjög sérkennilegt að sjá smáar torfflyksur út um allt, bæði inni í rústinni [11] og utan hennar.

Þurfti að rjúka upp í Kerlingafjöll til að skoða frágang hjá ítölskum rannsóknarhóp.

24. júlí

Kallt og rakt. Þornaði og birti til þegar á daginn leið. V - hlutinn er mjög óljós. Við dyr utanverðar fannst bein í trúlegum kampi eða torfhruni.

Austur-gaflinn er afar breiður og getur varla hafa tilheirt skála. Nú gæti verið að yngra hús liggja ofan á eldra húsi, húsi sem við höfum kallað meintan skála fram að þessu. Sé svo hefur skálinn náð lengra til austurs, í átt að húsi 10.

Bóndinn á Skálmholti reið fram hjá svæðinu við annan mann. Hann bauð fram aðstoð sína ef við lentum í vandræðum eihverskonar (festum bíla eða tæki).

25. júlí

Hús 11 er sérkennilegt í laginu. A - gaflinn afar breiður miðað við V - gafl. Hugsanlega er yngra hús (A - gafl) ofan á eldra húsi sem við höfum kallað meintan skála.

Í V - hlutanum (vestan við prufuskurðin frá 2007) má sjá torfflyksur sem virðast fylla húsið og jafnvel svæðið rétt utan við. Getur verið að þegar hugsanlegt yngra hús var byggt hafi V - hluti „gamla“ hússins verið jafnaður með aðfengnum torfflyksum?

Hugsanlega er öskuhaugur við V - gaflinn (sjá mynd nr. 1, litsk.). Þetta þarf að rannsaka nánar.

Við meintar dyr til suðurs má sjá einskonar rás eða lægð beint út frá dyrunum. Þetta styrkir skoðun okkar á því að um dyr sé að ræða.

- Rétt vestur af dyrum á S - langhlið sást þverstrengur eins og í Hólmi í Nesjum (strengurinn náði ekki alveg þvert á, var líklega illa blásinn í húsinu utanverðu). Þverstrengurinn er ekki hægt að sjá í meintri yngri rúst!!
- Þverstrengurinn sást að lokum ná yfir allan vegginn (þvert).

28. júlí

Þungbúið með stökum skúrum, hlýtt. Haldið var áfram að grafa í kringum rúst 11 og innnan í henni.

Hnitakerfið klárað við rúst 10. Torfið í rúst 10 virðist ekki eins og torfið í rúst 11. Byrjað á því að teikna yfirlit yfir hin opnu svæði (1:100), en urðum að hætta vegna rigninga síðdegis.

29. júlí

Hlýtt og bjart þegar á morgunin leið. Hópur frá LV og Hnit, ásamt erlendum aðila komu í heimsókn. Einn til að vinna efni á vefinn.

Fallegt og heilt brýni fannst inni í mjórri rústinni við 11 [11a].

Ef m - lagið vestan við rúst 11 er öskuhaugur þurfum við hugsanlega að stækka svæðið til vesturs og komast fyrir umfangið. Þar er ungur skurður sem rofið hefur hinn meinta haug, en skurðurinn er aðeins nokkurra ára.

Þurfum að láta skoða m - og/eða gólflags-sýni með tilliti til fiskihreisturs.

Beinin illa farin (soðin? súr jarðvegur?). Bæði. (frekar fá fram að þessu).

Þurfum að kanna mjög vel norðurhliðina þar sem húsin virðast mætast. M- lag gæti haldið áfram þar um slóðir, undir vegginn austanverðan.

30. júlí

Jarðfræðingar komu í heimsókn. Mjög heitt í veðri. Hreinsuðum allan flötinn í kringum hús 11 fyrir ljósmyndun. Byrjuðum á hreinsun á húsi 10. Hættum um miðjan dag til að fara í ferðalag upp á hálendi til að skoða rústir Hvítárness við Hvítavatn, austur af Langjökli. Skoðuðum einnig Eyvindarhelli við Hveravelli.

31. júlí

Sól og rigning til skiptis, en heitt.

Loksins kom nýtt klósett, en þjónustan á þeim er afleit sem og samskipti við þá sem leigja það og vinnuskúrinn, en hann er sá lakasti sem ég hef leigt nokkru sinni.

Byrjuðum á l. flatarteikningu húss 11 í mælikvarðanum 1:20.

Líklega eru tveir veggir/garðar hlið við hlið út frá rúst 11. Þeir gætu tilheyrt hvo sinni rústinni, eldri og yngri. Við þurfum að reyna að komast að því hvort þessar torfhleðslur tiheyri húsi eða garði.

Ljóst er að hús 10 er nokkuð stærra en upphaflega var áætlað eða 6 x 17 m stórt. Því þarf að rannsaka um 7 x 18 m².

Í áfoki inni í rúst 10 fannst keramikbrot, mjög smátt. Var það rauðleir með rauðbrúnum glerungi öðru megin. Ekki víst að það sé samtíða rústinni!

Torfið í rúst 10 er allt öðruvísi en torfið í rúst 11.

Yfir rúst 10 er grásvart eða svart gjóskulag (sbr. sniðteikn. í 4:2) sem er trúlega frá lokum 17. aldar. Rúst 10 er því nokkuð mikið eldari en það. Hlýtur að vera (eða er trúlega) samtíða einhverri kynslóð 4:5:1.

6. ágúst

Ég og Sandra vorum í bænum í gær að klára 3 skýrslur um rannsóknirnar við Þjórsá í fyrra. Við skiluðum þeim öllum fullkláruðum og tilb. til prentunar (á PDF formi).

Í dag var byrjað á teikn. á rúst 10 og rúst 11 kláruð.

Breyttar aðstæður (stærra hús 10 og 11 auk öskuhaugs) hafa leitt af sér breytingu á áætlun. Ráð er gert fyrir um 100 manndögum til viðbótar þeim 205.6 sem fyrst voru áætlaðir í júlí í fyrra.

Í dag fundust býsna áhugaverðir gripir, mjög stórt brýni og klásteinn/sakka. Síðasttaldi gripurinn er tálgaður til og minnir á bát (að tálga bíður upp á að líkja eftir einhverju, annars tálgar maður ekki). Á hliðar eru rákir (birðingur?) og gat borað frá báðum hliðum. Af þessu er líklegra að um sé að ræða sökku.

7. ágúst

Inni í báðum húsum (11a-b) eru m-lagsslettur, misstórar. Í 4:11a eru þær sennilega ofar (fyrir ofan) gólfum, en í 4:11b er gólfið ekki alveg komið á hreint. Í 4:11b fer sletta upp með vegg við dyrnar mót S. Af þessu leiðir að þetta getur varla verið gólf. Líklega eru þetta slettur sem fokið hafa úr öskuhaugnum í V-roki.

Við N-vegg 4:11b fannst mikið af jární og eitt brýni. Var þetta allt í einni kös sem gæti bent til þess að þetta hafi verið í einum pungi. Þarna voru naglar, flestir bogdir, lykkjur, hringir, hnoð, skinnur o.fl. Kannski er þetta dæmi um endurnýtingu járnhluta sbr. bognu naglana.

Reiknaði út vinnumagnið sem þarf til vegna breyttra aðstæðna. Sendi LV það um helgina.

11. ágúst

Hugsanlega er önnur stoðarhola að koma í ljós við ytri kampinn úr rúst 4:11a.

Hús 4:11b minnir mjög mikið á hús frá Kárahnjúkum, svokallaðri Pálstóft.

13. ágúst

Veðrið hefur verið afar gott síðustu daga, fyrir utan smáskúrir í gær, síðdegis. Verkið gengur mjög vel.

Rúst 10 er að koma betur og betur í ljós. Hugsanlega eru dyr mót A nyrst á A-veggnum. Svo hafa þær verið aflagðar. Þar er garður sem gengur út úr rústinni til A, svipað og við SA-hornið.

14. ágúst

Nú liggur næstum ljóst [fyrir] að áfast rúst 4:11b er viðbygging við dyrnar mót N. Þetta er pínulítið hús. Við þurfum að fá vél og grafa ofan af þessu. Við S-dyrnar í sama húsi eru komnar hellur og stoðarholur. Einn hellan er örugglega þrepskjöldur. Frá dyrum virðist liggja stétt til S.

15. ágúst

1. stig 4:11a. 2. stig 4:11a+b. 3. stig 4:11a+b+c.

Ef ekki finnst eldstæði í 4:11b, hlýtur það að vera í 4:11a og að rýmin hafi því verið samtímis í notkun, um tíma allavega. Hugsanlega má líka sjá þetta á því að gólfín í a og b fljóta í eitt. Einnig mætti reikna með því að gólfið í a sé þykkara en í b.

A-megin við innganginn í 4:11b er mikill steinn úti á gólfi. Hann hlýtur að vera stoðarsteinn og húsið því þrískipa. S-hliðarskipið er mjög hart viðkomu á stöku stað.

Seinnipartinn kom

18. ágúst

Í suðurdyrum 4:11b var sandur (úr ánni?), sem náði ekki inn í sjálft húsið (ljósm.).

Undarlegir stuðlar í V-hluta húss 4:11b og hola í miðjunni. Set eða bekkir með N-langhlið mjög áberandi. Minna áberandi við S-hliðina.

19. ágúst

Við þurftum að stækka svæðið suður af aðaldyrum 4:11b. Þar sést að gólf andysins hefur verið lægra en yfirborðið utan við þrepskjöldinn. Það hefur sem sagt verið gengið aðeins niður í húsið.

Holan í miðju húsi 4:11b gæti verið eldstæði eða seyður?

M-lagsslettur, sem hafa verið að finnast út um allt, eru síst við NA-, A- og S-enda húss 4:11b.

Yst (austast) í dyrunum inn í 4:11a hefur verið timburþröskuldur, en rásin eftir hann kom vel í ljós sbr. ljósm. Gólfið úr 4:11b heldur áfram inn í 4:11a.

Vestur út úr V-langvegg húss 10 er að koma í ljós veggur. Ákv. að leita hann upp og sjá hvað verður. Þarna gæti verið heystæði.

20. ágúst

Í morgun kl. 9:00 kom lítil grafa og lítil búkolla til að grafa 5 x 3 m stórt svæði við viðbyggingu 4:11b, sem nú heitir 4:11c. Einnig tókum við smárönd við hið meinta heystæði [4:10b].

Hús 4:11c er lítið hús, en heystæðið [4:10b] liggur ekki ljóst fyrir en, þ.e.a.s. hve langt það nær til suðurs.

Sjá mátti hvernig þakið á 4:11c hafði lagst ofan í tóttina þegar þakið féll, svipað og sjá mátti t.d. í hlöðunni á Bæ (snið ekki teiknað þvert á 4:11c).

21. ágúst

Byrjuðum á rúst 4:11c (viðbyggingin við rúst 4:11b). Hið meinta heystæði [4:10b] gæti verið eiginlegt hús, áfast húsi 4:10a, t.d. hrútakofi, lambhús eða sauðahús [geitahús?]. Rúst 4:11a minnir nú mjög á skálann á Grelutóttum er þó sá munurinn á að langeldur var á Grelutóttum, en sennilega ekki í 4:11b. Þetta á þó eftir að koma í ljós.

Fór að rigna síðdegis, og kuldinn læddist að manni.

22. ágúst

Hlýtt og sæmilega þurr. Blaðamaður Gluggans á Selfossi kom og kannaði rannsóknirnar.

Sjá má að ytri veggur rústar 4:10a er lang best hlaðinn og varðveittur einmitt þar sem hið meinta heystæði er (10b). Þarna er sennilega hús, ekki heystæði.

Ísland vann Spán.

Vegna tilkomu 4:11c þurftum við að bæta við 23 m² stóru svæði norðan við 4:11b. Eins þurftum við að bæta við um 27 m² svæði vegna tilkomu 4:10b (hins meinta heystæðis/rústar). Ekki þarf að grafa alveg svo stórt svæði við 4:10b og hér er nefnt, en þetta kemur kemur betur í ljós á næstu vikum. Þetta er þó viðbót við endurskoðaða áætlun frá júlí '08.

Um kvöldið kom hópur fólks í tengslum við landbúnaðarsýningur á Hellu. Skipuleggjendur ferðarinnar voru andstæðingar Urriðafossvirkjunarinnar, en þátttakendur voru það bæði og. Voru allir sáttir í lokin, en leiðsögn lauk upp úr kl. 22:00.

25. ágúst

Í V-hluta 4:11c, við skilin í milli m-lags (gólfs) og moldarlags (bekkir) var veggurinn mjög mjúkur, rétt eins og og moldin var við/eftir A-vegg. Þarna gæti hafa verið stoð og út frá henni til A timbur sem afmarkaði setið í N-hluta.

A við öskuhauginn og N við 4:11a gæti verið hola einhverskonar.

27. ágúst

Í gær kom í ljós að norður úr rúst 10 er torfveggur fallegur. Því er ljóst að þarna er rými 4:10c.

Í dag kom svo hinn veggurinn að austan í ljós og því á eftir að kanna hve langt til norðurs húsið nær.

Í gær kom dr. Þorvaldur Þórðarson ásamt nemandi til að taka sýni, en nemandinn Ann, er undir handleiðslu hans við háskólans í Edinborg. Hún kom aftur í dag um 14:30 og var hjá okkur það sem eftir lifði dags.

Þorvaldur skoðaði vel svörtu gjóskuna sem er vel yfir rúst 10 og taldi víst að hún væri frá Kötlu 1500. Sé svo er rústin okkar varla yngri en frá 1400, eða lokum 14. aldar.

Hópur upp á 10 doktorsnema í fornleifafræði frá Norðurlöndum kom í heimsókn. Voru þau dágóða stund á staðnum og höfðu mikinn áhuga, sérstaklega á torfinu. Svo framandi voru torfveggirnir fyrir suma að þeir sáu ekki veggina og héldu þá vera bakka sem við hefðum skapað af uppgr.tæknilegum ástæðum.

28. ágúst

Ákváðum að handmoka ofan af rúst 4:10c. Fyrst voru mokaðir um 1,5 x 6 m, en í ljós kom að rústin náði lengra til N og þá var bætt við 1 x 6 m. Talsvert djúpt var niður á veggina sem þar finnast, eða um 1,0 m. Þeir eru úr torfi einu saman, með grjóti syðst að innanverðu. Getur þetta bent til eldra húss eða eldri kynslóðar?? Bæði dýptin og torfið benda til þess.

Fór í Skálmholt til að ræða við bóndann sem hafði boðið mér í kaffi þegar áhugahópurinn kom í heimsókn síðastliðið föstudagskvöld.

29. ágúst

Hávaða rok og rigning. Ekki hægt að fingrafa og því voru skóflur notaðar. Kláruðum að moka niður á vegg 4:10c.

Stundum var veðurhamurinn slíkur að allt ætlaði um koll að keyra, skúr, salerni og fólk.

2. sept.

Hús 4:10c er án dýra!! Annaðhvort hafa dýrnar verið á N-gafli húss 4:10a, eða, að 4:10c sé eldra hús en 4:10a og dýrnar hafi verið á suðurhlutanum þar sem yngra húsið (10a) hfur verið sett niður. Þetta verður að kanna.

Mikið hefur fundist af hnífum og brýnum (passa vel saman).

Mjótt set er eftir suðurvegg húss 4:11a að miklum hluta. Gólfíð er afar þykkt og mishæðótt. Innri þröskuldur er kominn í ljós til viðbótar þeim ytri, báðir úr tré.

4. sept.

Kláruðum að hreinsa rúst 4:11a fyrir ljósmyndun. Nú er aðeins eftir gólf og mannvirki í þeirri rúst, eins og í 4:11b og c.

Við rúst 4:10a eru ýmsar vísbendingar um að fleiri viðbyggingar og jafnvel eldri hús kunni að leynast við og undir 4:10a. Þetta liggur ekki ljóst fyrir enn, en verður kannað til hlýtar á næstu dögum.

Stöð 2 kom í heimsókn og myndaði og tók viðtal.

Kortið í stafrænu myndavélinni hrundi. Myndir af 4:10a-c fóru með, nema hægt sé að laga kortið. [Var hægt]. Tek myndir af 4:11a-c á morgun með nýju korti.

5. sept.

Mjög lítið af óbrenndum beinum í fundaflórunni. Þetta gæti þýtt:

1. Bein varðveitast mjög illa.
2. Bein voru ekki mikið í umferð, t.d. vegna þess að matseldi var af skornum skammti. Menn höfðu með sér nesti og köstuðu beinum í eldinn og/eða gáfu hundum.
3. Bæði 1 og 2.

Um hádegisbilið kom um 70 manna hópur frá Listaháskóla Íslands til að skoða fornleifarannsókn með eigin augum.

8. sept.

Í dag bættist við starfsmannahópin þeir Böðvar Þór Unnarsson og Benedikt Bragi Sigurðsson. Þeir verða með þar til rannsókn lýkur.

Undir 4:10b er örugglega eldri rúst, aðeins mjórri, en eitthvað lengri. Heitir hún 4:10b:II.

Við NV-, N og NA- endann er allt afar flókið og ýmislegt sem bendir til þess að þar séu eldri rústir. Nú fer að verða spurning hvað hægt sé að klára í lok þessa mánaðar.

9. sept.

Rigning og svalt, hlýnaði með deginum.

Við SV-horn 4:10a eru dyr nút VSV. MJög sérstakt svona nálægt öðrum dyrum og nálægt horni.

Vegna veðurs er ekki hægt að fara í gólf 4:11a-c. Það býður betri tíma.

N-endi 4:10 er mjög snúinn, bæði vegna grjóthrúgu, hugsanlegra dyra mót N og mót A, eldri kynslóða, minnkunnar hússins o.s.frv. Notuðum daginn til að elta veggjarbrot við NV-enda hússins auk annarar vinnu sem hægt var að vinna í við aðstæðurnar.

10. sept.

Skúrir mest allan daginn, en gott á milli.

Kennarar í fornleifafræði úr HÍ og nemendur komu í heimsókn til að skoða.

Við NV-horn 4:10a er hugsanlega aðhald úr grjóti. Hversu langt til suðurs það nær vitum við ekki. Það er jafn breitt og 4:10b!

11. sept.

Gekk á með skúrum allan daginn. Rifum niður alla teiknaða steina í rúst 4:10d við NA-enda 4:10a. Einnig flesta steina í 4:10c, eftir að báðar rústirnar höfðu verið teiknaðar.

15. sept.

Mikil rigning síðastliðna vinnudaga. Skúrar eftir hádegi, sól á milli.

Rigningarnar hafa komið í veg fyrir að við gætum grafið gólfín í 4:11a-b.

19. sept.

Rigningin hefur haldið áfram alla vikuna og vindur verið mikill seinni hluta hennar.

Nú er ljóst að eldri minjar eru undir 4:10a-b. Hluti þeirra eru þó vestan við 4:10a. Önnur þeirra heitir 4:10b:2. Hin hefur verið skírd 4:10c. Virðist N-veggur 4:10b vera hlaðinn ofan á S-gafl hússins.

Þrátt fyrir verðrið er gangur í rannsókninni, en verðrið heldur okkur þó frá rúst 4:10a-c.

22. sept.

Hugsanlega eru beinin sem við erum að finna mjög einsleit, þ.e.a.s. af rollu og gjarnan höfuðbein (tennur, kjálkar, höfuð) og skankar. Ef rétt reynist þá væri hægt að túlka þetta sem leifar af nesti! Fiskabein finnast ekki (of smá, of illa farin eða orsök verkunaraðferða).

Ofan á gólfi húss 4:10c voru þaktorfur, næstum yfir öllu gólfinu. Nýtt hús gæti verið að koma í ljós í framhaldi af húsi 4:10c til norðurs. Það verður ekki grafið í ár (nema með yfirbyggðu húsi).

Ef jöklar voru minni á 9. og 10. öld gæti áin hafa verið talsvert hreinni og tærari en hún er í dag = meira líf í henni vegna ljóstillífunar. Svo gæti þetta hafa breyst og veiðistöðin því lagst af????

Landsvirkjun (Guðlaugur Þór. og Helgi Jóh.) og Fornleifavernd ríkisins (Kristinn Mag.) komu í heimsókn. Niðurstaðan var sú að grafa allt til hlýtar, en þó ekki meint gerði sem liggur austur úr 4:10c, heldur láta skurði nægja austan við rústina.

Byggt verður yfir 4:11a-c, en þangað til þar er klárt þá einbeitum við okkur að 10.

Sæmilega þurrt var framan af degi, en svo tók rigningin meira og minna völdin. Þraukuðum þó allan daginn.

23. sept.

Látlaus rigning. Vélgrafa og búkolla komu kl. 9:10 og einnig smiður sem ætlar að byggja yfir rúst 4:11a. Við látum rúst 4:11b bíða dálítið.

Pöntuðum efni til að setja í slóðann frá þjóðveginum.

Rigningin var slík að jafnvel búkollan festi sig í forinni.

Hættum við slóðagerðina, í bili.

Opnað var 5,3 x 8,3 m stórt svæði.

24. sept.

Rigndi mikið um morguninn, en stytta upp um kl. 10:00. Svo slæmur var slóðinn að við festum næstum bílinn.

Ef V-vegg húss 4:10c er röð af aðeins minni steinum. Alveg sama fyrirkomulag sást í húsi 4:10b. Þetta þekkjum við einnig frá húsi 4:5:1 og Lundi í Lundareykjadal (skoða skýrslu frá því í fyrra).

Hugsanlega hefur hús 4:10c verið með tvö hólf og dyr á milli.

• Sýnir fjöldi og samsetning gripa að hér er ekki um bæ að ræða og ekki um fasta búsetu að ræða, heldur tímabundna eða árstímabundna búsetu að ræða?

Vantar snældusnúða.

Vantar kljásteyna (ef rétt er túlkað).

Vantar fleiri dýrabein í beinaflórana.

25. sept.

Kalt, sól og skúrir (stundum haglé).

Rúst 4:10c er að koma betur í ljós, virðist hún ganga suður undir rúst 4:10b. Það þarf þá að rífa 4:10b niður til að skoða þetta (líka til að skoða 4:10b:2 betur).

Í rúst 4:10a:2 er kominn þverveggur sem sýnir að 4:10a hefur upphaflega verið mun styttri en hún varð síðar. Trúlega hafa rústir 4:10a:2-3 og 4:10c verið eitt hús, með viðbyggingu (anddyri?) til austurs. Svo hafi húsið verið lengt til suðurs og rúst 4:10c verið aflögð um leið. Hefur rými 4:10a:2 verið haft hærra og því ekki ástæða til að lækka gólfíð niður fyrir gamla suðurgaflinn.

• Hús 4:10c er forveri 4:10a?

• Hús 4:10b:2 er hluti af 4:10c?

Færðin á slóðanum er orðin svo léleg að jeppinn okkar komst varla alla leið. Vegabætur hófust um morguninn.

26. sept.

Í morgun var vegurinn/slóðinn svo slæmur að ekki var mögulegt að keyra hann. Úrhelli var og urðum við frá að hverfa. Vegagerð miðaði hægt. Um hádegi var hætt að rigna og gátum við komist gangandi með okkar hafurtask.

Rifum í burtu alla rúst 4:10b, enda fullrannsökuð.

Tókum niður hluta af vestur-vegg rústar 4:10a til að finna austur-vegg rústar 4:10c. Fundust veggsteinar inni í veggnum.

29. sept.

Smiðurinn kom í morgun með grind sem þeir hófu þegar að setja upp yfir 4:11a. Ég bað smiðinn um að mæla upp fyrir húsi 4:11b, ef með þyrfti.

Grjótveggurinn sem skilur að hólf 1 og 2 í húsi 4:10a hefur verið hlaðinn á síðasta skeiði hússins. Elstu gólfín (sem eru mörg) ganga undir vegginn.

Við rúst 4:10c, fast upp við A-vegginn, má sjá m-lagsslettur, sem minna á sletturarnar í kring um rúst 4:11a-b. Þarf ekki að vera vísbending um hús. Dagurinn var bjartur og fagur.

30. sept.

Kallt og vindasamt, betra þó kallt en blautt.

Í 4:10a:1 kom í ljós brunablettur í miðju húsi!!!

Byrjuðum aftur að grafa í 4:11b. Lægði með kvöldinu og kólnaði.

2. okt.

Í gær var frost um morguninn og frosin jörð. Sama uppi á teningnum í dag. Hægt var að grafa 4:11a og taka vegg í 4:10a/c. Í lok dags var hægt að grafa í 4:10c og klára(?) í 4:10c/f.

Erum að reyna að finna út úr elstu kynslóð 4:10a.

3. okt.

Allt gaddfreðið allann daginn nema í rúst 4:11a, enda hús þar yfir. Hækt var að teikna hús 4:10c og sömuleiðis 4:11a, en þar var líka hægt að grafa, enda ekkert frost í jörðu þar. Snjór yfir öllu.

Áður hefur komið fram að við meint eldstæði í SV-horni 4:11a er ræsi eða stokkur sem liggur út úr húsinu til suðurs. Vísbendingar eru enn sterkari nú um að þarna sé loftop eða loftstokkur, sem hefur verið úr timbri og hugsanlega öðru. Timburleifar eru þarna, afar morknar sem virðast umlykja op í veggnum.

4. okt.

Skúrir frama af degi, svo þurrt að kalla. Vindur ekki mikill. Rúst D [4:10d] kláruð með „öryggisholu“. Teiknuðum rúst 4:10a með gólfi, kolablett og millivegg. Mera er þar undir.

7. okt.

Skúrir um morguninn, birti svo til.

Í dyrum sem snúa mót V syðst á rúst 4:10a má sjá torf sem hefur verið fyllt upp í opið þegar dyrnar voru aflagðar. Þar má sjá einstaka öskuslettu (sem verið hefur í torfinu þegar það var stungið). Trúlega hafa dyrnar verið færðar á S-gaflinn í tengslum við endurbætur á gaflinum sbr. grjót neðst, sem lá aðeins norðar en steinar sem voru ofan á sbr. teikn. 6.-7. okt.

8. okt.

Ljóst nú að þverveggur í 4:10a (sem er eldri en veggirnir sem skifta húsinu í þrennt) eu ekki hluti af eldra - eða öðru húsi, heldur er hann byggður inn í rýmið. Hvaða hlutverk hann hefur er ekki gott að segja. 1) einhverskonar garður fyrir rými 1/2 og 3 eða þverveggur sem lokaði af rýmum, en þá hafa verið dyr við gaflinn á 4:10a.

Allt hélað um morguninn og -2° hiti. Hitnaði þegar á leið og varð mjög gott.

9. okt.

Rigndi mikið og mikill vindur. Þetta hélst út allan daginn.

Gátum þó mokað við útveggi 4:10a til að komast að neðstu steinum, en það er núna markmiðið. Enn er þó eftir að fara niður úr gólfunum í 4:10a:1 og 4:10a:3.

Í skýlinu héldum við áfram með 4:11a og það gengur vel. Hús 4:11c kláraðist í gær. Einnig eru klárað hús 4:10b, 4:10c, 4:10c og 4:10c að miklu leyti. Eftir eru þá 4:10a og 10f.

10. okt.

Smárigning, en annars mjög gott veður, meira að segja sól.

Neðsta vegglína í A-hlið 4:10a er nú öll komin í ljós. Hreinsuðum hana, ljósmynduðum og teiknuðum.

- Sjá má að A-veggurinn í 4:10a, syðst, hefur verið endurhlaðinn, því efri hlutinn er úr allt öðru vísi torfi (sbr. ljósm). Við þessa endurgerð eða lagfæringu hefa dyrnar kannski verið settar á gaflinn?

Upp úr hádegi fór að rigna og rigningin ágerðist eftir því sem á daginn leið. Hægt var að klára A-vegg 4:10a (hreinsa, ljósmynda), en teikningu ekki. Eftir hádegið var bara hægt að moka frá V-veggnum í 4:10a.

Klárur vonandi allt svæðið í kring um 10 í næstu viku.

Gólfið í 4:11a er hnausþykkt og fallega lagskipt.

13. okt.

Rigning um morguninn og ís kallt. Héldum áfram að grafa fram steinaraðir tilheyrandi eldri kynslóð 4:10a.

Í 4:11a fannst heill snædlusnúður úr rauðum sandsteini.

Nú í dag kom í ljós að V-veggurinn í 4:10c er byggður ofan á fornlegum torfvegg, sem tilheyrir húsi 4:10c. Hugsanlega er veggur þessi með LL-laginu og því væntanlega ekki yngri en 1000 - 1050??? (sbr. stafr. mynd).

Rigningin hélst allan daginn með stuttum hléum.

Smiðirnir frá Laska ehf koma í fyrramálið og reisa hús/skýli yfir 4:11b. 4:11c er klárt síðan á föstudaginn.

Í lok dags komu steinar í ljós sem gætu vel verið hluti af N-gaflí húss 10f, sem áður var kallað 4:10b:2. Þetta þarf að athuga. [Reyndist ekki vera svo]. Einnig komu fleiri steinar í ljós við N-gafl húss 4:10c (nyrðra rýmið - hlaðan).

14. okt.

Smiðirnir komu og reistu skýlið yfir 4:11b (mestan hlutan). Fór að rigna síðdegis.

15. okt.

Frost um morguninn, hlýnaði svo og úr varð mjög góður dagur. Í rými 4:10a:3 eru beinaleifar á mjög miklu dýpi [97,47 m]. Þetta veldur ákveðnum áhyggjum um að þarna kunni að leynast mannvirki frá sama tíma og hús 4:11a-c, eða hluti af meintum fornum vegg undir 4:10c, vesturvegg!

16. okt.

Frost um morguninn, svo tók við rigning.

• Rásin í gegnum torfvegginn á SV-horni húss 4:11a getur ekki verið til komin öðruvísi en vegna þess að hún er manngerð. Hún hefur verið nokkuð ofan við eldstæðið, þ.e.a.s. loft frá eldstæðinu hefur stigið upp og farið út um rásina og tekið með sér ösku og sótt. Svipað fyrirkomulag virðist vera við stærra eldstæðið við miðjan N-langvegginn.

• Bein sem fundust í 4:10a:3 eru á 97,47 m dýpi.

• Torfhleðsla í rýminu var 97,66 m.u.s.

Hellirigning síðdegis.

17. okt.

Rigning um morguninn, en stytta svo upp að mestu leyti. Rými 4:10a:3, eða hugsanleg hola þar í eða undir, veldur okkur miklum heilabrotum. Eina ráðið er að grafa eldri vegg í burtu í kring um 4:10a:3 og skoða þetta í plani.

20. okt.

Allt gaddfreðið um morguninn. Var þó hægt að teikna 4:10a:3, neðstu steinana og grafa stóra eldstæðið í 4:11a.

Frostið hélst í 10 allann daginn. Meintar stoðarholur í SA-hluta húss 4:11a reyndust ekki vera stoðarholur, heldur timburleifar.

Á milli miðskips og N-hliðarskips í 4:11a eru viðarleifar, trúlega eftir stokk (náði þó ekki framhjá og suður fyrir stærra eldstæðið).

21. okt.

Frost, en bjart. Hitnaði vel í skýlinu og hægt að grafa. Hús 4:11a var klárað.

Fékk rafstöð og hitablásara til að nota í fyrramálið í 4:11b.

Talaði við smiðinn hjá Laska efh og bað hann um að tengja skýlin tvö saman einmitt þar sem flestir gripir hafa fundist, beint norður af dyrum í 4:11b, er allt gaddfreðið. Hann kemur í fyrramálið.

Stefnt að því að klára 4:11b á fimmtudag.

22. okt.

Smiðir komu og byggðu yfir svæðið á milli skýlanna. Tók næstum allann daginn að þýða svæðið, þó ekki til fulls.

Í 4:11b er eftir að fara yfir allt í leit að pinnaholum og að rannsaka aðal-eldstæðið í miðskipinu.

Úti var hríð framan af degi. Birti til um miðbik dagsins, en snjóaði síðdegis (slydda).

23. okt.

Frost. Tveir starfsmenn hættu í dag. Nú er aðeins eftir að rannsaka eldstæði 1 í 4:11b og bilið á milli skýlanna. Þar er aðallega eftir að skoða miðskipið.

Í lok dags skall á hríð.

Tökum frí á morgun vegna annarra verkefna.

27. okt.

Ískallt og sól. Kláruðum eldstæðið í 4:11b.

Ef menn voru í veiðistöðinni í júlí þurfti varla flókið eldstæði til upphitunar.

I I Skrár

11.1 Fundaskrá

26	Dags	15.07.2008	Heiti	Bryni	Efniviður	Flöguberg
	Mannvirki	Hús 4:1 I	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Fannst í uppmokstri úr húsi 4:1 I a-b. Hluti af stærra bryni.				
						

27	Dags	16.07.2008	Heiti	Höfjödður	Efniviður	Járn
	Mannvirki	4:10b	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Fannst inni í 4:10b.				
						

28	Dags	17.07.2008	Heiti	Járn	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:1 I a	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Í eldra húsi 1 I.				
						

29	Dags	22.07.2008	Heiti	Sakka/kljásteynn	Efniviður	Steinn
	Mannvirki	Hús 4:1 I b	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Steinninn fannst í mannvistarlagsslettu í áfoki innan í húsi 1 I. Höggvið hefur verið við náttúrulegt gat á steininum.				
						

30	Dags	22.07.2008	Heiti	Nagli?	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Steinninn fannst í mannvistarlagsslettu í áfoki norðan við hús 4:1 I a, vestarlega.				
						

31	Dags	22.07.2008	Heiti	Hnifur	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:1 I b	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Hnifurinn býsna lítil, en heill.				
						

32	Dags	22.07.2008	Heiti	Kléberg	Efniviður	Kléberg
	Mannvirki	Hús 4:1 I a/b	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Hluti af boruðu gati við jaðarinn. Trúlega í dyrum eldra hússins.				
						

33	Dags	22.07.2008	Heiti	Skrautsteinn	Efniviður	Steinn
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Steinninn er afar reglulegur, eins og egg. Fannst sunnan við hús 4:1 I a (í m-lagsslettu). Var ekki mældur inn.				
						

34	Dags	24.07.2008	Heiti	Bein	Efniviður	Bein
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Mjög morkið stórgripabein. Fannst norðan við hús 4:1 I b. Mjög illa farið. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
						

35	Dags	29.07.2008	Heiti	Bryni	Efniviður	Flöguberg
	Mannvirki	Hús 4:1 I a	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Fannst í m-lagsslettu ofan við gólfið við suðurvegg rústar 4:1 I a.				
						

36	Dags	29.07.2008	Heiti	Tönn	Efniviður	Bein
	Mannvirki	Hús 4:1 I a	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Fannst í m-lagsslettu ofan við gólfið í miðju húsi 4:1 I a. Ein tönn í tveimur hlutum. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
						

37	Dags	29.07.2008	Heiti	Járn	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Fannst rétt utan við suðurvegg rústar 4:1 I b.				
						

38	Dags	29.07.2008	Heiti	Pinni	Efniviður	Brons
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Gripurinn gæti verið hluti af nælu. Fannst í m-lagsslettu, norðan við hús 4:1 I a og vestan við 4:1 I c.				
						

39	Dags	31.07.2008	Heiti	Leirtau	Efniviður	Leir
	Mannvirki	Hús 4:10	Nr. lags	X	Y	Z
Athugasemdir		Fannst í vegg húss 4:10. Gæti verið yfir honum og líklega yngra.				
						

40	Dags	Heiti	Efniviður			
	1.08.2008	Hnifur	Járn			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Fannst inni í eldra húsinu í m-lagssetlu rétt yfir gólfi.		Hús 4:11a		93,60	186,17	97,56
						

41	Dags	Heiti	Efniviður			
	1.08.2008	Brýni	Flöguberg			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Fannst inni í 4:11a, í hrúni.		Hús 4:11a		93,48	186,47	97,58
						

42	Dags	Heiti	Efniviður			
	5.08.2008	Hnifur?	Járn			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Fannst inni í 4:11b. Gæti verið hnifur eða annað verkfæri (sill?).		Hús 4:11b		90,75	197,54	97,71
						

43	Dags	Heiti	Efniviður			
	5.08.2008	Bein	Bein			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Beinin eru öll brennd. Gætu verið höfuðbein úr kind. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.		Öskuhaugur		91-91,5	180,02	97,39
						

44	Dags	Heiti	Efniviður			
	6.08.2008	Tennur	Bein			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Trúlega úr sama jaxlinum. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009		Hús 4:11a		93,42	186,15	97,51
						

45	Dags	Heiti	Efniviður			
	6.08.2008	Brýni	Flöguberg			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Fanns í miðri rústi 11a, nær norðurvegg. Hallaði um 45 gráður in situ.		Hús 4:11a		93,08	187,43	97,52
						

46	Dags	Heiti	Efniviður			
	6.08.2008	Sakka/kljasteinn	Gjóskuberg			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Borað frá báðum hliðum, nær heilt gat. Brotnað hefur lítillega úr steininum. Hann mynnir svoltið á lítinn bát! (= sakka?). Steinninn er greinileg tálgaður til og jafvel ristar rákir á hliðarnar.		Hús 4:11b		91,41	197,44	97,71
						

47	Dags	Heiti	Efniviður			
	5.08.2008	Tönn	Bein			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.		Hús 4:11a		93,16	188,24	97,62
						

48	Dags	Heiti	Efniviður			
	7.08.2008	Tönn	Bein			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Fannst í fyllingu (hrúni) í yngra húsinu. Brotin eru úr sömu tönn. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.		Hús 4:11b		92,25	197,69	97,63
						

49	Dags	Heiti	Efniviður			
	7.08.2008	Sakka/kljasteinn	Steinn			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Fannst í yngra húsinu, gólfi eða hrúni. Gatið er náttúrulegt.		Hús 4:11b		91,52	197,67	97,66
						

50	Dags	Heiti	Efniviður			
	7.08.2008	Nagli?	Járn			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Fannst í yngra húsinu, gólfi eða hrúni. Sérkennileg rás eftir gripnum endilöngum.		Hús 4:11b		90,55	193,88	97,70
						

51	Dags	Heiti	Efniviður			
	7.08.2008	Naglar, lykkja, brýni,	Járn og flöguberg			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Gripirnir voru klesstir saman í hóp. Neðst lá brýnið (sbr. ljósmynd). Flestir naglarnir eru bognir og stærð þeirra er mjög mismikil. Trúlega var þetta í pyngju eða pung. Margir eru fastir saman. Naglar, lykkjur, heinbrýni, hringur, skinnur og annað járn.		Hús 4:11b		93,83	193,03	97,75
						

52	Dags	Heiti	Efniviður			
	7.08.2008	Rónagli	Járn			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Fannst yst í dyrum hússins.		Hús 4:11a		92,00	189,83	97,63
						

53	Dags	Heiti	Efniviður			
	13.08.2008	Bein	Bein			
Athugasemdir		Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z
Var norðan við hús 11b og austan við 11c. Stóð næstum á rönd. Úr hrossi. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.		Hlað		95,64	193,17	97,67
						

54	Dags	13.08.2008	Heiti	Tennur	Efniviður	Bein
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				95,08	196,36	97,72
Fannst utan í N - vegg húss 11b. Send í greiningu til Alínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.						

55	Dags	13.08.2008	Heiti	Hnífur?	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				91,10	196,00	97,51
Hinn meinti hnifur er mjög þunnur, en þó með hnífslagi.						

56	Dags	13.08.2008	Heiti	Járn	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:10	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				99,64	208,82	98,34
						

57	Dags	14.08.2008	Heiti	Járnhringur	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				90,47	190,32	97,68
Fannst í suðurdyrum eða anddyri hússins. Á honum mátti greina hey/taðleifar fyrst um sinn. Mjög líkur grip nr. 58.						

58	Dags	14.08.2008	Heiti	Járnhringur	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				92,52	190,23	97,72
Hugsanlega lá gripurinn á gólfi hússins. Mjög líkur grip nr. 57.						

59	Dags	14.08.2008	Heiti	Járnteinn	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				90,67	191,24	97,66
Fannst við suðurvegg.						

60	Dags	14.08.2008	Heiti	Rónagli	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				91,73	190,70	97,67
Fannst nálægt dyrum inn í 4:11a.						

61	Dags	15.08.2008	Heiti	Rónagli	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				91,53	191,31	97,64
Fannst í vesturhluta hússins.						

62	Dags	15.08.2008	Heiti	Járnteinn	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				91,84	191,54	97,59
Fannst í vesturhluta hússins. Hugsanlega á gólfi.						

63	Dags	15.08.2008	Heiti	Lyklar?	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				91,11	190,25	97,59
Fannst rétt innan við dyr til suður, hugsanlega á gólfi. Stærri gripurinn var 19,8 g.						

64	Dags	15.08.2008	Heiti	Járnteinn	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				92,51	191,57	97,56
Fannst í vesturhluta hússins. Hugsanlega á gólfi.						

65	Dags	18.08.2008	Heiti	Lykkja	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				91,97	191,27	97,50
Gripurinn brotnaði efti að hann var tekinn upp. Fannst í vesturhluta hússins.						

66	Dags	18.08.2008	Heiti	Naglar	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				88,84	191,95	97,77
Fannst austan við aðaldyr húss 4:11b að utanverðu.						

67	Dags	18.08.2008	Heiti	Tönn	Efniviður	Bein
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				88,30	198,76	97,68
Fannst sunnan við hús 4:11b, í m - lagslettu. Send í greiningu til Alínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.						

68	Dags	18.08.2008	Heiti	Járnhringur	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	90,87	Y	190,35	Z
Athugasemdir		Fannst rétt innan við suðurdyrnar.							

69	Dags	19.08.2008	Heiti	Tönn	Efniviður	Bein			
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags		X	88,33	Y	188,95	Z
Athugasemdir		Fannst sunnan við dyr að rúst 4:11b. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.							

70	Dags	19.08.2008	Heiti	Skeifa	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags		X	89,14	Y	213,22	Z
Athugasemdir		Fannst austan við suðurhluta rústar 4:10. Yfir grásvörtu lagi, mjög ofarlega í moldum. 18-19. öld?							

71	Dags	22.08.2008	Heiti	Heinbrýni	Efniviður	Flöguberg			
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags		X	89,98	Y	186,00	Z
Athugasemdir		Brýnið hefur brotnað um gat við annan endann. Fannst sunnan við 4:11a.							

72	Dags	25.08.2008	Heiti	Járnhnoð	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags		X	89,90	Y	187,74	Z
Athugasemdir		Fannst sunnan við 4:11a.							

73	Dags	28.08.2008	Heiti	Járnpinni	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:10a	Nr. lags		X	96,40	Y	212,43	Z
Athugasemdir		Fannst í vegg að austanverðu. Eins og honum hafi verið stungið í vegginn.							

74	Dags	1.09.2008	Heiti	Hnífur	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,78	Y	187,09	Z
Athugasemdir		Brotið af endanum, en minni hlutinn er þaðan. Tanginn vel heill og hnífurinn er forbrýndur. Fannst í S-seti hússins.							

75	Dags	1.09.2008	Heiti	Hnífur	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,82	Y	186,88	Z
Athugasemdir		Blaðið er heilt en brotið af tangnum. Fannst í S-seti hússins.							

76	Dags	1.09.2008	Heiti	Hnífur	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,45	Y	186,33	Z
Athugasemdir		Hnífurinn brotinn um blaðið og er framhlutinn (oddurinn) eftir. Fannst í S-seti hússins.							

77	Dags	1.09.2008	Heiti	Hrafninna	Efniviður	Hrafninna			
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,87	Y	186,91	Z
Athugasemdir		Tinnan er lábarin.							

78	Dags	2.09.2008	Heiti	Hrafninna	Efniviður	Hrafninna			
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,93	Y	185,62	Z
Athugasemdir		Tinnan er lábarin.							

79	Dags	2.09.2008	Heiti	Brýni	Efniviður	Flöguberg			
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,78	Y	184,82	Z
Athugasemdir		Ferhyrnt og slipað á allar hliðar. Brotið í báða enda. Fannst í S-seti hússins.							

80	Dags	2.09.2008	Heiti	Hrafninna	Efniviður	Hrafninna			
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	92,33	Y	184,15	Z
Athugasemdir		Fannst í SV-horni hússins, við eldstæði. Lábarðir.							

81	Dags	2.09.2008	Heiti	Hnoðnagli	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	92,78	Y	184,57	Z
Athugasemdir									

82	Dags	2.09.2008	Heiti	Sakka/kljásteyn	Efniviður	Steinn
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				92,18	183,99	97,37
Fannst í SV-horni hússins við eldstæði.						

83	Dags	3.09.2008	Heiti	Skrautsteinn	Efniviður	Jaspis
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				93,27	187,02	97,50
Fannst í seti norðanmegin.						

84	Dags	3.09.2008	Heiti	Unninn steinn	Efniviður	Sandsteinn
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				93,15	186,66	97,45
Fannst í seti norðanmegin. Steinninn er tálgaður og sorfinn (með þjö) og hefur einnig verið tálgaður eftir að hann brotnaði. Hefur brotnað um borað gat. Hefur verið 5 sm í þvermál.						

85	Dags	3.09.2008	Heiti	Járn	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				93,40	187,96	97,53
Fannst í seti norðanmegin.						

86	Dags	3.09.2008	Heiti	Tönn	Efniviður	Bein
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				93,18	188,06	97,54
Fannst í seti norðanmegin. Send í greiningu til Alínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.						

87	Dags	3.09.2008	Heiti	Slípisteinn	Efniviður	Vikur
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				92,97	188,16	97,53
Fannst í seti norðanmegin. Á steinnum eru margar rásir eftir notkun (slípun). Svipaður gripur og nr. 123.						

88	Dags	8.09.2008	Heiti	Nagli?	Efniviður	Járn
	Mannvirki	Hús 4:10a:1	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				88,32	208,00	98,23
Fannst í vegg hússins í NV-horni þess.						

89	Dags	10.09.2008	Heiti	Tennur	Efniviður	Bein
	Mannvirki	Hlað	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				89,22	185,92	97,46
Fannst sunnan við hús 4:11a. Send í greiningu til Alínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.						

90	Dags	10.09.2008	Heiti	Bein	Efniviður	Bein
	Mannvirki	Hús 4:10b:2	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				92,39	206,80	97,73
Fannst í gryfju eða rás. Send í greiningu til Alínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.						

91	Dags	11.09.2008	Heiti	Bein	Efniviður	Bein
	Mannvirki	Hús 4:10a:1	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				88,97	208,36	97,83
Send í greiningu til Alínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.						

92	Dags	12.09.2008	Heiti	Koparhringur	Efniviður	Kopar
	Mannvirki	Hús 4:10a:1	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				95,28	208,81	97,86
Brotinn og boginn. Með götum.						

93	Dags	15.09.2008	Heiti	Sakka/kljásteyn	Efniviður	Steinn
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				91,90	183,22	97,48
Fannst í SV-horni hússins, í meintu eldstæði.						

94	Dags	15.09.2008	Heiti	Hrafnstinna	Efniviður	Hrafnstinna
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				92,38	197,33	97,63
Ekki sleginn, en sýnir að hrafnstinna hefur borist á svæðið.						

95	Dags	18.09.2008	Heiti	Gjall	Efniviður	Gjall
	Mannvirki	Hús 4:10a:2	Nr. lags		X	Y
Athugasemdir				97,56	209,25	98,04
Sýnir viðbrögð við segulstáli.						

96	Dags	18.09.2008	Heiti	Bein	Efniviður	Bein og tennur	
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,87	
				Y	185,40	Z	97,42
Athugasemdir			Þetta er hluti af kjálka. Var ljósmyndað in situ í einu lagi. Fannst í gólfi, við eldstæði 2 við N-vegg húss 4:11a. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
							

97	Dags	18.09.2008	Heiti	Sakka/kljásteyninn	Efniviður	Steinn	
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,85	
				Y	184,30	Z	97,35
Athugasemdir			Fannst í SV-horni hússins þar sem talið var vera eldstæði. Gatið er mjög lítið.				
							

98	Dags	19.09.2008	Heiti	Sakka/kljásteyninn	Efniviður	Steinn	
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	93,15	
				Y	188,03	Z	
Athugasemdir			Fannst í NA-horni hússins, í meintu seti.				
							

99	Dags	23.09.2008	Heiti	Bein	Efniviður	Bein	
	Mannvirki	Hús 4:10d	Nr. lags		X	101,33	
				Y	212,56	Z	98,14
Athugasemdir			Fannst í torfhruni sunnan við hús 4:10d. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
							

100	Dags	24.09.2008	Heiti	Járn	Efniviður	Járn	
	Mannvirki	Hús 4:10c	Nr. lags		X	105,31	
				Y	210,79	Z	97,87
Athugasemdir			Fannst í mannvistarlagsslettu (sjá plan 1).				
							

101	Dags	30.09.2008	Heiti	Járn	Efniviður	Járn	
	Mannvirki	Hús 4:10d	Nr. lags		X	102,38	
				Y	212,81	Z	98,11
Athugasemdir			Fannst í kolaflekk (eftir bruna?). Einn hlutinn gæti verið lagður kopar.				
							

102	Dags	30.09.2008	Heiti	Bryni	Efniviður	Flöguberg	
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	92,08	
				Y	191,02	Z	97,54
Athugasemdir			Á bryninu má sjá för eftir nálaslipun á báðum breiðu hliðunum. Fannst í gólfi húss 4:11b.				
							

103	Dags	30.09.2008	Heiti	Teinn	Efniviður	Járn	
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	91,85	
				Y	193,22	Z	97,51
Athugasemdir			Fannst í gólfi húss 4:11b.				
							

104	Dags	30.09.2008	Heiti	Teinn	Efniviður	Járn	
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	91,45	
				Y	194,00	Z	97,60
Athugasemdir			Fannst í gólfi húss 4:11b.				
							

105	Dags	1.10.2008	Heiti	Hnoð og timbur	Efniviður	Brons og timbur	
	Mannvirki	Hús 4:10a:3	Nr. lags		X	100,37	
				Y	210,00	Z	97,93
Athugasemdir			Fannst rétt ofan við gólf. Timbrið er afar illa farið og varla hægt að bjarga því.				
							

106	Dags	2.10.2008	Heiti	Bein	Efniviður	Bein	
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	91,97	
				Y	189,10	Z	97,51
Athugasemdir			Fannst í dyrum hússins. Líklega höfðubein. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
							

107	Dags	2.10.2008	Heiti	Járn	Efniviður	Járn	
	Mannvirki	Hús 4:11a	Nr. lags		X	93,45	
				Y	185,25	Z	97,41
Athugasemdir			Haus af nagla eða skinna.				
							

108	Dags	6.10.2008	Heiti	Bein	Efniviður	Bein	
	Mannvirki	Hús 4:10a:1	Nr. lags		X	90,91	
				Y	208,24	Z	97,90
Athugasemdir			Bein tilheyrir trúlega næst efsta gólfinu. Var nánst undir vesturveggnum. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
							

109	Dags	7.10.2008	Heiti	Hnoð	Efniviður	Járn	
	Mannvirki	Hús 4:10a/c	Nr. lags		X	102,23	
				Y	208,82	Z	98,30
Athugasemdir			Fannst í meintum dyrum á milli húss 4:10a og húss 4:10c.				
							

110	Dags	Heiti	Efniviður		
	9.10.2008	Hrafninna	Hrafninna		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		92,11	184,20	97,37	
Athugasemdir	Fannst í eða við eldstæði í SV-horni.				
					

111	Dags	Heiti	Efniviður		
	9.10.2008	Sakka/kljasteinn	Steinn		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		93,48	188,12	97,53	
Athugasemdir	Fannst í NV-horni hússins.				
					

112	Dags	Heiti	Efniviður		
	9.10.2008	Sakka/kljasteinn	Steinn		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		92,05	184,46	97,34	
Athugasemdir	Fannst í meintu eldstæði í SV-horni hússins.				
					

113	Dags	Heiti	Efniviður		
	10.10.2008	Hrafninna	Hrafninna		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		92,08	188,05	97,44	
Athugasemdir	Fannst við dyr hússins.				
					

114	Dags	Heiti	Efniviður		
	10.10.2008	Bronshringur	Bron		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hlað		92,05	212,04	97,91	
Athugasemdir	Fannst rétt austan við elstu kynslóð húss 10a, undir yngri vegg hennar.				
					

115	Dags	Heiti	Efniviður		
	10.10.2008	Bein	Bein		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		91,88	189,22	97,45	
Athugasemdir	Fannst í dyrum hússins, upp við S-vegg. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
					

116	Dags	Heiti	Efniviður		
	13.10.2008	Járn	Járn		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		93,24	185,32	97,37	
Athugasemdir					
					

117	Dags	Heiti	Efniviður		
	13.10.2008	Snældusnúður	Sandsteinn		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		91,98	189,30	97,44	
Athugasemdir	Fannst í dyrum hússins, við suðurvegginn.				
					

118	Dags	Heiti	Efniviður		
	13.10.2008	Tennur	Bein		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		92,40	189,92	97,38	
Athugasemdir	Fannst í dyrum hússins. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
					

119	Dags	Heiti	Efniviður		
	14.10.2008	Bein	Bein		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:10a		209,50	100,75	209,50	
Athugasemdir	Fannst í prufuholu í nyrsta rými hússins, hugsanlega eldra en húsið. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
					

120	Dags	Heiti	Efniviður		
	15.10.2008	Bein	Bein		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:10a:3		101,60	209,07	97,72	
Athugasemdir	Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
					

121	Dags	Heiti	Efniviður		
	15.10.2008	Bein	Bein		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11a		91,79	183,57	97,41	
Athugasemdir	Fundust þétt upp við vegginn SV af minna eldstæðinu í SV-horni hússins. Voru undir eða við hellu. Sum beinanna eru brennd. Rörbein, m.a. lærleggur úr miðlungsstóru dýri. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
					

122	Dags	Heiti	Efniviður		
	16.10.2008	Bein	Bein		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:10a		94,48	209,89	97,78	
Athugasemdir	Beinið er brennt. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.				
					

123	Dags	Heiti	Efniviður		
	14.10.2008	Vikur	Vikur		
Mannvirki	Nr. lags	X	Y	Z	
Hús 4:11b		91,02	196,77	97,59	
Athugasemdir	Fannst í syðra seti hússins. Á steinum eru slípunarför eins og á grip nr. 87.				
					

124	Dags	21.10.2008	Heiti	Bein	Efniviður	Bein			
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	90,21	Y	196,88	Z
Athugasemdir		Fannst í kverk við vegg, Stóð nánast lóðrétt niður í jörðina. Leggjábein af kind? Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.							

125	Dags	21.10.2008	Heiti	Hrafninna	Efniviður	Hrafninna			
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	92,48	Y	193,85	Z
Athugasemdir		Ekki sleginn.							

126	Dags	21.10.2008	Heiti	Nagli	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	92,48	Y	194,82	Z
Athugasemdir		Fannst við brún nyrðra sets og miðskips.							

127	Dags	27.10.2008	Heiti	Rónagli	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	92,10	Y	192,53	Z
Athugasemdir									

128	Dags	27.10.2008	Heiti	Teinn	Efniviður	Járn			
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	92,04	Y	192,53	Z
Athugasemdir									

129	Dags	3.11.2008	Heiti	Bein og tennur	Efniviður	Bein			
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	91,55	Y	191,43	Z
Athugasemdir		Beinin (kjálkinn) fundust í suðurseti húss 4:11b, nálægt dyrum. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.							

130	Dags	3.11.2008	Heiti	Kjálki	Efniviður	Bein			
	Mannvirki	Hús 4:11b	Nr. lags		X	92,15	Y	196,50	Z
Athugasemdir		Kjálkinn fannst við eldstæði 2 í húsi 4:11b. Send í greiningu til Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafræðings, þann 2. mars 2009.							

11.2 Sýnaskrá

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
25	22.7.2008	Hlað	M-lag	Skordýr
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið er tekið úr mannvistarlags-slettunorðan við hús 4:11. Hugsanlega kemur mannvistarlagið úr öðru húsi (yngra?) en húsi 4:11. Bera saman við sýni úr gólfi húss 4:11. (Tveir pokar).		
X	Y	Z	Dýpi	
95,80	185,11	97,74	-	
Lag		Númer lags		G
M-lag				>450

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
27	6.8.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Teg. Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst inni í húsi 4:11b, hugsanlega í yngsta gólfi eða mannvistarlagi sem komið hefur inn í húsið síðar (frá öskuhaugi?). Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 8.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
93,39	194,68	97,74		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
29	7.8.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Teg. Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst um 0,5 m utan við dyr inn í hús 4:11a að austanverðu. Gæti tilheyrt yngra húsi (húsi 4:11b). Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,36	190,56	97,56		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
31	11.8.2008	Hús 4:10	Gjóska	Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Gjóska lá yfir rúst 4:10 sbr. sniðteikningu af rúst 4:2 í skýrslu 2007. Sent í greiningu til Þorvaldar Þórðarssonar í Háskólanum í Edinborg þann 8.1.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
104,36	215,86	98,55		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
33	14.8.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Teg. Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
90,63	194,52	97,64		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
35	28.8.2008	Hús 4:11a	Gólfsýni	Hreistur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið sett í greiningu hjá Veiðmálastofnun þann 28.8.08. Markmiðið er að finna hreistur úr laxfiski.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,40	186,70	97,44		
Lag		Númer lags		G
Gólf				-

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
26	31.7.2008	Hús 4:10	Gjóska	Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Lagið lá utan í austur langvegg húss 4:10. Það er því yngra en húsið. Ekki þurrkað fyrir viktun. Sent í greiningu til Þorvaldar Þórðarssonar í Háskólanum í Edinborg þann 8.1.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
95,56	212,56	98,34	-	
Lag		Númer lags		G
Gjóska				21,9

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
28	6.8.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Teg. Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst inni í húsi 4:11b, hugsanlega í yngsta gólfi eða mannvistarlagi sem komið hefur inn í húsið eftir að það fór úr notkun (frá öskuhaugi?). Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
93,43	197,36	97,68		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
30	7.8.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Teg. Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Tekið í suðurdyrum húss 4:11b. Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
90,38	190,50	97,66		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
32	13.8.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Teg. Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst í hrúni í húsínu. Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
93,72	196,00	97,76		
Lag		Númer lags		G
M-lag/hrun				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
34	18.8.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Teg. Aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst í mannvistarlagslínu yfir sandi í aðalrym húss 4:11b (mót suðri). Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
89,98	190,44	97,54		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
36	28.8.2008	Hús 4:11b	Gólfsýni	Hreistur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið sett í greiningu hjá Veiðmálastofnun þann 28.8.08. Markmiðið er að finna hreistur úr laxfiski.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,04	193,96	97,54		
Lag		Númer lags		G
Gólf				-

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
37	28.8.2008	Hús 4:11c	Gólfýni	Hreistur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið sett í greiningu hjá Veidmálastofnun þann 28.8.08. Markmiðið er að finna hreistur úr laxfiski.		
X	Y	Z	Dýpi	
97,05	189,80	97,43		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
38	3.9.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Tekið í NV horni hússins, í seti. Sent í tegundgreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
93,53	188,20	97,55		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
39	7.9.2008	Hús 4:10a/c	Gjóska	Aldur og uppruni
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið er tekið utan í vegg sem gæti verið leyfar af mannvirki, utan við NV-horn húss 4:10a og SV við 4:10c. Yngra en veggurinn. Sent í greiningu til Þorvaldar Þórðarssonar í Háskólanum í		
X	Y	Z	Dýpi	
104,44	206,91	98,00	-	
Lag		Númer lags		G

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
40	9.9.2008	Hús 4:10b:ll	Gjóska	Aldur og uppruni
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst innst inni í rúst 4:10b:ll. Yngra en rústin. Sent í greiningu til Þorvaldar Þórðarssonar í Háskólanum í Edinborg þann 8.1.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,49	206,46	97,74		
Lag		Númer lags		G
Gjóska				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
41	15.9.2008	Hús 4:10d	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sent í tegundgreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
101,89	206,45	98,11		
Lag		Númer lags		G
Áfok				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
42	18.9.2008	Hús 4:10a:3	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst í nyrsta rými húss 4:10a. Sent í tegundgreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009. Sent í C-14 greiningu þann 13. mars 2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
100,21	209,13	97,89		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
43	18.9.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið er tekið við N-vegg hússins. Sent í tegundgreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
91,15	183,60	97,28		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
44	22.9.2008	Hús 4:10e	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst norðan við gafl húss 4:10b. Tilheyrir trúlega húsi 4:10e. Tekið nálægt sýni 45. Sent í tegundgreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
95,60	204,69	97,70		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
45	22.9.2008	Hús 4:10e	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst norðan við gafl húss 4:10b. Tilheyrir trúlega húsi 4:10e. Tekið nálægt sýni 44. Sent í tegundgreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
96,10	205,00	97,69		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
46	29.9.2008	Hús 4:10e	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst í dyrum á milli hólfa í rúst 4:10e. Sent í tegundgreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
103,60	206,06	97,76		
Lag		Númer lags		G
?				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
47	2.10.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst við dyr hússins að innanverðu. Sent í tegundgreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,57	188,59	97,59		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
48	6.10.2008	Hús 4:10a:1	Gólfýni	Skordýr m.a.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		5 lítrar í 4L og 1L dósum.		
X	Y	Z	Dýpi	
95,90	208,75	97,90		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
49	6.10.2008	Hús 4:10a:1	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið er tekið úr hringlaga svörtum kolaflekk á miðju gólfi hússins. Gæti verið eftir stoð sem hefur verið brennd á endanum til að verjast fúa. Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
97,19	209,10	97,80		
Lag		Númer lags		G
Stoðarhola?				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
50	8.10.2008	Hús 4:11a	Gólf sýni	Skordýr m.a.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		5 lítrar í 4L og 1L dósum.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,20	185	97,44		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
51	8.10.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið var tekið í dyrum hússins. Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,38	188,84	97,50		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
52	9.10.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Var tekið í S-seti hússins. Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009. Sent í C-14 greiningu þann 13. mars 2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
91,76	186,16	97,41		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
53	9.10.2008	Hús 4:11a	Bein	Tegund
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Var tekið í meintu eldstæði í SV-horni hússins (fiskibein?).		
X	Y	Z	Dýpi	
92,00	184,49	97,31		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
54	9.10.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Var tekið við meint eldstæði í SV-horni hússins. Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,27	184,02	97,34		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
55	13.10.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
93,24	184,90	97,34		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
56	15.10.2008	Hús 4:10a:3	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
101,80	209,17	97,71		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
57	15.10.2008	Hús 4:10a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Fannst í dyrum hússins sem snúa mót suðri. Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
88,36	209,04	97,78		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
58	17.10.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Tegund og aldur
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Safnað saman úr gólfi hússins. Sýninu var fargað.		
X	Y	Z	Dýpi	
-	-	-	-	
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
59	21.10.2008	Hús 4:11a	Eldstæði 1	Hreistur, bein, frjók.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið var tekið úr eldstæði 1, í SV-horni hússins.		
X	Y	Z	Dýpi	
?	184,35	97,29		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
60	21.10.2008	Hús 4:11a	Eldstæði 2	Hreistur, bein, frjók.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið var tekið úr stærsta eldstæðinu við N-langvegginn.		
X	Y	Z	Dýpi	
?	185,65	97,34		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
61	21.10.2008	Hús 4:11a	Eldstæði 3/4	Hreistur, bein, frjók.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið var tekið úr eldstæði 3/4 á miðju gólfi.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,45	187,25	97,38		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
62	21.10.2008	Hús 4:11a	Eldstæði 3	Hreistur, bein, frjók.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið var tekið úr eldstæði 3/4 á miðju gólfi.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,20	187,15	97,37		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
63	20.10.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Aldur og tegund
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Safnað saman úr öllu gólfinu. (Varasýni). Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
-	-	-		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
64	20.10.2008	Hús 4:11a	Viðarkol	Aldur og tegund
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Safnað saman úr öllu gólfinu. (Varasýni). Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
-	-	-		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
65	22.10.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Aldur og tegund
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Tekið úr viðarkoladreif á gólfi við eldstæði 2, austarlega á mörkum N-hliðarskips og miðskips. Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009. Sent í C-14 greiningu þann 13. mars 2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
91,80	196,29	97,39		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
66	22.10.2008	Hús 4:11b	Viðarkol	Aldur og tegund
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sent í tegundagreiningu til Ólafs Eggertssonar þann 9.01.2009.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,67	194,71	97,47		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
67	27.10.2008	Hús 4:11b	Jarðvegssýni	Skordýr o.fl.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Teknir voru 5 lítrar af sýni í tvær dósir (4 + 1 L).		
X	Y	Z	Dýpi	
91,98	193,50	97,38		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
68	27.10.2008	Hús 4:11b	Jarðvegssýni	Skordýr o.fl.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Sýnið er í tveimur pokum.		
X	Y	Z	Dýpi	
91,01	192,34	97,45		
Lag		Númer lags		G
Gólf				

Nr.	Dags	Mannvirki	Teg. sýnis	Greining?
69	3.11.2008	Hús 4:11b	Jarðvegssýni	Skordýr o.fl.
Niðurstaða		Athugasemdir		
		Tekið úr eldstæði 4.		
X	Y	Z	Dýpi	
92,70	191	97,50		
Lag		Númer lags		G
M-lag				

11.3 Stafrænar ljósmyndir

261	Dags	Mót	
	15.07.2008	V	
Ljósmyndari			
B jarni F. Einarsson			
Myndefni			
Hús 4:1 I. Fyrstu veggjaleifarnar að koma í ljós að norðanverðu.			

263	Dags	Mót	
	17.07.2008	ASA	
Ljósmyndari			
Sandra Sif Einarsdóttir			
Myndefni			
Vinna við hús 4:1 I.			

265	Dags	Mót	
	17.07.2008	-	
Ljósmyndari			
Sandra Sif Einarsdóttir			
Myndefni			
Busi.			

267	Dags	Mót	
	22.07.2008	V	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
1 m breiður skurður eftir M-lag sem lá frá gaffli húss 4:1 I. Öskuhaugur?			

269	Dags	Mót	
	25.07.2008	S	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
Dyr í húsi 4:1 b, á suðurvegg. Sjá má þaktorf í dyrunum og í lægð út frá þeim.			

271	Dags	Mót	
	25.07.2008	S	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
Dyr í húsi 4:1 b, á suðurvegg. Sjá má þaktorf í dyrunum og í lægð út frá þeim.			

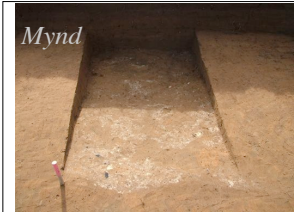
273	Dags	Mót	
	25.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
Yfirlit yfir hús 4:1 I.			

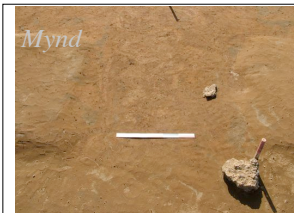
275	Dags	Mót	
	25.07.2008	N	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
Meintur öskuhaugur við vesturgaffel húss 4:1 I a.			

262	Dags	Mót	
	17.07.2008	ANA	
Ljósmyndari			
Sandra Sif Einarsdóttir			
Myndefni			
Vinna við utanverðan norðurvegg húss 4:1 I.			

264	Dags	Mót	
	17.07.2008	N	
Ljósmyndari			
Sandra Sif Einarsdóttir			
Myndefni			
Vinna við hús 4:1 I.			

266	Dags	Mót	
	17.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Sandra Sif Einarsdóttir			
Myndefni			
Vinna við hús 4:10.			

268	Dags	Mót	
	22.07.2008	V	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
1 m breiður skurður eftir M-lag sem lá frá gaffli húss 4:1 I a. Öskuhaugur?			

270	Dags	Mót	
	25.07.2008	S	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
Dyr í húsi 4:1 b, á suðurvegg. Sjá má þaktorf í dyrunum og í lægð út frá þeim.			

272	Dags	Mót	
	25.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
Þverstrengur í suðurvegg, vestur af dyrum á húsi 4:1 b.			

274	Dags	Mót	
	25.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
Yfirlit yfir hús 4:1 I.			

276	Dags	Mót	
	30.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Bjarni F. Einarsson			
Myndefni			
Yfirlit yfir hús 4:1 I. Veggir standa allir upp úr. Öskuhaugur fremst.			

	Dags	Mót	
277	30.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir hús 4: I I. Veggir standa allir upp úr. Öskuhaugur fremst.			

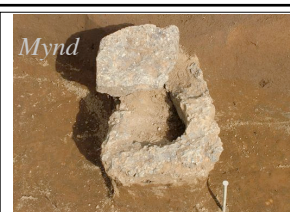
	Dags	Mót	
279	30.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir hús 4: I I. Veggir standa allir upp úr. Öskuhaugur fremst.			

	Dags	Mót	
281	30.07.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir hús 4: I I. Veggir standa allir upp úr. Yngra hús fremst.			

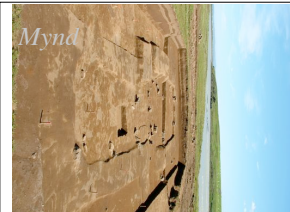
	Dags	Mót	
283	31.07.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir hús 4: I I a-b. Sjá má 1x1 m holu í húsi I I a, en hún var grafin niður á gólf hússins.			

	Dags	Mót	
285	31.07.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Vinna við hús 4: I 0, fyrsta umferð eiginlegs uppgrftar í vinnslu.			

	Dags	Mót	
287	01.08.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Vinna við hús 4: I 0, fyrsta umferð eiginlegs uppgrftar búin.			

	Dags	Mót	
289	06.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Stoðarsteinn í SA - horni húss 4: I I b. Stoðarsteinar einnig í NA - horni hússins.			

	Dags	Mót	
291	08.08.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4: I I a-b.			

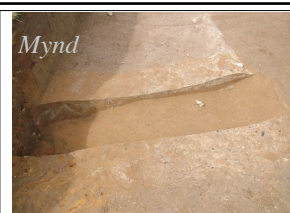
	Dags	Mót	
278	30.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir hús 4: I I. Veggir standa allir upp úr. Öskuhaugur fremst.			

	Dags	Mót	
280	30.07.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir hús 4: I I. Veggir standa upp úr. Yngra hús fremst (4: I I b).			

	Dags	Mót	
282	31.07.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir hús 4: I I a-b. Sjá má 1x1 m holu í húsi 4: I I a, en hún var grafin niður á gólf hússins.			

	Dags	Mót	
284	31.07.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir hús 4: I I a-b. Sjá má 1x1 m holu í húsi I I a, en hún var grafin niður á gólf hússins.			

	Dags	Mót	
286	01.08.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Vinna við hús 4: I 0, fyrsta umferð eiginlegs uppgrftar búin.			

	Dags	Mót	
288	06.08.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
0,5 m breiður skurður í gegnum öskuhaug vestan við hús 4: I I a.			

	Dags	Mót	
290	08.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4: I I a-b.			

	Dags	Mót	
292	08.08.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4: I I b, yngri rústina.			

	Dags	Mót	
293	08.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 Ib, yngri rústina og hluta þeirrar eldri (4:1 Ia).			

	Dags	Mót	
294	08.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 Ia, eldri rústina og hluta þeirrar yngri (4:1 Ib).			

	Dags	Mót	
295	08.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Paktorfur inni í húsi 4:1 Ia, SV horni þess.			

	Dags	Mót	
296	08.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 Ib, yngri rústina og hluta þeirrar eldri (4:1 Ia).			

	Dags	Mót	
297	11.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 Ib. Prufuhola inn í húsi sýnir hæð gólfsins. Öskuhaugur fremst. HQ.			

	Dags	Mót	
298	11.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 Ib. Prufuhola inn í húsi sýnir hæð gólfsins. Öskuhaugur fremst. HQ.			

	Dags	Mót	
299	11.08.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 Ia-b. HQ.			

	Dags	Mót	
300	11.08.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Í sniðinu má sjá tvo torfvaggi með LL laginu. Nýtt hús?			

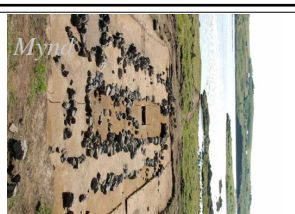
	Dags	Mót	
301	11.08.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:1 Ib. Hús 4:1 Ia í bakgrunni.			

	Dags	Mót	
302	13.08.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:10. Veggir orðnir mjög greinilegir og vísbending um dyr neðst t.v.			

	Dags	Mót	
303	13.08.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:10. Veggir orðnir mjög greinilegir og vísbending um dyr neðst t.v.			

	Dags	Mót	
304	13.08.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:10. Veggir orðnir mjög greinilegir og vísbending um dyr til austurs neðst t.v.			

	Dags	Mót	
305	18.08.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:10. Veggir orðnir mjög greinilegir og vísbending um dyr til austurs neðst t.v.			

	Dags	Mót	
306	18.08.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:10. Veggir orðnir mjög greinilegir og vísbending um dyr til austurs neðst t.v.			

	Dags	Mót	
307	18.08.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Aðaldyr í húsi 4:1 Ib, mót S. Fremst er þrepkjöldur og í andyrinu er aðfluttur sandur.			

	Dags	Mót	
308	18.08.2008	VNV	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Fólk við vinnu í 4:1 Ib.			

309	Dags	Mót
	18.08.2008	NA
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Sandra að teikna í húsi 4:10a.		
		

310	Dags	Mót
	18.08.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4:11b.		
		

311	Dags	Mót
	18.08.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4:11b.		
		

312	Dags	Mót
	18.08.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4:11b.		
		

313	Dags	Mót
	18.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Vestasti hluti húss 4:11b. (Skeyta saman við mynd 314-15).		
		

314	Dags	Mót
	18.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Vestasti hluti húss 4:11b. (Skeyta saman við mynd 313 og 315).		
		

315	Dags	Mót
	18.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Vestasti hluti húss 4:11b. (Skeyta saman við mynd 313-314).		
		

316	Dags	Mót
	18.08.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Vestasti hluti húss 11b. (skeyta saman við mynd 317).		
		

317	Dags	Mót
	18.08.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Vestasti hluti húss 4:11b. (skeyta saman við mynd 316).		
		

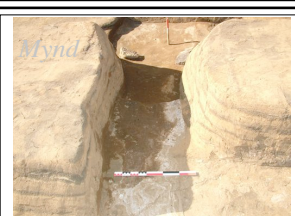
318	Dags	Mót
	18.08.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:11b, að innanverðu. Fremst dyr inn í 11a.		
		

319	Dags	Mót
	18.08.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:11b, að innanverðu.		
		

320	Dags	Mót
	19.08.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Svæðið framan (sunnan) við dyrnar á rúst 4:11b. Sjá má þrepkskjöld yst í dyrum.		
		

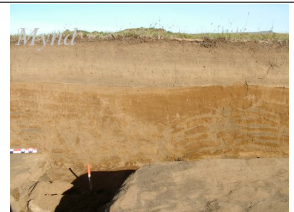
321	Dags	Mót
	19.08.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Dyr inn í rúst 4:11a. Sjá má far eftir timburþröskuld fremst á myndinni.		
		

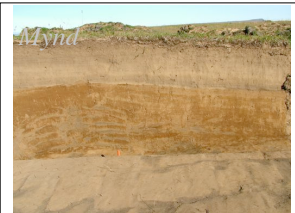
322	Dags	Mót
	19.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Svæðið framan við dyrnar inn í rúst 4:11b. Hellur, sandur og þrepkskjöldur.		
		

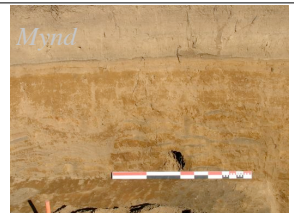
323	Dags	Mót
	19.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Dyr inn í viðbyggingu, rúst 4:11c.		
		

324	Dags	Mót
	19.08.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft út um dyrnar í rúst 4:11b. Sandur í andyrinu.		
		

325	Dags	Mót
	20.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Vesturveggur rústar 4:11c. Setja saman við mynd 326 og 27.		
		

326	Dags	Mót
	20.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Miðhluti rústar 4:11c. Setja saman við mynd 325 og 27.		
		

327	Dags	Mót
	20.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Austurveggur rústar 4:11c. Setja saman við mynd 325 og 26.		
		

328	Dags	Mót
	20.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Vesturveggur rústar 4:11c. Setja saman við mynd 329 og 30.		
		

329	Dags	Mót
	20.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Miðhluti rústar 4:11c. Setja saman við mynd 328 og 30.		
		

330	Dags	Mót
	20.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Austurveggur rústar 4:11c. Setja saman við mynd 328 og 29.		
		

331	Dags	Mót
	21.08.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Rúst 4:11c, viðbygging við rúst 4:11b, í forgrunni.		
		

332	Dags	Mót
	21.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Horft í gegnum dyr inn í rúst 4:11c, viðbyggingu við 4:11b.		
		

333	Dags	Mót
	22.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Horft í gegnum dyr inn í rúst 4:11c, viðbyggingu við 4:11b.		
		

334	Dags	Mót
	22.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Horft inn um aðaldyr inn í rúst 4:11b. Sjá má sand í anddyri.		
		

335	Dags	Mót
	22.08.2008	V
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Rúst 4:11c, viðbygging. Dyr t.v.		
		

336	Dags	Mót
	22.08.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Rúst 4:11c. Dyr inn í rúst 4:11b og aðaldyr út um 4:11b í bakgrunni.		
		

337	Dags	Mót
	22.08.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-b.		
		

338	Dags	Mót
	22.08.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-b.		
		

339	Dags	Mót
	22.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Yfirlit yfir rúst 10a-b.		
		

340	Dags	Mót
	22.08.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Bjarni F. Einarsson		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-b.		
		

341	Dags	Mót
	28.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b. Dyr t.h. við 1 m mælikvarða.		
		

342	Dags	Mót
	28.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b. Dyr t.h.		
		

343	Dags	Mót
	28.08.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b, suðurhluti. Skeyta saman við mynd 344-346.		
		

344	Dags	Mót
	28.08.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b, miðhluti. Skeyta saman við mynd 343 og 345-346.		
		

345	Dags	Mót
	28.08.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b, vesturhluti. Skeyta saman við mynd 343-344 og 346.		
		

346	Dags	Mót
	28.08.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b, vesturhluti. Skeyta saman við mynd 343-345.		
		

347	Dags	Mót
	28.08.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b. Pinnaholur við SA - horn og dyr t.h.		
		

348	Dags	Mót
	28.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Vesturhluti rústar 4:10b. Dyr t. h. Skeyta saman við mynd 349.		
		

349	Dags	Mót
	28.08.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Austurhluti rústar 4:10b. Dyr fyrir miðju. Skeyta saman við mynd 348.		
		

350	Dags	Mót
	1.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Hús 4:10c. Sjá má torfið í veggnum. Grjóthleðsla á ská?		
		

351	Dags	Mót
	1.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Hús 4:10c. Nyrsti hluti húss 4:10a neðst á myndinni.		
		

352	Dags	Mót
	1.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Hús 4:10c.		
		

353	Dags	Mót
	2.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði í húsi 4:11a.		
		

354	Dags	Mót
	2.09.2008	-
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði í húsi 4:11a.		
		

355	Dags	Mót
	3.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4:11a. Grafið niður á gólf. V-hluti húss 4:11b í forgrunni.		
		

356	Dags	Mót
	3.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4:11a. Grafið niður á gólf.		
		

357	Dags	Mót
	3.09.2008	ANA
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4: I la. Grafíð niður á gólf. Öskuhaugur í forgrunni og hús 4: I lb og c í bakgrunni.		
		

358	Dags	Mót
	3.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
V-hluti húss 4: I la. Setja saman við mynd 359.		
		

359	Dags	Mót
	3.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
A-hluti húss 4: I la. Setja saman við mynd 358.		
		

360	Dags	Mót
	4.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4: I la. Öskuhaugur í forgrunni og hluti húss b og c í bakgrunni.		
		

361	Dags	Mót
	4.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4: I la. Öskuhaugur í forgrunni og hús b og c í bakgrunni.		
		

362	Dags	Mót
	4.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir hús 4: I la. Öskuhaugur í forgrunni og hús b og c í bakgrunni.		
		

363	Dags	Mót
	5.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Nyrsta rýmið í 4: I 0a. Fremst á myndinni gætu verið leifar af öðru rými. [Svo reyndist vera. Nefnd 4: I 0a.]		
		

364	Dags	Mót
	5.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Mið rýmið í 4: I 0a.		
		

365	Dags	Mót
	5.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn eftir rúst 4: I 0a.		
		

366	Dags	Mót
	5.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn í nyrsta rýmið á rúst 4: I 0a.		
		

367	Dags	Mót
	5.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn í mið rýmið á rúst 4: I 0a. Þar var gólf hærra.		
		

368	Dags	Mót
	5.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn í mið- og nyrsta rýmið á rúst 4: I 0a.		
		

369	Dags	Mót
	5.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4: I lb og 4: I lc t. h.		
		

370	Dags	Mót
	5.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4: I la-b. Rúst 4: I lc sést að hluta t.h.		
		

371	Dags	Mót
	5.09.2008	VSV
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4: I la-c. Setja saman við mynd 372.		
		

372	Dags	Mót
	5.09.2008	VNV
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4: I la-c. Setja saman við mynd 371.		
		

373	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	VSV	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ib. Setja saman við mynd 374 og 75.			

374	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ib. Setja saman við mynd 373 og 75.			

375	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	VNV	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ib. Setja saman við mynd 373 og 74.			

376	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ic. Setja saman við mynd 277-78.			

377	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst I Ib-c. Setja saman við mynd 276 og 78-79.			

378	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ib. Setja saman við mynd 276-77 og 79.			

379	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ib. Setja saman við mynd 276-78.			

380	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst I Ia. Setja saman við mynd 281.			

381	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ia. Setja saman við mynd 280.			

382	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ia. Setja saman við myndir 283-85.			

383	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ia. Setja saman við myndir 282 og 84-85.			

384	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ia. Setja saman við myndir 282-83 og 85.			

385	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: I Ia. Setja saman við myndir 282-84.			

386	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: IOb. Setja saman við mynd 387.			

387	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: IOb. Setja saman við mynd 386.			

388	Dags	Mót	<i>Mynd</i>
	5.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4: IOb.			

389	Dags	Mót
	5.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft úr herbergi 4:11c inn í herbergi 4:11b. Aðalinngangur fjarst.		
		

390	Dags	Mót
	5.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft úr herbergi 4:11c inn í herbergi 4:11b. Aðalinngangur fjarst.		
		

391	Dags	Mót
	5.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn í herbergi 4:11c.		
		

392	Dags	Mót
	5.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:11a-b.		
		

393	Dags	Mót
	5.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10c. 2. umferð.		
		

394	Dags	Mót
	4.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:11a-c.		
		

395	Dags	Mót
	4.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:11a.		
		

396	Dags	Mót
	4.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir nyrsta rými 4:10a (4:10a3).		
		

397	Dags	Mót
	4.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir miðrými 4:10a (4:10a2).		
		

398	Dags	Mót
	4.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-c.		
		

399	Dags	Mót
	4.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-c.		
		

400	Dags	Mót
	4.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-c.		
		

401	Dags	Mót
	4.09.2008	NV
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Vinnumynd af fólki við vinnu í rúst 4:11.		
		

402	Dags	Mót
	4.09.2008	NNV
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-c. Setja saman við mynd 403.		
		

403	Dags	Mót
	4.09.2008	NNA
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-c. Setja saman við mynd 402.		
		

404	Dags	Mót
	4.09.2008	NNA
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-c. Setja saman við mynd 405.		
		

405	Dags	Mót
	4.09.2008	NNV
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-c. Setja saman við mynd 404.		
		

406	Dags	Mót
	4.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10b.		
		

407	Dags	Mót
	4.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn eftir rúst 10a. Miðrymi í forgrunni og endarymi þar inn af.		
		

408	Dags	Mót
	4.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft yfir grjóthruðu við NA-horn rústar 4:10a. Rúst? [Svo reyndist vera. Nefnd 4:10d].		
		

409	Dags	Mót
	4.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
SV-horn rýmis 4:10c. Sjá má torfhleðslutæknina.		
		

410	Dags	Mót
	4.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
NA-horn rýmis 4:10c. Sjá má torfhleðslutæknina.		
		

411	Dags	Mót
	9.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10d eftir fyrstu hreinsun.		
		

412	Dags	Mót
	9.09.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Garður eða veggur við rúst 4:10d.		
		

413	Dags	Mót
	10.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10c með yngra hrófi?		
		

414	Dags	Mót
	10.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 10b og 10b:II.		
		

415	Dags	Mót
	10.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b og 4:10b:II. Setja saman við mynd 416.		
		

416	Dags	Mót
	10.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b og 4:10b:II. Setja saman við mynd 415.		
		

417	Dags	Mót
	10.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Dyrnar inn í rúst 4:11b.		
		

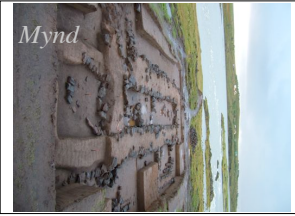
418	Dags	Mót
	12.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b og 4:10b:2.		
		

419	Dags	Mót
	12.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b:2 inni í rúst 4:10b.		
		

420	Dags	Mót
	12.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b:2 inni í rúst 4:10b.		
		

421	Dags	Mót
	12.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10c.		
		

422	Dags	Mót
	15.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-d.		
		

423	Dags	Mót
	15.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-e.		
		

424	Dags	Mót
	15.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn eftir rúst 4:10a. Rými 1 í forgrunni.		
		

425	Dags	Mót
	15.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn eftir rúst 4:10a. Rými 2 í forgrunni.		
		

426	Dags	Mót
	15.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn eftir rúst 4:10a:3.		
		

427	Dags	Mót
	15.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10. 4:10a til vinstri og 4:10e til hægri.		
		

428	Dags	Mót
	15.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Meint eldstæði í SV-horni húss 4:11a. [Reyndist vera eldstæði].		
		

429	Dags	Mót
	17.09.2008	SSA
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10b full af vatni.		
		

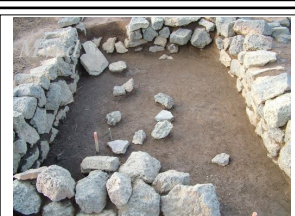
430	Dags	Mót
	17.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Allt á floti suður af rúst 4:10a.		
		

431	Dags	Mót
	18.09.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10c. Neðsti hluti yngri rústar (steinar) inni í rústinni.		
		

432	Dags	Mót
	18.09.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Meint eldstæði í SV-horni húss 4:11a. [Reyndist vera eldstæði].		
		

433	Dags	Mót
	18.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Hluti af kindakjálka í gólfinu á rúst 4:11a (gripur nr. 96).		
		

434	Dags	Mót
	18.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 11a:2-3.		
		

435	Dags	Mót
	18.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a:3.		
		

436	Dags	Mót
	19.09.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a:1.		
		

	Dags	Mót	
437	19.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10e. Dyr fremst á myndinni.			

	Dags	Mót	
438	22.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10e. Dyr fremst á myndinni.			

	Dags	Mót	
439	24.09.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10d. Neðstu steinar að koma í ljós. Gerði niðri t.h.			

	Dags	Mót	
440	24.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10d. Neðstu steinar að koma í ljós. Gerði? út t.v.			

	Dags	Mót	
441	24.09.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10d. Neðstu steinar að koma í ljós. Gerði? út t.v.			

	Dags	Mót	
442	25.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10a:3. Neðsti hluti að koma í ljós?			

	Dags	Mót	
443	25.09.2008	NNA	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Vinnumynd. Rúst 4:10a-e(f).			

	Dags	Mót	
444	25.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Vinnumynd. Horft inn eftir 4:10a:1-3.			

	Dags	Mót	
445	25.09.2008	NNV	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Vinnumynd.			

	Dags	Mót	
446	25.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Torfhleðslur í rúst 4:11b. Rúst 4:11c á bak við og dyr inn í hana.			

	Dags	Mót	
447	25.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10c. Líklega neðsti hluti. sjá má leifar yngra húss ofan í rústinni (grjótið). Rúst 4:10d t.h.			

	Dags	Mót	
448	25.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10c. Líklega neðsti hluti. sjá má leifar yngra húss ofan í rústinni (grjótið).			

	Dags	Mót	
449	29.09.2008	NA	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir steinaröð tilheyrandi rúst 4:10e. Yfir henni var vesturveggur rústar 4:10a.			

	Dags	Mót	
450	29.09.2008	NNA	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir steinaröð tilheyrandi rúst 10e. Yfir henni var vesturveggur rústar 10a.			

	Dags	Mót	
451	29.09.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir steinaröð tilheyrandi rúst 4:10e. Yfir henni var vesturveggur rústar 4:10a.			

	Dags	Mót	
452	29.09.2008	SSA	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir steinaröð og dyrakamp tilheyrandi rúst 4:10e. Yfir henni var vesturveggur rústar 4:10a.			

453	Dags	Mót	
	29.09.2008	A	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
MIðhluti rústar 10e. Sjá má steinaröð austurveggjar undir vesturvegg rústar 10a.			

454	Dags	Mót	
	29.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Norðurhólf rústar 4:10e. Dyr sjást efst á myndinni.			

454	Dags	Mót	
	29.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Norðurhólf rústar 4:10e. Dyr sjást neðst á myndinni.			

455	Dags	Mót	
	29.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Norðurhólf rústar 4:10e. Dyr sjást neðst á myndinni.			

456	Dags	Mót	
	30.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10e. Rúst 4:10a t.v. og rúst 4:10f fjarst.			

457	Dags	Mót	
	30.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10e. Rúst 4:10a t.h.			

458	Dags	Mót	
	30.09.2008	V	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10d.			

459	Dags	Mót	
	30.09.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir steinaröð undir vestur-vegg rústar 4:10d. Gæti tilheyrt eldri kynslóð rústar 4:10e.			

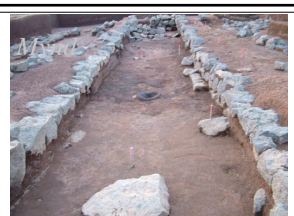
460	Dags	Mót	
	30.09.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir steinaröð undir vestur-vegg rústar 4:10d. Gæti tilheyrt eldri kynslóð rústar 4:10e.			

461	Dags	Mót	
	1.10.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10a og hluta af c, d, e og öll f.			

462	Dags	Mót	
	1.10.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10a og hluta af c, d, e og öll f.			

463	Dags	Mót	
	1.10.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hólf 3 í rúst 4:10a. Líklega dyr efst t.v.			

464	Dags	Mót	
	1.10.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hólf 3 í rúst 4:10a. Líklega dyr efst t.v.			

465	Dags	Mót	
	1.10.2008	N	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10a, hólf 1-3.			

466	Dags	Mót	
	2.10.2008	S	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Útskot við norðurvegg rústar 4:10a. Beinasalli úr fiski?			

467	Dags	Mót	
	3.10.2008	SA	
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 10a-f. Frost og snjór.			

468	Dags	Mót
	3.10.2008	NV
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-f. Frost og snjór.		
		

469	Dags	Mót
	3.10.2008	SSV
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Yfirlit yfir rúst 4:10a-f. Frost og snjór.		
		

470	Dags	Mót
	3.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Trúlegt eldstæði við SV-horn húss 4:1 la. Steinninn í veggnum er yfir rás sem liggur út úr		
		

471	Dags	Mót
	7.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rásin út úr húsi 4:1 la. Kvarðinn sýnir 40 sm.		
		

472	Dags	Mót
	7.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Dyr á SV-horni rústar 4:10a. Þær voru svo aflagðar og tyrft í þær.		
		

473	Dags	Mót
	7.10.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Dyr á SV-horni rústar 4:10a. Þær voru svo aflagðar og tyrft í þær.		
		

474	Dags	Mót
	7.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Dyr sem hafa verið á norðurhlíð húss 4:10a:3, inn í hús 4:10c.		
		

475	Dags	Mót
	7.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Dyr sem hafa verið á norðurhlíð húss 4:10a:3, inn í hús 4:10c.		
		

476	Dags	Mót
	7.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Hús 4:1 lc fullrannsakað.		
		

477	Dags	Mót
	8.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Trúlegt eldstæði í SV-horni húss 4:1 la. Pinnaholur hægra megin. Kvarðinn sýnir 40 sm.		
		

478	Dags	Mót
	8.10.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Milliveggur í húsi 4:10a fyrir miðju.		
		

479	Dags	Mót
	9.10.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft inn eftir húsi 4:1 la.		
		

480	Dags	Mót
	9.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft út úr húsi 4:1 la.		
		

481	Dags	Mót
	9.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Meint eldstæði í SV-horni húss 4:1 la. Pinnaholur t.h.		
		

482	Dags	Mót
	9.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Dyrnar í húsi 4:1 la.		
		

483	Dags	Mót
	9.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði fyrir miðjum norðurvegg húss 1 la. Pinnaholur t.h.		
		

	Dags	Mót	
484	10.10.2008	N	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Meint eldstæði í SV-horni húss 4:11a. Pinnaholur t.h.			

	Dags	Mót	
485	10.10.2008	N	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Tvær gerðir af torfvegg við suðurgafli húss 4:10a. Sýnir endur-gerð eða bygging hússins.			

	Dags	Mót	
486	10.10.2008	N	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Horft eftir austurvegg húss 4:10a. Steinaröð t.h. var undir yngri kynslóð veggjarins.			

	Dags	Mót	
487	10.10.2008	V	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:11a. Gólfið komið vel á veg.			

	Dags	Mót	
488	10.10.2008	A	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:11a. Gólfið komið vel á veg.			

	Dags	Mót	
489	13.10.2008	S	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Forn veggur mæti yngri vegg í húsi 4:10c, vesturvegurinn.			

	Dags	Mót	
490	14.10.2008	V	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Sandra Sif Einarsdóttir			
Hús 4:11a. Gólfið nær fullgrafið.			

	Dags	Mót	
491	14.10.2008	A	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Sandra Sif Einarsdóttir			
Hús 4:11a. Gólfið nær fullgrafið.			

	Dags	Mót	
492	15.10.2008	V	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:11a. Gólfið nær fullgrafið. Hringlaga far neðarlega t.v. er eldstæði			

	Dags	Mót	
493	15.10.2008	A	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:11a. Gólfið nær fullgrafið.			

	Dags	Mót	
494	15.10.2008	N	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Loftrás í vegg húss 4:11a, við SV-hornið.			

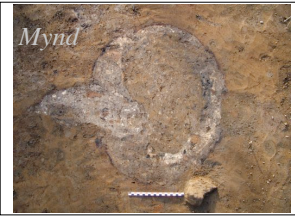
	Dags	Mót	
495	15.10.2008	S	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:10e fullrannsað.			

	Dags	Mót	
496	15.10.2008	S	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Hús 4:10e fullrannsað.			

	Dags	Mót	
497	15.10.2008	N	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rás í gegnum SV-horn húss 4:11a.			

	Dags	Mót	
498	15.10.2008	N	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rás í gegnum SV-horn húss 4:11a.			

	Dags	Mót	
499	15.10.2008	V	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Kassalaga mannvirki við N-langvegg.			

500	Dags	Mót
	15.10.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði í miðju gólfi húss 4:1 la		
		

501	Dags	Mót
	15.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Sérkennilegur steinn í SA-horni húss 4:1 la. Afar sléttur (slípaður?) á hliðinni sem snýr		
		

502	Dags	Mót
	15.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði í SV-horni húss 4:1 la.		
		

503	Dags	Mót
	15.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Bein undir hellu rétt sunnan við minna eldstæði í SV-horni húss 4:1 la.		
		

504	Dags	Mót
	16.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Hús 4:1 la. Nýhreinsað eftir að skýli var byggt yfir rústina.		
		

505	Dags	Mót
	17.10.2008	-
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft beint niður á eldstæði 2 í 4:1 la.		
		

506	Dags	Mót
	17.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 1 í SV-horni húss 4:1 la. Búið að snitta eldstæðið.		
		

507	Dags	Mót
	17.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 1 í SV-horni húss 4:1 la. Búið að snitta eldstæðið.		
		

508	Dags	Mót
	20.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 2 við N-vegg húss 4:1 la. Búið að snitta eldstæðið.		
		

509	Dags	Mót
	20.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 2 við N-vegg húss 4:1 la. Búið að snitta eldstæðið.		
		

510	Dags	Mót
	20.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Stoðarhola sunnanmegin við ytri kampinn inn í 4:1 la.		
		

511	Dags	Mót
	20.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Stoðarhola norðanmegin við ytri kampinn inn í 1 la.		
		

512	Dags	Mót
	21.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 3 og 4 í húsi 4:1 la.		
		

513	Dags	Mót
	21.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 3/4 í húsi 4:1 la.		
		

514	Dags	Mót
	21.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Stoðarhola norðan við eldstæði 3/4.		
		

515	Dags	Mót
	21.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Snið af stokki sem var eftir mörkum mið- og norður hliðarskipis, austan við eldstæði		
		

516	Dags	Mót
	21.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:11b. Horft inn eftir miðskipi.		
		

517	Dags	Mót
	21.10.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:11b. Horft út eftir miðskipi.		
		

518	Dags	Mót
	22.10.2008	A
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft í gegnum minna skýlið yfir 4:11a.		
		

519	Dags	Mót
	22.10.2008	NNA
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Rúst 4:10 á kafi í snjó.		
		

520	Dags	Mót
	22.10.2008	VSV
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Skýlin í snjó.		
		

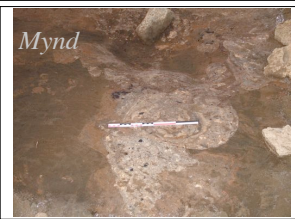
521	Dags	Mót
	22.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 2 í húsi 4:11b.		
		

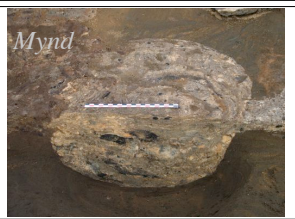
522	Dags	Mót
	22.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 2 í húsi 4:11b.		
		

523	Dags	Mót
	22.10.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Vinna í hús 4:11b. Sandra og Ármann.		
		

524	Dags	Mót
	22.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 3 í húsi 4:11b.		
		

525	Dags	Mót
	22.10.2008	S
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Horft suður eftir bilinu á milli skýlanna. Frostið er rétt að síga úr.		
		

526	Dags	Mót
	27.10.2008	V
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 1 í miðskipi húss 4:11b.		
		

527	Dags	Mót
	27.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 1 í miðskipi húss 4:11b. Sniðmynd af aðalholu.		
		

528	Dags	Mót
	27.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 1 í miðskipi húss 4:11b. Snið.		
		

529	Dags	Mót
	27.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 1 í miðskipi húss 4:11b. Vesturhluti sniðs (setja saman við mynd 530).		
		

530	Dags	Mót
	27.10.2008	N
Ljósmyndari		
Bjarni F. Einarsson		
Myndefni		
Eldstæði 1 í miðskipi húss 4:11b. Austurhluti sniðs (setja saman við mynd 529).		
		

531	Dags	Mót
	3.11.2008	S
Ljósmyndari		
Sandra Sif Einarisdóttir		
Myndefni		
Svæði vestast í rúst 4:11b		
		

532	Dags	Mót
	3.11.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Svæði vestast í rúst 4:11b		
		

533	Dags	Mót
	3.11.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Svæði vestast í rúst 4:11b		
		

534	Dags	Mót
	3.11.2008	V
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Snið í eldstæði 4 í húsi 4:11b.		
		

535	Dags	Mót
	3.11.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Hellur í anddyri inn af þrepskyldi í húsi 4:11b.		
		

536	Dags	Mót
	3.11.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Hellur í anddyri inn af þrepskyldi í húsi 4:11b.		
		

537	Dags	Mót
	3.11.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Hellur í anddyri inn af þrepskyldi í húsi 4:11b.		
		

538	Dags	Mót
	11.11.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 4:10a:3. Veggjabrot.		
		

539	Dags	Mót
	12.11.2008	V
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 10a:3. Veggjabrot.		
		

540	Dags	Mót
	12.11.2008	A
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 10a:3. Veggjabrot.		
		

541	Dags	Mót
	12.11.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 10a:3. Veggjabrot.		
		

542	Dags	Mót
	12.11.2008	V
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 10a:3. Veggjabrot.		
		

543	Dags	Mót
	12.11.2008	V
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 10a:3. Gólf?		
		

544	Dags	Mót
	12.11.2008	V
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 4:10a:3. Veggjabrot.		
		

545	Dags	Mót
	12.11.2008	V
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 4:10a:3. Veggjabrot.		
		

546	Dags	Mót
	12.11.2008	N
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 4:10a:3. Veggjabrot.		
		

547	Dags	Mót
	12.11.2008	S
Ljósmyndari		
Myndefni Sandra Sif Einarisdóttir		
Horft eftir skurði niður úr rúst 4:10a:3. Veggjabrot.		
		

548	Dags	Mót
	12.11.2008	N
Ljósmyndari		
Sandra Sif Einarsdóttir		
Myndefni		
Horft eftir skurði niður úr rúst 4:10a:3. Veggjabrot.		
		

549	Dags	Mót
	12.11.2008	A
Ljósmyndari		
Sandra Sif Einarsdóttir		
Myndefni		
Eldstæði undri rúst 4:10a:2. Langeldur?		
		

550	Dags	Mót
	12.11.2008	S
Ljósmyndari		
Sandra Sif Einarsdóttir		
Myndefni		
Eldstæði undri rúst 10a:2. Langeldur?		
		

551	Dags	Mót
	12.11.2008	V
Ljósmyndari		
Sandra Sif Einarsdóttir		
Myndefni		
Gólf og m-lag í sniði.		
		

11.4 Litskyggnuskrá

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	2	15.07.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	5	25.07.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Þverstrengur á suðurhlíð, vestur af dyrum húss 4:1 lb. Stika er 1 m löng.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	8	25.07.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Öskuhaugur við V - gaffl.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	11	30.07.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	14	31.07.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	17	6.8.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	20	7.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Járnhaugur og brýni við norðurvegg rústar 4:1 lb.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	23	8.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 lb.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	26	11.08.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 lb. Hluti a sést á myndinni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	29	11.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Horft í gegn um dyrnar inn í rúst 4:1 lc. Sjá má vegg 4:1 lb í sniðinu, sem síðar var grafið			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	3	22.07.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
1 m breiður könnunarskurður X93 Y182. Skurðurinn var í gegn um öskuhaug vestan			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	6	25.07.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rústi 4:1 la-b. Öskuhaugur fremst á myndinni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	9	30.07.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	12	30.07.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	15	31.07.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	18	6.8.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
1 m breiður skurður í gegn um öskuhaug vestan við rúst 4:1 la.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	21	8.08.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rústi 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	24	11.08.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la-b. Hluti a sést á myndinni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	27	11.08.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la. Hluti b sést á myndinni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	30	11.08.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	4	25.07.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Dyr á suður-langhlíð húss 4:1 lb. Sjá torfflyksur.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	7	25.07.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rústi 4:1 la-b. Öskuhaugur fremst á myndinni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	10	30.07.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	13	31.07.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	16	31.07.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	19	6.8.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Sérkennilgur bollalagaður steinn við gaffinn (sá syðri) á rúst 4:1 lb. Stoðarsteinn?			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	22	8.08.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rústi 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	25	11.08.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la. Hluti b sést á myndinni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	28	11.08.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	31	11.08.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Suðurhluti rústa 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	32	11.08.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Norðurhluti rústa 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	35	18.08.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	2	19.08.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Dyrnar inn í rúst 4:1 lb og stétt utan við þær.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	5	19.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Dyrnar inn í rúst 4:1 lc.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	8	20.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Snið í gegn um rúst 4:1 lc. Sjá má torfhleðslu.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	11	21.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Horft inn í rúst 4:1 lc í gegn um dyr hennar.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	14	22.08.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10a-b (c í forgrunni og d t.v).			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	17	28.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	20	2.09.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10c.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	23	3.09.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la. Rústin klár fyrir lokarannsókn.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	33	13.08.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	36	18.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Dyr inn í rúst 4:1 lb. Sjá má sand á gólfi.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	3	19.08.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Dyrnar inn í rúst 4:1 la. Sjá má för eftir timburþröskuld.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	6	19.08.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Dyrnar inn í rúst 4:1 lb og stétt utan við þær.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	9	20.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Snið í gegn um rúst 4:1 lc. Sjá má torfhleðslu.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	12	22.08.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 lc. Sjá má rústir 4:1 la og b í bakgrunni og dyr út úr 4:1 lb.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	15	22.08.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10a-b (c í forgrunni og d t.v).			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	18	2.09.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10c. Sjá má torfstrengi/sniddur í veggjum.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	21	2.09.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Eldstæði í SV-horni rústar 4:1 la.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	24	4.09.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la. Rústin klár fyrir lokarannsókn. rúst 4:1 lb í bakgrunni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	34	18.08.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
7	37(e)	18.08.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	4	19.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Dyrnar inn í rúst 4:1 lb og stétt utan við þær.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	7	20.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Snið í gegn um vegg rústar 4:1 lc. Sjá má torfhleðslur.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	10	21.08.2008	S
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 lc. Sjá má rústir 4:1 la og b í bakgrunni og dyr út úr 4:1 lb.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	13	22.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir samskeyti rústar 4:1 la og b og rúst 4:1 lc. Dyrnar inn í 4:1 lb í forgrunni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	16	22.08.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:10a-b.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	19	2.09.2008	N
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Rúst 4:10c. Rúst 4:10a:3 í forgrunni.			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	22	3.09.2008	V
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la (yfirlýst).			

Filma nr.	Mynd nr.	Dags	Mót
8	25	4.09.2008	A
Ljósmyndari			
Myndefni Bjarni F. Einarsson			
Yfirlit yfir rúst 4:1 la-b. Rústirnar klárar fyrir lokarannsókn.			

11.5 Sérstakar ljósmyndir af gripum

Mynd nr. 1	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 31. Hnífur úr húsi 4:11b.	

Mynd nr. 3	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 40. Hnífur úr húsi 4:11a.	

Mynd nr. 5	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 46. Brotin sakka (?) úr húsi 4:11b. Minnir á bát. Tiltálgaður.	

Mynd nr. 7	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 51. Úrval gripa úr járnsjóði sem fannst í húsi 4:11b.	

Mynd nr. 9	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 57. Járnhringur úr húsi 4:11b.	

Mynd nr. 11	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 63. Járnlykkja, brotin.	

Mynd nr. 13	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 73. Járnþinni eða sill úr A-vegg húss 4:10a.	

Mynd nr. 15	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 75. Hnífur úr húsi 4:11a.	

Mynd nr. 2	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 32. Klébergsbrot með boruðu gati úr húsi 4:11a.	

Mynd nr. 4	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 42. Hnífur úr húsi 4:11b.	

Mynd nr. 6	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 51. Járnsgjóður og heinbrýni úr húsi 4:11b.	

Mynd nr. 8	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 55. Hnífur úr húsi 4:11b.	

Mynd nr. 10	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 58. Járnhringur úr húsi 4:11b.	

Mynd nr. 12	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 68. Járnhringur úr húsi 4:11b.	

Mynd nr. 14	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 74. Hnífur úr húsi 4:11a.	

Mynd nr. 16	Dags 31.03.2009	<i>Mynd</i>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir	Myndefni Gripur nr. 76. Hnífsoddur úr húsi 4:11a.	

Mynd nr. 17	Dags 31.03.2009	<p><i>Mynd</i></p>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir		
Myndefni Gripur nr. 79. Heinbrýni úr húsi 4:1 la.		

Mynd nr. 19	Dags 01.04.2009	<p><i>Mynd</i></p>
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir		
Myndefni Gripur nr. 79. Snældusnúður úr húsi 4:1 la		

Mynd nr. 18	Dags 31.03.2009	
Ljósmyndari Sandra Sif Einarsdóttir		
Myndefni Gripur nr. 87. Vikurmoli úr húsi 4:1 la, með slýpiförum.		

11.6 Frumteikningar

Blað nr	Rúst	Dagsetning
1	4:10-11	14.07.2008
Efni		
Yfirlitsteikning af uppgraftarsvæðum 4:10a-e og 4:11-c		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
1 a	4:10-11	17.10.2008
Efni		
Yfirlitsteikning af uppgraftarsvæði 4:10a-e, viðbót.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
2	4:11a	31.07.2008
Efni		
Plan 1		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
3	4:11a-b	06.08.2008
Efni		
Suðurmörk uppgraftarsvæðis rústar 4:11		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
4	4:11a	08.08.2008
Efni		
Plan 2		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
5	4:11a	12.09.2008
Efni		
Plan 3		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
6	4:11a	3.10.2008
Efni		
Plan 4		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
7	4:11a	8.10.2008
Efni		
Plan 5		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
8	4:11a	10.10.2008
Efni		
Plan 6		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
9	4:11a	13.10.2008
Efni		
Plan 7		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
10	4:11a	16.10.2008
Efni		
Plan 8		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
11	4:11a	20.10.2008
Efni		
Plan 9		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
12	4:11b	01.08.2008
Efni		
Plan 1		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
13	4:11b	11.08.2008
Efni		
Plan 2		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
14a	4:11b	19.08.2008
Efni		
Plan 3, A-hluti		
Teiknari		
Sindri Ellertsson Csillag		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
14b	4:11b	20.08.2008
Efni		
Plan 3, V-hluti		
Teiknari		
Sindri Ellertsson Csillag		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
15	4:11b	Okt. 2008
Efni		
Plan 4		
Teiknari		
Ármann Guðmundsson		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
16	4:11b	27.10.2008
Efni		
Plan 5		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
17	4:11a	15.10.2008
Efni		
Sérteikning af rás út um S-langvegg.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
18	4:11a	17.10.2008
Efni		
Þversnið af eldstæðum 1-4 og stoð 1.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
19	4:11b	27.10.2008
Efni		
Þversnið af eldstæðum 1, 3-4		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir Ármann Guðmundsson		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
20a	4:10a	05.08.2008
Efni		
Plan 1, S-hluti.		
Teiknari		
Sindri Ellertsson Csillag		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
20b	4:10a	07.08.2008
Efni		
Plan 1, miðhluti.		
Teiknari		
Sindri Ellertsson Csillag		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
20c	4:10a	08.08.2008
Efni		
Plan 1, N-hluti.		
Teiknari		
Sindri Ellertsson Csillag		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
21a	4:10a	18.08.2008
Efni		
Plan 2, S-hluti.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
21b	4:10a	19.08.2008
Efni		
Plan 2, miðhluti.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
21c	4:10a	19.08.2008
Efni		
Plan 2, N-hluti.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
22a	4:10a	27.08.2008
Efni		
Plan 2a. Innra rými a. S-hluti		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
22b	4:10a	27.08.2008
Efni		
Plan 2a. Innra rými a. N-hluti		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
23a	4:10a	04.09.2008
Efni		
Plan 3, S-hluti.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
23b	4:10a	8.09.2008
Efni		
Plan 3, miðhluti.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
23c	4:10a	8.09.2008
Efni		
Plan 3, N-hluti.		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
24a	4:10a	15.09.2008
Efni		
Plan 3a, N-hluti		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
24b	4:10a	29.09.2008
Efni		
Plan 3a, S-hluti		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
25a	4:10a	06.10.2008
Efni		
Plan 3b, S-hluti		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
25b	4:10a	06.10.2008
Efni		
Plan 3b, S-hluti		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
26a	4:10a	14.10.2008
Efni		
Plan 4, neðstu steinar. V-veggur.		
Teiknari		
Kristján Mímisson		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
26b	4:10a	15.10.2008
Efni		
Plan 4, neðstu steinar. SA-veggur.		
Teiknari		
Ármann Guðmundsson		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
26c	4:10a	20.10.2008
Efni		
Plan 4, neðstu steinar. Innanvert rými 4:10a:3		
Teiknari		
Kristján Mímisson		Sandra Sif Einarsdóttir

Blað nr	Rúst	Dagsetning
26d	4:10a	10.10.2008
Efni		
Plan 4, neðstu steinar. SV-veggur.		
Teiknari		
Ármann Guðmundsson		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
27	4:10b1	25.08.2008
Efni		
Plan 1 í rúst 4:10b1		
Teiknari		
Sandra Sif Einarsdóttir		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
28	4:10b1	04.09.2008
Efni		
Plan 2 í rúst 4:10b1		
Teiknari		
Sindri Ellertsson Csillag		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
29	4:10b1+2	10.09.2008
Efni		
3. plan rústar 4:10b1 og 1. plan 4:10b2.		
Teiknari		
Sindri Ellertsson Csillag		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
30	4:10b2	12.09.2008
Efni		
Plan 2 í rúst 4:10b2		
Teiknari		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
31	4:10c	03.09.2008
Efni		
Plan 1		
Teiknari		
Ármann Guðmundsson		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
32	4:10c	11.09.2008
Efni		
Plan 2		
Teiknari		
Ármann Guðmundsson		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
33	4:10c	19.09.2008
Efni		
Plan 3		
Teiknari		
Ármann Guðmundsson		

Blað nr	Rúst	Dagsetning
34	4:10c	29.09.2008
Efni		
Plan 4		
Teiknari		
Ármann Guðmundsson		

12 Viðaukar

12.1 Dýrabeinagreining gerð af Albínu Huldu Pálsdóttur, dýrabeinafræðingi

ÍSLENSKAR FORNLEIFARANNSÓKNIR EHF.

Þjótandi við Þjórsá

Greining á dýrabeinum

Albína Hulda Pálsdóttir

2. apríl 2009

Skýrslur Íslenskra fornleifarannsókna ehf. Nr. 1

fornleifarannsoknir@gmail.com

© Albína Hulda Pálsdóttir 2009

Þjótandi við Þjórsá – Greining á dýrabeinum

Skýrslur Íslenskra fornleifarannsókna ehf.

Útgefandi: Íslenskar fornleifarannsóknir ehf.

Útgáfustaður: Reykjavík

Unnið fyrir Fornleifafræðistofuna ehf.

Efnisyfirlit

Samantekt	6
English summary	6
Inngangur.....	7
Aðferðafræði.....	8
Dýrabeinin frá Þjótanda við Þjórsá.....	9
Tafónómía dýrabeinasafnsins frá Þjótanda	11
Niðurstöður	15
Heimildir	16

Samantekt

Í þessari skýrslu eru teknar saman niðurstöður greininga á dýrabeinum frá Þjótanda við Þjórsá. Vegna slæmra varðveisluskilyrða er dýrabeinasafnið afar lítið, heildarfjöldi beina (TNF) er 42 og þar af eru aðeins 21 bein greinanlegt til tegundar (NISP). Dýrabeinin eru frá tveimur megin tímabilum, landnámsöld (lok 9. aldar til loka 11. aldar) og 13. öld (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2009). Í safninu voru bein af kindum (*Ovis aries*), kindum/geitum, kúm (*Bos taurus*) og eitt hestbein (*Equus caballus*).

English summary

This report details the result of zooarchaeological analysis of animal bones found at the excavation at Þjótandi by Þjórsá. The collection was very small due to poor preservation of bones. The total number of fragments (TNF) in the collection was 42 and the number of bones identifiable to species (NISP) was 21. The collection is divided into two phases a settlement period phase and a medieval phase (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2009). Present were bones from sheep (*Ovis aries*), sheep/goat, cow (*Bos taurus*) and horse (*Equus caballus*).

Inngangur

Skýrsla þessi fjallar um niðurstöður greininga á dýrabeinum sem fundust við uppgröft á Þjótanda við Þjórsá 2008. Stjórnandi rannsóknarinnar var Bjarni F. Einarsson.

Á Þjótanda voru grafin upp átta hús í tveimur rústabyrpingum og eru beinin frá tveimur megin tímabilum, landnámsöld (lok 9. aldar til loka 11. aldar) og 13. öld (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2009). Grafið var með múrskeiðum en sigtun var ekki notuð enda er varðveisla dýrabeina afar slæm á Þjótanda og því myndi það skila litlum árangri.

Aðferðafræði

Greining beinanna frá Þjótanda við Þjórsá fór fram í mars mánuði og var notast við samanburðarsafn Íslenskra fornleifarannsókna ehf.

Til að greina á milli kinda (*Ovis aries*) og geita (*Capra hircus*) var stuðst við staðla Boessneck (1969). Allar mælingar nota staðla Von den Dreisch (1976) með stafrænu rennimáli í millimetrum.

Grunnupplýsingar voru skráðar í NABO Zooarchaeology working group NABONE system (8th edition, sjá heimasíðu NABO <http://nabohome.org/> fyrir uppfærslur) sem blandar saman Access gagnagrunni við sérútbúnað Excel töflur. Hægt er að fá aðgang að gangagrunninum með því að hafa samband við Íslenskar fornleifarannsóknir ehf. NABONE pakkin gerir það að verkum að hægt er um vik að gera margar mismunandi tölfræðigreiningar á hlutföllum milli dýrategunda, tafónómískum þáttum og hlutföllum milli einstakra hluta beinagrindarinnar. NABONE pakkin hefur verið notaður við greiningu á fjölda íslenskra dýrabeinasafna. NABONE er ókeypis hugbúnaður og skal vísa í á eftirfarandi hátt “North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group (2004) NABONE Zooarchaeological Recording Package 8th edition, CUNY, NY.”

Varðveisla beina á Þjótanda var því miður afar slæm og heildarfjöldi beina sem greind voru (TNF¹) var aðeins 42 og þar af voru aðeins 21 bein greinanleg til tegundar (NISP²). Þetta er töluvert langt frá þeim staðli sem miðað er við í NABO og NABONE pakkanum en þar eru ekki settar fram ítarlegar tölfræðiniðurstöður fyrir dýrabeinasöfn sem hafa færri en 300 bein greind til tegundar (North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group, 2004).

---

¹ TNF Total number of fragments, þá eru öll brot talin, líka þau sem ekki eru greinanleg til tegundar.

² NISP Number of identified specimens,

Dýrabeinin frá Þjótanda við Þjórsá

Dýrabeinasafnið frá Þjótanda var vandlega handgrafið og öll bein hirt. Nákvæm staðsetning hvers beins innan uppgraftarins var skráð.

Vegna slæmrar varðveislu á Þjótanda verður ekki hægt að draga neinar víðtækar ályktanir af þeim dýrabeinum sem þar fundust. Vegna þess hve beinin eru fá er ekki hægt að notast við hlutföll milli kinda- og kúabeina til að segja til um efnahagslega stöðu Þjótanda eða slíkt.

Tafla 1: Yfirlit yfir þær dýrategundir sem fundust á Þjótanda

Deildir (e. taxon) eftir efnahagshópum	NISP	% af heild	% af hóp
Húsdýr			
Kýr (<i>Bos taurus</i>)	8	38,10	38,10
Hestar (<i>Equus caballus</i>)	1	4,76	4,76
Kindur (<i>Ovis aries</i>)	6	28,57	28,57
Kindur/geitur (<i>Ovis/Capra sp.II</i>)	6	28,57	28,57
Heildarfjöldi <i>Ovis/Capra</i>	12	57,14	57,14
Heildarfjöldi húsdýra	21	100,00	
Heildarfjöldi tegundargreinanlegra beina (TOTAL NISP) =			
	21	100,00	
Meðalstór landdýr (e. Medium Terrestrial Mammal)	9		
Stór landdýr (e. Large Terrestrial Mammal)	2		
Ógreinanleg brot af spendýrabeinum (e. Unidentified Mammal Fragments)	10		
Heildarfjöldi brota (e. Total number of fragments , TNF) =	42		

Dýrabeinafornleifafræðilegu (frekar en líffræðilegu) flokkarnir meðalstór landddýr (svín, kind, geit, stór hundur) og stór landdýr (kýr eða hross) eru yfirleitt hryggjarliðir, rifbein og brot af löngum beinum sem ekki er hægt að greina til tegundar svo öruggt sé. Að líkindum eru þau flest úr húsdýrum sem þegar hafa fundist í safninu. Hið sama á við brotin 10 sem ekki var hægt að greina nema sem brot úr spendýrabeinum. Heildarfjöldi beina í safninu frá Þjótanda að þessum greiningarflokkum meðtöldum var 42.

Flokkurinn kindur/geitur er til kominn vegna þess að á mörgum beinum, sérstaklega þegar brotin eru smá og illa varðveitt er ekki hægt að greina milli kinda- og geitabeina. Á Þjótanda voru 6 bein sem hægt var að greina sem kindur svo öruggt væri en önnur 6 lentu í hópnum kindur/geitur. Ekkert geitabein fannst en eins og áður sagði er dýrabeinasafnið svo smátt að ekki er hægt að draga neinar ályktanir út frá þessu.

Smæð og léleg varðveisla dýrabeinasafnsins frá Þjótanda gerir það að verkum að ekki er hægt að greina aldursdreifingu húsdýra og þar með fá frekar upplýsingar um búskaparhætti. Að sama skapi er heldur ekki hægt að fá marktækar upplýsingar um dreifingu líkamshluta (e. Skeletal element distribution).

Tafónómía dýrabeinasafnsins frá Þjótanda

Tafónímía³ (e. taphonomy) beinasafnsins á Þjótanda er mikilvæg vegna þess hve mikil áhrif hún hefur á gildi safnsins. Fram hefur komið að varðveislan á Þjótanda er afar slæm, megnið af þeim beinum sem fundust voru mjög viðkæm og morknuð og áttu það til að molna.

Tafla 2: Yfirlit yfir hvaða bein fundust á Þjótanda

Tegund	Bein	Fjöldi
Kýr (<i>Bos taurus</i>)	Hælbein (e. calcaneus)	1
Kýr (<i>Bos taurus</i>)	Jaxl 3 (e. Molar 3)	1
Kýr (<i>Bos taurus</i>)	Jaxl (e. Molar)	3
Kýr (<i>Bos taurus</i>)	Miðhandarbein (e. metacarpal)	1
Kýr (<i>Bos taurus</i>)	Kletthluti gagnaugabeins (e. Petrous)	1
Kýr (<i>Bos taurus</i>)	Brot úr tönn (e. Tooth fragment)	1
Hestar (<i>Equus caballus</i>)	Sveif, hverfileggur (e. Radius)	1
Kindur (<i>Ovis aries</i>)	Jaxl 3 (e. Molar 3)	2
Kindur (<i>Ovis aries</i>)	Kjálki (e. Mandible)	2
Kindur (<i>Ovis aries</i>)	Jaxl (e. Molar)	2
Kindur/geitur (<i>Ovis/Capra sp.II</i>)	Jaxl (e. Molar)	5
Kindur/geitur (<i>Ovis/Capra sp.II</i>)	Sveif, hverfileggur (e. Radius)	1
Stór landdýr (e. Large Terrestrial Mammal)	Brot úr langbeinum (e. Long bone fragment)	1
Stór landdýr (e. Large Terrestrial Mammal)	Rifbein (e. Rib)	1
Meðalstór landdýr (e. Medium Terrestrial Mammal)	Brot úr langbeinum (e. Long bone fragment)	4
Meðalstór landdýr (e. Medium Terrestrial Mammal)	Rifbein (e. Rib)	2
Meðalstór landdýr (e. Medium Terrestrial Mammal)	Brot úr höfuðkúpu (e. Skeletal fragment)	3

³ Ekki er til íslensk þýðing á orðinu taphonomy enn sem komið er. Hér er notast við orðskrárið tafónómía með þeirri von að betri þýðing komi fram von bráðar. Taphonomy þýðir rannsókn á lögmálum greiftrunareða rannsókn á ferlinu sem á sér stað þegar lífræn efni fara frá því að vera hluti af lífsvolfinu (e. biosphere) til þess að vera hluti af jaðrskorpunni (e. lithosphere) (Lyman, 1994, bls. 515).

Ógreinanleg brot af
spendýrabeinum
(e. Unidentified Mammal
Fragments)

Ógreinanleg bein
(e. Unidentified bone fragments) 10

Taflan hér að ofan sýnir að nánast öll beinin sem fundust á Þjótanda eru tennur sem varðveitast sérstaklega vel og önnur bein sem hafa háan þéttleikastuðul og varðveitast því vel (Reitz & Wing, 1999).

Flest beinin á Þjótanda koma úr jarðlögum innan veggja húsa og það er hluti af skýringunni á slæmri varðveislu en umgangur og rót veldur því að bein brotna frekar og síður næst að myndast stöðugt umhverfi. Beinasöfn úr góflögum eru ekki jafn lýsandi og þau sem fengin eru úr ruslalögum. Í góflögum er líklegt að hlutfall lítilla beina sé óeðlilega hátt þar sem það er mun líklegra að bein úr minni dýrum s.s. kindum trampist niður í moldargólf en bein af stærri dýrum eins og kúm.

Tafla 3: Brotastærð beina frá Þjótanda

Stærð brota	Fjöldi	Hlutfall
0–1 cm	1	2,38%
1–2 cm	8	19,05%
2–5 cm	22	52,38%
5–10 cm	8	19,05%
Stærri en 10 cm	3	7,14%
Heildarfjöldi	42	

Í NABONE pakkanum eru bein flokkuð í fimm stærðarflokka (North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group, 2004). Vegna smæðar safnsins frá Þjótanda er ekki hægt að draga neinar ályktanir út frá brotastærð á beinanna.

Tafla 4: Hlutfall brenndra og óbrenndra beina á Þjótanda

Stig bruna	Fjöldi	% af brenndum beinum	% af TNF
------------	--------	----------------------	----------

Þjótandi við Þjórsá – Greining á dýrabeinum

Sviðin	0	0,00%	0,00%
Brennd svört	3	17,65%	7,14%
Brennd hvít/grá	14	82,35%	33,33%
Heildarfjöldi brenndra beina	17		40,48%
Óbrennd bein	25		59,52%
Heildarfjöldi beina (TNF)	42		

Sjá má í töflunni hér að ofan að rúmlega 40% af beinunum frá Þjótanda eru brennd. Þetta háa hlutfall skýrist af varðveisluskilyrðum en brennd bein, sérstaklega þau sem hafa brunnið það lengi að þau eru orðin kólkuð (e. calcined) og hvít eða grá að lit og nánast ekkert er eftir af lífrænum hluta beinsins varðveitast betur en óbrennd bein eða þau sem aðeins eru koluð eða brunnin svört (e. carbonized) (Lyman, 1994). Líklegasta skýringing á lélegri varðveislu beina á Þjótanda er hátt sýrustig jarðvegs en þekkt er að varðveisla beina er léleg víða á Suðurlandi þó það sé ekki einhlítt⁴.

Vegna þess hve eydd og illa farin beinin voru sáust engir áverkar á neinu beinanna frá Þjótanda svo sem eftir slátrun, skurð eða að beinin hafi verið nóguð.

Tafla 5: Skipting beinanna frá Þjótanda eftir fundarstað og tímabili

Deildir (e. taxon) eftir efnahagshópum	Hús 4:11	Hlað/ öskuhaugur	Hús 4:10
	11. öld	11. öld	13. öld
Kýr (<i>Bos taurus</i>)	5	2	1
Hestar (<i>Equus caballus</i>)		1	
Kindur (<i>Ovis aries</i>)	4	2	
Kindur/geitur (<i>Ovis/Capra sp.</i>)	3	1	2
Heildarfjöldi tegundargreinanlegra beina (TOTAL NISP) =	12	6	3
Meðalstór landdýr (e. Medium Terrestrial Mammal)	5	2	2

⁴ Góð varðveisla á beinum er t.d. í Skálholti og á Stóruborg.

Þjótandi við Þjórsá – Greining á dýrabeinum

Stór landdýr (e. Large Terrestrial Mammal)	2		
Ógreinanleg brot af spendýrabeinum (e. Unidentified Mammal Fragments)	3	4	3
Heildarfjöldi brota (TNF) =	22	<hr/>	<hr/>
		12	8

Af töflunni hér að ofan má sjá að varðveisla beinanna frá Þjótanda er örlítið skárri í húsi 4:11 sem aldursgreint hefur verið er til 11. aldar ásamt hlaði og öskuhaug heldur en í húsi 4:10 sem er frá 13. öld (Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir, 2009). Að öðru leyti er ekki hægt að draga neinar víðtækar ályktanir af töflunni hér að ofan vegna þess hve fá bein er um að ræða.

Niðurstöður

Varðveisla dýrabeinasafnsins frá Þjótanda var afar slæm og heilarfjöldi beina sem greinanlegur var til tegunda of mjög lítill. Af þessum ástæðum er ekki hægt að draga frekar fullyrða annað en að bein af kindum (*Ovis aries*), kindum/geitum, kúm (*Bos taurus*) og eitt hestbein (*Equus caballus*) hafa fundist á Þjótanda og að þessar tegundir vitum við að voru nýttar í íslenskum landbúnaði á 11. – 13. öld.

Heimildir

- Boessneck, J. (1969). Osteological Differences between Sheep (*Ovis aries* Linné) and Goat (*Capra hircus* Linné). Í D. Brothwell, & E. Higgs (Ritstj.), *Science in Archaeology: A Survey of Progress and Research* (Revised and enlarged edition útg., bls. 331–358). New York: Prager Publishers.
- Driesch, A. v. (1976). *A Guide to the Measurement of Animal Bones from Archaeological Sites*. Cambridge: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.
- Bjarni F. Einarsson og Sandra Sif Einarsdóttir. (2009). Þjótandi við þjórsá. *Fornleifarannsóknir 2008*. Reykjavík: Landsvirkjun og Fornleifafræðistofan.
- Lyman, R. L. (1994). *Vertebrate Taphonomy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group. (January 2004). *NABONE Zooarchaeological Database: Recording System codes*. (8th Edition). New York.
- North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group. (2004). *NABONE Zooarchaeological Recording Package 8th edition*. New York.
- Reitz, E. J., & Wing, E. (1999). *Zooarchaeology*. Cambridge: Cambridge University Press.

12.2 Skordýragreining gerð af Hrönn Konráðsdóttur, fornvistfræðingi

Skordýragreining á sýnum úr uppgreftinum á Þjótanda 2

Hrönn Konráðsdóttir BA. MSc.
Fornvistfræðingur

Verkefni: Þjótandi
Fjöldi sýna: 3
Framkvæmd: Sigtun, sortering og greining á skordýraleifum úr sýnum

Gert fyrir:
Fornleifafræðistofuna
Ægisgötu 10
101 Reykjavík

Inngangur

Þrjú fimm lítra sýni frá Þjótanda voru unnin með aðferðum skordýrafræðinganna og þær skordýraleifar sem fundust í þeim voru greindar til tegunda. Í fyrri skýrslu sama höfundar fyrir Þjótanda voru einnig þrjú sýni greind, en þá mun minni sýni. Vonast var til þess að betri niðurstöður með fleiri tegundum og einstaklingum fengjst með stærri sýnum. Sýnin voru öll tekin úr skálanum á Þjótanda, tvö úr sitt hvoru gólfláginu og það þriðja úr eldstæði. Þau skordýr sem fundust í sýnunum voru síðan notuð til að meta umhverfisaðstæður í nánasta umhverfi sem og athafnir manna innanhúss.

Aðferðir

Sýnin voru leyst upp í vatni og hellt gegnum 300µm sigti til að losna við smæsta setið. Þvínæst var þeim fleytt með steinolíu, eins og lýst var af Kenward *et al.* (1980). Þessar skordýraleifar voru svo greindar til tegunda með aðstoð greiningalykla og skordýrasafnsins á Náttúrufræðistofnun Íslands. Við flokkunina og túlkunina var notast við forritið BugsCEP (Buckland & Buckland 2006), en einnig upplýsingar úr óútgefnu efni frá Erlingi Ólafssyni skordýrafræðingi á Náttúrufræðistofnun auk annars ritaðs efnis sem tiltekið er í heimildarskrá.

Niðurstöður

Því miður þá var varðveislan á þessum sýnum með versta móti, þær fáu skordýraleifar sem fundust voru illa farnar eins og þær væru að hluta skemmdar af einhverjum efnum. Það virðist sem varðveisluskilyrðin í jarðveginum á Þjótanda séu ekki góð fyrir kítínskeljar skordýrana. Þetta gæti orsakast af sýrustigi jarðvegsins og öðrum þáttum eins og rakastigi og veðrun. Þetta kemur á óvart því í fyrri sýnunum var varðveislan góð en auðvitað getur verið að þessi sýni séu úr eldri góflögum og þá getur varðveislan verið misgóð og þá eru eldri leifarnar oftast verr varðveittar (Buckland *et al.* 1986). Í þessum þrem sýnum voru aðeins þrjú skordýr sem hægt var að greina til tegunda, en auk þess var dáldið af illa förunum leifum sem ekki var hægt að greina. Eitt sýnanna, nr. 67, innihélt engar greinanlegar skordýraleifar. Til öryggis var farið í gegnum hluta af botnfallinu í einu sýnanna en engar fleiri skordýraleifar komu úr því.

Tegund	48	50	67
Coleoptera			
Curculionidae			
<i>Otiorhynchus nodosus</i> (Müll.)	1		
<i>Tropiphorus obtusus</i> (Bonsd.)	1		
Diptera			
Hippoboscidae			
<i>Melophagus ovinus</i> (L.) puparia		1	
Samtals:	2	1	0

Tafla 1. Fjöldi skordýra af hverri tegund í sýnunum

Sýni 48 og 50 voru úr góflögum en sýni 67 var úr eldstæði í skálanum. Það kemur reyndar ekki á óvart að það sé lítið sem ekkert af skordýraleifum úr eldstæðinu því af gefinni reynslu þá er yfirleitt lítið af skordýraleifum í slíkum sýnum. Þetta gæti orsakast af því að skordýrin forðast eldinn, en einnig því að leifarnar fara oft svo illa í eldinum að þær verða óþekktanlegar. Oft eru kolaðar leifar af ýmsu korni algengari í slíkum sýnum og nokkuð var af fræjum í sýninu sem voru tínd úr og geymd til frekari greiningar. Í þessu sýni fundust nokkrir lærliðir úr bjöllum en því miður eru þeir sjaldan greinanlegir til tegunda því þeir eru eins eða mjög svipaðir á mörgum tegundum. Tveir lærliðanna sem fundust voru kolaðir og hafa því greinilega lent í eldinum. Ekki voru brenndar leifar í hinum sýnunum.

Gólf-sýnin innihéldu einhverjar skordýraleifar sem voru greinanlegar til tegunda. Í sýni 48 voru tvær tegundir, báðar af ranabjölluætt, hélukeppur (*O. nodosus*) og túnrani (*T. obustus*). Þessar tegundir eru báðar til í náttúru Íslands og eru ekki sérstaklega tengdar hýbýlum manna. Túnranninn er algengastur í túnnum og graslendi (Ólafsson óútgefið) og finnst oft í ræktuðu landi (Larsson & Gígja 1959) og hélukeppurinn finnst í svipuðu umhverfi (Larsson & Gígja 1959).

Aðeins ein skordýrategund fannst í sýni 50 en sú er kannski sú merkilegasta sem fannst við þessa rannsókn. *M. ovinus* er kindalús sem kölluð hefur verið færilús hér á landi þrátt fyrir að vera ekki lús heldur vænglaus fluga sem nærast á blóði þeirra kinda sem hún leggst á. Í gólfkýrninu fannst púpa færilúsarinnar, en þær festa sig við ullina með eins konar límsafa og má því öruggt telja að ull hafi verið á staðnum þó það sé ekki víst að kindur hafi verið þar. Það er ekki ólíklegt að slíkar púpur falli úr ullinni þegar hún er unnin, en þær gætu líka komið af kindinni sjálfri.

Ályktanir

Ekki er hægt að draga miklar ályktanir um staðinn út frá þeim upplýsingum sem koma úr skordýrargreiningunni þar sem það eru greinilega ekki góð varðveisluskilyrði í jarðveginum. Það hefur þó að öllum líkindum verið gróðursælt umhverfis skálann og kindur eða ull hafa verið á staðnum.

Það er því mælt með því að frekari skordýrarannsóknir verði ekki gerðar á þessu efni þar sem varðveisla þeirra er eins og raun ber vitni, hins vegar er ráðlegt að láta líta á fræin sem tínd voru úr sýninu úr eldstæðinu því þau voru töluvert mörg þó höfundur geti ekki greint þau.

Heimildir

Buckland, P.C., Gerrard, A. J., Larssen, G., Perry, D.W., Savory, D.R. & Sveinbjarnardóttir, G., 1986 Late Holocene Palaeoecology at Ketilstadir in Mýrdalur, South Iceland, *Jökull* 36, 41-55.

Buckland P.I. & Buckland P.C., 2006. Bugs Coleopteran Ecology Package (Versions: BugsCEP v7.63; Bugsdata v7.11; BugsMCR v2.02; BugStats v1.22)

Kenward, H.K., Hall, A.R., & Jones, A.K.G., 1980, A tested set of techniques for the extraction of plant and animal macrofossils from waterlogged archaeological deposits. *Science and Archaeology* 22, 3-15.

Larsson, S. J. & Gigja, G., 1959. Coleoptera. *Zoology of Iceland* 43a, Munksgaard, Copenhagen

12.3 Gjósugreining gerð af dr. Þorvaldi Þórðarsyni, eldfjallafræðingi

**2008 tephra samples Thj26, 31, 39 and 40
from ruins at Þjótandi in Villingaholtshreppur, Árnessýsla, Iceland**

Preliminary results.

by

Þorvaldur Þórðarson.

The tephra samples, Thj26, 31, 39 and 40 collected summer 2008 in the ruins at Thjotandi (see Table in attached Excel file '2008 tephra batch'. The results of the chemical analysis are listed in Excel file labelled Thjotandi 2008 sample analysis.

Results

Sample Thj26. Basaltic tephra with composition of the Veidivotn volcanic system. Sample also contains silicic tephra grains with composition compatible with Hekla (H1104 and or 1389 introduced into layer via reworking?). The basaltic part is dominant and on basis of composition it could be either Veidivotn 1477 or Vatnaoldur 870 (Landnamslag). Need more information on occurrence of the tephra in the field to discriminate between these two layers, but my educated guess is that it is Vei1477 AD.

Sample Thj31. Basaltic tephra of Katla composition. Could be either 920 AD or 1500AD or 1721AD. Without further field information my educated guess is K1500.

Samples Thj39 and 40. Basaltic tephra with dispersed silicic grains. Basaltic component consistent with source vents within the Veidivotn system. The basalt composition plus presence of plagioclase plus rhyolite grains of Torfajokull composition are all suggestive of Vatnaoldur 870 AD (Landnamslag).

Please note, the above assessment is preliminary and firmer answers will have to wait until I get back to Edinburgh and can do further physical examination of the samples.

Thorvaldur Thordarson

26 May 2009.